A SHORT Introduction OF GRAMMAR, GENERALLY TO BE USED.

Compiled and set forth for the bringing up of all those, that intend to attaine to the knowledge of the Latine Tongue.

To which is added Synopsis Prosodiæ Smetianæ.

OXFORD,
Printed by L. L. and H. H. Printers to the UNIVERSITY. 1654.

Watford Nov. 17. 1778 Rev. Mr. Hey.

UMI

X475
L62a
1654

Walpole Nov. 17, 1778 Dear Lady Ossory

UMI

UMI

To The Reader.

TO exhort every man to the learning of Grammar that intendeth to attaine to the understanding of the tongues, (wherein is contained a great treasure of wisdome & knowledge) it would seeme much vain, & little needfull; forsomuch as it is to be knowen, that nothing can surely be ended, whose beginning is either feeble or faulty; and no building be perfect. When as the foundation and ground-worke is ready to fall, and unable to uphold the burthen of the frame. Wherefore it were better for the thing it selfe, and more profitable for the learner, to understand how he may best come to that which he ought most necessarily to have, and to learn the gaininst way of obtaining that which must be his best and certainest guide; both of reading and speaking, than to fall in doubt of the goodnesse and necessity thereof: Which I doubt, whether he shall more lament that he lacketh, or esteeme that he hath it; and whether he shall oftner stumble at trifles, and be deceived in light matters, when he hath it not; or judge truly and faithfully of divers weighty things, when he hath it. The which hath seemed to many very hard to compasse aforetime, because that they who professed this art of teaching Grammar, did teach divers Grammars, and not one: and if by chaunce they taught one Grammar, yet they did it diversly, and so could not do it all best; because there is but one bestnesse, not only in every thing, but also in the manner of every thing.

As for the diversity of Grammars, it is well and profitably taken away by the Kings Majesties wisedome, who foreseeing the inconvenience, and favourably providing the remedy, caused one kind of Grammar by sundry learned men to be diligently drawne, and so to be set out only; every where to be taught for the use of learners, and for avoiding the hurt in changing of Schoolmasters.

The variety of teaching is divers yet, and alwaies will be; for that every Schoolmaster liketh that he knoweth, and seeth not the use of that he knoweth not; and therefore judgeth that the most sufficient way, which he seeth to be the readiest mean, and perfectest kind, to bring a learner to have a through knowledge therein.

Wherefore it is not amisse, if one seeing by triall an easier and readier way then the common sort of teachers do, would

say what he hath proved, and for the commodity allowed; that others not knowing the same, might by experience prove the like, and then by proofe reasonably judge the like: not hereby excluding the better way when it is found: but in the meane season forbidding the worse.

The first and chiefest point is, that the diligent Master make not the Scholar hast too much; but that he in continuance and diligence of teaching, make him to rehearse so, that while he hath perfectly that which is behind, hee suffer him not to goe forward: for this posting hast overthroweth and hurteth a great sort of wits, and casteth them into an amazednesse, when they know not how they shall either goe forward or backward, but stick fast as one plunged, that cannot tell what to do, or which way to turn him: and then the Master thinketh the Scholar to be a dullard, and the Scholar thinketh the thing to be uneasie, and too hard for his wit: and the one hath an evill opinion of the other, when oftentimes it is in neither, but in the kinde of teaching. Wherefore, the best and chiefest point throughly to be kept is, that the Scholar have in mind so perfectly that which he hath learned, & understand it so, that not only it be not a stop for him: but also a light & help unto the residue that followeth. This shall be the Masters ease, and the childs encouraging, when the one shall see his labour take good effect, and thereby in teaching be lesse tormented: and the other shall thinke the thing the easier, and so with more gladnesse be ready to goe about the same.

In going forward, let him have of every declension of Nounes & conjugation of Verbs, so many severall examples, as they passe them: that it may seeme to the Schoole-master, no word in the Latine tongue to be so hard for that part, as the Scholar shall not be able praiseably to enter into the forming thereof. And surely the multitude of examples (if the easiest and commonest be taken first, & so come to the stranger & harder) must needs bring this profit withall, that the Scholar shall best understand, & soonest conceive the reason of the rules & best be acquainted with the fashion of the tongue. Wherein it is profitable, not only that he can orderly decline his Noune and his Verb: but every way, forward, backward, by cases, by persons: that neither case of Noun, nor person of Verb can be required, that he cannot without stop or study tell. And untill this time I count not the Scholar perfect, nor ready to go any further till he hath this already learned.

This when he can perfectly doe, and hath learned every part, not by rote, but by reason, & is more cunning in the under-

standing

UMI

ſtanding of the thing, then in rehearſing of the wordes, (which is not paſt a quarter of a yeares diligence, or very little more to a painfull and diligent man, if the Scholar have a mean wit) then let him paſſe to the Concordes, to know the agreement of parts among themſelves, with like way and diligence as is afore deſcribed.

Wherein plain and ſundry examples, and continuall rehearſall of things learned, and ſpecially the daily declining of a Verb, and turning him into all faſhions, ſhall make the great and heavie labour ſo eaſie and ſo pleaſant for the framing of ſentences, that it will be rather a delight unto them, that they be able to do well, then paine in ſearching of an unuſed and unacquainted thing.

When theſe Concordes be well known unto them, (an eaſie and pleaſant pain, if the fore grounds be well and throughly beaten in) let them not continue in learning of their rules orderly, as they lie in their Syntax, but rather learne ſome pretty booke, wherein is contained not only the eloquence of the tongue, but alſo a good plaine leſſon of honeſty and godlines; and thereof take ſome little ſentence as it lieth, and learne to make the ſame firſt out of Engliſh into latine, not ſeeing the booke, or conſtruing it thereupon. And if there fall any neceſſary rule of the Syntax to be knowne, then to learn it, as the occaſion of the ſentence giveth cauſe that day: which ſentence once made well, and as nigh as may be with the wordes of the booke, then to take the booke and conſtrue it; and ſo ſhall he be leſſe troubled with the parſing of it, & eaſilieſt carrie his leſſon in minde.

And although it was ſaid before, that the Scholars ſhould learn but a little at once; it is not meant that when the maſter hath heard them a while, he ſhould let the alone (for that were more negligence for both parts) but I would all their time they bee at ſchoole, they ſhould never be idle, but alwaies occupied in a continuall rehearſing & looking back again to thoſe things they have learned, & be more bound to keep well their old, then to take forth any new.

Thus if the Maſter occupie them, he ſhall ſee a little leſſon take a great deale of time; and diligently inquiring and examining of the parts and the rules, not to be done ſo quickly and ſpeedily as it might be thought to be: within a while, by this uſe, the ſcholar ſhall be brought to a good kind of readineſſe of making, to the which if there be adioyned ſome uſe of ſpeaking (which muſt neceſſarily be had) he ſhall be brought paſt the wearieſome bitterneſſe of his learning.

A great help to further this readines of making and speaking, shall be, if the Master give him an English booke, and cause him ordinarily to turn every day some part into Latine. This exercise cannot be done without his rules & therefore must both establish them, and ground them surely in his minde for readinesse, and maketh him more able to speake suddenly, whensoever any present occasion is offered for the same. And it doth help his learning more a great deale, to turne out of English into Latine, then on the contrary.

Furthermore, wee see many can understand Latine, that cannot speake it; and when they reade the Latine word in the booke can tell you the English thereof at any time: but when they have laid away their book, they cannot contrariwise tell you for the English, the latine again, whensoever you will ask them. And therefore this exercise helpeth this fore well, & maketh those words which he understandeth, to be readier by use unto him, and so perfecteth him in the tongue handsomly.

These precepts well kept, will bring a man clean past the use of this Grammar book, and make him as ready as his book, and so meet to further things: whereof it were out of season to give precepts here. And therefore this may be for this purpose enough, which to good School-masters and skilfull is not so needfull: to other meaner and lesse practised it may be not only worth the labour of reading, but also of the using.

An Advertisement to the Reader.

IN this Edition, for the greater profit and ease both of Master and Scholar, in the English Rules and in the Latine Syntax, those words wherein the force of each example lyeth, are noted with letters and figures, where need is: the governour, director, or guider, or that which is in place of it, with an [a]; the governed or that which is guided by it, with [b]; or if there be more governours, the first with [a], the second with [aa], and so if more governed's, the first with [b], the second with [bb], and sometimes the order is directed by [a],[b],[c], or by figures, and the words of the same or such like nature, coupled together with little strokes betweene, so much as may be. That so in saying the ensamples, the children may (where or when the Master pleaseth) render againe, only those words which are the ensample: as saying *Quis nisi* [b] *mentis* [a] *inops oblatum respuat aurum?* may repeat again, *Inops* [b] *mentis*. So throughout all the Latin rules, for better understanding thereof, and for a short repetition, when the Master pleaseth, the summes of all the rules are set downe, either in the words before the rule, or in the margent, that so they may be chained together briefly, and make perfect sense.

The

The Latine Letters are thus written.

The Capitall letters,
ABCDEFGHIKLMNOPQ
RSTVXYZ.
A B C D E F G H I K L M N O
P Q R S T V X Y Z.

The ſmall leters.
abcdefghijk lmnopqrſtuvx
yz.
a b c d e f g h j i k l m n o p q r ſ t u v x
y z.

Letters are dividid into Vowels and Conſonants.

A Vowel is a letter which maketh a full and perfect ſound of it ſelfe; and there are five in number, namely. *a, e, i, o, u*; whereunto is added the Greek Vowel, *y*.

A Conſonant is a letter which muſt needs be ſounded with a Vowel; as *b* with *e*. And all the letters, except the Vowels, are conſonants.

A ſyllable is the pronouncing of one letter or more with one breath: as, *Aeve*.

A diphthong is the ſound of two vowels in one ſyllable, and of them there be foure in number; namely, *æ, œ, au, eu*, whereunto is added *ei*: as. *Æneas, cœna, audio, euge, hei*.

Inſteed of *æ* and *œ*, we commonly do pronounce *e*.

The Greeke Letters are thus written.

The Capitall letters,
ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤ
ΥΦΧΨΩ.

The ſmall letters,
α β γ δ ε ζ η ϑ ι κ λ μ ν ξ ο π ρ σ τ υ φ χ
ψ ω.

PRECATIO.

DOmine Pater, cœli ac terræ Effector, qui liberaliter tribuis sapientiam omnibus eam cum fiduciâ abs te petentibus, exorna ingenii mei bonitatem, quam cum cæteris naturæ viribus mihi infudisti, lumine divinæ gratiæ tuæ; ut non modo quæ ad cognoscendum te, & Servatorem nostrum Dominum Jesum valeãt, intelligam; sed etiam ità mente & voluntate persequar, & indies benignitate tuâ, tum doctrinâ tum pietate proficiam: ut qui efficis omnia in omnibus, in me resplendescere dona tua facias, ad gloriam sempiternam immortalis Majestatis tuæ. AMEN.

A PRAYER.

OAlmighty Lord and mercifull Father, Maker of heaven and earth, which of thy free liberality giveſt wiſdome abundantly to all that with faith & full aſſurance aske it of thee, beautifie by the light of thy heavenly grace the towardneſſe of my wit, the which with other powers of nature thou haſt powred into me; that I may not only underſtand thoſe things which may effectually bring me to the knowledge of thee & the Lord Jeſus our Saviour; but alſo with my whole heart and will, conſtantly follow the ſame, and receive daily increaſe through thy bountiful goodneſſe towards me, as wel in good life as doctrine: ſo that thou which worketh all things in all creatures, mayeſt make thy gratious benefits ſhine in me, to the endleſſe glory & honour of thine immortall Majeſtie. So be it.

AN

UMI

¶ AN INTRODUCTION OF the eight parts of LATINE ſpeech.

IN Speech be theſe eight parts following:

Noune, Pronoune, Verbe, Participle,	declined.	Adverb, Conjunction, Preposition, Interjection,	undeclined.

Of a NOUNE.

A Noune.

A Noune is the name of a thing that may be ſeen, felt, heard, or underſtood: as the name of my hand in Latine, is manus; the name of an houſe, is domus; the name of goodneſſe, is bonitas.

Nouns of two ſorts.

Of Nouns, ſome be Subſtantives, and ſome be Adjectives.

A Noune Subſtantive.

A noune ſubſtantive is that ſtandeth by himſelfe, and requireth not another word to be joyned with him to ſhew his ſignification: as, Homo, *a man*. and it is declined with one article; as, Hic Magiſter, *a maſter*: or elſe with two at the moſt; as, Hic & hæc Parens, *a father or mother*.

A Noune Adjective.

A Noune Adjective is that cannot ſtand by it ſelfe in reaſon or ſignification, but requireth to be joyned with another word: as, Bonus *good*, Pulcher *Faire*. And it is declined either with three terminations; as, Bonus, bona, bonum: or elſe with three articles; as Hic, hæc & hoc Felix, *Happy*: Hic & hæc Levis, & hoc Leve, *Light*.

Two kind of Nouns Subſtantives.

A Noune Subſtantive either is proper to the thing that it betokeneth: as, Edvardus is my proper name: or elſe is common to many: as Homo is a common name to all men.

Numbers

Numbers of Nounes.

IN Nounes be two Numbers, the Singular and the Plurall. The Singular number ſpeaketh but of one: as, Lapis, *a ſtone*, The Plurall number ſpeaketh of more then one: as, Lapides, *ſtones*.

Caſes of Nounes.

NOunes be declined with ſix Caſes, ſingularly and Plurally: the Nominative, the Genitive, the Dative, the Accuſative, the Vocative, and the Ablative.

Nominative caſe. The Nominative caſe cometh before the Verb, and anſwereth to this queſtion, Who or What? as, Magiſter docet, *The maſter teacheth*.

Genitive. The Genitive caſe is knowne by this Token, *Of*, & anſwereth to this queſtion, Whoſe or Whereof? as, Doctrina Magiſtri, *The learning of the Maſter*.

Dative. The Dative Caſe is knowne by this Token, *To*, and anſwereth to this queſtion, To Whom, or To What? as, Do librum magiſtro, *I give a booke to the maſter*.

The Accuſative caſe followeth the Verb, and

Accuſative. anſwereth to this queſtion, Whom, or what? as, Amo Magiſtrum, *I love the Maſter*.

Vocative. The Vocative is knowne by calling or ſpeaking to: as, O Magiſter, *O Maſter*.

Ablative. The Ablative is caſe commonly joyned with Prepoſitions ſerving to the Ablative caſe: as, De magiſtro, *Of the maſter*. Coram magiſtro, *Before the maſter*.

Alſo In, With, Through, For, From, By, and Then, after the Comparative degree, be ſignes of the Ablative caſe.

Articles

Articles.

ARticles are borrowed of the Pronoune, and be thus declined:

Singulariter,	*Nomin. hic, hæc, hoc.*	Pluraliter,	*Nomin. hi, hæ, hæc.*
	Genitivo hujus.		*Gen. horum, harum, horum.*
	Dativo huic.		*Dativo his.*
	Acc. hunc, hanc, hoc.		*Accuſ. hos, has, hæc.*
	Vocativo caret.		*Vocativo caret.*
	Ablat. hoc, hâc, hoc.		*Ablativo his.*

Genders of Nounes.

GEnders of Nounes be ſeven: the Maſculine, the Feminine, the Neuter, the Commune of two, the Commune of three, the Doubtfull, and the Epicene.

The Maſculine Gender is declined with this article Hic: as: Hic vir, *a man*.

The Feminine Gender is declined with this article *Hæc*: as *Hæc* mulier, *a woman*.

The Neuter Gender is declined with this article Hoc: as, Hoc ſaxum, *a ſtone*.

The Commune of two is declined with *Hic*, and hæc: as, Hic & hæc parens, *a father or mother*.

The Commune of three is declined with Hic hæc and, hoc: as, Hic, hæc, & hoc fælix, *happy*.

The doubtfull Gender is declined with Hic or hæc: as, Hic vel hæc dies, *a day*.

The Epicæne Gender is declined with one article, and under that one article both kinds are ſignified: as Hic paſſer, *a ſparrow*. Hæc aquila, *an eagle*, both he and ſhee.

The

The Declensions of Nounes.

There be five Declensions of Nounes.

I. The first is, when the Genitive & Dative case singular end in æ: The Accusative in am: The Vocative like the Nominative: The Ablative in â: The Nominative plurall in æ: The Genitive in arum: The Dative in is: The Accusative in as: The Vocative like the Nominative: The Ablative in is:

As in Example.

Singulariter,	*Nominat. hæc musa.*	Pluraliter,	*Nominat. hæ musæ.*	
	Genit. hujus musæ.		*Gen. harum musarũ.*	
	Dativo huic musæ.		*Dativo his musis.*	
	Accus. hanc musam.		*Accusat. has musas.*	
	Vocativo ô musa,		*Vocat. ô musæ.*	
	Ablat. ab hac musâ.		*Ablat. ab his musis.*	

Thomas a Anchi[illegible]es

Hæc mensa.
Hic Poëta.
Hic & hæc verna.

Regma a Pendopô[illegible]

Note. Note that filia and nata, do make the Dative and the Ablative plurall in is, or in abus. Also dea, mula, equa, liberta, make the Dative and the Ablative case plurall in abus only.

II. The second is, when the Genitive singular ends in i: The Dative in o: The Accusative in um: The Vocative for the most part like the Nominative: The Ablative in o: The Nominative plurall in i: The Genitive in orum: The Dative in is: The Accusative in os: The Vocative like the Nominative. The Ablative in is:

As in Example.

Singulariter,	*Nomin. hic magister.*	Pluraliter,	*Nomin. hi magistri.*	
	Gen. hujus magistri.		*Gen. horũ magistrorũ.*	
	Dat. huic magistro.		*Dativo his magistris.*	
	Ac. hunc magistrum.		*Acc. hos magistros.*	
	Vocativo ô magister.		*Vocativo ô magistri.*	
	Abl. ab hoc magistro.		*Abl. ab his magistris.*	

Delos f. Orphoy

Hic vir.
Hic liber.
Hæc colus
Hic logos.

Note. Here is to be noted, that when the Nominative endeth in us, the Vocative shall end in e, as Nominativo

nativo hic Dominus, Vocat. Domine. Except Deus, that maketh ô Deus. & Filius, that maketh ô Fili.

When the Nominative endeth in ius, if it be a Proper name of a man the Vocative shall end in i: as, Nominativo hic Georgius, Vocativo ô Georgi.

Also these Nounes following make their Vocative in e, or in us: as Agnus, lucus, vulgus, populus, chorus, fluvius.

Note also that all Nounes of the Neuter gender, of what declension soever they be, have the Nominative, the Accusative, and the Vocative alike in both numbers, and in the plurall number they end all in a: as in example. *Note,*

Singulariter,	*Nomin. hoc regnum.*	Pluraliter,	*Nom. hæc regna.*	Hoc damnum.
	Gen. hujus regni.		*G. horum regnorum.*	Hoc malum.
	Dat. huic regno.		*Dativo his regnis.*	Hoc verbum
	Accus. hoc regnum.		*Accus. hæc regna.*	
	Vocat. ô regnum.		*Vocat. ô regna.*	
	Abl. ab hoc regno.		*Abl. ab his regnis.*	

Except Ambo and Duo, which make the Neuter gender in o, and be thus declined:

Pluraliter,	*Nominativo Ambo, amba, ambo.*
	Genitivo Amborum, ambarum, amborum.
	Dativo Ambobus, ambabus, ambobus.
	Accusativo Ambos, ambas, ambo.
	Vocativo Ambo, amba, ambo.
	Ab. ambobus, ambabus, ambobus. Likewise *Duo.*

III. The third is, when the Genitive singular endeth in is: the dative in i: The accusative in em, & sometimes in im, and sometime in both: the Vocative like the nominative: the Ablative in e, or i, and sometime in both: the nominative plural in es; the Genitive in um, and sometime in ium: the Dative in bus: the Accusative in es: the Vocative like the Nominative: the Ablative in bus.

As in example.

Singu-

Hic pater. Hic panis. Hoc opus. Hoc caput. Hæc nubes	Singulariter,	*Nominat. hic lapis.*	Pluraliter.	*Nominat. hi lapides.*
		Gen. hujus lapidis.		*Gen. horum lapidum.*
		Dativo huic lapidi.		*Dat. his lapidibus.*
		Accuſ. hunc lapidem.		*Acculat. hos lapides.*
		Vocativo ô lapis.		*Vocativo ô lapides.*
		Ablat. ab hoc lapide.		*Ab. ab his lapidibus.*
Hic vel hæc bubo. Hæc virtus Hoc animal. Hoc cubile Hoc calcar	Singulariter,	*No. hic & hæc parẽs.*	Pluraliter,	*No. hi & hæ parẽtes.*
		Genit. hujus parentis.		*G. horũ & harũ parẽtum.*
		Dativo huic parenti.		*D. his parẽtibus (tũ.*
		A. hũc & hãc parẽtẽ.		*A. hoc & has parẽtes.*
		Voc. ô parens. (rente.		*Vocativo ô parentes.*
		Abl. ab hoc & hâc pa-		*Ab. ab his parẽtibus.*

IV. THe fourth is, when the Genitive caſe ſingular endeth in us: The Dative in ui: The Accuſative in um: The Vocative like the Nominative: The Ablative in u. The Nominative plurall in us: The Genitive in uum: The Dative in ibus: The Accuſative in us: The Vocative like the Nominative: The Ablative in ibus.

As in example.

Hic gradus Hæc porticus. Hoc cornu	Singulariter,	*Nominat. hæc manus.*	Pluraliter,	*Nominat. hæ manus.*
		Genit. hujus manûs.		*Gen. harum manuum.*
		Dativo huic manui.		*Dativo his manibus.*
		Acc. hanc manum.		*Accuſat. has manus.*
		Vocativo ô manus.		*Vocativo ô manus.*
		Ablat ab hac manu.		*Ab. ab his manibus.*

V. THe fifth is, when the Genitive & dative caſe ſingular doe end in ei: The Accuſative in em: The Vocative like the Nominative: The Ablative in ê: The nominative plurall in es: The Genitive in erum: The Dative in êbus: The Accuſative in es: The Vocative like the Nominative: The Ablative in êbus.

As

As in example.

Singulariter,
Nom. hic meridies.
Gen. hujus meridiei.
Dat. huic meridiei.
Acc. hunc meridiẽ.
Vocat. ô meridies.
Abl. ab hoc meridie.

Pluraliter.
Nominat. hi meridies.
Ge. horum meridierum.
Dat. his meridiebus.
Acc. hos meridies.
Vocativo ô meridies.
Ab. ab his meridiebus.

Hæc res.
Hæc facies
Hæc acies.

Note that all nounes of the fifth declenſion be of the feminine gender, except meridies and dies. Note.

The Declining of Adjectives.

A noune Adjective of three terminations is thus declined, after the firſt and ſecond declenſion;

Singulariter,
No. bonus, bona, bonũ.
Gen. boni, bonæ, boni.
Dat. bono, bonæ, bono.
Acc. bonũ, bonã, bonũ.
Voc. bone, bona, bonũ.
Abl. bono, bonâ, bono.

Pluraliter,
Nom. boni, bonæ, bona
Gen. bonorũ, benarũ,
Dat. bonis. (bonorum.
Ac. bonos, bonas, bona
Voc. boni, bonæ, bona.
Ablat. bonis.

Niger, ra, rum.
Tardus, a, um.
Satur, a, um.
An except.

There are beſides theſe, certain nounes adjectives of another manner of declining, which make the genitive caſe ſingular in ius, and the dative in i: which be theſe that follow, with their compounds.

Singulariter,
No. unus, una, unum.
Gen. unius.
Dat. uni. (num.
Acc. unum, unam, u-
Voc. une, una, unum.
Abl. uno, unâ, uno.

Pluraliter,
Nom. uni, unæ, una,
Ge. unorum, unarum,
Dat. unis. (unorum.
Acc. unos, unas, una.
Voc. uni, unæ, una.
Ablat. unis.

Note.

Note that unus, una, unum, hath not the plurall number, but when it is joyned with the word that lacketh the ſingular number: as, Unæ literæ, Una mœnia.

In like manner be declined totus, ſolus, and alſo ullus, alius, alter, uter and neuter: ſaving that theſe five laſt rehearſed lack the vocative caſe.

Alius *maketh* Aliud *in the neuter gender.*

A noune adjective of three articles is thus declined after the third declension:

Ingens. Solers. Capax. Vetus.

Singulariter,

Nominat. hic, hæc & hoc felix.
Genit. hujus felicis.
Dativo huic felici.
Ac. hunc & hanc felicem, & hoc felix.
Vocativo ô felix.
Ab. ab hoc, hâc & hoc felice, vel felici.

Pluraliter,

Nom hi & hæ felices, & hæc felicia.
Gen. horum, harũ & horum felicium.
Dat. his felicibus.
Ac. hos & has felices, & hæc felicia.
V. ô felices, et ô felicia.
Ab. ab his felicibus.

Levis & leve. Celer, celeris, & celere. Melior & melius.

Singulariter,

No. hic & hæc tristis, & hoc triste.
Genit. hujus tristis.
Dativo huic tristi.
Accus. hunc & hanc tristem, & hoc triste.
V. ô tristis, & ô triste.
Ablati. ab hoc, hâc & hoc tristi.

Pluraliter

Nom. hi & hæ tristes, & hæc tristia.
Ge. horum, harum & horum tristium.
Dativo his tristibus.
Acc. hos & has tristes, & hæc tristia.
V. ô tristes, et ô tristia.
Ab. ab his tristibus.

Comparisons of Nounes.

Adjectives whose signification may increase or be diminished, may forme comparison.

Three degrees of Comparison.

There be three degrees of comparison: The positive: the comparative, and the superlative.

The. positive.

The positive betokeneth the thing absolutely without excesse: as, Durus, *Hard.*

The compa. rative.

The comparative somewhat exceedeth his positive in signification: as, Durior, *harder.* And it is formed of the first case of his positive that endeth in i, by putting thereto or ę us: as of Duri, hic & hæc durior, & hoc durius: of Tristi, hic & hæc tristior, & hoc tristius: of Dulci, hic & hæc dulcior, & hoc dulcius.

The superla. tive.

The superlative exceedeth his positive in the highest

highest degree: as, Durissimus, *Hardest*. And it is formed of the first case of his positive that endeth in i, by putting thereto ssimus: as, of Duri, durissimus: of Tristi, tristissimus; of Dulci, dulcissimus.

From these generall rules are excepted these that follow, Bonus, melior, optimus: Malus, pejor, pessimus: Magnus, major, maximus: Parvus, minor, minimus: Multus, plurimus; multa, plurima; multum, plus, plurimum. Exception.

And if the positive end in er, the superlative is formed of the nominative case, by putting to rimus: as Pulcher, pulcherrimus. Ater. Terer. Acer.

Also these nounes ending in lis, make the superlative by changing is into limus: as, Humilis, humillimus: Similis, simillimus: Facilis, facillimus: Gracilis, gracillimus: Agilis, agillimus: Docilis, docillimus.

All other nounes ending in lis, do follow the generall rule aforegoing: as, Utilis, utilissimus.

Also if a vowell come before us, it is compared by Magis and Maximè: as, Pius, magis pius, maximè pius: Assiduus, magis assiduus, maximè assiduus. Igneus. Impius. Arduus. Strenuus.

OF THE PRONOUNE.

A Pronoune is a part of speech much like to a noune, which is used in shewing or rehearsing.

There be fifteen Pronounes, Ego, tu, sui, ille, ipse, iste, hic, is, meus, tuus, suus, noster, vester, nostras, vestras; whereof foure have the vocative case, as, Tu, meus, noster, and nostras: and all others lack the vocative case. There be fifteene Pronouns.

To these may be added their compounds, Egomet, tute, idem; and also, Qui, quæ, quod.

These eight Pronounes, Ego, tu, sui, ille, ipse,

Primitives. iſte, hic, and is, be Primitives; ſo called, for becauſe they be not derived of others. And they be alſo called Demonſtratives, becauſe they ſhew a thing not ſpoken of before.

Demonſtratives.

Relatives. And theſe ſix, Hic, ille, iſte, is, idem, and qui, be Relatives; becauſe they rehearſe a thing that was ſpoken of before.

Derivatives. Theſe ſeven, Meus, tuus, ſuus, noſter, veſter, noſtras, veſtras, be Derivatives; for they be derived of their Primitives, Mei, tui, ſui, noſtri, & veſtri.

Five things belonging to a Pronoune. There belong to a Pronoune theſe five things, Number, Caſe, and Gender, as are in a Noume: Declenſion and Perſon, as here followeth.

The Declenſions of Pronounes.

The firſt declenſiõ. Theſe three, Ego, tu, ſui, be of the firſt declenſion, and be thus declined.

Singulariter,	*Nominat. Ego.*	Pluraliter.	*Nominat. nos.*
	Genit. mei.		*Gen. noſtrũ* vel *noſtri.*
	Dativo mihi.		*Dativo nobis.*
	Accuſat. me.		*Accuſat: nos,*
	Vocativo caret.		*Vocativo* caret.
	Ablativo à me.		*Ablativo à nobis.*
Singulariter,	*Nominat. Tu.*	Pluraliter.	*Nominat. vos.*
	Genitivo tui.		*G. veſtrũm* vel *veſtri.*
	Dativo tibi.		*Dativo vobis.*
	Accuſat. te.		*Accuſat. vos.*
	Vocativo ô tu.		*Vocativo. ô vos.*
	Ablat. à te.		*Ablat. à vobis.*

The ſecõd declenſion. Singulariter, and Pluraliter,

Nominativo caret.		*Accuſat. ſe.*
Genitivo ſui.		*Vocat.* caret.
Dativo ſibi.		*Ablat. à ſe.*

Theſe ſix, Ille, ipſe, iſte, hic, is, and qui, be of the ſecond declenſion, and be thus declined:

Sing:

Singulariter.	*Nom. iste, ista, istud.*	Pluraliter.	*Nom. isti, iste, ista.*
	Genitivo istius.		*G. istorũ, istarũ, istorũ*
	Dativo isti.		*Dativo istis.*
	Ac. istũ, istam, istud.		*Accus. istos, istas, ista.*
	Vocativo caret.		*Vocativo caret.*
	Abl. isto, istâ, isto.		*Ablativo istis.*

Ille is declined like Iste, & alſo Ipſe, ſaving that the neuter gender in the nominative caſe, and in the accuſative caſe ſingular maketh Ipſum.

Nominativo Hic, hæc, hoc. Genitivo huius. Dativo huic, as afore in the Noune.

Singulariter.	*Nom. is, ea, id.*	Pluraliter.	*Nom. ii, eæ, ea.*
	Gen. ejus.		*Gen. eorum, earum, eorum.*
	Dativo ei.		*Dativo iis* vel *eis.*
	Ac. eũ, eam, id.		*Accusat. eos, eas, ea.*
	Vocativo caret.		*Vocativo caret.*
	Ablat. eo, eâ, eo		*Abl. iis*, vel *eis*,
Singulariter.	*Nom qui, quæ, quod,*	Pluraliter.	*Nom. qui, quæ, quæ.*
	Gen. cujus.		*G. quorũ, quarũ, quorũ*
	Dat. cui.		*Dat. quibus* vel *queis.*
	A. quem, quã, quod,		*Ac. quos, quas, qua.*
	Voc. caret, (qui		*Vocativo caret.*
	Abaque, quâ, quo vel		*Abl. quibus* vel *queis.*

Likewiſe Quis and Quid be declined, whether they be Interrogatives, or Indefinites. Alſo Quiſquis is thus declined:

No.	*Quiſquis.*	*Ac.*	*Quid-quid.*	*Abl.*	*Quoquo.*
	Quicquid.				*Quâquâ.*
					Quoquo.

The compound of Quis.

Where note, that Quid is alwayes a ſubſtantive of the Neuter gender. *Note.*

These five, Meus, tuus, ſuus, noſter, and veſter are of the third declenſion, and be declined like nounes adjectives of three terminations, in this wiſe. The third declenſion.

Singulariter,	Nom. meus, mea, meū.	Pluraliter,	Nom. mei, meæ, mea.
	Genit. mei, meæ, mei.		G. mearum, mearum,
	Dat. meo, meæ, meo.		Dat. meis, meorum.
	Ac. meū, meā, meum.		Ac. meos, meas, mea.
	Vocat. mi, mea, meum.		Vocat. mei, meæ, mea.
	Ablat. meo, mea, meo.		Ablativo, meis.

So is Noster declined, & tuus, suus, vester; saving that these three last do lack the vocative case. Nostras, Vestras, and this noune Cujas, be of the fourth declension, and be thus declined:

The fourth declension.

Singulariter.	Nom. hic & hæc nostras, & hoc nostrate.	Pluraliter.	Nom. hi & hæ nostrates & hæc nostratia.
	Gen. hujus nostratis.		Ge. horum, harum, & horum nostratium.
	Dat. huic nostrati.		Dat. his nostratibus.
	Ac. hunc & hanc nostratē. & hoc nostrate.		Ac. hos & has nostrates, & hæc nostratia.
	Vocat. ô nostras & ô nostrate.		Voc. o nostrates, & o nostratia.
	Ab. ab hoc, hâc & hoc nostrate vel nostrati.		A. ab his nostratibus

Note.

Here is to be noted, that Nostras, Vestras, and this Noune Cujas be called Gentiles, because they properly betoken pertaining to countreys or nations, to sects or factions.

A Pronoune hath three Persons.

Persons three.

The first person speaketh of himselfe: as Ego *I*, Nos *We*.

The second person is spoken to: as Tu *Thou*; Vos *Ye*. And of this person is also every Vocative case.

The third person is spoken of: as Ille, *He*; Illi *They*: and therefore all Nounes, Pronounes, and Participles be of the third person.

OF

OF A VERB.

A Verb is a part of ſpeech declined with mood and tenſe, and betokeneth doing; as, Amo, *I love*: or ſuffering: as, Amor, *I am loved*: or being, as Sum, *I am*. A verb.

Of verbs, ſuch as have perſons be called perſonals: as Ego amo, Tu amas. And ſuch as have no perſons, be called imperſonals: as Tædet, *It irketh*; Oportet, *It behooveth*. Verbs Perſonals.

Of verbs perſonals there be five kinds, Active, paſſive, neuter, deponent and commune.

A Verb active endeth in o, & betokeneth to do; as, Amo, *I love*: and by putting to r, it may be a paſſive, as, Amor. Active. Paſſive.

A verb paſſive endeth in or, and betokeneth to ſuffer; as Amor, *I am loved*: and by putting away r, it may be an active, as, Amo.

A verb neuter endeth in o, or m, and cannot take r; to make him a paſſive: as, Curro, *I run*; Sum *I am*. And it is Engliſhed ſometime actively; as, Curro *I run*: And ſometime paſſively; as, Ægroto, *I am ſick*. Neuter.

A verb deponent endeth in r, like a paſſive, and yet in ſignification is but either active, as, Loquor verbum, *I ſpeake a word*: or neuter, as, Glorior, *I boaſt*. Deponent. Commune.

A verb commune endeth in r, and yet in ſignification is both active and paſſive: as, Oſculor te, *I kiſſe thee*; Oſculor à te, *I am kiſſed of thee*.

MOODS.

Moods six. There be six Moods: the Indicative, the Imperative, the Optative, the Potentiall, the Subjunctive, and the Infinitive.

Indicative. The Indicative mood sheweth a reason true or false, as Ego amo, *I love*. Or else asketh a question; as, Amas tu? *Doest thou love?*

Imperative. The Imperative bideth or commandeth: as Ama, *love thou*.

Optative. The Optative wisheth or desireth with these signes, *Would God, I pray God*, or *God grant*, as Utinam amem, *I pray God I love*: and hath commonly an adverb of wishing joyned with him.

Potentiall. The Potentiall mood is known by these signes *May, can, might, would, should, could*, or *ought*: as Amem, I *may, or can love* without an adverb joyned with him.

Subjunctive. The Subjunctive mood hath evermore some conjunction joyned with him: as, Cùm amarem. *When I loved*. And it is called the subjunctive mood, because it dependeth upon another verb in the same sentence, either going before, or coming after: as, Cùm amarem, eram miser. *When I loved, I was a wretch*.

Infinitive. The Infinitive signifieth to do, to suffer, or to be, and hath neither number, nor person, nor nominative case before him, and is knowne commonly by this signe *To*, as Amare, *To love*. Also when two verbs come together without any nominative case between them, then the latter shall be the infinitive mood: as, Cupio discere. I *desire to learne*.

GERUNDS.

Gerunds three. *Di, do, dum.* There be moreover belonging to the infinitive mood of verbs, certaine voices called Gerunds

runds, ending in Di, do, and dum: which have both the active and passive signification: as, Amandi, *Of loving, or of being loved:* Amando, *In loving, or in being loved.* Amandum, *To love, or to be loved.*

SUPINES.

Supines two in *um* and *u*.

THere be also pertaining unto verbs two Supines the one ending in um, which is called the first Supine, because it hath the signification of the verb active; as, Eo amatum, *I goe to love:* And the other in u, which is called the latter supine, because it hath for the most part the signification passive: as, Difficilis amatu, *Hard to be loved.*

TENSES.

Tenses five.

THere be five tenses or times: the present tense, the preterimperfect, the preterperfect, the preterpluperfect, and the future tense.

Present tense.

The present tense speaketh of the time that now is: as, Amo, I *love*.

Preterimperfect.

The preterimperfect tense speaketh of the time not perfectly past: as, Amabam, *I loved*, or *did love*.

Preterperfect.

The preterperfect tense speaketh of the time perfectly past, with this signe *Have*: as, Amavi, *I have loved*.

Preterpluperfect.

The preterpluperfect tense speaketh of the time more then perfectly past, with this signe *Had*: as Amaveram, I *had loved*.

Future.

The future tense speaketh of the time to come, with this signe *shall*, or *will*: as, Amabo, *I shall*, or *will love*.

PERSONS.

Persons three. THere be also in verbs three persons in both numbers: as, Singulariter, Ego amo. *I love*; Tu amas, *Thou loveſt*, Ille amat, *He loveth*. Pluraliter, Nos amamus, *We love*; Vos amatis, *Ye love*; Illi amant, *They love*.

CONJUGATIONS.

Conjugations foure. VErbs have foure conjugations, which be knowne after this manner.

1 The first conjugation hath a long before re and ris: as, Amâre, amâris.

2 The second conjugation hath e long before re and ris: as, Docêre, docêris.

3 The third conjugation hath e short before re and ris: as, légere, légeris.

4 The fourth conjugation hath i long before re and ris: as Audîre, audîris.

Verbs in *O*, of the foure Conjugations, *be declined after theſe examples*.

AMo, amas, amavi, amare: amandi, amando, amandum: amatum, amatu: amans, amaturus. } To love.

Doceo, doces, docui, docere: docendi, docendo, docendum: doctum, doctu: docens, docturus. } To teach

Lego, legis, legi, legere: legendi, legendo, legendum: lectum, lectu: legens, lecturus. } To read.

Audio, audis, audivi, audire: audiendi, audiendo, audiendum: auditum, auditu: audiens, auditurus. } To heare.

Indicative

UMI

UMI

UMI

Indicative Mood Preſent tenſe

Singular,			*Plurall,*		
I love,	*Thou loveſt,*	*He loveth,*	*We love,*	*Ye love,*	*They love.*
or	or	or	or	or	or
do love:	*doſt love:*	*doth love:*	*do love:*	*do love:*	*do love*

A Mo, amas, amat. Amamus, amatis, amant.
Doceo, doces, docet. Docemus, docetis, docent.
Lego, legis, legit. Legimus, Legitis, legunt.
Audio, audis, audit. Audimus, auditis, audiunt.

Preterim-perfect tenſe ſingular, Amabam, Docebam, Legebam, Audiebam, — *I loved* or *did love*: bas, bat. *Plur.* bamus, batis, bant.

Preterper-fect tenſe ſingular, Amavi, Docui, Legi, Audivi, — *I have loved.* iſti, it. *Plur.* imus, iſtis, êrunt *vel* êre.

Preterplu-perf. tenſe ſingular, Amaveram, Docueram, Legeram, Audiveram, — *I had loved.* ras, rat. *Plur.* ramus, ratis, rant.

Future tenſe ſing. Amabo, Docebo, Legam, Audiam, — *I ſhall or will love.* bis, bit. *Plur.* bimus, bitis, bunt. es, et. *Plur.* emus, etis, ent.

Imperative

Imperative Mood,

	Love thou:	*Love he, let him love.*	*Love we, let us love.*	*Love ye:*	*Love they, let them love.*
Present tense singular.	Ama, amet amato: amato.	Plur. amemus,		amate, amatote:	ament, amanto.
	Doce, doceat, doceto: doceto,	*Pl.* doceamus,		docete, docetote:	doceant, docento.
	Lege, legat, legito: legito.	*Pl.* legamus.		legite, legitote.	legant, leguoto.
	Audi, audiat, audito: audito.	*Pl.* audiamus,		audite, auditote:	audiant, audiunto.

Optative Mood.

God grant I love.

Present tense singular. utinam	Amem, ames, amet.	*Pl. utin.* amemus, ametis, ament.	
	Doceam, Legam, Audiam,	as, at.	*Pl. utinam* amus, atis, ant.

Preterimperfect tense sing. utinam	Amarem,	*Would God* I *loved*, or *did love:*	
	Docerem, Legerem, Audirem,	res, ret.	*Pl. utinam* remus, retis, rent.

Preterperfect tense singular, utinam	Amaverim,	I *pray God* I *have loved.*	
	Docuerim, Legerim, Audiverim	ris, rit.	*Pl. utinam* rimus, ritis, rint.

Preterplu-perf. tense singular, utinam	Amavissem,	*Would God I had loved.*	
	Docuissem, Legissem, Audivissem,	ses, set.	*Pl. utinam* semus, setis, sent.

Future tense singular, utinam	Amavero,	*God grant* I *shall* or *will love hereafter.*	
	Docuero, Legero, Audivero,	ris, rit.	*Pl. utinam* rimus, ritis, rint.

Potentiall

Potentiall Mood.

I may or *can love.*

Present tense singular.
Amem, ames, amet, *Plur.* amemus, ametis, ament.
Docam, Legam, Audiam, as, at, *Plural.* amus, atis, ant.

Preter-imperfect tense singular,
Amarem, Docerem, Legerem, Audirem, *I might, would, should, ought,* or *could love,* res, ret, *Plur.* remus, retis, rent.

Preter-perfect tense singular,
Amaverim, Docuerim, Legerim, Audiverim, *I might, would, should,* or *ought to have loved.* ris, rit, *Plural.* rimus, ritis, rint.

Preter-pluperf. tense singular,
Amaviſſem, Docuiſſem, Legiſſem, Audiviſſem, *I might, would, should,* or *ought to had loved,* ſes, ſet, *Plur.* ſemus, ſetis, ſent.

Future tense singular.
Amavero, Docuero, Legero, Audivero, *I may* or *can love hereafter.* ris, rit, *Plural.* rimus, ritis, rint.

Subjunctive Mood.

When I love.

Present tense singular,
Amem, ames, amet, *Plur. cùm* amemus, ametis, ament,
Docam, Legam, Audiam, as, at, *Plur. cùm* amus, atis, ant.

Preterim;

Preterim-perf. tense sing. cùm { Amarem, Docerem, Legerem, Audirem, } *When I loved* or *did love*! { res, ret. *Plural. cùm* remus, retis, rent.

Preterperf. tense singular, cùm { Amaverim, Docuerim, Legerim, Audiverim, } *When I have loved.* { ris, rit. *Plural. cùm* rimus, ritis, rint.

Preterpluperf. tense singul. cùm { Amavissem, Docuissem, Legissem, Audivissem, } *When I had loved.* { ses, set *Plur. cùm* semus, setis, sent.

Future tense singular, cùm { Amavero, Docuero, Legero, Audivero, } *When I shall* or *will have.* { ris, rit. *Plural. cùm* rimus, ritis, rint.

Infinitive Mood.

Present and *preterimperfect tense,* { Amare, Docere, Legere, Audire, } To { Love, Teach, Read, Heare.

Preterperfect tense and *preterpluperfect tense.* { Amavisse, Docuisse, Legisse, Audivisse, } To have or had { Loved. Taught. Read. Heard.

Future tense, { Amaturum, Docturum, Lecturum, Auditurum, } esse, To { love teach read heare } { here- after.

Gerunds.
Amandi, of loving: do, in loving: dum, to love.
Docendi, of teaching: do, in teaching: dum, to teach.
Legendi, of reading: do, in reading: dum, to read.
Audiendi, of hearing: do, in hearing: dum, to heare.

Supines,

In my Loginning God my
Speed In Grace and Warth
Long to prosper Thomas

Supines: { Amatum, Doctum, Lectum, Auditum, } To { love. teach. read. heare. } { Amatu, Doctu, Lectu, Auditu, } To { loved. taught. read heard.

A participle of the present tense. { Amans, loving. Docens, teaching. Legens, reading. Audiens, hearing.

The participle of the first future tense, { Amaturus, to love, *or* about to love. Docturus, to teach, *or* about to teach. Lecturus, to read, *or* about to read. Auditurus, to heare, *or* about to heare.

Before we derline any verbs in or, for supplying of many tenses lacking in all such verbs, we must learne to derline this verb Sum, in this wise following.

Sum, es, fui, esse, futurus: To be.

Indicative Mood.

Present tense sing. { Sum, I am: es, est. *Pluraliter*, Sumus, estis, sunt.

Preterimperfect tense singular, { Eram, I was: eras, erat. *Pluraliter*, eramus, eratis, erant.

Preterperfect tense singular, { Fui, I have been: fuisti, fuit, *pluraliter* fuimus, fuistis, fuerunt *vel* fuere.

Preterpluperfect tense singular, { Fueram, I had been: fueras, fuerat, *Pluraliter* fueramus, fueratis, fuerant.

Future tense sing. { Ero, I shall *or* will be: eris, erit. *Pluraliter*, erimus, eritis, erunt.

Imperative

Imperative Mood.

Present tense sing.	Sis, Es, Estor	he thou.	Sit, Esto:	*Pl.* simus.	Sitis, Este, Estote,	Sint, Sunto.

Optative Mood.

Present tense singular. utinam	Sim, I pray God I be: sis, sit. *Plur.* utinam simus, sitis, sint.
Preterimperf. tense sing. utin.	Essem, Would God I were: esses, esset. *Pl.* utinam essemus, essetis, essent.
Preterperfect tense sing. utin.	Fuerim, I may God I have been: fueris, fuerit. *Plur.* utinam fuerimus, fueritis, fuerint.
Preterpluperfect. ten. sing. utin.	Fuissem, Would God I had been: fuisses fuisset. *Plur.* utinam fuissemus, fuissetis, fuissent.
Future.ten. sing. utin.	Fuero, God grant I be hereafter: fueris, fuerit. *Plural.* utinam fuerimus, fueritis, fuerint.

Potential Mood.

Present tense sing.	Sim, I may *or* can be: sis, sit. *Plural.* simus, sitis, sint.
Preterimp. tense sing.	Essem, I might *or* could be: esses, esset. *Plural.* essemus, essetis, essent.
Preterperf. tense sing.	Fuerim, I might, could, should, *or* ought to have been: fueris, fuerit: *Pl.* fuerimus, fueritis, fuerint.
Preterplup. tense sing.	Fuissem, I might, could, should, *or* ought to had been: fuisses, fuisset. *Pl.* fuissemus, fuissetis, fuissent.
Future tense sing.	Fuero, I may *or* can be hereafter: fueris, fuerit. *Plur.* fuerimus, fueritis, fuerint.

Subjunctive

Subjunctive Mood.

Present ten. sing. cùm { Sim, when I am: sis, sit. *Plural. cùm* simus, sitis, sint.

Preterimp. tense sing. cùm { Essem, when I was: esses, esset. *Plur. cùm* essemus, essetis, essent.

Preterperf. tense sing. cùm { Fuerim, when I have bene: fueris, fuerit. *Plur. cùm* fuerimus, fueritis, fuerint.

Preterpluperfect.ten. sing. cùm { Fuissem, when I had bene: fuisses, fuisset. *Plur. cùm* fuissemus, fuissetis, fuissent.

Future ten. sing. cùm { Fuero, when I shall *or* will bee: fueris, fuerit. *Pl. cùm* fuerimus, fueritis, fuerint.

Infinitive Mood.

Present & preterimperf. tense { Esse, to bee. } { *Preterperfect. & preterpluperfect tense,* } { Fuisse, } { to have or had bene. }

Future tense, { Fore *vel* futurum esse, To be hereafter.

Verbs in *Or* of the foure Conjugations, be *declined after these examples.*

Amor, amâris *vel* amâre: amatus sum *vel* fui, amâri: amatus, amandus. To be loved.

Doceor, docêris *vel* docêre: doctus sum *vel* fui, docêri: doctus, docendus. To be taught.

Legor, legeris *vel* legere: lectus sum *vel* fui, legi: lectus, legendus. To be read.

Audior, audîris *vel* audîre: auditus sum *vel* fui, audiri: auditus, audiendus.

INDICATIVE

Indicative Mood.

I am loved.

Present tense sin.
Amor, amâris *vel* amâre, amatur.
Doceor, docêris *vel* docere, docetur.
Legor, legeris *vel* legere, legitur.
Audior, audiris *vel* audire, auditor.
Plur. mur, mini, ntur.

Preter-imperfect tense singular.
Amabar
Docebar,
Legebar,
Audiebar,
I *was loved*.
baris *vel* bare, batur. *Plur.* bamur, bamini, bantur.

Preter-perfect tense singular.
Amatus,
Doctus,
Lectus,
Auditus,
I *have been loved*.
sum *vel* fui,
es *vel* fuisti, tus est *vel* fuit. *Pl.* ti sumus *vel* fuimus, ti estis *vel* fuistis, ti sunt, fuêrunt, *vel* fuêre.

Preter-pluperf. tense singular.
Amatus,
Doctus,
Lectus,
Auditus,
I *had been loved*.
eram *vel* fueram,
eras *vel* fueras, tus erat *vel* fuerat. *Pl.* ti eramus *vel* fueramus, ti eratis *vel* fueratis, ti erant *vel* fuerant.

Future tense sin.
Amabor,
Docebor,
Legar,
Audiar,
I *shall* or *will be loved*.
beris *vel* ere, itur. *P.* bimur, imini, buntur,
êris *vel* ere, etur. *Pl.* emur, emini, entur.

Imperative Mood.

Be thou loved.	*Let him be loved.*	*Let us be loved.*	*Be ye loved.*	*Let them be loved.*
Present tense singular. Amare, amator:	ametur, amator:	*Pl.* amemur,	Amamini, amaminor:	amentur, amantor.
Docete, docetor:	doceatur, docetor:	*Pl.* doceamur.	Docemini, doceminor:	doceantur, docentor.
Legere, legitor:	legatur, legitor:	*Pl.* legamur.	Legimini, Legiminor:	legantur, leguntor.
Audire, auditor:	audiatur, auditor:	*Pl.* Audiamur.	Audimini, audiminor:	audiantur, audiuntor.

Optative

Optative Mood.

God grant I be loved.

Present tense singular, utinam
Amer, Docear, Legar, Audiar, } êris *vel* ere, êtur. *Plur.* êmur, êmini, entur.
Docear, Legar, Audiar, } aris *vel* are, atur. *Plur.* amur, amini, antur.

Would God I were loved.

Preter-imperfect. tense sing. utinam
Amarer, Docerer, Legerer, Audirer, } reris *vel* rere, retur. *Plur.* remur, remini, rentur.

I pray God I have been loved.

Preterperfect tense singular, utinam
Amatus, Doctus, Lectus, Auditus } sim *vel* fuerim, tus sis *vel* fueris, tus sit *vel* fuerit. *Plur. utinam* ti simus *vel* fuerimus, ti sitis *vel* fueritis, ti sint *vel* fuerint.

Would God I had been loved.

Preterpluperfect tense singular, utinam
Amatus, Doctus, Lectus, Auditus } essem *vel* fuissem, tus esses *vel* fuisses, tus esset *vel* fuisset. *Plu. utinam* ti essemus *vel* fuissemus, ti essetis *vel* fuissetis, ti essent *vel* fuissent.

God grant I be loved hereafter.

Future tense singular, utinam
Amatus, Doctus, Lectus, Auditus } ero *vel* fuero, tus eris *vel* fueris, tus erit *vel* fuerit. *Plural. utinam* ti erimus *vel* fuerimus, ti eritis *vel* fueritis, ti erunt *vel* fuerint.

Potential Mood.

I may or can be loved.

Present tense sing.
Amer, Docear, Legar, Audiar, } êris *vel* êre, êtur. *Plur.* êmur, êmini, entur.
Docear, Legar, Audiar, } aris *vel* are, atur. *Pl.* amur, amini, antur.

Preterim-perf. tense singular { Amarer, Docerer, Legerer, Audirer, } *I would, should,* or *ought to be loved.* reris *vel* rere, retur. *Plur.* remur, remini, rentur.

Preter-perfect tense singul. { Amatus, Doctus, Lectus, Auditus, } *I would, should,* or *ought to have been loved:* sim *vel* fuerim, tus sis *vel* fueris, tus sit *vel* fuerit. *Plur.* ti simus *vel* fuerimus, ti sitis *vel* fueritis, ti sint *vel* fuerint.

Preter-pluperf. tense singul. { Amatus, Doctus, Lectus, Auditus, } *I would, should,* or *ought to had been loved.* essem *vel* fuissem, tus esses *vel* fuisses, tus esset *vel* fuisset. *Plur.* ti essemus *vel* fuissemus, ti essetis *vel* fuissetis, ti essent *vel* fuissent.

Future tense singul. { Amatus, Doctus, Lectus, Auditus, } I *may* or *can be loved hereafter.* ero *vel* fuero, tus eris *vel* fueris, tus erit *vel* fuerit. *Plur.* ti erimus *vel* fuerimus, ti eritis *vel* fueritis, ti erunt *vel* fuerint.

Subjunctive Mood.

When I *am loved:*

Present tense singul. cùm { Amer, Docear, Legar, Audiar, } êris *vel* êre, êtur. *Pl. cùm* êmur, êmini, êntur, aris *vel* are, atur. *Pl. cùm* amur, amini, antur.

Preter-imperf. ten. sin. cùm { Amarer, Docerer, Legerer, Audirer, } *When I was loved.* reris *vel* rere, retur. *Pl. cùm* remur, remini, rentur.

Preter-perfect. ten. sin. cùm { Amatus, Doctus, Lectus, Auditus, } *When I have been loved.* sim *vel* fuerim, tus sis *vel* fueris, tus sit *vel* fuerit, *Pl. cùm* ti simus *vel* fuerimus, ti sitis *vel* fueritis, ti sint *vel* fuerint.

Preter-

Preter-pluperf. ten. sing. cum. Amatus, Doctus, Lectus, Auditus — essem *vel* fuissem, tus esses *vel* fuisses, tus esset *vel* fuisset. *Plur. cum* ti essemus *vel* fuissemus, ti essetis *vel* fuissetis, ti essent *vel* fuissent.

When I shall or *will be loved.*

Future tense singular cum Amatus, Doctus, Lectus, Auditus — ero *vel* fuero, tus eris *vel* fueris, tus erit *vel* fuerit. *Plural. cum* ti erimus *vel* fuerimus, ti eritis, *vel* fueritis, ti erunt *vel* fuerunt.

Infinitive Mood.

Present and preter-imperfect tense, Amari, Doceri, Legi, Audiri — To be — Loved, Taught, Read, Heard.

Preterperf. tense and preterplu-perf. tense Amatum, Doctum, Lectum, Auditum — To have or had been loved. esse *vel* fuisse.

Fut. tense Amatum iri, *vel* amandum esse, Doctum iri, *vel* docendum esse, Lectum iri, *vel* legendum esse, Auditum iri *vel* audiendum esse, — to be — loved, taught, read, heard — hereafter.

A participle of the Preterperfect tense, Amatus, Loved. Doctus, Taught. Lectus, Read. Auditus, Heard.

A participle of the Future tense in Dus. Amandus, Docendus, Legendus, Audiendus, — To be — Loved, Taught, Read, Heard.

Of certaine Verbs going out of Rule, which are *declined and formed in manner following.*

POssum, potes, potui, posse, potens: *To may* or *can.*

Volo, vis, volui, velle, volendi, volendo, volendum: *Supinis caret*, volens: *To will*, or *to be willing.*

Nolo, nonvis, nolui, nolle: nolendi, nolendo, nolendum: *Supinis caret*, nolens: *To nill*, or *to be unwilling.*

Malo, mavis, malui, malle: malendi, malendo, malendum: *Supinis caret*, malens: *To have rather*, or *to be more willing.*

Edo, edis *vel* es: edi, edere *vel* esse: edendi, edendo edendum: esum, esu; *vel* estum, estu: edens, esurus *vel* esturus: *To eat.*

Fio, fis, factus sum *vel* fui; fieri: factus, faciendus: *To be made*, or *to be done.*

Fero, fers, tuli, ferre: ferendi, ferendo, ferendum: latum, latu: ferens, laturus: *To beare*, or *suffer.*

Feror, ferris *vel* ferre, latus sum *vel* fui, ferri; latus, ferendus: *To be borne* or *suffered.*

Indicative Mood.

Present tense singular.

POsſum, potes, potest.
Volo, vis, vult.
Nolo, non vis, non vult.
Malo, mavis, mavult.
Edo, edis *vel* es, edit *vel* est.
Fio, fis, fit.
Fero, fers, fert.
Feror, ferris *vel* ferre, fertur.

Plurali.

Possumus, potestis, possunt.
Volumus, vultis, volunt.
Nolumus, nonvultis, nolunt.
Malumus, mavultis, malunt.
Edimus, editis *vel* estis, edunt.
Fimus, fitis, fiunt.
Ferimus, fertis, ferunt.
Ferimur, ferimini, feruntur.

Preter.

UMI

Preterim-perf. tense singular.

Poteram,
Volebam,
Nolebam,
Malebam,
Edebam,
Fiebam,
Ferebam,
} as, at, *Pluraliter* amus, atis, ant,
Ferebar, batis *vel* bare, batur. *Pl.* bamur, bamini, bantur.

Preterperf. tense sing.

Potui,
Volui,
Nolui,
} { Malui, Edi, Tuli, } isti, it. *Plur.* imus, istis, êrunt *vel* êre,

Factus
Latus
} { sum *vel* fui, tus es, *vel* fuisti, tus est, *vel* fuit. *Pl.* ti sumus, *vel* fuimus, ti estis *vel* fuistis, ti sunt, fuêrunt *vel* fuêre,

Preterpluperf. tense sing.

Potueram,
Volueram,
Nolueram,
} { Malueram, Ederam, Tuleram, } ras, rat, *Plur.* ramus, ratis, rant.

Factus,
Latus,
} { eram *vel* fueram, tus eras *vel* fueras, tus erat *vel* fuerat. *Pl.* ti eramus *vel* fueramus, ti eratis *vel* fueratis, ti erant *vel* fuerant.

Future tense sing.

Potero, eris, erit. *Plural.* Poterimus, eritis, erunt,
Volam,
Nolam,
Malam,
} { Edam, Fiam, Feram, } es, et. *Plu.* emus, etis, ent.
Ferat, ferêris *vel* ferêre, ferêtur. *Plur.* ferêmur, ferêmini, ferêntur.

Possum, Volo, Malo, have no Imperative mood.

Imperative mood.

Noli, nolito. *Plurali.* Nolite, Nolitote.

Presens tense sing.
- Es, esto.
- ede, edito:
- Edat, esto, edito
- *P.* Edamus,
- edite, este, estote, editote:
- Edant, edunto.
- Fito tu:
- Fiat, fito.
- *Pl.* Fiamus,
- Fite, fitote:
- Fiant. Fiunto.
- Fer, ferto:
- Ferat, ferto.
- *Plu.* Feramus.
- Ferte, fertote:
- Ferant, Ferunto.
- Ferre, fertor:
- Feratur; feratur.
- *Pl.* Feramur.
- Ferimini, feriminor:
- Ferantur; feruntor.

Optative Mood.

Presens tense sing. utinam
- Possim, Velim,
- Nolim, Malim,
- is, it. *Plurali. utinam* imus, itis, int.
- Edam, Fiam, Feram,
- as, at. *Plural. utinam* amus, atis, ant.
- Ferar, aris *vel* are, atur. *Plur. utin.* amur, amini, antur.

Preterim-perf. tense singular, utinam.
- Possem, Vellem, Nollem, Mallem,
- Ederem *vel* essem, Fierem, Ferrem,
- es, et, *Plural. utin.* emus, etis, ent.
- Ferrer, rêris *vel* rêre, rêtur, *Pl. utin.* rêmur, rêmini, rentur.

Preter-perf. tense singular, utinam
- Potuerim, Voluerim, Noluerim,
- Maluerim, Ederim, Tulerim.
- ris, rit, *Plural. utinam*, rimus, ritis, rint.
- Factus sim, Latus sim
- *vel* fuerim, tus sis *vel* fueris, tus sit *vel* fuerit. *Pl. utinam* ti simus *vel* fuerimus, ti sitis *vel* fueritis, ti sint vel fuerint.

Preter-pluperf. tense. singul. utinam
- Potuissem, Voluissem, Noluissem,
- Maluissem, Edissem, Tulissem,
- ses, set. *Plur. utin.* semus, setis, sent.
- Factus esset, Latus esset
- *vel* fuissem, tus esses *vel* fuisses, tus esset *vel* fuisset. *Plur. utin.* ti essemus *vel* fuissemus, ti essetis *vel* fuissetis, ti essent *vel* fuissent.

Future

Future tense singular, utinam. Potuero, Voluero, Noluero, Maluero, Edero, Tulero, ris, rit. *Plur.* rimus, ritis, rint.

Factus, Latus { ero *vel* fuero, tus eris *vel* fueris, tus erit *vel* fuerit. *Plur.* utin. ti erimus *vel* fuerimus, ti eritis *vel* fueritis, ti erunt *vel* fuerunt.

The Potentiall and the Subjunctive Mood be formed like the Optative in voice, and do differ only in signification and signe of the Mood.

Infinitive Mood.

Present tense and *Preterimperfect tense*. Posse, Velle, Nolle, Malle, Edere *vel* esse, Ferre, Fieri, Ferri, } *Preterperfect & Preterpluperfect tense.* { Potuisse. Voluisse. Noluisse. Maluisse. Edisse. Tulisse. Factum esse *vel* fuisse. Latum esse *vel* fuisse.

Future tense. Esurum esse. Laturum esse. } { Factum iri, *vel* faciendum esse. Latum iri, *vel* ferendum esse.

Eo and Queo make Ibam and Quibam in the Preterimperfect tense of the Indicative mood, and Ibo and Quibo in the Future tense: and in all other moods and tenses are varied like verbs in o of the fourth Conjugation; saving that they make their Gerunds, Eundi, eundo, eundum. Queundi, queundo, queundum.

Of the Preterperfect tense of the Indicative mood, be formed the Preterpluperfect tense of the same mood; the Preterperfect tense the Preterpluperfect tense, and the Future tense, of the Optative mood, the Potentiall mood, and the Subjunctive mood; the Preterperfect tense, and the Preterpluperfect tense of the Infinitive mood: as of

Tenses formed of the preter. perf. tense.

Amavi, are formed Amaveram, amaverim, amavero, by changing i into e short: and Amavissem, amavisse, keeping i still.

Impersonals.

IMpersonals be declined throughout all moods and Tenses in the voice of the third person singular onely: as, Delectat, delectabat, delectavit, delectaverat, delectabit. Decet, decebat, decuit, decuerat, decebit, decere. Studetur, studebatur, studitum est *vel* fuit, studitum erat *vel* fuerat, studebitur, &c.

And they have commonly before their English this signe It: as, *It delighteth*, Delectat. *It becometh not*, Non decet.

OF A PARTICIPLE.

A Participle is a part of speech derived of a Verb: and taketh part of a Noune, as, Gender, case, and declension: and part of a Verb, as, Tense and signification: and part of both, as, Number and figure.

Foure kinds of participles Present tense.

There be foure kinds of Participles: one of the Present tense, another of the Preter tense; one of the Future in rus, & another of the Future in dus.

A Participle of the Present tense hath his English ending in *ing*, as, *Loving*: and his Latine in ans, or ens; as Amans, docens. And it is formed of the Preterimperfect tense of the Indicative mood by changing the last syllable into ns: as, Amabam, amans. Audiebam, audiens. Auxiliabar, auxilians. Poteram, potens.

The first Future tense in *rus*.

A Participle of the Future in rus betokeneth to do, like the Infinitive mood of the Active voice: as, Amaturus, *To love*, or *about to love*. And it is formed of the latter Supine, by putting to rus, as, Doctu, doctarus.

Preter tense.

A Participle of the preter tense hath his English ending

UMI

ending in *d*, *t*, or *n*; as, *Loved, taught, slain*: & his Latine in sus, tus, xus; as, Amatus, visus, nexus; & one in uus as: Mortuus: & it is formed of the latter supine, by putting to s: as Lectu: Lectus, except Mortuus.

A Participle of the Future in dus betokeneth to suffer, like the Infinitive mood of the Passive voice; as, *Amandus*, *To be loved*. And it is formed of the Genitive case of the Participle of the præsent tense, by changing tis into dus: as, Amantis, amandus. Legentis, legendus. And it is also found to have the signification of the Participle of the præsent tense: as, Legendis veteribus proficis, *In reading old authors thou dost profit*. *The second Future tense in dus.*

Of a verb Active, and of a verb Neuter which hath the Supines, come two Participles: one of the Præsent tense, and another of the Future in rus: as of Amo, cometh Amans, amaturus: of Curro, currens, cursurus. *Of an Active come two participles.*

Of a verb Passive, whose Active hath the Supines, come two participles: one of Præter tense, & another of the Future in dus: as of Amor, cometh Amatus, amandus. *Of a passive come two.*

Of a verb Deponent come three participles: one of the Præsent tense, one of the Præter tense, and another of the Future in rus: as of Auxilior, cometh auxilians, auxiliatus, auxiliaturus. *Of a deponent three.*

And if the verb Deponent do govern an accusative case after him, it may forme also a participle in dus: as of Loquor, loquendus.

Of a verb Commune come foure participles: as of Largior, cometh largiens, largiturus, largitus, largiendus. *Of a commune foure.*

Participles of the præsent tense be declined like Nounes adjectives of three articles: as, Nominativo hic, hæc & hoc amans, Genitivo hujus amantis, Dativo huic amanti, &c. *Participles declined like Adjectives.*

Parti-

Participles of other tenses be declined like Nounes adjectives of three divers endings: as, Amaturus, amatura, amaturum: Amatus, amata, amatum: Amandus, amanda, amandum.

OF AN ADVERBE.

AN Adverb is a part of speech joyned to the Verbs to declare their signification.

Adverbs: some be of Time: as, Hodie, cras, heri, perendie, olim, aliquando, nuper, quando.

Some be of
- Place: as, Ubi, ibi, hîc, istîc, illîc, intus, foris.
- Number: as: Semel, bis, ter, quater, iterum.
- Order: or, Indè, deinde, denique, postremò.
- Asking or doubting: as, Cur, quare, unde, quorsum, num, nunquid.
- Calling: as. Heus, ô. ehodum.
- Affirming: as, Certè, nè, profectò, sanè, scilicet, licèt, estó.
- Denying: as, Non, haud, minimè, neutiquam, nequaquam.
- Swearing: as, Pol, ædepol, hercle, medius fidius
- Exhorting: as, Eja, agè, agitè, agedum.
- Flattering: as, Sodes, amabó.
- Forbidding: as. Né.
- Wishing: as. Utinam, si, ô si, ô.
- Gathering together: as, Simul, unà, pariter, non modò, non solùm.
- Parting: as. Seorsim, sigillatim, vicatim.
- Choosing: as, Potiùs, imó.
- A thing not finished, as, Penè, ferè, propè, vix, modò, non.
- Shewing, as, En, ecce.
- Doubting, as. Forsan, forsitan, fortassis, fortassè.
- Chance: as, Fortè, fortuitó.

Some

Some be of { Likeneſs: as, Sic, ſicut, quaſi, ceu, tanquam, velut.
Quality: as, Benè, malè, doctè, fortiter.
Quantity: as, Multùm, parùm, minimùm, paulùm, plurimùm.
Compariſon: as, Tàm quàm, magìs, minùs, maximé.

Certaine adverbs be compared: as, Doctè, doctiùs, doctiſſimè. Fortiter, fortiùs, fortiſſimè. Propè, propiùs, proximé.

Alſo the voices of Prepoſitions, if they be ſet alone not having any cauſual word to ſerve unto, joyned with them, do not Prepoſitions but are changed into adverbs: as, Qui antè non cavet, pòſt dolebit, *He that beware not afore, ſhall be ſorry afterward.* Coràm laudare, & clàm vituperare, inhoneſtum eſt, *In preſence to commend one, and behind the back to diſpraiſe, is an unboneſt point.*

OF A CONJUNCTION.

A Conjunction is a part of ſpeech, that joyneth words and ſentences together.

Some be { Of Conjunctions ſome be Copulatives: as, Et, que, quoque, ac, atque, nec, neque.
Diſjunctives: as, Aut, ve, vel, ſeu, ſive.
Diſcretives: as, Sed, quidem, autem, verò, at, aſt.
Cauſals: as, Nam, namque, enim, etenim, quia, ut, quod, quum, quoniam, and quando ſet for quoniam.

Some

Some be { Conditionals: as, Si, sin, modò, dum, dummodo.
Exceptives: as, Ni, nisi, quin, alioquin, præterquam.

Some be { Interrogatives: as, Nè, an, utrùm, necne, annè, ponè.
Illatives: as, Ergo, ideo, igitur, quare, itaque, proin.

Some be { Adversatives: as, Etsi, quanquam, quamvis, licèt, estó.
Redditives to the same: as, Tamen, attamen.

Some be { Electives: as, Quàm, ac, atque.
Diminutives: as, Saltem, vel.

OF A PREPOSITION.

A Preposition is a part of speech most commonly set before other parts, either in Apposition, as Ad patrem: or else in Composition, as Indoctus.

These Prepositions following serve *to the Accusative case.*

Ad, To,
Apud, At,
Ante, Before.
Adversus, } Against.
Adversum, }

Cis, } On this side,
Citra, }
Circum, } About.
Circa, }
Contra, Against.
Erga, Towards.
Extra, Without.
Intra, Within.
Inter, Between.
Infra, Beneath.
Juxta, Beside. *or* nigh (to,
Ob, For,
Pone.

Pone, Behind.
Per, By, or through.
Prope, Nigh.
Propter, For.
Secundum, } After.
Post,
Trans, On the further side,
Ultra, Beyond.
Præter, Beside.
Supra, Above.
Circa, } About.
Circater,
Usque, Until.
Secus, By.
Versus, Towards.
Penes, In the power.

Where note, that Versus is set after his casuall word: as, Londinum versus, *Towards London*. And likewise may Penes be set also.

These Prepositions following serve *to the Ablative case.*

A, ab, abs, From or fro.
Cum, With.
Coram, Before or in presence.
Clam, Privily.
De, Of or fro.
E, } Of or fro.
Ex,
Pro, For.
Præ, Before or in comparison.
Palam, Openly.
Sine, } Without
Absque,
Tenus, until, or up to.

Where note, that if the casuall word joyned with Tenus be the plural number, it shall be put in the Genitive case, and be set before Tenus: as, Aurium tenus, *Up to the eares*. Genuum tenus, *Up to the knees*.

Note also, that the voices of Prepositions being set alone without their casuall words, be not Prepositions, but are changed into Adverbs: as is aforesaid in the Adverb.

These

These Prepositions following serve to both cases

In with this signe *To*, to the Accusative case: as, In urbem, *into the city*. In without this signe *To*, to the Ablative case: as, In te spes mea est, *My hope is in thee*. Sub noctem, *a little before night*.
Sub Judice lis est. *The matter is before the Judge.*
Super lapidem, *Upon a stone.*
Super viridi fronde, *Upon a green leafe.*
Subter terram, *Under the earth.*
Subter aquis, *Under the water.*

OF AN INTERJECTION.

AN Interjection is a part of speech which betokeneth a sudden passion of the mind, under an imperfect voice.

Some are of mirth: as, Evax, vah.

Some are of sorrow: as, Heu, hei.

Some are of
- Dread: as, Atat.
- Marvailing: as, Papæ.
- Disdaining: as, Hem, vah.
- Shunning: as, Apage.
- Praising: as, Euge.
- Scorning: as, Hui.

Some are of
- Exclamation: as, Proh Deûm, atque hominum fidem.
- Cursing, as, Væ, malúm.
- Laughing: as, Ha, ha, he.
- Calling: as, Eho, oh, io.
- Silence: as, Au. And such others.

THE

THE CONCORDS Of LATINE Speech.

FOr the due joyning of words in construction, it is to be understood, that in Latine speech there be three Concords: The first, between the nominative case and the verb; The second, between the substantive and the adjective; The third, between the antecedent and the relative.

The first Concord.

WHen an English is given to be made in Latine, look out the principall verb. If there be more verbs then one in a sentence, the first is the principall verb, except it be the infinitive mood, or have before it a relative; as; that, whom, which: or a conjunction; as, Ut, *that*; Cum *when*; Si, *if*; and such others.

When ye have found the verb, ask this question who? or what? and the word that answereth to the question shall be the nominative case to the verb; except it be a verb impersonall, which will have no nominative case. And the nominative shall in making and construing Latine be set before the verb; except a question be asked, and then the nominative is set after the verb, or after the signe of the verb: as, [b] Amas [a] tu? *Lovest thou?* Venitne [a] Rex? *Doth the King come?*

Likewise if the verb be of the imperative mood: as, [b] Ama [a] tu, *Love thou.* [b] Amato [a] ille, *Let him love.*

And sometime when this signe it, or there, cometh before the English of the verb: as, [b] Est [a] liber meus,

mens, *It is my booke.* [b]Venit ad me [a] quidam, *There came one to me.* And that casuall word which cometh next after the verb, and answereth to this question whom? or what? made by the verb, shall commonly be the accusative case, except the verb do properly govern another case after him to be construed withall: as, Si cupis [a] placere [b] magistro, [a]uteris [b]diligentiâ, nec [a]sis tantus [b]cessator, ut [b]calcaribus [a] indigeas, *If thou covet to please thy master, use diligence; and be not so slack that thou shalt need spurs.*

A verb personall agreeth with his nominative case in number and person: as, [a] Præceptor [b] legit, [a] vos verò [b] negligitis, *The master readeth, and ye regard not.* Where note, that the first person is more worthy then the second, and the second more worthy then the third.

Many nominative cases singular, with a conjunction copulative coming betweene them, will have a verb plurall, which verb plurall shall agree with the nominative case of the most worthy person: as, [a]Ego & [a]tu [b]sumus in tuto, *I and thou be in safeguard,* [a]Tu & [a]pater [b]periclitamini, *Thou and thy father are in jeopardy.* [a] Pater & [a] præceptor [b] accersunt te, *Thy father and thy master have sent for thee.*

When a verb cometh between two nominative cases of divers numbers, the verb may indifferently accord with either of them, so that they be both of one person: as, Amantium [a]iræ, amoris [a]redintegratio [b]est, *The falling out of lovers is the renewing of love.* [a]Quid enim nisi [a]vota [b]supersunt? *For what remaineth saving only prayers?* Pectora percussit, [a]pectus quoq; [a]robora [b] fiunt, *She stroke her breast, and her breast turned into oake also.*

Here note also, that sometime the infinitive mood of a verb, or else a whole clause afore-going, or

else

elſe ſome mẽber of a ſentence may be the nominatiue caſe to the verb: as, [a]Diluculò ſurgere, ſaluberrimum [b]eſt, *To ariſe betime in the morning, is the moſt wholſome thing in the world.* [a]Multum ſcire, vita [b]eſt jucundiſſima, *To know much, is the moſt pleaſant* (or *ſweeteſt*) *life of all.*

The ſecond Concord.

When ye haue an adjective, aſk this queſtion, who? or what? & the word that anſwereth to the queſtion, ſhal be the ſubſtantiue to it.

The adjective, whether it be a noune, pronoume, or participle, agreeth with his ſubſtantiue in caſe, gender and number: as, [a]Amicus [b]certus in [a]re [b]incertâ cernitur, *A ſure friend is tried in a doubtfull matter.* [a]Homo [b]armatus, *A man armed.* [a]Ager [b]colendus, *A field to be tilled.* [b]Hic [a]vir, *This man.* [b]Meus [a]herus eſt, *It is my maſter.*

Where note, that the maſculine gender is more worthy then the Feminine & the Feminine, more worthy then the Neuter.

Many ſubſtantiues ſingular, having a conjunction copulatiue coming between them, will haue an adjective plurall; which adjective ſhall agree with the ſubſtantiue of the moſt worthy gender: as, [a]Rex & regina [b]beati, *The King and Queen are bleſſed.*

The third Concord.

When ye haue a relatiue, aske this queſtion who? or what? & the word that anſwereth to the queſtiõ, ſhall be the antecedent to it.

The antecedent moſt cõmonly is a word that goeth before the relatiue, & is rehearſed againe of the relatiue.

The relatiue agreeth with his antecedent in gender, number, & perſon: as, [a]Vir ſapit, [b]qui pauca loquitur, *That man is wiſe that ſpeaketh few things,* or *words.*

Sometimes the relative hath for his antecedent the whole reaſon that goeth before him, and then he ſhall be put in the neuter gender, and ſingular number: as, [a] In tempore veni, quod omnium rerum eſt primum. I *came in ſeaſon, which is the chiefeſt thing of all.* But if the relative be referred to two clauſes or more, then the relative ſhall be put in the plurall number: as, [a] Tu multum dormis, & [a] ſæpe potas, [b] quæ ambo ſunt corpori inimica. *Thou ſleepeſt much, and drinkeſt often, both which things are naught for the body.*

When this Engliſh that, may be turned into this Engliſh which, it is a relative; otherwiſe it is a conjunction, which in Latin is called quòd, or ut; and in making Latine, it may elegantly be put away by turning the nominative caſe into the accuſative, and the verb into the infinitive mood: as, Gaudeo [a] quòd tu bene [b] vales: Gaudeo [a] te bene [b] valere, *I am glad thou art in good health:* Jubeo [a] ut tu [b] abeas: Iubeo [a] te [b] abire, *I bid that thou go hence.*

Many antecedents ſingular, having a conjunction copulative between them, will have a relative plurall; which relative ſhall agree with the antecedent of the moſt worthy gender: as, [a] Imperium & [a] dignitas [b] quæ petiiſti, *The rule and dignity which thou haſt required.*

But in things not apt to have life, the neuter gender is moſt worthy: yea, & in ſuch caſe, though the ſubſtantives or antecedents be of the maſculine or of the feminine gender, and none of them of the neuter; yet may the adjective or relative be put in the neuter gender: as, [a] Arcus & [aa] calami ſunt [b] bona, *The bow and arrowes are good.* [a] Arcus & [aa] calami [b] quæ fregiſti, *The bow and arrows which thou haſt broken:*

The

The case of the Relative.

WHen there cometh no nominative case between the relative and the verb, the relative shall be the nominative case to the verb: as, Miser est, [a] qui nummos [b] admiratur, *Wretched is that person which is in love with money*.

But when there cometh a nominative case between the relative and the verb, the relative shall be such case as the verb will have after him: as, Felix, [b] quem [aa] faciunt aliena [a] pericula cautum, *Happy is he, whom other mens harms do make to beware.*

As the relative may be the nominative case to the verb, so it may be the substantive to the adjective that is joyned with him, or that cometh after him: as, Divitias amare noli, [a] quod omnium rerum est [b] sordidissimum, *Love not thou riches, which to doe is the most beggerly thing in the World*.

Nounes interrogatives and indefinites follow the rule of the relative: as, Quis, uter, qualis, quantus, quotus, &c. which evermore come before the verb, like as the relative doth: as, Hei mihi! qualis erat? Talis erat, [b] qualem nunquam [a] vidi.

Yet here is to be understood and noted, that the relative is not alwaies governed of the verb that he cometh before, but sometime of the infinitive mood that cometh after the verb: as, [b] Quibus voluisti me gratias [a] agere, egi, *What persons thou willedst me to thanke, I have thanked*.

Sometime of a participle: as, [b] Quibus rebus [a] adductus feci sti? *With what things moved didst thou it?*

Sometime of the gerund: as, Quæ nunc non est [b] narrandi locus, *Which things at this present is no time to tell*.

Sometime of the preposition set before him: as, [b] Quem [a] in locum deducta res sit, vides, *Unto what*

ſtate the matter is now brought thou ſeeſt.

Sometime of the ſubſtantive that it doth accord with: as, Senties [b]qui[a] vir ſim, *Thou ſhalt perceive what a fellow I am.* Albeit in this manner of ſpeaking, qui is an indefinite, and not a relative.

Sometime of a noune partitive or diſtributive: as, [b]Quarum rerum [a]utram minùs velim, non facilè poſſum exiſtimare, *Of the which two things whether I would with leſſe will have, I cannot eaſily eſteem.*

Sometime it is put in the genitive caſe, by reaſon of a ſubſtantive coming next after him: as, Ego illum non novi, [b]cujus[a] cauſâ hoc incipis, *I know him not, for whoſe cauſe thou beginneſt this matter.*

Sometime it is otherwiſe governed of a noune ſubſtantive: as, Omnia tibi dabuntur, [b]quibus[a] opus habes, *All things ſhall be given thee, which thou haſt need of.*

Sometime of an adverb: as, [b]Cui utrùm [a]obviàm procedam nondum ſtatui, *Whom whether I will go to meet with, I have not yet determined.*

Sometime it is put in the ablative caſe with this ſigne then, & is governed of the comparative degree coming after him: as, Utere virtute, [b]quâ nihil eſt [a]melius, *Uſe vertue, then the which nothing is better.*

Sometime it is not governed at all, but is put in the ablative caſe abſolute: as, Quantus erat Julius Cæſar, [ab]quo imperatore, Romani primùm Britanniam ingreſſi ſunt! *How worthy a man was Julius Cæſar, under whoſe conduct the Romans firſt entred into Britain.*

Alſo when it ſignifieth an inſtrument wherewith a thing is to be done, it is put in the ablative caſe: as, Ferrum habuit, [b]quo ſe[a] occideret, *He had a knife, wherewith he would have ſlaine himſelfe.*

When a relative cometh between two ſubſtantives

UMI

tives of divers genders, it may indifferently accord with either of them: as, [a] Avis [b] quæ passer appellatur; or Avis [b] qui passer appellatur, *The bird which is called a sparrow.* Yea, though the substantives be of divers numbers also: as, Estne ea [a] Lutetia, [b] quam nos [a] Parisios dicimus? *Is not that called Lutetia, that we do call Paris?* Or else, Estne ea Lutetia, [b] quos nos [a] Parisios dicimus?

Constructions of nounes substantives.

WHen two substantives come together betokening divers things, the latter shall be the genitive case: as, Facundia [b] Ciceronis, *The eloquence of Cicero.* [a] Opus [b] Virgilii, *The work of Virgil.* Amator [b] studiorum, *A lover of studies.* Dogma Platonis, *The opinion of Plato.* But if they belong both to one thing, they shall be put in one case: as, [a] Pater meus [b] vir, amat [a] me [b] puerum, *My Father being a man, loveth me a child.*

When the English of this word res, is put with an adjective, ye may put away res, & put the adjective in the neuter gender, like a substantive: as, [a] Multa me [b] impedierunt, *Many things have letted me.* And being so put, it may be the substantive to an adjective: as, [a] Pauci his [b] similia, *A few things like unto these.* Nonnulli [b] hujusmodi, *Many things of like sort.*

An adjective in the neuter gender, put alone without a substantive, standeth for a substantive, and may have a genitive case after him, as if it were a substantive: as, [a] Multum [b] lucri. *Much gain.* [a] Quantum [b] negotii? *How much business?* [a] Id [b] operis, *That worke.*

Words importing indument of any quality or property, to the praise or dispraise of a thing, coming after a noune substantive, or a verb substantive, may be put in the ablative case,

or in the genitive: as, Puer [a] bonâ indole; or Puer [b] bonæ indolis, *a child of a good towardnes*: [a] Puer [b] boni ingenii; or Puer [b] bono ingenio, *a child of a good wit.*

Opus and Uſus, when they be Latine for need, require an ablative caſe: as, [a] Opus eſt mihi tuo [b] judicio, *I have need of thy judgement.* Viginti [b] minis [a] uſus eſt filio, *My ſonne hath need of twenty pounds.*

Conſtructions of Adjectives.

The Genitive caſe.

Adjectives that ſignifie deſire, knowledge, remembrance, ignorance, or forgetting, & ſuch other like, require a genitive caſe: as, [a] Cupidus [b] auri, *Covetous of money.* [a] Peritus [b] belli, *Expert of warfare.* [a] Ignarus [b] omnium, *Ignorant of all things.* [a] Fidens [b] animi, *Bold of heart.* [a] Dubius [b] mentis, *Doubtfull of mind.* [a] Memor [b] præteriti, *Mindfull of that is paſt.* [a] Reus [b] furti, *Accuſed of theft.*

Nounes partitives, and certaine interrogatives, with certaine nounes of number, require a genitive caſe: as, Aliquis, uter, neuter, nemo, nullus, ſolus, unus, medius, quiſque, quiſquis, quicunque, quidam, quis for aliquis, or quis an interrogative: Unus, duo, tres: Primus, ſecundus, tertius, &c. as, [a] Aliquis [b] noſtrûm, [a] Primus [b] omnium.

When a queſtion is asked, the anſwer in Latine muſt be made by the ſame caſe of a noune, pronoune, or participle, & by the ſame tenſe of a verb that the queſtion is asked by: as, [a] Cujus eſt fundus? [b] Vicini. Quid [a] agitur in ludo literario? [b] Studetur. Except a queſtion be aſked by Cujus, ja, jum: as, [a] Cuja eſt ſententia? [b] Ciceronis. Or by a word that may govern divers caſes: as, [b] Quanti [a] emiſti librum? [bb] Parvo. Or except I muſt anſwer by one of theſe poſſeſſives, meus, tuus, ſuus, noſter, veſter: as, [a] Cujus eſt domus? non [b] veſtra, ſed [bb] noſtra.

Nounes

UMI

Nounes of the comparative and the superlative degree, being put partitively that is to say, having after them this English of, or among, require a genitive case: as, [b] Aurium [a] mollior est sinistra, *Of the eares, the left is the softer.* Cicero [b] Oratorum [a] eloquentissimus, *Cicero the most eloquent of Orators.*

Nounes of the comparative degree, having then or by after them, doe cause the word following to be the ablative case: as, [a] Frigidior [b] glacie, *More cold then ice.* [a] Doctior [b] multo, *Better learned by a great deale.* Uno [b] pede [a] altior, *Higher by a foot.*

The Dative case.

Adjectives that betoken profit or disprofit, likenesse or unlikenes, pleasure, submitting, or belonging to any thing, require a dative case as, Labor est [a] utilis [b] corpori, *Labour is profitable to the body.* [a] Æqualis [b] Hectori, *Equall to Hector.* [a] Idoneus [b] bello, *Fit for war.* [a] Jucundus [b] omnibus, *Pleasant to all persons.* [b] Parenti [a] supplex, *Suppliant to his father.* [b] Mihi [a] proprium, *Proper to me.*

Likewise nounes adjectives of the passive signification in bilis, and participles in dus: as, [a] Flebilis, [a] flendus [b] omnibus, *To be lamented of all men.* [a] Formidabilis, [a] formidandus [b] hosti, *To be feared of his enemy.*

The Accusative case.

The measure of length, breadth, or thicknes of any thing, is put after adjectives in the accusative case, sometime in the ablative case: as, Turris [a] alta [b] centum pedes, *A tower an hundred foot high.* Arbor [a] lata [b] tres digitos, *A tree three fingers broad.* Liber [a] crassus [b] tres pollices, *vel* [b] tribus pollicibus, *A booke three inches thick.*

The Ablative caſe.

ADjectives ſignifying fulneſſe, emptineſſe, plenty, or wanting, require an ablative caſe, and ſometime a genitive: as, [b]Copiis [a]abundans. Crura [b] thymo [a] plena. [a] Vacuus [b] irâ, [bb] iræ, ab ira. Nulla epiſtola [a] inanis [a]re aliquâ. Ditiſſimus [b]agri. [b]Stultorum [a]plena ſunt omnia. Quis, [a]niſi [b]mentis [a] inops, oblatum reſpuat aurum? [a] Integer vitæ, [b]ſceleríſque purus, non eget Mauri jaculis nec arcu. [a]Expers omnium. Corpus [a]inane [b]animæ.

Theſe adjectives, Dignus, indignus, præditus, captus, contentus, with ſuch others, will have an ablative caſe: as, [a]Dignus [b]honore. [a]Captus [b] oculis, [b]Virtute [a]præditus. [b]Paucis [a]contentus.

Where note that Dignus, indignus, and contentus, may inſteed of the ablative caſe have an infinitive mood of a verb: as, Dignus [b] laudari, *Worthy to be praiſed*, [a] Contentus in pace [b] vivere, *Content to live in peace*.

Conſtruction of the Pronoune.

THeſe genitive caſes of the primitives, Mei, tui, ſui, noſtrî, and veſtrî, be uſed, when ſuffering or paſſion is ſignified: as, [a]Pars [b] tui. [a] Amor [b] mei. But when poſſeſſion is ſignified, Meus, tuus, ſuus, noſter, and veſter be uſed: as, [a]Ars [b] tua. [a]Imago [b] tua.

Theſe Genitive caſes, Noſtrûm, veſtrûm, be uſed after diſtributives, partitives, comparatives, & ſuperlatives: as, Nemo [b]veſtrum. [a]Aliquis [b]noſtrum. [a]Major [b]veſtrum. [a]Maximus natu [b] noſtrum.

Conſtruction of the Verb: and firſt with

The Nominative caſe.

SUm, forem, fio, exiſto, and certaine verbs paſſives: as, Dicor, vocor, ſalutor, appellor, habeor, exiſtimor, videor, with other like, will have ſuch caſe after

UMI

UMI

after them, as they have before them: as, [a]Fama [aa]est [b]malum, *Fame is an evill thing.* [a]Malus cultura [aa]fit [b]bonus. *An evill person by due ordering or governance is made good.* [a]Crœsus [aa]vocatur [b]dives, *Crœsus is called rich,* Horatius [aa]salutatur Poëta, *Horace is saluted by the name of Poet.* Malo [a]te [b]divitem [aa]esse, quàm haberi. *I had rather thou wert rich indeed, then so accounted.*

Also verbs that betoken bodily moving, going, resting, or doing, which be properly called verbs of gesture: as, Eo, incedo, curro, sedeo, appareo, bibo, cubo, studeo, dormio, somnio, and such other like, as they have before them a nominative case of the doer or sufferer, so may they have after them a nominative case of a noun or participle, declaring the manner or circumstance of the doing or suffering: as, [a]Incedo [b]claudus, *I goe lame.* Petrus [aa]dormit [b]securus, *Peter sleepeth void of care.* [a]Tu [a]cubas [b]supinus, *Thou liest in bed with thy face upward.* [a]Somnias [b]vigilans, *Thou dreamest waking.* [a]Studeto [b]stans, *Study thou standing.* And likewise in the accusative case: as, Non decet [a]quenquam [aa]meiere currentem, aut mandentem, *It doth not become any man to pisse running, or eating.*

And generally, when the word that goeth before the verb, and the word that cometh after the verb belong both to one thing, *this is to say,* have respect either to other, or depend either of other, they shall be put both in one case, whether the verb be transitive or intransitive, of what kind soever the verb be: as, [a]Loquor [b]frequens, I *speak often.* [a]Taceo [b]multus, I *hold my peace much.* [a]Scribo epistolas [b]rarissimus, *I write letters very seldome.* Ne [a]assuescas [aa]bibere vinum [b]jejunus, *Accustome not thy selfe to drink wine next thy heart, or not having eaten somewhat before.*

The

The Genitive case.

THis Verb Sum, when it betokeneth or importeth possession, owing, or otherwise pertaining to a thing, as a token, property, duty, or guise, it causeth the noune, pronoune, or partitiple following to be put in the genitive case: as, Hæc vestis [a] est [b] patris, *This garment is my fathers.* [b] Insipientis [a] est dicere, non putâram, *It is the property of a foole to say, I had not thought.* Extremæ est [b] dementiæ discere dediscenda, *It is a point of the greatest folly in the world, to learne things that must afterward be learned otherwise.* [b] Orantis [a] est nihil nisi cœlestia cogitare; *It is the duty of a man that is saying his prayers, to have mind on nothing but heavenly things.* Except that these pronounes, Meus, tuus, suus, noster, and vester, shall in such manner of speaking be used in the nominative case: as, Hic codex [a] est [b] [b] meus, *This booke is mine.* Hæc domus [a] est vestra, *This house is yours.* Non [a] est mentiri [b] meum, *It is not my guise* (or *property*) *to lie.* [b] Nostrum [a] est injuriam non inferre, *It is our parts not to do wrong.* [b] Tuum [a] est omnia juxtà pati, *It is thy part* (or *dutie*) *to suffer all things alike.*

Verbs that betoken to esteeme or regard, do require a genitive case betokening the value: as, [b] Parvi [a] ducitur probitas, *Honesty is reckoned little worth.* [b] Maximi [a] penditur nobilitas, *Nobleness of birth is very much regarded.*

Verbs of accusing, condemning, warning, purging, quitting, or alloyling, will have a genitive case of the crime, or of the cause, or of the thing that one is accused, condemned, or warned of: or else an ablative case, most commonly without a preposition: as, Hic [b] furti se [a] alligat, *vel* [bb] furto. [a] Admonuit me [b] errati, *vel* [bb] errato. [b] De pecuniis re petundis [a] damnatus est. Satago,

Satago, misereor, misereſco, require a genitive caſe: as, [b]Rerum ſuarum [a]ſatagit. [a]Miſerere [b]mei Deus

Reminiſcor, obliviſcor, recordor, & Memini, will have a genitive, or an accuſative caſe: as, [a]Reminiſcor [b] hiſtoriæ. [a]Obliviſcor [b] carminis. [a]Recordor [b] pueritiam. [a] Obliviſcor [b]lectionem. [a]Memini [b]tui, *vel* [bb] te, *I remember thee.* Alſo Memini hath an Ablative caſe with a Prepoſition: as, [a]Memini [b] de te, *I ſpake of thee.* Egeo, Indigeo, Potior, have a Genitive or an Ablative caſe: as, [a] Egeo, or [a] Indigeo [b] tui *vel* [b]te, *I have need of thee.* [a]Potior [b]urbis, *I conquer the city.* [a]Potior [b]voto, I *obtain my deſire.*

The Dative caſe.

ALL manner of verbs put acquiſitively, that is to ſay, with theſe tokens to or for after them, will have a dative caſe: as, Non [b]omnibus [a] dormio, I *ſleep not to all men.* [b]Huic [a]habeo, non [b] tibi, I *have it for this man, and not for thee.*

To this rule do alſo belong verbs betokening

To
- Profit or diſprofit: as, Commodo, incommodo, noceo.
- Compare: as, Comparo, compono, confero,
- Give or reſtore: as, Dono, reddo, refero.
- Promiſe or to pay: Promitto, polliceor, ſolvo.
- Cõmand or ſhew: as, Impero, indico, monſtro.
- Truſt: as, Fido, confido, fidem habeo.
- Obey or to be againſt: as, Obedio, adulor, repugno.
- Threaten or to be angry with: as, Minor, indignor, iraſcor.

Alſo Sum, with his compounds, except Poſſum. Alſo verbs compound with ſatis, benè, & malè: as, Satisfacio, benefacio, malefacio. Finally, certain verbs compound with theſe prepoſitions, Præ, ad, con, ſub, ante, poſt, ob, in, and inter, will have a dative caſe: as, Præluceo, adjaceo, condono, ſubolco,

oleo, anteſto, poſthabeo, objicio, inſulto, interſero.

This verb Sum, es, fui, may often times be ſet for habeo; and then the word that ſeemeth in the Engliſh to be the nominative caſe, ſhall be put in the dative, and the word that ſeemeth to be the accuſative caſe, ſhall be the nominative: as, [a]Eſt [b] mihi [a] mater, *I have a mother*. Non [a]eſt [b]mihi [a]argentum, I *have no mony*. But if Sum be the infinitive mood, this nominative ſhall be turned into the accuſative: as, Scio [b] tibi non [a] eſſe [a]argentum, *I know thou haſt no mony*.

Alſo when Sum hath after him a nominative caſe and a dative, the word that is the nominative caſe may be alſo the dative: ſo that Sum may in ſuch manner of ſpeaking be conſtrued with a double dative caſe: as [a]Sum [a]tibi [bb]præſidio, I *am to thee a ſafeguard*. Hæc res [a] eſt [b] mihi [bb]voluptati, *This thing is to me a pleaſure*.

And not onely Sum, but alſo many other verbs may in ſuch manner of ſpeaking have a double dative caſe; one of the perſon: and another of the thing: as, [a] Do [b] tibi veſtem [bb] pignori. [a] Verto hoc [b]tibi [bb]vitio. Hoc tu [b]tibi [bb]laudi [a]ducis.

The Accuſative caſe.

VErbs tranſitives are all ſuch as have after them an accuſative caſe of the doer or ſufferer whether they be active, commune, or deponent: as, Uſus [b]promptos [a]facit. Fœminæ [a] ludificantur [b]viros [a] Largitur [b]pecuniam.

Alſo verbs neuters may have an accuſative caſe of their own ſignification: as, Endymionis [b]ſomnū [a]dormis. [a]Gaudeo [b]gaudium. [a]Vivo [b]vitam.

Verbs of asking, teaching, & arayning, will have two accuſative caſes, one of the ſufferer, and another of the thing: as Rogo [b]te [bb] pecuniam. [a]Docebo [b]te [bb]literas. [b]Quod [bb] te jamdudum [a]hortor. [a]Exuo [b] me [bb]gladium.

The

The Ablative case.

All verbs require an ablative case of the instrument, put with this signe with before it, or of the cause, or of the manner of doing, as, [a] Ferit eum [b] gladio. [a] Taceo [b] metu. Summâ [b] eloquentiâ causam [a] egit.

The word of price is put after verbs in the ablative case: as, Vendidi [b] auro. [a] Emptus sum [b] argento. Except these genitives, when they be put alone without substantives, Tanti, quanti, pluris, minoris, tantivis, tantidē, quantivis, quantilibet, quanticunq; : as, [b] Quanti [a] mercatus es hunc equum? Certè [b] pluris quàm [a] vellem. Having that after verbs of price we shall alwaies use these adverbs, Cariùs, viliùs, meliùs, and pejùs, instead of their casuals.

Verbs of plentie or scarcenesse, filling, emptying, loading, or unloading, will have an ablative case: as, [a] Affluis [b] opibus. [a] Cares [b] virtute. [a] Expleo te [b] fabulis. [a] Spoliavit me [b] bonis omnibus. [a] Oneras stomachum [b] cibo. [a] Levabo te hoc [b] onere. Likewise, Utor, fungor, fruor, potior, lætor, gaudeo, dignor, muto, munero, communico, afficio, prosequor, impertio, impertior.

Verbs that betoken receiving, or distance, or taking away, will have an ablative case, with à, ab, è, ex, or de: as, [a] Accepit literas [b] a Petro. [a] Audivi [b] ex nuncio. Longè [a] distat [b] à nobis. [a] Eripui te [b] è malis. And this ablative after verbs of taking away may be turned into the dative: as, [a] Substraxit [b] mihi cingulum. [a] Eripuit [b] illi vitam.

Verbs of comparing or exceeding, may have an ablative case of the word that signifieth the measure of exceeding: as, [a] Præfero hunc multis [b] gradibus, I *prefarre this man by many degrees*. [b] Paulo intervallo illum [a] superat, *he is beyond the other but a little space*.

A noune, or a pronoune substantive, joyned with a participle expressed or understood, and having none other word whereof it may be governd, it shall be put in the ablative case absolute: as, [a] Rege [b] veniente, hostes fugerunt. *The king coming, the enemies fled.* [a] Me [b] duce, vinces, *I being captaine, thou shalt overcome.*

And it may be resolved by any of these words, Dum, cùm, quando, si, quanquam, postquàm: as, [a] Rege [b] veniente; *id est*, Dum veniret Rex. [a] Me [b] duce, *id est*, Si ego dux fuero.

Constructions of Passives.

A Verb passive will have after him an ablative case with a preposition, or sometime a dative of the doer: as, Virgilius [a] legitur [b] à me. [b] Tibi fama [a] petatur. And the same ablative or dative shall be the nominative case to the verb, if it be made by the active: as, [a] Ego [b] lego Virgilium, [b] Petas [a] tu famam.

Gerunds.

GErunds and supines will have such cases as the verbs that they come of: as, Otium [a] scribendi [c] literas. Ad [a] consulendum [b] tibi. [a] Auditum [b] Poetas.

WHen the English of the infinitive mood cometh after any of these nounes substantives, Studium, causa, tempus, gratia, otium, occasio, libido, spes, opportunitas, voluntas, modus, ratio, gestus, satietas, potestas licentia, consuetudo, consilium, vis, norma, amor, cupido, locus, and others like, if the verb should be of the active voice, it shall be made by the Gerund in di: And the same gerund in di is used also after certain adjectives; as, [a] Cupidus [b] visendi. [a] Certus [b] eundi. [a] Peritus [b] jaculandi. [a] Gnarus [b] bellandi.

When

WHen ye haue an Engliſh of the participle of the preſent tenſe, with this ſign of or with, cõing after a noume adjective, it ſhall in Latine making be put in the gerund in do: as, Defeſſus ſum [b] ambulando, *I am weary of walking.*

Alſo the Engliſh of the participle of the preſent tenſe coming without a ſubſtantiue, with this ſign in or by before him, ſhall in Latine making be put in the gerund in do: as, Cæſar [b] dando, [b] ſublevando, [b] ignoſcendo, gloriam [a] adeptus eſt. [b] In apparando totum hunc [a] conſumunt diem. And the ſame gerund in do is uſed either without a prepoſition, or with one of theſe prepoſitions, A, ab, de, è, ex, cum, in, pro: as, Deterrent [a] à [b] bibendo. [a] Ab amando. Cogitat [a] de [b] edendo. Ratio bene ſcribendi [a] cum [b] loquendo conjuncta eſt.

THe Engliſh of the infinitive mood, coming after a reaſon, and ſhewing the cauſe of a reaſon, may be put in the gerund in dum: as, Dies mihi ut ſatis ſit [a] ad [b] agendum, vereor, *I feare that a whole day will not be enough for me to do my buſineſſe.*

The gerund in dum is uſed after one of theſe prepoſitions, Ad, ob, propter, inter, ante: as, [a] Ad [b] capiendum hoſtes. [a] Ob (*vel* [a] propter) [b] redimendum captivos. [a] Inter [b] cœnandum. [a] Ante [a] damnandum.

And when ye haue this Engliſh muſt or ought in a reaſon, where it ſeemeth to be made by this verb oportet, it may be put in the gerund in dum: with this verb eſt ſet impersonally; and then the word that ſeemeth in the Engliſh to be the nominative caſe, ſhall be put in the datiue: as, [a] Abeundum eſt [b] mihi, *I muſt goe hence.*

Supines

Supines.

THe first Supine hath his Active signification, & is put after Verbs & Participles, that betoken moving to a place: as, [a]Eo [b] Cubitum. [b]Spectatum [a]admissi, risum teneatis amici?

The latter Supine hath his passive signification, & is put after Nounes Adjectives: as, Dignus, indignus, turpis, fœdus, proclivis, facilis, odiosus, mirabilis, optimus, and such like. And the same Supine may also be turned into the Infinitive mood passive: as it may be indifferently said in Latine, [a]Facile [b]factu; *or* [a] Facile [b]fieri. *Easie to be done.* [a]Turpe [b] dictu, *or* [a] Turpe [b] dici, *Unhoneſt to be ſpoken.*

The Time.

NOunes that betoken part of time, be commonly put in the ablative case: as, [b] Nocte [a] vigilas. [b] Luce [a] dormis. But nounes that betoken continuall terme of time, without ceasing or intermission, be commonly used in the accusative case: as, Sexaginta [b]annos [a]natus. [b] Hyemem totam [a] stertis.

NOunes that betoken space between place and place, be commonly put in the accusative case: as, [b] Pedem hinc nè [a] discesseris, *Go not thou a foot from this place.*

A Place.

NOunes Appellatives, or names of great places, be put with a preposition, if they follow a verb that signifieth, *In a place, To a place, From a place,* or *By a place*: as, [a] Vivo [b]in Anglia. [a] Veni [b] per Galliam [bb] in Italiam. [a] Proficiscor [b] ex urbe.

In a place, or at a place, if the place be a proper name

name of the first or second declension, and the singular number, it shall be put in the genitive case as, [a]Vixit [b]Londini, [a]Studuit [b]Oxoniæ.

And these nounes, Humi, domi, militiæ, belli, be likewise used: as, [a]Procumbit [b]humi bos. [b]Militiæ [a]enutritus est. [b]Domi [bb]bellíque otiosi [a]vivitis.

But if the place be of the third declension, or the plurall number, it shall be put in the dative, or in the ablative case: as, [a]Militavit [b]Carthagini, or [bb]Carthagine. [b]Athenis [a]natus est. Likewise we say, [b]Ruri, or [bb]Rure [a]educatus est.

To a place, if the place be a proper name, it shall be put in the accusative case without a preposition: as, [a]Eo [b]Romam. Likewise, [a]Confero me [b]domum. [a]Recipio me [b]rus.

From a place, or By a place; if the place be a proper name, it shall be put in the ablative case without a preposition: as, [a]Discessit [b]Londino. [a]Profectus est [b]Londino (*vel* per Londinum) Cantabrigiam. Domus and Rus be likewise used: as, [a]Abiit [b]domo. [b]Rure [a]reversus est.

Impersonals.

A Verbe impersonall hath no nominative case before him; and this word it or there is commonly his signe: as, Decet *it becometh*. [a]Oportet [b]aliquem esse, *There must be some body*. But if he hath neither of these words before him, then the word that seemeth to be the nominative case, shall be such case as the verb impersonall will have after him: as, [b]Me [a]oportet, *I must*. [b]Tibi [a]licet, *Thou mayest*.

Interest, refert, and est for interest, require a genitive case of all casuall words, except Meâ, tuâ, suâ, nostrâ, vestrâ, and cujâ, the ablative cases of the

pronounes possessives as, [a]Interest [b]omnium rectè agere. [b]Tuâ [a]refert teipsum nôsse.

Certaine impersonals require a dative case: as, Libet, licet, patet, liquet, constat, placet, expedit, prodest, sufficit, vacat, accidit, convenit, contingit, and other like. Some will have an accusative case only: as, Delectat, decet, juvat, oportet. Some beside the accusative case will have also a genitive: as, [bb]Nostri [b]nosmet [a]pœnitet. [b]Me [bb]civitatis [a]tædet. [a]Pudet [b]me [bb]negligentiæ. [a]Miseret [b]me [bb]tui. [b]Me [bb]illorum [a]misereſcit.

Verbs impersonals of the passive voice, being formed of neuters, do governe such cases as the verbs neuters which they come of: as, [a]Parcatur [b]sumptui, *Let cost be ſpared.* Because we say, [a]Parcamus [b]pecuniæ, *Let us ſpare cost.*

A verb impersonall of the passive voice, hath like case as other verbs passives have: as, [a]Benefit multis [b]à principe. Yet many times the case is not expressed, but understood: as, Maximâ vi [a]certatur; *ſubaudi* [b] ab illis.

When a deed is signified to be done of many, the verb being a verb neuter, we may well change the verb neuter into the impersonall, in tur: as, [b]In ignem poſitæ eſt, [a]fletur.

A Participle.

PArticiples govern such cases as the verbs that they come of: as, [a]Fruitorus [b]amicis. [a]Conſulens [b]tibi. [a]Diligentius [b]ab omnibus.

Here note, that participles may foure manner of wayes be changed into nounes, the first is, when the voice of a participle is construed with another case then the verb that it cometh of: as, [a]Appetens [b]vini, *Greedy of wine.*

The

The second, when it is compounded with a preposition, which the verb that it cometh of cannot be compounded withall: as Indoctus, innocens.

The third, when it formeth all the degrees of comparison: as, Amans, amantior, amantissimus: Doctus, doctior, doctissimus.

The fourth, when it hath no respect, nor expresse difference of time: as, Homo laudatus, *A man laudable*. Puer amandus, *id est*, amari dignus. *A child worthy to be loved*. And all these are properly called nounes participles.

Participles when they be changed into nounes require a genitive case: as, [a]Fugitans [b]litium. [a]Indoctus [b]pilæ. [a]Cupientissimus [b]tui. [b]Lactis [a]abundans.

These participiall voices, Perosus, exosus, pertæsus, have alwaies the active signification, when they govern an accusative case: as, [a]Exosus [b]sævitiam, *Hating cruelty*. [b]Vitam [a]pertæsus, *Weary of life*.

The Adverb.

ADverbs of quantitie, time and place, do require a genitive case: as, [a]Multùm [b]lucri. [a]Tunc [b]temporis. [a]Ubique [b]gentium.

Certain adverbs will have a dative case, like as the nounes that they come of: as, Venit [a]obviàm [b]illi: Canit [a]similiter [b]huic.

These datives be used adverbially: Tempori, luci, vesperi: as, Tempori surgendum, Vesperi cubandum, Luci laborandum.

Certaine adverbs will have an accusative case of the preposition that they come of: as, [a]Propiùs [b]urbem. [a]Proximè [b]castra.

Where note that prepositions, when they be set without a case, or else do form the degrees of comparison, be changed into adverbs:

The Conjunction.

COnjunctions Copulatives and Disjunctives, and these foure, Quàm, nisi, præterquam, an, couple like cases: as, [a]Xenophon & [b]Plato fuêre æquales. And sõetimes they be put between divers cases: as, [a]Studui [b]Romæ & [bb]Athenis. Est [a] liber [b] meus & [bb]fratris. [a]Emi fundum centum [b] nummis & [bb] pluris.

Conjunctions Copulatives and Disjunctives, most commonly joyn like moods and tenses together: as, [a]Petrus & Joannes [b]precabantur & [bb]docebant. And sometime divers tenses: as, Et [b]habetur & [bb]referetur tibi à me [a]gratia.

The Preposition.

SOmetime this preposition In is not expressed but understood, and the casuall word nevertheless put in the ablative case: as, Habeo te [b] loco parentis; *id est*, [a]in [b]loco.

A verb compound sometime requireth the case of the preposition that he is compounded withall: as, [a]Exeo [b]domo. [a]Prætereo [b]te insalutatum. [a]Adeo [b]templum.

The Interjection.

CErtaine interjections require a nominative case: as, [a]O festus [b] dies hominis. Certain a native: as, [b]Hei [b]mihi. Certain an accusative: as, [a]Hem [b]stirpem invisam. Certain a vocative: as, [a]Proh sancte [b]Iupiter. And the same Proh will have an accusative case: as, [a]Proh Deûm atque hominum [b]fidem.

FINIS.

GUILIELMI

GVILIELMI LILII ad ſuos Diſcipulos monita Pædagogica, ſeu Carmen de Moribus.

QVi mihi diſcipulus Puer es, cupis atq; doceri,
Huc ades, hæc animo concipe dicta tuo.
Manè citus lectum fuge, mollem diſcute ſomnū;
Templa petas ſupplex, & venerare Deum.
Attamen in primis facies ſit lota manúſque,
Sint nitidæ veſtes, comptáque cæſaries.
Deſidiam fugiens, cùm te ſchola noſtra vocárit,
Adſis, nulla pigræ ſit tibi cauſa moræ.
Me Præceptorem cum videris, ore ſaluta,
Et condiſcipulos ordine quoſque tuos.
Tu quoque fac ſedeas, ubi te ſediſſe jubemus;
Inque loco, niſi ſis juſſus abire, mane.
Ac magis ut quiſque eſt doctrinæ munere clarus,
Sic magis is clarâ ſede locandus erit.
Scalpellum, calami, atramentum, charta, libelli,
Sint ſemper ſtudiis arma parata tuis.
Si quid dictabo, ſcribes; at ſingula rectè;
Nec macula, aut ſcriptis menda ſit ulla tuis.
Sed tua nec laceris dictata aut carmina chartis
Mandes, quæ libris inſeruiſſe decet.
Sæpe recognoſcas tibi lecta, animóque revolvas;
Si dubites, nunc hos conſule, nunc alios.
Qui dubitat, qui ſæpe rogat, mea dicta tenebit.
Is qui nil dubitat, nil capit inde boni.
Diſce puer quæſo, noli dediſcere quicquam,
Nè mens te ipſimulet conſcia deſidiæ.
Siſque animo attentus: quid enim docuiſſe juvabit;
Si mea non firmo pectore verba premas?
Nil tam difficile eſt, quod non ſolertia vincat:
Invigila, & parta eſt gloria militiæ.
Nam veluti flores tellus, nec ſemina profert,
Ni ſit continuo victa labore manus:
Sic puer, ingenium ſi non exerciter, ipſum
Tempus & amittit, ſpem ſimul ingenii.
Eſt etiam ſemper lex in ſermone tenenda,
Nè nos offendat improba garrulitas.
Incumbens ſtudio, ſubmiſſâ voce loquêris,
Nobis dum reddis, voce canorus eris.
Et quæcunque mihi reddis, diſcantur ad unguem;
Singula & abjecto verbula redde libro.
Nec verbum quiſquam dicturo ſuggerat ullum;
Quod puero exitium non mediocre parit.

Si quicquam rogito, sic respondere studebis,
Ut laudem dictis & mereare decus.
Non linguâ celeri nimis, aut laudabere tardâ;
Est virtus medium, quod tenuisse juvat.
Et quoties loqueris, memor esto loquare latinè;
Et veluti scopulos barbara verba fuge.
Præterea socios, quoties te cunque rogabunt.
Instrue; & Ignaros ad mea vota trahe.
Qui docet indoctos, licèt indoctissimus esset,
Ipse brevi reliquis doctior esse queat.
Sed tu nec stolidos imitabere Grammaticastros,
Ingens Romani dedecus eloquii:
Quorum tam fatuus nemo, aut tam barbarus ore est,
Quem non authorem barbara turba probet.
Grammaticas rectè si vis cognoscere leges,
Discere si cupias cultiùs ore loqui;
Addiscas veterum clarissima scripta virorum,
Et quos authores turba latina docet:
Nunc te Virgilius, nunc ipse Terentius optat,
Nunc simul amplecti te Ciceronis opus;
Quos qui non didicit, nil præter somnia vidit;
Certat & in tenebris vivere Cimmeriis.
Sunt quos delectat (studio virtutis honestæ
Posthabito) nugis tempora conterere.
Sunt quibus est cordi, manibus, pedibùsve sodales,
Aut alio quovis sollicitare modo.
Est alius, qui se dum clarum sanguine jactat,
Insulto reliquis improbat ore genus.
Te tam prava sequi nolim vestigia morum;
Ne tandem factis præmia digna feras.
Nil dabis aut vendes, nil permutabis, emesve,
Ex damno alterius commoda nulla feres,
Insuper & nummos, irritamenta malorum,
Mitte aliis; puerum nil nisi pura decent.
Clamor, rixa, joci, mendacia, furta, cachinni,
Sint procul à vobis; Martis & arma procul.
Nil penitus dices, quod turpe, aut non sit honestum:
Est vitæ, ac pariter janua lingua necis.
Ingens crede nefas cuiquam maledicta referre,
Jurare aut magni numina sacra Dei.
Denique servabis res omnes, atque libellos,
Et tecum quoties, atque redisque feres.
Effuge vel causas, factum quæ cunque nocentem,
In quibus & nobis displicuisse potes.

FINIS.

UMI

BREVISSIMA INSTITVTIO,

Seu,

Ratio Grammatices cognoſcendæ, ad omnium puerorum utilitatem præſcripta:

Quam ſolam Regia Majeſtas in omnibus Scholis docendam præcipit.

OXONIÆ,

Excudebant *L. Lichfield* & *H. Hall*,
Academiæ Typographi.
An. Dom. *M. DC. L. V.*

Studium grammatices omnibus esse necessarium.

Grammatices labor est parvus, sed fructus in illâ est
Non parvus: Parva hæc discito parve puer.
Nemo est tam doctus, qui non cognoverit ista:
Cur pudeat pueros ista labore sequi?

De GRAMMATICA, & *ejus partibus.*

GRAMMATICA est rectè scribendi atque loquendi ars.

GRAMMATICÆ quatuor sunt partes:

Orthographia, } { Syntaxis,
Etymologia, } { Prosodia.

DE ORTHOGRAPHIA.

ORTHOGRAPHIA est rectè scribendi ratio; quâ docemur quibus quæque dictio sit formanda literis, ut, *Lectio*, non *lexio*: ab ὀρθὸς, *rectus*; & γραφὴ, *scriptura*.

De Literis.

EX viginti duabus literis quinque sunt vocales; *a, e, i, o, u*, nam y Græca est. Ex quibus variè dispositis coalescunt diphthongi quinque; ut *Musa*, *Audio*, *Cœlum*, *Hei*, *Euge*. Septem autem semivocales *l, m, n, r, s, x, z*. Reliquæ literæ consonantes appellantur: quarum novem sunt mutæ, *b, c, d, f, g, k, p, q, t*.

a, *au*, *æ*, *ei*, *eu*.

Vocales. Diphthongi. Consonantes. Mutæ. Semivocales.

Ex

Liquidæ. Ex quibus quatuor vocantur etiam liquidæ *l, m, n, r.*

S. X & Z. S vero fœ cujusdam potestatis littera est, quæ interdum etiam liquescit. *X* & *Z*, duplices sunt consonantes, atque etiam *ſ* inter duas vocales.

J & V consonantes aliquando. Adduntur etiam consonantibus *ſ* & *V*, quando sibi vel aliis vocalibus in eadem syllaba præponuntur: ut *Juno, Jovis, voluntas, vultus.*

K. Y. & Z. *K, y*, & *z*, Latinis dictionibus nunquã admiscentur.

H aspiratio. *H*, propriè quidem litera non est, sed aspirationis nota: Apud Poëtas autem interdum consonantis vim obtinet.

Præponitur autem vocalibus omnibus, ut *Hamus, hebenus, hiatus, homo, humus, hymnus*: consonantibus verò nullis: rectè itaque enuntiamus,

Hiuleus, } trissyl- } Hieronymus, } pentasyl-
Hiacchus, } laba. } Hieremias, } laba.

At in latinis dictionibus interdum *h* postponitur *c*: ut *Charus, charitas, pulcher, pulchritudo.*

Bifariàm pinguntur literæ; majusculis scilicet characteribus, & minusculis: Majusculis inchoantur sententiæ: ut, *Deum time. Regem honora*: & propria nomina; ut *Henricus, Anglia.*

Diligenter observari oportebit, quæ dictiones diphthongis scribantur; nam hę quidē vel scribi omnino, vel signari debēt: ut *Musę præsūt*, vel *Musæ præsunt.*

Literæ majusculæ Literæ majusculæ, cùm solæ ac paucæ scribuntur, aliquando significant prænomen, aliquando numerum:

ut

A. Aulus.	P. C. Patres Conscripti.
C. Caius.	Q. Quintus, Quæstor, Quirites
G. Gaius.	R. P. Respublica:
L. Lucius.	Sp. Spurius.
M. Marcus.	Sex. Sextus. { Romanus.
P. Publius.	S. P. QR Senatus, populusque
P. R. Populus Romanus.	T. Titus.
	T. C. Tua clementia. *Et ejus generis infinita.*

In

In numeris verò significant,

I	1	Unum,
V	5	Quinque,
IX	9	Novem,
X	10	Decem,
XL	40	Quadraginta,
L	50	Quinquaginta,
XC	90	Nonaginta,
C	100	Centum,
D	500	Quingenta,
M	1000	Mille.

De Syllabarum distinctionibus.

REctè scripturo dicendum est in primis, syllabas inter scribendum aptè distinguere atque connectere, In simplicibus vocibus *bd* vocali sequenti adhæret: ut *A-bdomen. A-bdera.*

Quam quidem rationem sequuntur & ista;

ct	ut	Do-ctus, San-ctus;	gm, gn	ut	A-gmen, I-gnis;
pt	ut	Scri-pti, Sum-pti;	st	ut	Ve-ster, Mag-ster;
sc	ut	Pi-scis, Di-sco;	xi		An-xius, Di-xi: &
tn	ut	Æ-tna;			*similia.*

Inter *m* & *n* non interseritur *p.* Malè igitur pingeretur *Sompnus* pro *somnus*, *Columpna* pro *Columna.* Post *x* non scribitur *s*: ut *Excribo, exolvo,* non *exscribo, exolvo.* In compositis cum præpositione, auribus & euphoniæ serviendum est:

ut	Occurro, Officio, Aufero	potiùs quàm	Obcurro. Obficio. Abfero.
Et contra	Abstineo, Obtineo, Obrepo,	non autem	Austineo. Ottineo. Orrepo.

Atue

Atque hujus rei gratiâ, etiam consonantes in compositione aliquando interseruntur: ut, *Redamo*, *redeo*, *ambigo*, *ambio*.

DE ORTHOEPIA.

Orthoëpia.

ORthographiæ affinis est Orthoëpia, hoc est, emendatè rectéque loquendi ratio: ab ὀρθὸς, *rectus*, & ἔπος, *verbum*. Hîc inprimis curandum est, ut præceptores tenera ac balbutientia puerorum ora sic effingant & figurent, nè vel continuâ linguæ volubilitate ità sermonem præcipitent, ut nusquam, nisi ubi spiritus deficit, orationem claudant: vel contrà, ad singulas quásque voces longâ interspiratione consilescant, ructu, risu, singultu, screatu, vel tussi, sermonis tenorem ineptè dirimentes.

Cæterùm ante omnia deterrendi sunt pueri, ab iis vitiis, quæ nostro vulgo pene propria esse videntur: cujusmodi sunt Jotacismus, Lambdacismus, Ischnotes, Traulismus, Plateasmus, & similia.

Jotacismus.

Jotacismus dicitur, quando (I) litera pleniore sono & supra justum decorum extenditur: quo vito ex nostratibus maximè laborant Angli Septentrionales.

Lambdacismus.

Lambdacismus est ubi quis (*L*) nimis operosè sonat: ut, *Ellucet*, pro *elucet*: *Sallvus*, pro *salvus*.

Nostrati vulgo diversum vitium impingitur, nempe quòd hanc literam pinguiùs justo pronunciet, dũ

pro { Multus, Mollis, Falsus, } auditur { Moultus. Moolis. Faulsus. }

Ischnotes

Ischnotes est quædam loquendi exilitas, quoties syllabas aliquas exiliùs, & gracíliùs enuntiamus quàm par est: ut, cùm

pro { Nunc, Tunc, Aliquis, Alius, } proferimus { Nync. Tync. Eliquis. Elius. }

Trau-

UMI

Trauliſmus eſt hæſitantia quædam aut titubantia oris, quãdo eadem ſyllaba ſæpiùs repetitur: ut *Caca canit*, pro *canit*: *Tututullius*, pro *Tullius*. Trauliſmus.

Huic vitio ut fœdiſſimo, ità & periculoſiſſimo, ſic ſuccurrendum putat *Fabius*, ſi exigatur à pueris, ut nomina & verſus affectatæ difficultatis, ex plurimis & aſperrimis inter ſe coëuntibus ſyllabis concatenatis, ac velut confragoſis, quàm citiſſimè volvant: ut, *Arx, tridens, roſtris, ſphinx, præſter, torrida, ſeps, ſtrix.*

——poſtquàm diſcordia tetra
Belli ferratos poſtes portáſque refregit.

Plateaſmus eſt, quando craſſius & voce pluſquam virili loqui nitimur: ut cùm Plateaſmus.

pro { Montes, / Fontes, / Pontes, } efferimus { Mountes. / Fountes. / Pountes. }

Ut etiam pro { Ergo, / Sperma, / Perago, } efferimus { Argo. / Sparma. / Parago. }

Sunt & alibi apud noſtrates, qui pro *V* conſonante ſonant *F*; & è contrà, *V*, pro *F*: F pro V

Ut { Folo, / Fis, / Folui, / Felle, } pro { Volo: / Vis: / Volui: / Velle. } V pro F

Et rurſum { Vero, / Vers, / Verre, } pro { Fero: / Fers: / Ferre. }

S verò mediam inter duas vocales corruptè ſonant nonnulli, S

pro { Læſus, / Viſus, / Riſus, } pronunciantes { Læzus. / Vizus. / Rizus. }

H, in initio dictionis leniùs, in medio aſperiùs enuntiari volunt: Malè ergo H

pro

pro	Homo,	Efferimus	Omo.
	Hamus,		Amus.
	Humus,		Umus.
	Christus,		Cristus.
	Chrisma,		Chrisma.
	Chremes,		Cremes.
	Thus,		Tus.
	Diphthongus		Diptongus.
	Sphæra,		Spæra.

Fœdè quoque erratur à noſtris, ubi *t* & *d* tanquam aſpiratas pronunciant:

ut	Amath,	pro	Amat.
	Caputh,		Caput.
	Aputh,		Apud.

At innumera penè ſunt hujus generis vitia, quæ bonarum literarum candidatis, & præceptorum diligentiæ emendanda relinquimus.

De Sententiarum punctis.

NEque exigua Orthographiæ pars in ſcriptura rectè diſtinguenda conſiſtere videtur: Proinde clauſularum diſtinctionibus paucula annotâſſe non fuerit ſupervacaneum.

Puncta quæ. Puncta ergò ſive notæ, quibus in ſcribendo utuntur eruditi, Latinis dicuntur. Subdiſtinctio, Media diſtinctio, Plena ac perfecta diſtinctio: Græcis, Comma, Colon, Periodus.

Comma. Subdiſtinctio ſeu Comma, eſt ſilentii nota, ſeu potiùs reſpirandi locus; utpote, quâ pronuntiationis terminus, ſenſu manente, ita ſuſpenditur, ut quod ſequitur, continuò ſuccedere debeat. Notatur autem puncto deorſum caudato, ad hunc modum (,) Ovid. *Vtendum eſt ætate: cito pede præterit ætas;*

Nec bona tam ſequitur, quàm bona prima fuit.

Hâc item notâ diſtinguuntur orationum ſingulæ partes; ut, Juven.

UMI

Juven. *Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes, Græculus esuriens in cœlum, jusseris, ibit.*

Media distinctio, seu Colon, est ubi tantum ferè de sententia restat, quantum jam dictum est, & est perfecta Periodi pars, notatúrque duobus punctis, sic(:) ut, *Quemadmodum horologii umbram progressam sentimus, progredientem non cernimus; & fruticem aut herbam crevisse apparet, crescere autem nulli videtur: ita & ingeniorum profectus, quoniam minutis constat auctibus, ex intervallo sentitur.* Colon.

Plena distinctio, quæ & Periodus dicitur, ponitur post perfectam sententiam; quæ & puncto plano notatur, hoc modo(.) ut,

Dic mihi Musa virum, capta post tempora Trojæ, Qui mores hominum multorum vidit, & urbes. Periodus.

Huc annumerari solent Parenthesis & Interrogatio.

Parenthesis est sententia duabus semiunctis inclusa; quâ remotâ, sermo tamen manet integer: ut,

Princeps (qui a bella minantur Hostes) militibus urbes præmunit, & armis. Parenthesis.

Interrogatio signatur duobus punctis, ac superiore sursum caudato sic (;) ut, Interrogatio.

Et quæ tanta fuit Romam tibi causa videndi?

DE ETYMOLOGIA.

ETymologia versatur in primis circa investigandas dictionum origines: ut, *Cælebs* dicatur, quasi *cælestem vitam agens*; num *Lepus*, quasi *levipes*.

Cæterum, Etymologia (quatenus nos hoc loco de eâ disserimus) est ratio cognoscendi casuum discrimina: ut, *fortis, fortiter; lego, legit*: omnésque orationis partes complectitur. *Cicero* Notationem, seu Veriloquium vocat. Componitur autem ab ἔτυμος *verus*, & λόγος *sermo*.

DE

DE OCTO PARTIBUS ORATIONIS.

Partes Orationis sunt octo: declinabiles { *Nomen*, *Pronomen*, *Verbum*, *Participium*. } indeclinabiles { *Adverbium*, *Conjunctio*, *Præpositio*, *Interjectio*.

NOMEN.

Nomen. Nomen est pars orationis, quæ rem significat sine ulla temporis aut personæ differentia.

Nomen dupliciter dicitur: Substantivum, & Adjectivum.

Substantivum. Substantivum est, quod nihil addi postulat ad suam significationem exprimendam.

Est autem substantivum duplex: { Appellativum, & Proprium.

Appellativum. Appellativum est, quod rem multis communem significat: ut, *Homo, lapis, justitia, bonitas.*

Proprium. Proprium est, quod rem uni individuo propriam significat: ut, *Jesus, Maria, Londinum, Thamesis.*

Prænomē. Propriorum nominum tria sunt genera.

Nomen. Prænomen, quod vel differentiæ causâ, vel veteri ritu præponitur: ut, *Lucius, Publius, Aulus, Marcus.*

Cognomē Nomen, quod suum est cuique: ut, *Petrus, Paulus, Cato, Tullius.*

Adjectivū Cognomen, quod vel à cognatione impositum est: ut, *Gracchus, Fabius, Scipio, Cicero*: vel ab eventu aliquo: ut, *Africanus, Macedonicus, Germanicus.*

Adjectivum est quod substantivo indiget, cui in oratione adhæret: ut, *Piger, alacris, candidus, clemens.*

Adjectivum est duplex: Commune, & Proprium.

Commune Commune est, quod affectionem multis communem significat: ut, *Bonus, malus, solers, satur.*

Proprium. Proprium est, quod affectionem uni individuo peculiarem significat: ut, *Gradivus, Martius, Quirinus, Romulo.*

DE

DE ACCIDENTIBUS NOMINI.

Nomini accidunt ſeptem.

Nom. accidentia ſept.

Species, Figura, Numerus, Caſus, Genus, Declinatio, Comparatio.

DE SPECIE.

Species

Species Nominum eſt duplex: Primitiva, & Derivitiva.

Primitiva.

Primitiva eſt, quæ aliunde non trahitur.

Derivativa.

Derivativa eſt, quæ aliunde formatur.

Collectiva.

Primitivæ ſubjiciuntur hæc quæ ſequuntur, & hujuſmodi:

Collectivum ſcilicet quod ſingulari numero multitudinem ſignificat: ut, *Concio, cœtus, plebs, turba, pecus, grex.*

Fictitium.

Fictitium, quod à ſono fingitur: ut, *Sibilus, tintinnabulum, ſtridor, clangor.*

Interrogativum.

Interrogativum: ut, *Quis, uter, qualis, quantus, quot, nunquis:* Quæ aliquando migrant in indefinita: aliquando in relativa.

Redditivum.

Redditivum, quod interrogativo reſpondet: ut, *Talis, tantus, tot.*

Numerale.

Numerale, cujus ſpecies hæ numerantur:

Cardinale.

Cardinale, à quo, ceu à fonte, alii numeri dimanant: ut, *Unus, duo, tres, quatuor.*

Ordinale.

Ordinale: ut, *Primus, ſecundus, tertius, quartus.*

Diſtributivum.

Diſtributivum: ut, *Singuli, bini, terni, quaterni.*

Partitivum.

Partitivum: quod ſignificat vel multa ſingulatim: ut, *Quiſq; unuſquiſq;, uterq;, neuter:* vel unum è multis: ut, *Alter, aliquis, cætera, reliquus.*

Univerſale.

Univerſale: ut, *Omnis, cunctus, nullus, nemo.*

Particulare.

Particulare: ut, *Aliquis, quiſquam, ullus, quidam:*

Derivativa. Derivativa autem has ſpecies ſubjectas habet, nimirũ

Verbale. Verbale: ut, *Lectio, litura, auditus, aratrum.*

Patrium. Patrium: ut, *Eboracenſis, Londinenſis, Oxonienſis, Ætonenſis.*

Gentile. Gentile: ut, *Græcus, Latinus, Hebræus, Anglus.*

Patronymicum. Patronymicum, quod vel â patre, vel ab alia quapiam ſuæ familiæ perſona derivatur:

ut *Æacides*, filius vel nepos *Æaci.*
Nerine, filia vel neptis *Nerei.*
Latoides, filius *Latonæ.*
Menelaïs, uxor *Menelai.*

Diminutivum. Diminutivum: ut, *Regulus, popellus, majuſculus, miuſculus.*

Poſſeſſivum. Poſſeſſivum: ut, *Herilis, ſervilis, regius, paternus.*

Materiale. Materiale: ut, *Faginus, lapideus, gemmeus, aureus.*

Locale. Locale: ut, *Hortenſis, agreſtis, marinus, montanus.*

Adverbiale. Adverbiale: ut, *Hodiernus, heſternus, craſtinus, clandeſtinus.*

Participiale. Participiale: ut, *Amandus, docendus, videndus, ſcribendus.*

Et quæ in *lis* exeunt à verbis deducta: ut, *Fictilis, coctilis, flexilis, penſilis.*

DE FIGURA.

Figura nominum. Figura aut eſt ſimplex, ut, *Juſtus*: aut compoſita, ut, *Injuſtus.* Sunt qui huc addunt & decompoſitam; ut, *Irreparabilis.*

DE NUMERO.

Numerus. Numeri ſunt duo: Singularis de uno; ut, *Pater*: Pluralis de pluribus, ut, *Patres.*

DE CASU.

Caſus nominum ſunt ſex.

Nominativus. Nominativus, qui & rectus dicitur, eſt prima vox quâ rem aliquam nominamus.

Genitivus. Genitivus, qui ſignificat cujus ſit res quæpiã; atq; hic Patrius, gignẽdi, aut interrogãdi caſus dici ſolet.

Dativus. Dativus, ſive dandi caſus dicitur, quo quid cuipiam attribuimus.

Octavus caſus. Sub hac voce octavum etiam caſum com-

Abraham a Bosham &
Co

comprehenderunt:ut, *It clamor cœlo*,id eſt,*in cœlum*.

Accuſativus,qui & Incuſativus,vel Cauſativus dici poteſt,qui verbum ſequitur; utpote in quem actio verbi immediatè tranſit:ut, *Amo patrem*. Accuſativus.

Vocativus,quem & ſalutatorium vocant, vocandis compellandíſve perſonis accommodatur. Vocativus.

Ablativus,quo quippiam ab aliquo auferri ſignificamus. Hic ſextus atque Latinus caſus appellatur, nempe quod Latinorum ſit proprius. Ablativus Latinus caſus.

DE GENERE.

Genus eſt ſexûs discretio. Et ſunt genera numero ſeptem:Maſculinum,cujus nota eſt *Hic*:fœmininum, *Hæc*:neutrum,*Hoc*:commune, *Hic* & *Hæc*:commune trium,*hic*,*hæc*, & *hoc*:dubium,*hic*,vel *hæc*:epicœnum ſeu promiſcuũ, quum ſub una generis nota utrumq; ſexum complectimur:ut,*Hic anſer*,*hæc aquila*. Quanquam hoc quidem genus ad præſens negotium non ità propriè ſpectare videtur; cùm hoc quidem loco non de natura rerum agatur,ſed de qualitate vocum. Genera ſeptem.

Porrò inter commune genus & dubium hæc eſt differentia:quòd ubi ſemel communis generis nomini adjectivum copulaveris, non jam integrum fuerit de eadem re loquenti,mutare genus adjectivi: ut ſi dixeris,*Durus parens*,aut *canis fœta*;quamdiu de eiſdem ipſis individuis loquêris non licebit mutato genere dicere,*Parentem iniquam*, aut *canem fœtum*. At verò,dubii generis ſubſtantivo poſito etiamſi adjectivum maſculinum addideris, nihilo tamen ſeciùs de eadem re ſermonem continuanti,licuerit pro tuo arbitratu mutare genus adjectivi:ut ſi dixeris,*Durum corticem*,poteris etiam de eodem loqui,pergens dicere,*eandem corticem eſſe & amaram*. Communis & dubii differentia.

Ut autem genera nominum ad amuſſim calleas,hi ſequentes canones tibi ſummâ diligentiâ imbibendi ſunt,quos & *Guliel. Lilio* Anglo acceptos referre debes.

Opus opartis &c.
Ebrasus batis GVILIELMI LILII

Regulæ generales Propriorum.

Masculà sunt nomina *divorũ, virorum, fluviorum, mensium, ventorum.*

PRopria quæ maribus tribuuntur mascula dicas:
Ut sunt divorum, Mars, Bacchus, Apollo; virorum,
Ut Cato, Virgilius: fluviorum: ut, Tybris, Orontes:
Mensium: ut: October: ventorũ: ut, Libs, Notus, Auster:
Spiritum. Gentilium.

De Fœmininis.

Fœmina, *dearum, mulierum, urbium, regionum, insularum.* Exceptio. Etiam *Hippo. Etiam *Reate, Cære.

Nympharum & monstrorum fœminarum.
PRopria fœmineum referentia nomina sexum,
Fœmineo generi tribuuntur sive dearum
Sunt: ut, Iuno, Venus: mulierum; ceu, Anna, Philotis:
Urbium; ut, Elis, Opus: regionum; ut Græcia, Persis:
Insulæ item nomen: ceu Creta, Britannia, Cyprus.
Excipienda tamen quædam sunt urbium: ut, ista (gos,
Mascula: * Sulmo, Agragas: quædã neutralia: ut, * Ar-
Tybur, Prænestе: & genus Anxur quod dat utrumq;
sic Var

Regulæ generales Appellativorum.

Appellativa *arborum, fœmin.* *Rectius qui volunt *mas pinus.* viz. *Pinaster.*

SAppellativa arborum erunt muliebria; ut alnus,
Cupressus, cedrus. Mæ † spinus, mas Oleaster:
Et sunt neutra, siler, suber, thus, robur, acerq;.

Epicœna.

Nomina *volucrum, ferarum, piscium.* Exceptio generalis. viz. de appellativis.

SUnt etiam volucrum, ceu passer, hirundo: ferarum;
Ut, Tigris, vulpes: & piscium: ut, ostrea, cetus,
Dicta epicœna: quibus vox ipsa genus feret aptum.
Attamen ex *cunctis quæ diximus antè notandum
Omne quod exit in um, seu Græcum sive Latinum,
Esse genus neutrum, sic invariabile nomen.
Sed nunc de reliquis, quæ appellativa vocantur,
Aut quæ sunt tanquam Appellativa, ordine dicam.

Corculum Iaculum Scorbum, Libramq;
Libri, sunt Ejusdem generis.

Adria mare est g. m. Adriæ urbs. q. f. est
— Sonat Comico vagus Adria Porro. Lucan.
x Nar masc. & Neut. Allia fam. Albula masc.
& fam. Albula porta quo intrat aqua
Tapidam facit. Sutall. Thamesis
matrona, Sequana, Druentia, Lupia, Bistula,
Mosella, Garumna, Styx, Lethe, Cocytus famin.
Bosphorum & Adria licet maria sint, aut
hæc, aut neque referri debent
Tuberum. Neut
□ Narbo Hippo Crotho, Pessinus, Laphnus. &
mons ex eis, cautes alt. Athos. & Mathus & Se
Besontio Epidaurus masc.
Hic Portus &c. Cic. pro Leg. Man.
Hic Abidus — Ostiorum fames tentatur Abydi. Ovid.
o Enigma Reata. Sutul, Nepeta, Cære Hispal
Gades Palbrada opp. Heduorum. de quo apud Cæs.
Comment. 1. Propria nomina
Propria nomina montium paludum urbium fluminum
appellationum, ut hic Olympus, Pindus
hæc Ida, Ossa. Hoc Pelion Soracte.
S Nomen appellativum naturaliter et communia
est multorum, quos eadem substantia
qualitas & quantitas generalis, vel spe-
cialis jungit. Generalis ut animal
Specialis ut homo.
Cum accuratè ponas homines si propria tollas
Dinacium Pegmium Dioscorum propria.
Glycerium, Phædrum, Multicium &c.
Quæ in i. & y desinunt ut Cinnamy
genus Moly. Item Pluralia in Es ut
Tempe Cæ.

est mulierbre genus non crescens in genitivo

Pila est pes pontis Pila laores Pila taberna
Pila herit pultes, in bellis pila fecundae.

Malum pomum neut: malus arbor f: malus in
navi masc:

Cenchris pro serpente est masc:
cenchris pro ave est femin:
in genitivo habet is vel idos:

x Cauda nauta Poeta Hydropota:

L Tiarus m: & f: & Tiara
Bibliopola. Comeda Planeta &c excipe charta
magneta a graecis in ys sic Catarracta catapulta
Acinacis Cenchris Vepres:

n Nata ut centussis semissis iuncus Lienis
s funis Portis est quandoq; femin:
o In singulari navo:
* sic orbis vermis, bellis sic postis & axis
hic caminus ab ὁ κάμινος hic calus
à τὸ κάω.
x Aeus a natis ę: aeus ei a fiet m aeus ĕris n:
& acus, us m: chasse:

Nam genus his ſemper dignoſcitur ex genitivo,
Infrà ut monſtrabit ſpecialis regula triplex.

Tres regulæ ſpeciales.

Prima regula ſpecialis.

NOmen non creſcens genitivo, ceu, caro carnis,
Capra capræ, nubes nubis, genus eſt muliebre.

Regula ſpecialis prima.

Quoniam *Lilius* noſter genus omnium apellativorum ex genitivo dignoſcendum docet, admonēdi hoc loco ſunt pueri, hanc primam regulam eſſe omnium nominū appellativorum non creſcentium in genitivo, cujus generis ſunt omnia primæ & quartæ inflexionis; & ſecundæ etiam, præter paucula quædam, quæ infrà in tertia regula excepta reperies.

Pertinent etiam ad hanc claſſem pleraque tertiæ declinationis: cujuſmodi ſunt, *Labes, labis: peſtes, peſtis: vis*, genitivo *vis: mater, matris: caro, carnis.*

Maſculina excepta ex non creſcentibus.

MAſculina nomina in a dicuntur multa virorum
Ut ſcriba, aſſecla, ſcurra, et rabula, lixa, laniſta.
Maſcula, Græcorum quot declinatio prima
Fundit in as & in es: & ab illis quot per a fiunt:
*Ut ſatrapas, ſatrapa; *athletes, athleta. Leguntur*
Maſcula item, verres, natalis, aqualis: ab aſſe
Nata, ut centuſſis: conjunge lienis, & orbis,
Callis, caulis, follis, collis, menſis, & enſis,
Fuſtis, funis, panis, penis, crinis, & ignis.
Caſſis, faſcis, torris, ſentis, piſcis, & unguis,
Et vermis, vectis, poſtis: ſocietur & axis.

1. Nomina virorum in a. 2. In as, es & a, primæ declinat. Græcorum.

*Sic Poeta, Cometa, Bibliopola. 3. Verres. &c.

Maſcula in er: *ceu venter: in* os, *vel* us; *ut logos, annus.* In er, or, & us,

Fœminina non creſcentia.

FOeminei generis ſunt, mater, humus, domus, alvus,
Et colus, & quartæ pro fructu ficus, acuſq;

Fœmin. exc pta in er, or, & us

Porticus, atque tribus, ſocrus, nurus, & manus, idus:
Huc anus addenda eſt, huc myſtica vannus Iacchi:
His jungas os *in* us *vertentia Græca; papyrus,*
Antidotus, coſtus, diphthongus, byſſus, abyſſus,
Viz. Nardus, Methodus, Dialectus, &c. *Chryſtallus, ſynodus, ſapphirus, eremus, & Arctus,*
Cum multis aliis, quæ nunc perſcribere longum eſt.

Neutra non creſcentia.

NEutrum nomen in e, *ſi gignit* is; *ut mare, rete:*
Et quot in on *vel in* um *fiunt; ut barbiton, ovum.*
Eſt neutrum hippomanes genus, & neutrum cacoëthes,
Et virus, pelagus: neutrum modò, mas modò, vulgus.

Dubia non creſcentia.

INcerti generis ſunt talpa, & dama, canalis,
Halcyonis, finis, clunis, reſtis, penus, amnis,
Pampinus, & corbis, linter, torquis, ſpecus, anguis,
Promorbo ficus fici dans, atque phaſelus,
Lecythus, ac atomus, groſſus, pharus, & paradiſus.

Communia non creſcentia.

Excipe Puerpera. *COmpoſitum à verbo dans* a, *commune duorum eſt:*
Grajugena à gigno, agricola à colo, id advena mone.
A venio: adde ſenex, auriga, & verna, ſodalis, (ſtrat
Vates, extorris, patruelis, perq; duellis,
Affinis, juvenis, teſtis, civis, canis, hoſtis.

Secunda regula ſpecialis.

Regula ſpecialis ſecunda. *NOmen, creſcentis penultima ſi genitivi*
Syllaba acuta ſonat, velut hæc pietas pietatis,
Virtus virtutis monſtrant, genus eſt muliebre.

Huc ſpectant, quæ acuunt penultimam genitivi creſcentis: qualia ſunt omnia quintæ inflexionis, præter *Fides*.

Omnia item monoſyllaba, præter *Vis*. Reliqua omnia ſunt tertiæ declinationis; ut ſunt ōnia deſinentia

In

C

× Smaragdus, gemma. sic Hyacynthus, gemma
Nardus methadus Periodus Diadema Diametrus.
Chrysolithus arcaſus hyſſopus exodus Bibelos.
o Paſcha & Manna neutra ſunt / cnaes malos, epos
Barbitos m. & f. a graco βάρβιτος ὁ ἡ
non facit ad lachrymas barbitos illa maes Ovid.
Iesodum refugit tenere barbitum Horat.
× Panaces ſolacophanes Nepenthes
Paturnus hyems Sub: vel com.
z Torques / Torquilla a wry neck.
Ipreus cis eus & ſpreus cris. N.

Agripeta a challenger of land. Pincerna
Bubsequa maſc: Puerpera f.
Flomida Paricida manſuga conniva profuga
Nardipeta canip-la:
* Senex interdum adiectivè uſurpatur ut
Bos ſenex fortius ſiqil pecem ſic anus ut
Anus vulpes anus charta Plaut:
Carbaſus m: & f:
Eſt muliebre genus patrius ſi crediſ acutus.

× Verbalia in io apud Latinos respondent verbalibus in is apud Graecos: & verbalia in io denotant actionē & passionem simul; quum activè capiuntur iunguntur illis nominativi pronominū mea, tua, sua, vestra, nostra: quando autem passivè capiuntur, gaudent genitivis mei, tui, &c. v.g. Justificatio mea, est, qua aliquem absolvo: Justificatio mei, est, qua ab alio absolvor: Alsted Lexic. theol: pag 93: ||||||

× Propria penultimam genitivi corripiam habet ut Annibalis adhibebatis Aberubalis::

In { C, In, An } ut { Halec, halêcis. / Delphin } înis. / Titan, } ânis.

In { Ans } ut { Infans, Quadrans } antis.

In { Ens, Uns } ut { Continens, Triens, } entis. / Decuns, decuncis.

In *er* longum, quæ Græcis per ηρ ſcribuntur: ut, *Character, crater, ſtater, ſoter*, êris.

Latina in *er* ad tertiam regulam pertinent: quare *mulier* haud rèctè in hac claſſe collocatur.

In { Inx, Anx } ut { Syrinx, ingis. / Phalanx, angis.

In { Unx } ut { Deunx, Septunx, } uncis.

In { Ons } ut { Effrons, Bifrons, } ontis.

In { Ors } ut { Cohors, Conſors, } ortis.

Præterea in *o* Latina; quæ *ônis* & *ênis* habent in genitivo: ut, *Lectio, ligo, ſpado*, ônis; *Anio*, ênis.

Præter paucula gentilia, quæ ad tertiam regulam pertinent: ut, *Macedo, Brito, Saxo, Vangio, Lingo*, ŏnis.

✕ In *al* neutra: ut, *Vectigal, animal*, âlis. Cætera in *al* ſunt tertiæ regulæ. Tribunal.

In *en*, quæ *ênis* habent in genitivo: ut: *Lien, Siren*, ênis. Cætera ſunt tertiæ regulæ.

In ων Græca, quæ retinent ω in genitivo: ut, *Damon, Ladon, Simon, Trion*, ônis.

Quædam variant: ut, *Orion, Edon, Egeon*, ônis & ŏnis. Cætera ſunt tertiæ.

In *ar* Latina: ut, *Laquear, exemplar, calcar*, âris, præter *Jubar, nectar*, ăris; *hepar, hepâtis*.

In *or* Latina: ut, *Amor, timor, uxor*, ôris.

Præter ſequentia, quæ ad tertiam regulam ſpectant:

ut, *Arbor, marmor, æquor, ador, robor,* &c. ŏris. Et Græca quoque nonnulla: ut, *Rhetor, Hector, Nestor, Stentor,* &c. ŏris.

In *as* Latina: ut, *Majestas, lenitas, humilitas, humanitas,* &c. ātis. Excipe, *Anas, anâtis*; & Græca quædam: ut, *Lampas, monas, trias, decas,* ădis.

In *es* Latina aliquot: ut, *Quies, magnes, locuples,* ētis; *Merces, hæres, cohæres,* ēdis.

Accedunt his etiam Græca quædam, ut, *Lebes, tapes, Dares, Chremes,* ētis.

In *is*, quæ faciunt ītis, înis, & îdis * in genitivo, ut *Samnis, quiris,* îtis: *Salamis, Tractis,* înis; *Psophis, Crenis,* îdis. Cætera sunt tertiæ regulæ.

*Pyrois, entis.

In *os* Latina, ut, *Custos,* ôdis; *Nepos,* ôtis. Præter *Compos, impos,* ŏtis.

Et Græca quæ retinent ω in penultima genitivi, ut, *Heros, Minos,* ôis; *Rhinoceros, ægoceros,* ôtis.

In *us*, quæ mittunt genitivum singularem in *ûtis, ûris, ûdis, ûntis*: ut, *Salus, palus, tellus,* * *Opus*. Præter unam vocem, *Pecus, pecŭdis.*

*Pro civitates Locr.

Huc pertinent & comparativa neutra in *us*, ut, *Sanctius, probius, melius, pejus.* ôris.

In *ax*, tam Latina quam Græca: ut, *Limax, Fornax, thorax, Phœax, audax, bibax,* âcis.

Excipe Græca quædam appellativa & gentilia: ut, *abax, storax, styrax, smilax, colax, corax, dropax, pharnax, candax,* ăcis: *Syphax* tamen variat âcis & ăcis.

In *ex* paucula quædam: ut, *Vervex,* êcis; *Vibex:* îcis: *Exlex,* ĕgis; *Alex,* alêcis.

Reliqua in *ex*, ad tertiam regulam referenda sunt.

In *ix* Latina & Græca: ut, *Lodix, radix, cornix, spadix, felix, phœnix, perdix, coturnix,* &c. îcis. Et verbalia omnia in *trix*: ut, *Victrix, nutrix, motrix, lotrix,* &c. îcis. Cætera pertinent ad tertiam regulam.

In *ox* substantiva & adjectiva: ut, *Celox, velox,* ôcis: præter

o Non est in toto corpore mica salis Catulli

s Quis fuit in pœnam capitalis supplicijs
Quis cum his fuerit numerus quis caluerit pœs

Hic animal his lignum putridum glossis
Ris animal, his terra tenax, his lappa vocatur
Hic animal hæc terra tenax hæc lappa vocatur
his glossis f: mouebimus:

x Adagen Lien hymen:
B Pugio, Prædo, comedo, cachinno, opilio,
Vespillo, vmbo, mucro, bubo, ardelio,
cerdo, carbo, stellio, mirmillo, zubellio
histrio, pellio, commilito, ligo, susurro,
combibo, vespertilio, calo, vespa regio.
z nefrendis vel nefrendus puer vel senex, a
young infant, a toothless old man.
d semis d semi indeclinab. cum pluribus dictio-
nibus componitur, quæ nullam cum ass rationem
habent vt semideus semibos semipaganus.
c pro materia d terra hinc est fem. bolbax
quercus quinquex, spadix, baccix piscix
bas basis terna, Plautus vltro secunda.
x Deborat os ossis, quicquid lucratur os ossis.
Ex significatione fabulis fem. genere dicitur vt hic
Heu stirpem inuisam. sed cum materiam significat mas-

præter *Cappadox*, ŏcis: *Allobrox*, ŏgis: & quædam alia.
In *ux*: ut, *Pollux*, *Pollucis*. Cætera sunt tertiæ regulæ.
In *yx*: ut, *Bombyx*, *bombycis*: *Bebryx* autem variat *Bebrўcis*. Cætera ad tertiam regulam relegari debẽt.
In *s* Græca, præcedente *p*: ut, *Hydrops*, *Cyclops*, *cenops*, *Cercops*, ŏpis. Reliqua in *ops* ad tertiam regulam referenda sunt.

Masculina excepta ex acutè crescentibus.

Monosyllaba quædam.

MAscula dicuntur monosyllaba nomina quædam, *Sal*, *sol*, *rẽ*, *et splẽ*, *Car*, *Ser*, *vir*, *vas*, *vadis*: *as*, *mas*, *Bes*, *Cres*, *præs*, *et pes*, *glis gliris* habens genitivo: *Mos*, *flos*, *ros*, *et Tros*, *mus*, *dens*, *mons*, *pons*, *simul et fons*, *Seps* pro *serpẽte*; *grips*, *thrax*, *rex*, *grex gregis*, *et Phryx*.

Polysyllaba in n & o.

Masc. sunt etiam polysyllaba in n: ut, *Acarnan*, *Lichen*, & *delphin*: & in o *signantia corpus*: *Ut leo*, *curculio*: *sic senio*, *ternio*, *sermo*.

In er, or, os.

Masc. in er, or, & os, *ceu crater*, *conditor*, *heros*: *Sic torrens*, *nefrens*, *oriens*, *cum pluribus in* dens: *Quale bidens*: *quando pro instrumento reperitur*: *Adde gigas*, *elephas*, *adamas*, *Garamas q*, *tapesque*, *Atq*, *lebes*, *Cures*, *magnes*, *unumq*, *meridies nomen quintæ*, & *quæ componuntur ab asse*: *Ut dodrans*, *semis*: *jungantur mascula*, *Samnis*, *Hydrops*, *nyctticorax*, *thorax*; & *mascula*, *vervex*, *Phœnix*, & *bombyx pro vermiculo*. *Attamen ex his Sunt muliebre genus*, *Siren*, *mulier*, *soror*, *uxor*.

Neutra excepta ex acutè crescentibus.

Neutt. *mel*, *fel*, *lac*, &c. & in al, ar, polysyl. Halec. n.

SUnt neutralia et hæc monosyllaba nomina, *mel*, *fel*, *Lac*, *far*, *ver*, *cor*, *æs*, *vas vasis*, *os ossis* & *oris*, *Rus*, *thus*, *jus*, *crus*, *pus*. Et in al *polysyllaba*, in ar q: *Ut*, *capital*, *laquear*. *Neutrum halec* & *muliebre*.

Dubia acutè crescentia.

SUnt dubia hæc, *Python*, *scrobs*, *serpens*, *bubo*, *rudens*, *Perdix*, *lynx*, *lymax*, *stirps*, *pro trunco*, *pedis et calx*: *Adde dies*, *numero tantùm mas esto secundo*. Com.

Communia acutè creſcentia.

Sunt commune, Parens, autor, infans, adoleſcens,
Dux, illex, hæres, exlex: à fronte creata;
*Vt bifrons: cuſtos, bos, *fur, ſus, atque ſacerdos.*

*Sic *latro:*

Tertia & ultima regula ſpecialis,

Tertia regula ſpecialis.

NOmen, creſentis penultima ſi genitivi
Sit gravis, ut ſanguis genitivo ſanguinis eſt mas.

Huc ſpectant penultimam genitivi creſcentis gravantia: cujus generis ſunt paucula illa ſecundæ declinationis, de quibus ſuprà meminimus; videlicet, *Socer, gener, puer*, ĕri; *Adulter, adultĕri; Presbyter*, ĕri,

vir viri

Compoſita à *vir viri*: ut, *Levir, Triumvir, Decemvir, Centumvir*, ĭri,

Compoſita itē à *gero* & *fero*: ut, *Armiger, claviger, caducifer, lucifer*, ĕri: & adjectiva quædam: ut, *Tener, dexter, proſper*, ĕri; *Satur*, ŭri. Spectant huc & Græca omnia neutrius generis in *a*: ut, *Poëma, dogma, ſophiſma, anigma*, ătis.

In *yr* item Græca: ut, *Martyr, martyris; Pſithyr, pſithyris.*

Omnia item in *ur* Latina: ut, *Augur, murmur, furfur, cicur*, ŭris.

In *ut* etiam omnia: ut, *Caput*, capĭtis; *Occiput*, occipĭtis.

Præterea in *o* Latina omnia, præter illa quæ ſuperiùs excipiuntur: ut, *Imago, ſartago, ordo, cardo*, ĭnis.

In *l*: ut, *Annibal*, ălis; *mugil*, ĭlis; *Conſul, Præſul*, ŭlis,

In *ex*: ut, *Pecten, tibicen, carmen, crimen*, ĭnis.

In *on* Græca, quæ ſumunt *o* parvum in penultima, genitivi ſingularis: ut, *Canon, dæmon, architecton, Philemon*, ŏnis.

In *or* Latina & Græca: ut, *Arbor, æquor, marmor, pantocrator, apator*, ŏris.

In *as*; ut, *Anas* anătis.

Et

Communis generis sunt hæc infans adolescens dux
iudex hæres rex auctorque parens sic latro custos fe-
stes illegis in genit.* Infans aliquando adiectivo ejus
patet, ut Ovid met. 4

Rigidoq; infantia ferro Discutit ora feros ——

* Si quæris est geniti penultimam masculæ sit vox.
sic vomis vomeris. sic cucumis cucumeris:

Cæcus amni Cupido Sen:
Socordius cupido Horat

Excipe Harpago m: In Accus: Plur: Harpaginas:
mulier

x Monas decas chilias Myrias Olympias hebdomas
Regis aspis achis ibis tyrannis pyramis pyxis
exennys chlamys chelys histeris Patronymica vt
Pelias eximanthis Troas Trimacris:
fornix sapogus, ōris [illegible] Herba:

Et Græca: ut, *Arcas, chilias, hebdomas, enneas,* ădis.
In *es* Latina: ut, *Fomes, limes,* ĭtis; *præſes, deſes,* ĭdis.
In *is* Latina & Græca: ut, *Sanguis, pollis,* ĭnis; *Tyrannis, paropſis,* ĭdis.
In *ar* Latina & Græca; ut, *Jubar, compar, nectar, bacchar,* ăris.
In *er* Græca: ut, *Aër, æther,* ĕris.
In *s* præcedente conſonante, tam Latina, quàm Græca: ut, * Excipe quædam in *ps*.

Princeps,	cĭpis;	*Æthiops,*	ŏpis.
Hyems,	ĕmis;	*Arabs,*	ăbis.
Inops,	ŏpis;	*Chalybs,*	ўbis.

In *os* Latina: ut, *Compos,* ŏtis;
In *us* Latina & Græca: ut, *Pecus, decus,* ŏris; *Vellus, vulnus,* ĕris; *Tripus, Oedipus,* ŏdis.
In *ax* Græca: ut, *Abax, ſtorax, colax, climax,* ăcis.
In *ex* Latina: ut, *Index, vindex, carnifex, aruſpex,* ĭcis.
In *ix* Latina & Græca: ut, *Varix, fornix, calix,* ĭcis; *Maſtix,* ĭgis.
In *ox* Latina & Græca: ut, *Præcox, Cappadox,* ŏcis; *Allobrox, Polyphilox,* ŏgis.
In *ux* Latina: ut, *Conjux, conjŭgis; Redux, reducis.*
Denique in *yx* Græca: ut, *Onyx, Sardonyx, Ceryx, Eryx,* ychis.

Fœmin. excepta ex graviter creſcentibus.

Fœminei generis ſit hyperdiſſylabon in do.
Quod dinis, *atq; in* go, *quod dat* ginis *in genitivo.* Hyperdiſſyllabon in *do* & *go*.
Id tibi dulcedo faciens dulcedinis, idq;.
Monſtrat compago compaginis: adjice virgo,
Grando, fides, compes, teges, & ſeges, arbor, hyemſq;:
Sic Bacchar, ſindon, Gorgon, icon, & Amazon.
* *Græcula in* as *vel in* is *finita: ut, Lampas, Jaſpis,* Græculæ in *as* & *is*.
Caſſis, cuſpis; in us *vox una pecus pecudis dans;*
His forfex, pellex, carex, ſimul atque ſupellex,
Appendix, hiſtrix, coxendix, adde filixq;. Neu-

Inanimat. in a, en, ar, ur, us, put,

Neutra excepta ex graviter crescentibus.

Est neutrale genus signans rem non animatã: clans:
Nomẽ in a; ut problema: en; ut omen: ar; ut jubar: ur
Ut jecur: us; ut onus: put ut occiput. Attamen ex his
Mascula sunt, pecten, furfur: sunt neutra, cadaver,
Verber, iter, suber, pro fungo tuber, & uber,
Excipe. *Gingiber, & laser, cicer, & piper, atque papaver,*
Et siser, atque siler. Neutra, æquor, marmor, adórque;
Atque pecus, quando pecoris facit in genitivo.

Dubia ex graviter crescentibus.

Sunt dubii generis, cardo, margo, cinis, obex,
Pulvis, adeps, forceps, pumex, ramex, anas, imbrex:
Adde culex, natrix, & onyx cum prole, silexque,
Quamvis hæc melius vult mascula dicier usus.

Communia ex graviter crescentibus.

Communis generis sunt ista, vigil, pugil, exul,
Præsul, homo, nemo, martyr, ligur, augur, & Arcas
Antistes, miles, pedes, interpres, comes, hospes;
Sic ales, præses, princeps, auceps, eques, obses:
*Atque * alia à verbis quæ nomina multa creantur;*
Ut conjux, judex, vindex, opifex, & aruspex.

*Sic Artifex, municeps, particeps.

Regula adjectivorum generalis.

Adjectiva unam duntaxat habentia vocem,
Ut, felix, audax, retinent genus omne sub una:
Sub gemina si voce cadunt, velut omnis & omne:
Vox commune duûm prior est, vox altera neutrum:
At si tres variant voces, sacer, ut sacra, sacrum:
Vox prima est mas, altera fœmina, tertia neutrum.
At sunt quæ flexu prope substantiva vocares,
Adjectiva tamen naturâ usuq; reperta:
Talia sunt pauper, puber, cum degener, uber,
Et dives, locuples, sospes, comes, atque superstes;
Cum paucis aliis, quæ lectio justa docebit.

Hæc

Furben m: Lanex f: & masc:
Subex fungus n: subex arbor f: subex parua mensa

Forfice fila, filo: cape forpice, forcipe ferrum
Forfice fila, filo: cape forpice, forcipe ferrum;

Lyggur & lyggus Caelebs; quæ vox tamen aliquando
adiectivè usurpatur ut melius nil caelibe vita Hor: epist:
alba illicis: Cocles:
Artifex municeps particeps carnifex
Ignota militi exam: Canace ii Epist: Ovid:
Artifex ab ara & facio; sic extifex ab exta & facio.

o Hæc adiectiva aliquando substantivis neutrius generis adiunguntur, ut dives opus fossæ dispositum: pauperis tugurij: uberæ soli:
Horum plurales casus ini a varii sunt Divites pluralis divites & ditia
Hebes inquies author opifex artifex vigil teres pedes manor præpes:

Sequester:
Juma celer toto victorem sparserat orbe:

* Ex mas, is commune duum; neutrum dabit hoc

Hæc proprium quendam ſibi flexum aſciſcere gaudent,
Campeſter, volucer, celeber, celer, atque ſaluber,
Junge pedeſter, equeſter, & acer: junge paluſter,
Ac alacer, ſylveſter. At hæc tu ſic variabis;
Hic celer, hæc celeris, neutro hoc celere: Aut aliter ſic;
Hic atq; hæc celeris, rurſum hoc celere eſt tibi neutrum
Sunt quæ deficiunt genere adjectiva notanda,
De quibus atque aliis alibi tibi mentio fiet.

Declinationes nominum.

DE DECLINATIONE.

Prima nominum declinatio.

DEclinatio eſt variatio dictionis per caſus. Sunt autem declinationes numero quinque.

PRima declinatio complectitur quatuor terminationes:

A, *As*, ut *Menſa*; *Æneas*; *Es*, *E*, ut *Anchiſes*; *Penelope*.

Porrò Græca ſunt omnia quæ in *As*, *Es*, *E* finiuntur; ut *Thomas*. *Anchiſes*. *Phœbe*.

Sunt qui huc addunt Hebræa quædam in *am*: ut, *Adam, Adæ*; *Abraham, Abrahæ*. Quæ tamen melius ad Latinorum formam redacta ad hunc modum inflexeris: *Adamus, Adami. Abrahamus, Abrahami.*

As, accuſativum in *am* & in *an* facit: ut, *Æneas*, *Æneam* vel *Æneanː* vocativum in *a*: ut, *Æneas*, *Ænea*. As.

Es, in accuſativo *en* ſumit: ut, *Anchiſes*, *Anchiſenː* in vocativo & ablativo *e* vel *a*: ut, *Anchiſe*, vel *Anchiſa*. Es.

E, genitivum in *es* mittit, dativum in *e*, accuſativum in *en*, vocativum & ablativum in *e*: ut, E.

Nom.	*Penelope*,	Acc.	*Penelopen*,
Gen.	*Penelopes*,	Voc.	*Penelope*,
Dat.	*Penelope*,	Abl.	*Penelope*.

As, in genitivo nominum Latinorum interdum reperitur ad Græcorum imitationem: ut, *Paterfamiliâs*, *Filiusːfamiliâs*. Id quod veteres obſervabunt in multis aliis. Ennius: *Dux ipſe viâs.* Livius

As in genitivo.

Livius Andronicus; *Mercurius, cumque eo filius Latonâs*, pro *Latonæ*. Sic Nævius; *Filii terrâs*, pro *terræ*. Virgilius; *Nec aurâs, nec ſonitûs memor.*

Aulai, & *pictai*, atq; id genus alia, priſcis relinquito.

Genitivus pluralis interdum Syncopen admittit: ut, *Æneadûm, Grajugenûm*: pro *Æneadarum, Grajugenarum.*

fit anima

Hæc dativos & ablativos plurales mittunt in *âbus*: *Dea, mula, equa, liberta, ambæ, duæ*, âbus.

Hæc verò tam in *is*, quàm in *âbus*: *Filia, filiis* vel *filiabus*; *Nata, natis* vel *natabus.*

SECUNDA DECLINATIO.

Secunda declinatio.

Secundæ declinationis terminationes ſunt apud Latinos quinque; Er, Ir, Ur, Us, Um, ut *Aper. Vir. Satur. Dominus. Templum.*

Et Græcorum Os, On, Eus, ut *Delos. Ilion. Orpheus.*

Attica in *os* genitivum in *ô* mittunt, accuſativum in *ôn*, ut *Androgeos, Androgeô*; Accuſ. *Androgeôn.*

Quædam Græca contracta in *us*, vocativum formant in *û*: ut, *Panthus*, ô *Panthû*: *Oedipus*, ô *Oedipû*!

Notabis & Latina quædam, tam in *us* quam in *e* mittere vocativum ſingularem: ut, *Agnus, vulgus, lucus, fluvius, chorus, populus* pro natione.

Eus, genitivum format in *ëi* vel *eos*, dativum in *ëi*, accuſativum in *ea*, vocativum in *eu*: ut, (*pheon.*

Nom. *Orpheus.* (*os.* Acc. *Orphea.* Ovid. *Or-*
Gen. *Orphëi* vel *Orphe-* Voc. *Orpheu.*
Dat. *Orphëi.* Abl. *Orpheo.*

Notandæ ſunt deniq; ſyncopationes illæ *Deûm, Virûm*, pro *Deorum. Virorum.*

Item

x Sed Lærtius Tyrinthius faciunt vocativū in : e
Propria in VS formant vocativū in S
Propria ea quorum nominativus desinit in dius &
eius faciunt vocativum in di et ei ut Caius
Pompeius Quod peto da Cāi non peto cōpeium: Martial.
Pompei meorum prime sodalium Hor: ep: 30 l. 2.
Deus Voc: Dеus Plur: dij deorum deis vel dijs &c:
x Quid pater Ismario; quid mater Eo fuit orpheo: Ovid:
Vlissi, & Achilli pro Vlissei & Achillei sunt a
nominativis Vlisseus, & Achilleus inusitatis qua
latini mutuari videntur a grac: Ἀχιλλεὺς Ὀδυσσεὺς
Duc si discordia verset in actis: Ther: Vlisse ep:

Hiatus sunt omnia quæ duabus consonantibus aut
duabus terminantur ut serpens audax scelus.

Item anomala illa *Ambo* & *Duo*; quas duas voces Poetæ etiam in accuſativo Maſculinas uſurpant: ut, Virg. *Si duo præterea tales Idæa tuliſſet Terra viros.* Hor. *Nè vos titillet gloria, jurejurãdo obſtringã ambo.* Cic. in Phi. ſecund. *Præter duo vos, nemo ſic loquitur.*

TERTIA DECLINATIO.

TErtia declinatio admodum varia eſt: cujus difficiliores duntaxat caſus hoc loco attingemus.

Quorundam accuſativi flectuntur tantùm in *im*: ut, *Vim, ravim, tuſſim, ſitim, magudarim, amuſſim, Charybdim.* Accuſativus ſingularis.

Sic & quorundam fluviorum accuſativi: ut, *Tybrim, Ararim.*

Quædam accuſativos flectunt in *im* & in *em* communiter: ut, *Buris, pelvis, clavis, ſecuris, puppis, torquis, turris, reſtis, febris, navis, bipennis, aqualis*, im *vel* em.

Ablativus regulariter in *e* deſinit: ut, *Pectus, ſalus*, Ablativo *Pectore, ſalute.* Ablativus.

Propria nomina adjectivis ſimilia, ablativos in *e* mittunt: ut, *Felice, Clemente, Juvenale, Martiale*, &c.

At neutra deſinentia in *al, ar* & *e* ablativum magna ex parte mittunt in *i*: ut,

Vectigal.	Ablat.	*Vectigali.*
Calcar.		*Calcari.*
Mare.		*Mari.*

Ablativus *rete* à nominativo *retis* eſt: non a nominativo *rete*. *Par*, cum compoſitis, tam *e* quàm *i* habet: ut, *Par, compar*: ablativo *pare, compare* vel *ri*. Retis.

Hæc tamen *e* retinent, *Far, hepar, jubar, nectar, gauſape, præſepe*:

Et hæc propria,

Soracte.	Ablat.	*Soractê.*
Præneſte.		*Præneſtê.*
Reate.		*Reatê.*

Feſtorum nomina, quæ tantum pluralia ſunt, genitivum interdum in *orum* mittunt, ut, *Agonalia, Vinalia*: genitivo *Agonaliorum, Vinaliorum.* Feſtorum nomina.

Inter-

Interdum autem in *ium*; ut *Floralia, Feralia*; genitivo *Floralium, Feralium.*

Aliquando verò tam in *orum*, quàm in *ium*: ut, *Parentalia, Saturnalia*; genitivo *Parentaliorum, Saturnaliorum* vel *ium.*

Dativos verò & ablativos in *bus*: ut, *Saturnalibus, Bacchanalibus.* Præter *Quinquatriis*, quod juxta secundam declinationem format prædictos casus.

Mensium nomina in *er* vel *is*, ablativum in *i* solùm mittunt: ut, *September, Aprilis*; ablativo *Septembri, Aprili.*

Mensium nomina.

Quorum accusativus in *im* tantùm desinit, iis ablativus exit in *i*: ut, *Sitim, tussim*; ablativo *Siti, tussi.*

Adjectiva quæ nominativum in *is* vel er, & *e* neutrum faciunt, ablativum mittunt in *i* solùm: ut,

Fortis, mollis, dulcis; ablativo *Forti, molli, dulci*: Sic *Acer, acris, acre*; Ablativo *Acri.*

Licèt Poëtæ interdum metri causâ *e* pro *i* usurpent.

Cætera adjectiva tam in *e* quam in *i* mittunt: ut, *Capax, duplex*; ablativo *Capace, duplice*, vel *ci.*

Nota.

Præter *Pauper, degener, uber, sospes, hospes*, quæ in *e* tantùm faciunt ablativum.

Comparativa etiam bifariàm faciunt ablativum: ut, *Melior, doctior*; ablativo *Meliore, doctiore*, vel *ri.* Similiter & substantiva quædam: ut, *Ignis, amnis, anguis, supellex, unguis, vectis*; ablativo *e* vel *i*:

Rariùs autem *Civis*, Ablativo. *Cive* vel *civi.*

Rariùs etiam *Arpinas*, Ablativo. *Arpinate* vel *i.*

Et sic de cæteris id genus gentilibus. Denique ad eundem modum ablativos formant, quorum accusativi per *em* & *im* finiunt: ut, *Puppis, navis*; ablativo *Puppe, nave*, vel *i.* Et verbalia item in *trix*: ut, *Victrix, altrix*; ablativo *Victrice, altrice*, vel *ci.*

Neutra, quorum ablativus singularis exit in *i* tantùm, vel in *e* & *i*, nominativum pluralem mittunt in *a*, ut, *Molli, duplice* vel *ci*; nominativo plurali

Mollia

Ætatis quinquaginta optat Juv: Sat: 10:

Diversa quorum ablativus terminatur in ĕ, i: non sunt promiscuè usurpanda, sed frequentia terminatio prior (ĕ) masculino & fœminino generi adjicitur, posterior vero (i) neutri plurimum:—

Serpentium allapsus timet. Ver: geo. 1:

C

Optimatum & optimatium. Sil. Italic. Argentum sit maior Ver: l. 3: de: 1: Quiritum & Quirîtium Quæ cura patrum Quæ Quirîtium: sic Lucanus Æthiopium.

S

S Dede his Proœrum, Lemuvium, Calitum, Primorum, reliquam:

Mollia, duplicia. Præter *Ubera, plura* vel *pluria, aplustra* vel *aplustria*: sic comparativa; ut, *Meliora, fortiora, doctiora, priora.*

Genitivus pluralis

Ex ablativis in *i* tantùm, vel in *e* & *i*, pluraliter genitivus in *ium*: ut, *utili, utilium, puppe* vel *pi, puppium*: præter comparativa: ut { *Majorum, Meliorum.* } Item præterista, { *Supplicum, complicum, strigilum, artificum, vigilum, veterum, memorum, pugilum, inopum.* } At *Plus plurimum* format.

× Sunt & quæ Syncopen aliquando admittunt: cujusmodi sunt, *Sapientûm* pro *sapientium, serpentûm* pro *serpentium.*

Quando nominativi singulares duabus consonãtibus finiuntur, genitivi plurales exeunt in *ium*: ut, *Pars urbs, falx, glans, trabs, merx*; genitivo plurali, *Partium; urbium, faclium glandium, trabium, mercium.*

Excipe *Hyemum, principum, participum, municipum, forcipum, inopum, cœlibum*, &c.

Ubi in nominativis & genitivis singularibus reperiuntur pares syllabæ, genitivus pluralis exit in *ium*:

ut { *Collis, Mensis, Auris,* } in genitivo { *Collium, Mensium Aurium,* } Adde istis.

Litium, ditium, virium, salium, manium, penatium.

Excipe tamen *Canum, panum, vatum; juvenum, opum, apum*, &c.

As format *assium*: *Mas marium*: *Vas vadis, vadium*: *Nox noctium*: *Nix nivium*: *Os ossium*: *Faux faucium*: *Mus murium*: *Caro carnium*: *Cor cordium. Alituum* ab *ales*, assumit *u*.

Boum animalum est, ut etiam *bobus* vel *bubus.*

Accusativus pluralis.

Quorum genitivi plurales desinunt in *ium*, accusativum formant per *es*, et *eis* diphthongum: ut, *Partium, omnium; Partes, omnes* vel *eis.*

Græcorum declinatio.

Græco fõte derivata pleraque, quãdo juxta linguæ

ſuæ morem variantur, genitivum mittunt in *os*: ut, *Titan, Pan, Daphnis, Phyllis*: genitivo *Titânos, Pânos, Daphnidos, Phillidos*: dativum verò in *i* breve: ut *Titani, Pani, Daphnidi, Phillidi*: accuſativum in *a* (niſi ſint neutrius generis in *a* non terminata) ut, *Pana, Phillida, Amarillida, Orphea.*

Is tamen & *ys* per *os* purum declinata in genitivo accuſativum faciunt, *s* nominativi mutatâ in *n*: ut,

Teths, Tethyos,	Accuſat.	*Tethyn.*
Decapolis, lios,		*Decapolin.*
Geneſis, ſios.		*Geneſin.*
Metamorphôſis, ſios,		*Metamorphôſin.*

Sunt quæ duplicem genitivum faciunt, alterum in *os* non purum, alterum in *os* purũ. Atq; hæc pro genitivorum ratione duplicem quoq; accuſativũ formãt: alterum in *n*, alterũ in *a*: ut, *Paris*, genitivo *Paridos* & *Parios*, accuſativo *Parida* & *Parin*: *Themis*, genitivo *Themidos* & *Themios*, accuſativo *Themida* & *Themin.*

Fœminina in *ô*, genitivum in *ûs*, & accuſativum in *ô* mittunt:

ut, *Saphô, Saphûs,* / *Mantô, Mantûs,* / *Cliô, Cliûs,* hanc *Sapphô.* / *Mantô.* / *Cliô.*

Vocativus. Vocativus nominativo magna ex parte ſimilis eſt; in nonnullis tamen à nominativo abjicitur *s*: ut, *Pallas, Pallantis*; *Theſeus, Theſeos*; *Tethys, Tethyos*; vocativo, *ô Palla, Theſeu, Tethy.*

Phyllis, Phillidos,	Vocativo, ô	*Phylli.*
Alexis, Alexios,		*Alexi.*
Achilles, Achilleos.		*Achille.*

Græca neutra in *A*. Neutra ſingularia in *a*, Græca ſunt: ut, *Problema, poëma*: quæ veteris juxta Latinam quoque formam declinabant, additâ ſyllabâ *tum*: ut, Hoc *Problematum*, hoc *poëmatum*.

Quorum dativi & ablativi plurales adhuc in frequentiore uſu ſunt; ut, *Problematis, poëmatis.*

QUAR-

Nomina in e aliquando retinent flexionem latinam
ut Dido, Didonis, Didoni, Didonem: &c

Libera dies semissis parcas abscondat horas

Virgil Georg.

QUARTA DECLINATIO.

Quartæ declinationi nihil ferè difficultatis ineſt; nam duas tantùm ſortitur terminationes in recto ſingulari; nempè *us* & *u*: ut, *Manus, genu.* Quarta declinatio nominum.

Veteres à nominativis *Anus, tumultus, ornatus,* dixerunt *Anuis, tumulti, ornati,* in genitivo: ut, Ter. *Ejus anuis cauſâ.* Idē. *Nihil ornati, nihil tumulti.*

Dativus *ui* habet, & interdum etiam *u*: ut, *Fructui, concubitui*: rariùs *fructu, concubitu.* Dativus ſingularis.

Virgilius: *Quod neque concubitu indulgent.*

Terent. *Veſtitu nimis indulges.*

Currûm autem pro *curruum* Synæreſis eſt; ut & in aliis declinationibus fieri ſolet.

Jësus in accuſativo *Jësum* habet; in reliquis verò caſibus ubique *Jësu.* Jësus.

Hæc dativum & ablativum pluralem in *ubus* formant; *Acus, lacus, artus, arcus, tribus, ficus, ſpecus, quercus, partus, portus, veru,* ubus. Dativus & ablativus pluralis.

Cætera omnia in *ibus*: ut, *Fructibus, fœtibus, manibus, motibus.*

QUINTA DECLINATIO.

Quinta declinatio genitivum, dativum, & ablativum pluralem in paucioribus ſortita eſt, quemadmodum infrà in Heteroclitis fuſiùs tradetur. Quinta declinatio nominum.

Olim juxta hanc declinationem flectebantur quædam nomina tertiæ inflexionis: ut, *Plebes, plebēi.*

Genitivus hujus declinationis olim etiam in *es, ii,* & *e,* exibat. Genitivus ſingularis.

Cicero, *Equites verò daturos illius dies pœnas.*

Virgilius, *Munera lætitiamq; dii.*

Saluſtius: *Vix decimâ parte die reliquâ*

Cæterum, præter iſta quæ jam diximus, notabis etiam diligenter ea nomina quæ à Grāmaticis Heteroclita dicuntur. Hæc partim variâ probatorum autorū lectione, partim à ſequentibus regulis diſcere licebit.

DE NOMINIBUS HETEROCLITIS.

Rob. Robinson.

Heteroclita quæ sunt.

Quæ genus aut flexum variant, quacunq; novato
Ritu deficiunt, superántve, Heteroclita sunto.

Variantia genus.

1 Fœm. sing. Neut. Plu.

Hæc genus ac partim flexum variantia cernis,
Pergamus infelix urbs Troum, Pergama gignit,

2 Neut. sing. masc. & neut. plur.

Quod, nisi plurali careat, facit ipsa supellex
Singula fœmineis, neutris plurialia gaudent:

3 Neut. sing. masc. tantùm. plural.

Dat prior his numerus neutrum genus; alter utrumq;,
Rastrum, cum fræno, filum, simul atque capistrum,
Argos item & cœlum sunt singula neutra: Sed audi,
Mascula duntaxat cœlos vocitabis & Argos;
Frænа sed & frænos, quo pacta cætera formant.

4 Neut. sing. fœm. plural. Exceptio.

Nundinum, & hinc epulum, quibus addito balneum; & Neutra quidem primo, muliebria ritè secundo: hæc sunt
Balnea plurali juvenalem constat habere.

5 Masc. sing. neutr. Plur.

Hæc maribus dantur singularia, plurima neutris,
Mænalus, atque sacer mons Dindymus, Ismarus, atq;,

6 Masc. sin. masc. & neut. plural.

Tartara, Taygetus, sic Tænera, Massica, & altus.
Gargarus. At numerus genus his dabit alter utrumq;,
Sibilus, atque jocus, locus, & Campanus, Avernus.

Defectiva.

Quæ sequitur, manca est numero, casúve, propago.

Aptôta.

1 Aptôta sunt quæ à recto non variant casum.

Quæ nullum variant casum; ut, fas, nil, nihil, instar:
Multa & in u, simuli; ut, sunt hæc, cornuq;, genuq;:
Sic gummi, frugi; sic Tempe, tot, quot, & omnes
A tribus ad centum numeros, Aptôta vocabis.

Mono-

Anomalia quædam significationis est, quum nomen
aliud singulari numero significat, ~~[illegible]~~ aliud
plurali ut littera sing: significat, characterem: Litera plur:
epistolam: deus is, templum, dees, ium Lares: & copia sing=
significat abundantiam Plur: exercitum: plaga sing: regionem,
plur: vulnera &c sed apud Cæs: Com: copia significat in Plur:
abundantiam: agros & cultum & copias galliorum: &c:
hæc Hieroglyma, æ. plur hæc Hieroglyma, orum: hic & hæc
carbasus plur hæc carbasa:
hæc cisera, plur ni cisseres; sic cicer:
a cælum pro cæ pro integrum est:
vas vasis plur vasa erum is:
illes in Genitivo Plur: illium:
Bos in genitivo Plur boum, Dat: obus: bobus vel bubus
Cestus: casti Plur cestus uum
cestus, i, Plur: cesti: Exuvium Plur: exuviæ:
Delicium Plur: Delicia
Balneum de privatis dicitur: balnea de publicis

Garganus Pangæus

notetur Jupiter quia à nominativo variat juris, jovi,
em, e,:

Jerusalem indeclin: Nequam Pondo fil gilh -aux
gry gausape / Pondo utriusq; numeri: Cepe sinapi
tibi -ste vetus Senu
Vetu in Plur hac vetua uum ibus
Mille m: f: n: gen: indeclin: millia ium ibus
n Homo fruges & est frugi dativus -

hortatu.
▽ Nauci ffes: bilicem, hilicem in accusativo Hortatu,
monitu, instinctu, concessu, libitu vocatu: 4

* Nom: sceus: fas nefas instar bolusq;
necessa, nil nihil, opus præsto.
Gen & Ablat. labi, labo: mactæ: Sing.
macti Plur: sub diu, sub dio: obtentuj
obtentu: nuptuj nuptu.
X Dica dicam dicas. Potis pote potes: fides
fidem, fide; Plur. es ium ibus Ambages
is, abl. e: Plur Sutegar
Nihilj relictum est præcj Sat. Stud.
Adjectiba compesita à corpus bis le-
guntur in nominativo, bt et mdrus.
Neutra Plur. à memor, bt & Dat & Abl.
bis leguntur
Os, oris; & sal bis leguntur in Gen: Plur.
Crates sauca habentur tantum in Abl. Sing.
□ triticum: 2 resina, 3 salbia 4 lacrum, plu-
bum: Legimus tamen adonas ceras
ara, Elegeia, bina, centauria, &
quædam alia.

Monoptôta.

2 Monoptôta sunt quę unico in obliquo reperiuntur.

Estque Monoptoton nomen, cui vox cadit una:
Cen, noctu, natu, jussu, injussu, simul astu,
Promptu, permissu. Plurali legimus astus;
Legimus inficias, sed vox ea sola reperta est.

Diptôta.

3 Diptôta, quæ duobus casibus.

Sunt Diptota, quibus duplex flexura remansit.
Ut fors forte dabit sexto, spontis quoque sponte;
Sic plus pluris habet, repetundarum repetundis;
Jugeris & sexto dat jugere, verberis autem
Verbere, suppetiæ quarto quoque suppetias dant:
Tantundem dat tantidem, simul impetis hoc dat
Impete: junge vicem, sexto vice; nec lego plura.
Verberis atque vicem, sic plus, cum jugere, cunctos
Quatuor hæc numero casus tenuêre secundo.

Triptôta.

4 Triptôta quæ tribus casibus.

Tres quibus inflectis casus, Tripota vocantur:
Ut precis, acque precem, petit & prece blandus amicam;
Sic opis est nostræ, fer opem legis, atque ope dignus:
At tantùm recto frugis caret, & ditionis:
Integra vox vis est, nisi desit fortè dativus:
Omnibus his mutilus numerus prior, integer alter.

5 Defect. vocativo.

Quæ referunt, ut qui: quæ percontantur, ut ecquis:
Et quæ distribunt: ut, nullus, neuter, & omnis:
Infinita solent his jungi; ut quilibet, alter:
Quinto hæc sæpe carent casu: & pronomina præter
Quatuor hæc infrà, noster, nostras, meus, & tu.

6 Propria defect. plur. Frument. &c. nomialia gaudent, alia carent plur.

Propria cuncta notes quibus est natura coërcens,
Plurima nè fuerint: ut Mars, Cato, Gallia, Roma,
Ida, Tagus, Lælaps, Parnassus, Bucephalúsque.
His frumenta dabis, pensa, herbas, ulva, metalla;
In quibus autorum quæ sint placita ipse requiras:
Est ubi pluralem retinent hæc, est ubi spernunt.
Hordea,

Neut. sing. carent. quibusd. casibus plural.

Hordea, farra, forum, mel, mulsum, defruta, thusq́,
Tres tantùm similes voces, pluralia servant.

1 Masc. defect. plural.

Hesperus & vesper, pontus, limusq́, simusq́,
Sic penus, & sanguis, sic æther, nemo: sed ista
Masculasunt numerum vix excedentia primum.

2 Fœm. carent. plurali.

Singula fœminei generis, pluralia rarò,
Pubes, atque salus, sic talio cum indole, tussis,
Pix, humus, atque lues, sitis & fuga: junge quietem:
Sic cholera atque fames, bilisq́, senecta, juventus:

Nota.

Sed tamen hæc, soboles, labes, ut & omnia quintæ,
Tres similes casus plurali sæpe tenebunt:
Excipe res, species, facies, aciesq́, diesq́:
Quas voces numero totas licet esse secundo.
Istis multa solent muliebria nectere; ut hæc sunt,
Stultitia, invidiæ, & sapientia, desidia, atque
Id genus innumeræ voces, quas lectio præbet:
Quam tibi præfixam ceu certum collige filum.
Rariùs his numerum, quandoq́, sed adde secundum.

3 Neutra carentia plurali.

Nec licet his neutris numerum deferre secundum.
Delicium, senium, lethum, cœnumq́, salumq́:
Sic barathrum, virus, vitrum, viscumq́, penumq́,
Justitium, nihilum, ver, lac, gluten, simul halec:
Adde gelu, solium, jubar. Hic quoque talia ponas:
Quæ tibi, si observes, occurrent multa legenti.

Masculina carent. sing.

Masculasunt tantùm numero contenta secundo,
Manes, majores, cancelli, liberi, & antes,
Menses profluvium, lemures, fasti, atque minores;
Cùm genus assignant natales: adde penates,
Et loca plurali, quales Gabiiq́, Locriq́,
Et quæcunq́ legas passim similis rationis.

2 Fœmin carent. sing.

Hæc sunt fœminei generis numeriq́ secundi,
Exuviæ, phaleræ, grateſque, manubiæ, & idus,
Antiæ, & induciæ, simul insidiæque, minaque,
Excubiæ, nonæ, nugæ, tricæque, calendæ.

Quisquiliæ.

Silentium ſol as rus crepuſculum otium
excedunt alij ſpirantia molliùs aera Vir..
nemo caret genite quinto nam die ꝑ ſecuꝛe
viam, Vulgus, muſeus puer ripis ſopor caſtus:
Puerilia infantia adoleſcentia Tanaꝛea Petuꝛia
lux paupertas proſapia. trõs plebs proles zabes
Iunis. Flavia. Et in medio cruſu ſlorentium
gloriarum Ammian. Marcell. Sabiano
x fuga interdum legitur in Iuv: et non celeꝛes fuga
Hor ode 6. 1. 1 ſumma vix legitur in Iuv:
* Nec vigilijs neque quietis: Iuvenſt
et Hiems: ſia vix legitur in tutis: Iuv: Iluv:
Deos pro templo in ſing numeꝛo ſic:
Deos pro eos in plurali numeꝛo ſic.
Stꝛa pro elementa: Stꝛa pro catena:
Appellativa omnia rebutum Spectiorum
Munera ſunt plãga, casi plãga, rete plãgaꝝ
Nepos pro, fetum cuꝛules Numi paſcuum
Periculum rutam pãnis macellum bellum
abuꝛ nodus reꝛvatuꝛe ſanum ſorum manꝛa
Deo Hadrii magiſtratus p nr̃ all other dose ſpes place
Progeny they ſ are legatum by ſ firſt marriage
Originis nr̃ſ: inſtit magnates optimates:
Annales Antipodes primores proceres ſic subeꝛ:
Agroſco peculium fat: x pugillat toti fori triplices

Vide ſupra Cratus

Quiſquiliæ, thermæ, cunæ, diræ, exequiæq́,
Inferiæ & feriæ; ſic primitiæq́, plagæq́
Retia ſignantes, & valvæ, divitiæq́,
Nuptiæ item & lactes: addantur Thebæ & Athenæ:
Quod genus invenias & nomina plura locorum.

3 Neutra carentia ſingulari.

Rariùs hæc primo, plurali neutra leguntur,
Mœnia, cum teſquis, præcordia, luſtra ferarum.
Arma, mapalia: ſic bellaria, munia, caſtra;
Funus juſta petit, petit & ſponſalia virgo;
Roſtra diſertus amat; pueriq́ crepundia geſtant;
Infanteſq́ colunt cunabula; conſulit exta
Augur: & abſolvens ſuperis effata recantat.
Feſta Deûm poterunt, ceu Bacchanalia, jungi.
Quòd, ſi plura leges, licet hâc quoque claſſe reponas.

Redundantia.

1 Redundantia.

Hæc quaſi luxuriant, varias imitantia formas:
Nam genus & vocem variant, tonitrus tonitrúq́,
Sic clypeus clypeum, baculus baculum, atq́ bacillum
Seuſus & hoc ſenſum tignus tignumq́, tapetum
Atq́ tapete tapes, punctus punctumq́, ſinapi,
Quod genus immutans fertur ſcelerata ſinapis;
Sinus & hoc ſinum, vas lactis, mendaque mendum,
Viſcus & hoc viſcum, ſic cornu & flexile cornum:
At Lucanus ait, Cornûs tibi cura ſiniſtri;
Eventus ſimul eventum. Sed quid moror iſtis?
Talia doctorum tibi lectio mille miniſtrat.

2 Nominativi ex accuſativis Græcis in *a*.

Sed tibi præterea quædam ſunt Græca notanda,
Quæ quarto caſu fœtum peperêre Latinum:
Nam panther panthera creat, crateraq́ crater;
Caſſida caſſis habet, ſed & æther æthera fundit;
Hinc cratera venit, venit æthera; ſic caput ipſum
Caſſida magna tegit; nec vult panthera domari.

Vertitur his rectus, ſenſus manet, & genus unum:
Gibbus & hic gibber, cucumis cucumer, ſtipis & ſtips;

3 Rectum variantia.

Sic cinis atque ciner, vomis vomer, ſeebis & ſcobs,
Pulvis item pulver, pubes puber: quibus addes
* potiùs Odor. *Quæ pariunt* or *&* os, *honor, & labor, arbor,* **adorq;*
His & apes & apis, plebs plebis: Sunt quoq; multa
Accepta à Græcis, geminam referentia formam;
Ut, delphin delphinus, & hic elephas elephantis,
Sic congrus conger, Meleagrus ſic Meleager,
Teucrus item Teucer; Dabis huc & cætera cuncta,
Quæ tibi par ratio dederint & lectio caſta.

4 Declinationem variantia. *Hæc ſimul & quarti flexûs ſunt atq; ſecundi:*
Laurus enim lauri facit, & laurûs genitivo;
Sic quercus, pinus, pro fructu ac arbore ficus;
Sic colus, atque penus, cornus quando arbor habetur;
Sic lacus, atq; domus; licèt hæc nec ubiq; recurrant:
His quoq; plura leges, quæ priſcis jure relinquas.

5 Adjectiva luxuriantia. *Et quæ luxuriant ſunt adjectiva notanda*
Multa, ſed in primis quot & hæc tibi nomina fundunt,
Arma, jugum, nervus, ſomnus, clivuſq;, animuſq;,
Et quot limus habet, quot frænum, & cera, bacillum:
A quibus us *ſimul* is *formes: ut inermus inermis.*
Rarior eſt hilarus, vox eſt hilaris bene nota.

COMPARATIO NOMINUM.

Nominũ comparatio

COmparantur nomina, quorum ſignificatio augeri minuíve poteſt.

Gradus comparationis ſunt tres:

Poſitivus gradus. Poſitivus, qui rem ſine exceſſu ſignificat: ut, *Albus, niger, probus, improbus.*

Comparativus. Comparativus, qui ſignificationem ſui poſitivi per adverbium *Magìs* auget: ut, *Albior, probior,* id eſt, *Magìs albus, magìs probus.* Fit autem regulariter à primo poſitivi caſu in *i*, addita ſyllaba *or*: ut, ab *Amici, pudici,* fit *Amicior, pudicior.*

Superlativus. Superlativus, qui ſupra poſitivum cum adverbio *Valdè*, vel *Maximè* ſignificat: ut,

Doctiſ-

Eodem modo comparantur Rudis memor,
vulgaris, gelidus vetulus claudus crispus calvus
cavus:

bonus avarior avarissimus: Boc:

Sacobissimus: Fra Nathanael creator cantab: 1614
Carolus

Doctissimus, } id est, *valdè* { *Doctus.*
Justissimus, { vel *maximè* { *Justus.*

Fit autem regulariter à primo positivi casu in *i*, adjectis *ſ* & *simus*: ut, à *Candidi*, *prudenti*, fit *Candidissimus*, *prudentissimus*.

In *rimus*.

Quæ vero positiva in *r* desinunt, adjecto *rimus* superlativum formant: ut, *Pulcher*, *pulcherrimus*; *Niger*, *nigerrimus*.

Excipiuntur, *Dextimus* à *Dexter*; *Maturimus*, sive *Maturissimus*, ab antiquo *Matur*.

In *lis*.

Sex ista in *lis*, superlativum formant mutando *is* in *limus*: nempe, *Facilis*, *facillimus*: *Docilis*, *docillimus*: *Agilis*, *agillimus*; *Gracilis*, *gracillimus*: *Humilis*, *humillimus*: *Similis*, *simillimus*.

Derivat. à *dico*, *loquor* &c.

Quæ derivantur à Dico, loquor, volo, facio, ad hunc modum comparantur: *Maledicus*, *maledicentior*, *maledicentissimus*, à dico: *Magniloquus*, *magniloquentior*, *magniloquentissimus*, à loquor.

Plautus tamen à *mendaciloquus*, & *confidentiloquus*, usurpat *mendaciloquius*, & *confidentiloquius*.

Benevolus, *Benevolentior*, *Benevolentissimus*, } a *volo*
Magnificus, *Magnificentior*, *Magnificentissimus*, } a *facio*

Comparatio nominum in *us* purum.

Quoties vocalis præcedit *us* finale, comparatio fit per adverbia *Magis* & *Maximè*: ut, *Idoneus*, *magis idoneus*, *maximè idoneus*. *Arduus*, *magis arduus*, *maximè arduus*.

COMPARATIO INUSITATIOR.

Interim acre judicium adhibendum est, ut quæ in legendis autoribus rarò occurrunt, rarò itidem usurpentur: Cujusmodi sunt quæ sequuntur.

Assiduior, *strenuior*, *egregiissimus*, *mirificissimus*, *pientissimus* vel *piissimus*, *ipsissimus*:

Perpetuissimus, } { *Exiguissimus*, apud *Ovidium*.
Tuissimus, { { *Multissimus*, apud *Ciceronem*.

GOM-

COMPARATIO ANOMALA.

Bonus, melior, optimus. Malus, pejor, peſſimus. Magnus, major, maximus. Parvus, minor, minimus. Multus, plurimus; multa, plurima; multum, plus, plurimum. Vetus, veterior, veterrimus. Deterior, deterrimus, ab antiquo *deter*. Nequam, nequior, nequiſſimus. Citrà, citerior, citimus. Intrà, interior, intimus. Infrà, inferior, infimus. Extra, exterior, extimus *vel* extremus. Suprà, ſuperior, ſupremus *vel* ſummus. Pòſt poſterior, poſtremus. Ultrà, ulterior, ultimus. Propè, proprior, ptoximus, à quo proximior, apud *Ovidium*. Pridem, prior, primus. Diu, diutior, diutiſſimus. Sæpe, ſæpius, ſæpiſſimè.

COMPARATIO DEFECTIVA.

Comparatio manca.

Inclytus, Inclytiſſimus. — Meritus, Meritiſſimus.

Opimus, Opimior. — Opimus, Opimior. — Siniſter, Siniſterior.

Ocyor, Ocyſſimus. } ab ὠκὺς

Novus, Noviſſimus. — Juvenis, Junior.

Adoleſcens, Adoleſcentior. — Senex, Senior, Maximus natu.

Potior, Potiſſimus. — Antè, Anterior.

Longinquus, Longinquior. — Nuper, Nuperrimus.

Pené, Peniſſimus.

Interdum autem à ſubſtantivis fit comparatio, ſed

Comparatio abuſiva.

abuſivè: *Neronior, Cinædior, Pœnior,* à *Nerone. Cinædo. Pœne.*

Com-

Dives ditior ditissimus divitior in compar:
apud Ovid: Divitior formâ &c: Metam 6 5°:

Postremus posterior posterrimus:
Hinc si proximior primusq; requiritur haxes Ovid:
Metam: 13:

Senex Senissimus apud Plin:
Juvo Juvenis vatis vatidicus:
Vatidicus oblectat populum meliusq; moratur: Hor:
Tempori temporius — modo furgit Ovo:
Temporius cato — Ovid: Met:
Satis Satius:

Comparationum Typus.

SINGULARITER.

	POSITIVUS	COMP.	SUPER.
	Doctus. Tener. Dulcis. Felix. Prudens.		
Nom.	us, er is a is x ns um e	ior ior ius	mus ma mum
Gen.	i æ is i	ioris	mi mæ mi
Dat.	o æ i o	iori	mo m mo
Accuſ.	um em em em am em em em um e x ns	iorem iorem ius	mum mam mum
Vocat.	e, er is a is n ns um e	ior ior ius	me ma mum
Ablat.	o â i e o i	iore iori	mo mâ mo

Come

Comparationum Typus.

PLURALITER.

	POSITIVUS	COMP.	SUPER.
	Docti. Teneri. Dulces. Felices. Prudentes.		
Nom.	i es a es i ia	iores iores iora	mi mæ ma
Gen.	orum arum orum — ium	iorum	morum marum morum
Dat.	is ibus	ioribus	mis
Accuſ.	os es as es a ia	iores iores iora	mos mas ma
Vocat.	i es a es a ia	iores iores iora	mi mæ ma
Ablat.	is ibus	ioribus	mis

DE

PRonomen eſt pars orationis, quâ in demonſtranda aut repetenda re aliqua utimur.

Pronomina ſunt quindecim; *Ego, tu, ſui, ille, ipſe, iſte, hic, is, meus, tuus, ſuus, noſter, veſter, noſtras, veſtras.*

Quibus addi poſſunt & ſua compoſita: ut, *Egomet, tute, idem,* & ſimilia: ut etiam, *Qui, qua, quod.*

DE ACCIDENTIBVS PRONOMINI.

Accidunt pronomini, Species, Numerus, Caſus, Genus, Declinatio, Perſona, Figura. Accidentia pronomini.

Species Pronominum eſt duplex; Primitiva, & Derivativa. Pronominum ſpecies.

Ad primitivam ſpectant iſta; *Ego, tu, ſui, ille, ipſe, iſte, hic, is.*

Ex primitivis alia ſunt demonſtrativa, alia Relativa. Primitiva.

Demonſtrativa dicuntur eadem, quæ & Primitiva: nimirum, *Ego, tu, ſui, ille, iſte, ipſe, hic, is.* Demonſtrativa.

Relativa autem, *Ille, ipſe, iſte, hic, is, idem, qui.* Relativa.

Derivativa ſunt, *Meus, tuus, ſuus, noſter, veſter, noſtras, veſtras.* Derivativa

Derivativorum alia ſunt Poſſeſſiva, alia Gentilia.

Poſſeſſiva ſunt. *Meus, tuus, ſuus, noſter, veſter.* Poſſeſſiva.

Gentilia ex eo dicuntur, quòd gentem aut nationem, vel partes & ſectas ſignificent: ut *Noſtras, veſtras,* & *cujas* nomen. Gentilia.

DE NVMERO.

Numerus pronominum dupiex eſt, Singularis, ut *Ego*; Pluralis, ut *Nos.* Numerus in Pron.

DE CASV.

Caſus autem ſunt ſex, quemadmodum in nomine. Caſus in Pronom.

Vocativo carent omnia pronomina, præter hæc quatuor, *Tu, meus, noſter, noſtras. Martialis* tamen pronomini *Ipſe* vocativum tribuere videtur, cùm ait,

Vt Martis revocetur amor ſummiq; Tonantis,
A te Juno petat ceſtos, & ipſa Venus,

DE

DE GENERE.

Genera pronominum.

Genera sunt in pronominibus, perinde ut in adjectivis nominum. Alia enim ad tria genera referuntur; ut, *Ego, tu, sui:* alia per tria genera variantur; ut, *Meus, mea, meum.*

DE DECLINATIONE.

Declinationes pronominum sunt quatuor.

Pronominum declinatio prima.

Genitivus autem primæ declinationis exit in *i:* ut, *Ego, tu:* genitivo *Mei, tui;* & *sui,* quod recto caret in utroque numero.

Secunda.

Genitivus secundæ definit in *ius* vel *jus:* cujus formæ sunt, *Ille, ipse, iste:* genitivo *Illius, ipsius, istius: Hic, is qui,* genitivo *hujus, ejus, cujus.*

Tertia.

Genitivus tertiæ declinationis exit in *i, æ, i,* quemadmodum nominum adjectivorum, quæ per tres terminationes variantur: cujus sortis sunt,

Nominativo.	Genitivo.
Meus, mea, meum,	*Mei, meæ, mei.*
Tuus, tua, tuum,	*Tui, tuæ, tui.*
Suus, sua, suum,	*Sui, suæ, sui.*
Noster, nostra, nostrũ	*Nostri, nostræ, nostri.*
Vester, vestra, vestrũ,	*Vestri, vestræ, vestri.*

Quarta.

Genitivus quartæ habet *âtis:* ex quo ordine sunt.

Nostras,	*Nostrâtis.*
Vestras,	*Vestrâtis.*
Cujas,	*Cujâtis.*

Cæteri obliqui in utroque numero ad formam nominum tertiæ declinationis inflectuntur.

DE PERSONA.

Personæ pronominum.

Personæ pronom. sunt tres, Prima, Secunda, Tertia, ut *Ego. Tu. Ille.*

DE FIGURA.

Figura. Pronominum compositio.

Figura est duplex: Simplex, ut, *Ego,* Composita, ut, *Egomet.*

Pronomina inter se componuntur, ut, *Egoipse, tuipse, suiipsius, meiipsius.*

Nom.

ipſe dom. & qui ſunt omnium perſonarum
laicarum & quicquis ſunt de & ad ea perſona:

Nom. { *Iſtic*, *iſtæc*, *iſtoc*, vel *iſtuc*. } Accuſ. { *eſtunc*, *iſtanc*, *iſtoc*, vel *iſtuc*. } Ablat. { *iſtoc*. *iſtac*. *iſtoc*. } 1 Interſe.

Pluraliter, nominativo & accuſativo *iſtæc*. Eodem modo declinatur & *illic*, *illæc*, *illoc*.

Componuntur etiam cum nominibus: ut, *Cujuſmodi*, *hujuſmodi*, *illiuſmodi*, *iſtiuſmodi*. 2 Cum nominibus.

Componuntur & cum præpoſitionibus: ut, *Mecũ*, *tecum*, *ſecum*, *nobiſcum*, *vobiſcum*, *quicum*, *quibuſcum*. 3 Cum præpoſitionibus.

Componuntur etiam & cum adverbiis: ut, 4 Cum adverbiis.

{ *Eccum*, *eccam*, *Eccos*, *eccas*, } ab *Ecce* & *is*. { *Ellum*, *ellam*, *Ellos*, *ellas*, } ab *Ecce* & *ille*. Ut & *idem* quoque ab *is* & *demum*.

Cum conjunctione quoque componuntur: ut, Sing. Nominativo *Hiccine*, *hæccine*, *hoccine*. Accuſativo *hunccine*, *hanccine*, *hoccine*. Ablativo *hoccine*, *hâecine*, *hoccine*. Plural. *Hæccine*, neutrum. 5 Cum conjunctione.

Componuntur denique cum ſyllabicis adjectionibus: ut, *Met*, *te*, *ce*, *pte*. 6 Cum ſyllab. adject.

Met adjicitur primæ & ſecundæ perſonæ: ut, *Egomet*, *meimet*, *mihimet*, *memet*, *noſmet*, &c. Sic *Sibimet* quoque, ac *ſemet* dicimus. *Met*.

Tumet autem in recto non dicimus, nè putetur eſſe verbum à *tumeo*; ſed *tuimet*, *tibimet*, *temet*, *noſmet*, &c.

Te adjicitur iſtis, *Tu*, ut *tute*; *Te*, ut *tete*. *Te*.

Ce adjicitur obliquis horum pronominum. *Hic*, *ille*, *iſte*, quoties in *s* deſinunt, ut, *Hujuſce*, *hiſce*, *illiuſce*, *iſtiuſce*, *hoſce*, *illoſce*, *iſtoſce*. *Ce*.

Pte opponitur iſtis ablativis. { *Meâ*, *Tuâ*, *Suâ*, *Noſtrâ*, *Veſtrâ*, } ut { *Meapte*. *Tuapte*. *Suapte*. *Noſtrapte*. *Veſtrapte*. } *Pte*.

Inter-

Interdum etiam masculinis & neutris adjici solet: ut, *Meopte Marte, tuopte labore, suopte jumento, nostropte damno*, &c.

Quis & *qui* ad hunc modum componuntur.

Quis. *Quis*, in cōpositione hisce particulis postponitur,

En, Ne, Alius, Num, Si,	ut	*Ecquis*, *Nequis*, *Aliquis*, *Nunquis*, *Siquis*:	Et hæc tam in fœminino singulari, quàm in neutro plurali, *qua* habent, non *quæ*: ut *Siqua mulier*, *Nequa flagitia*, &c.

Ecquis. Præter *Ecquis*, quod utrumque in fœminino habere reperitur. *Ecquæ* & *Ecqua*.

His autē particulis præponitur *Quis* in cōpositione,

Nam, Piam, Putas, Quam, Que,	ut	*Quisnam*, *Quispiam*, *Quisputas*, *Quisquā*, *Quisque*:	Et hæc ubique (præterquam in ablativo singulari) *quæ* habent, non *qua*: ut, *Quænam doctrina? Negotia quæpiam*, *Optima quæque*.

Quis. *Quis* etiam cum seipso componitur; ut, *Quisquis*: quod & in hunc modum variatur;

Nominativo, *Quisquis*, *quicquid*; Accusativo, *Quicquid*; Ablativo, *Quoquo*, *quaqua*, *quoquo*.

Qui. *Qui*, in compositione præponitur his particulis,

Dam, Vis, Libet, Cunq;	ut,	*Quidam*, *Quivis*, *Quilibet*, *Quicunq;*	Et hæc ubique (præterquam in ablativo singulari) *quæ* retinent, non *qua*: ut, *Quædam puella*, *Quæcunque facinora*.

DE VERBO.

VErbum est pars orationis, quæ modis & temporibus inflexa, esse aliquid, agere ve; aut pati significat: ut, *Sum*, *existo*, *moveo*, *moveor*: *tango*, *tangor*.

Verbum

Verbum dividitur imprimis in Perſonale, ut, *Doceo*: & Impersonale, ut *Oportet*.

Perſonale eſt, quod certis perſonis diſtinguitur: ut, *Ego lego, tu legis, hic legit, illi legunt*. Verbum Perſonale.

Contrà Impersonale dicitur, quod diverſarum perſonarum vocibus non diſtinguitur nec variatur: ut, *Pœnitet, tædet, miſeret, oportet*. Verbū Impersonale.

DE ACCIDENTIBUS VERBO.

Verbo quidem accidunt iſta; Genus, Modus, Tempus, Figura, Species, Perſona, Numerus, Conjugatio.

DE GENERE.

Quinque ſunt verborum genera. Activum, Paſſivum, Neutrum, Deponens, Commune.

ACTIVUM.

Activum eſt, quod agere ſignificat; & in *o* finitum, paſſivum in *or* formare poteſt: ut, *Doceo, doceor*; *Lego, legor*. Activum.

PASSIVUM.

Paſſivum eſt, quod pati ſignificat; & in *or* finitum, activi formam, *r* dempto, reſumere poteſt: ut, *Amor, amo*; *Afficior, afficio*. Paſſivum.

NEUTRUM.

Neutrum eſt, quod in *o* vel in *m* finitum, nec activam nec paſſivam formam integrè inducere poteſt: ut, *Curro, ambulo, jaceo, ſum*. *fam ... quam poſſum* Neutrum.

Neutrorum tria ſunt genera.

Nam aliud Subſtantivum dicitur; ut, *Sum, es, Eſt: ſumus*, &c. Aliud Abſolutum; ſic dictum, quod ipſum per ſe ſenſum abſolvat. Subſtantivum. Abſolutum.

Atque hoc rurſum duplex eſt: Nam alterum actionem completam in ipſo verbo ſignificat, nec in aliud tranſeuntem; ut, *Ambio, dormio, pluit, ningit*: alterum vero Paſſionem in ipſo completam indicat: ut, *Palleo, rubeo, albeſco, nigreſco*.

Tertium genus neu. Est præterea & aliud, cujus actio in rem cognatæ significationis transit, ac tertiam personam passivæ vocis usurpat: ut,

Bibo vinum, } Vinum bibitur.
Curro stadium, } Stadium curritur.
Vivo vitam, } Vita vivitur.

Sunt denique, quæ simplicia quidem neutra sunt, composita verò agendi vim concipiunt: ut, *Eo, adeo, mingo, commingo.*

DEPONENS.

Deponens, quod in *or* finitū, vel activi significationē habet; ut, *Loquor verbum*: vel neutrius, ut, *Philosophor.*

Deponēs.

COMMUNE.

Commune, quod in *or* finitum, tam activam quàm passivam significationem obtinet: ut, *Veneror, criminor, consolor, stipulor, speculor, osculor, adulor, frustror, dignor, testor, interpretor, amplector, meditor, expedior, ementior,* multáque id genus alia, quæ passim apud veteres reperias.

Cōmune.

DE MODO.

Modi verborum sex enumerantur,

Indicativus, qui simpliciter aliquid fieri aut non fieri definit: ut, *Probitas laudatur & alget.* Hic modus aliquando per interrogationem usurpatur; ut, *Quis alget hæc?* Aliquando per dubitationem; ut *An in ictu venit aliud ex alio malum?*

Indicativus.

Imperativus, quo inter imperandum utimur. Hic modus futurum non habet, sed præsens duplex: ut apud *Propert. Aut si es dura, nega; sin es non dura, venito.* Virg. *Tityre, dum redeo (brevis est via) pasce capellas.*

Et potum pastas age Tityre; & inter agendum
Occursare capro (cornu ferit ille) caveto.

Imperativus.

Præteritum autem à Subjunctivo mutuatur. (*ris.* Cic. *Sed amabò te, nihil incōmodo valetudinis tuæ fece.* Martial. *Dic quotus es, quanti cupias cœnare; nec ullum*
Addideris verbum, cœna parata tibi est. Quin-

Satis inornatum scelus &c: Hor:

Tenuari propertentur amores Ovid:

Unde nemus nullis additur illud equis Ovid: Fast:

Quo plus sunt pota plus sitiuntur aquæ Ovid:

Quod ulcisci nequit: Vlcisci pace: Vsurpatur

Salust in bel: Iugur: X

Quin & illa passiva. *Præceptum sit, dictũ sit, determinatũ sit*, præteriti imperativi esse fatetur *Priscianus*.

Hic modus etiam permissivus dicitur, quod interdum per hunc permissio significetur: ut,

Si sine pace tua, atque invito Numine, Troës
Italiam petiêre; luant peccata, nec illos
Juveris auxilio.

Denique, aliquando etiam, suppositivus, aut hortativus appellatur: ut, *Virgilius*;

——eamus, & in media arma ruamus.

Optativus, quo optamus fieri rem aliquam; nec refert, factáne sit, an fiat, an sit facienda: ut, *Utinam bonis literis suus detur honos*. Optativus

Modus Optativus, Potentialis, & Subjunctivus, quinque separata eisdem vocibus tempora habere videntur, ut est author *Linacrus*. Præterea notandũ est, præsens hujusmodi assumere quandoque significationem futuri: ut, *Utinam aliquando tecum loquar*.

Potentialis, quo posse, velle, aut debere fieri aliquid significamus: ut, *Expectes eadem à summo minimóque poëta*; pro, *potes expectare. Non expectes ut statim gratias agat, qui sanatur invitus*; pro, *non debes expectare. Quis enim rem tam veterem pro certo affirmet?* pro, *vult affirmare*. Potentialis.

Græci hunc modum nunc per indicativum, nunc per optativum & particulam ἄν exprimunt. Græcorũ optandi modus.

Subjunctivus, qui nisi alteri subjiciatur orationi, vel alteram sibi subjectam orationem habeat, per se sententiam non absolvit: ut, Subjunctivus.

Si fueris felix, multos numerabis amicos:
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

Temporum igitur vocibus hi tres modi per omnia (sicut dictum est) conveniunt: discernuntur verò significatu, & signis. Optativus enim sẽper adhæret adverbio cuipiam optandi: ut, *utinam veniat aliquando tempus*. Potentialis verò neque ullum adverbium adjunctum habet, nec conjunctionem. Subjunctivus autem

tem ſemper aliquam conjunctionem annexam habet: ut, *Si venero; Ut taceas; Cùm cœnavero.*

Infinitivus. Infinitivus, qui agere quidem aut pati ſignificat, at citra certam numeri & perſonæ differentiam: ut, *Malim probus eſſe, quàm haberi.*

DE TEMPORE.

Tempora ſunt quinque:

Præſens. Præſens, quo actio nunc geri ſignificatur, ut, *Scribo.*

Imperfectum. Imperfectum quo priùs quidem aliquid in agendo fuiſſe ſignificatur, non tamen abſolutam tunc temporis fuiſſe actionem: ut,

Virgil. *Hîc templum Junoni ingens Sidonia Dido Condebat.* Erat enim adhuc in opere.

Perfectum. Perfectum, quo præterita abſolutáque ſignificatur actio. Hoc in paſſivis, deponentibus, & communibus duplex eſt; & ob id duplici circuitione explicatum: Alterum, quo proximè præteritum exprimitur, ut, *Pranſus ſum.* Alterum quo ulteriùs præteritum indicatur, ut, *Pranſus fui.* Non enim, ſi modò *pranſus ſis, pranſus fui* commodè aptéve dixeris.

Pluſquam perfect. Pluſquam perfectum, quo actio jam diu præterita ſignificatur.

Futurum. Futurum, quo res in futuro gerenda ſignificatur.

Hic Promiſſivus modus à nonnullis vocatur, quod videatur aliquid promittere, aut velle facere: ut, *Ovid.*

Ibimus ô Nymphæ, monſtrataq́, ſaxa petemus.

Hujus aliud genus eſt, quod Exactum vocant, ut, *Videro, abiero.*

Ter. *Si te æquo animo ferre accipiet, negligentem feceris.*

Quod quidem exactum futurum, etiam in ſubjunctivo modo reperitur: ut,

Plin. *Ero ſecurior dum legã, ſtatimq̃, timebo cum legero.*

DE FIGURA.

Figura eſt duplex: ſimplex, ut, *Facio*; compoſita, ut, *Calefacio.*

Verba

In infinitive passive admittitur ivi vt amatus ivi
Aequum est vt de me cohortes missum faciat;
ad Att: 8 13

Confidero, defidero incuſo, accuſo, excuſo:
affligo, is: profligo, as: deſtino, præſtino, exuo.
amplector complector, extinguo, deſtinguo, reſtinguo,

Induo a Graco δύω vel δύμι.

Verba compoſita, quorum ſimplicia exoleverunt, ſunt: *Defendo, offendo, aſpicio, conſpicio, adipiſcor, experior, comperior, expedio, impedio, deleo, imbuo, compello, appello, incendo, accendo, ingruo, congruo, inſtigo, inſtigo, impleo, compleo,* & id genus alia.

Quædam etiam videntur à Græcis nata; ut, *Impleo,* à πλέω, ῶ. *Percello,* à κέλλω.

DE SPECIE.

Species eſt duplex.

Primitiva, quæ eſt prima verbi poſitio: ut, *Ferveo.* Primitiva.

Derivativa, quæ à primitiva deducitur: ut, *Ferveſco:* Derivativa.

Derivativorum genera ſunt quinque.

Inchoativa, à Grammaticis appellata (quæ *Valla* meditativa potiùs, & augmentativa appellat) in *ſco* deſinunt: ut, *Labaſco, caleſco, ingemiſco, edormiſco.* Inchoativa.

Hæc autem inchoationem ſignificant; ut, *Luceſcit,* id eſt, *incipit lucere, aut certè gliſcère & intendi:* ut apud Virgil. *Expleri mentem nequit, ardeſcit q́, tuendo:* hoc eſt, *magis magiſq́, ardet.* Ex his pleraque pro thematibus primariis uſurpantur; ut, *Timeſco, hiſco, conticeſco,* id eſt, *Timeo, hio, taceo.*

Frequentativa deſinunt in *to, ſo, xo,* aut *tor:* ut, *Vito, affecto, ſcriptito; pulſo, viſo, quaſſo; nexo; texo, vexo; ſector, ſcitor, ſciſcitor.* Significant autem vel aſſiduitatem quandam; vel conatum: ut, *Dictito,* id eſt, *frequenter dico; Viſo,* id eſt, *eo ad videndum.* Frequentativa.

Huc pertinent & illa. *Vellico, fodico, albico,* & ſimilia id genus, quæ à Grammaticis etiam apparativa appellari ſolent. Apparativa.

Deſiderativa finiunt in *urio:* ut, *Lecturio, parturio, eſurio, cœnaturio.* Hæc ad ſignificationem ſuorum primitivorum ſtudium atque appetentiam quandam adjiciunt: ut, *Lecturio,* id eſt, *legere cupio, Cœnaturio,* id eſt, *cupio cœnare.* Deſiderativa.

Diminutiva, in *lo* vel *ſſo* exeunt: ut, *Sorbillo, cantillo, pitiſſo;* id eſt, *parùm ac modicè ſorbeo, canto, bibo.* Diminutiva.

Imitativa. Imitativa ſunt, quæ imitationem ſignificant: ut, *Patriſſo, Atticiſſo, Platoniſſo.* At Latini hâc formâ non adeò delectati ſunt: unde pro *Græciſſo, Græcor* uſi ſunt: ut, *Cornicor,* à cornice; *vulpinor,* à vulpe; *Bacchor,* à Baccho.

DE PERSONA.

Tres ſunt verbi perſonæ: Prima, ut *Lego*; Secunda, ut, *Legis*; Tertia, ut *Legit.*

DE NUMERO.

Numeri ſunt duo: Singularis, ut *Lego*; Pluralis, ut *Legimus.*

DE CONJUGATIONE.

Quandoquidem de conjugandorum verborum ratione in rudimentis Anglicis traditum eſt; quæ pueri tanquam ungues ſuos exactiſſimè callere debent: proximum fuerit, ut hæ *Guliel. Lilii* de præteritis & ſupinis regulæ (lucidiſſimæ quidem illæ cõpendioſiſſimæque, nec ſanè minùs utiles) pari aviditate imbibantur.

G. LIL. DE SIMPLICIUM Verborum primæ Conjugationis communis Præterito.

As, avi. *Hypermeter verſus plus juſto unâ ſyllabâ conſtat, ſed collidẽda cum prima voce ſequentis verſus, id quod omnium commune eſt.

A S *in præſenti perfectum format in* avi *Ut no, nas, navi: vocito, vocitas, vocitavi.*
Deme lavo, lavi; juvo, juvi; nexeq; nexui:
Et ſeco, quod ſecui: neco, quod necui; mico verbum
Quod micui, plico quod plicui, frico quod fricui dat:
Sic domo quod domui, tono quod tonui, ſono verbum
Quod ſonui, crepo quod crepui, veto quod vetui dat:
Atq; cubo, cubui: rarò hæc formantur in avi,
Do, das, ritè dedi; ſto ſtas, formare ſteti vult.

Secun-

vel patrize
Sicaliſsito apud Plaut: Menæchm: pro Siciliſso
te ſpeake in ye language of Sycily

Læo ſuppark lēvo, pro plano dicito lēvo
Lavo is: Plaute qui Xantho lavis animo crines Horat:
x necavit dic: pro leg: manit:
Domito freq: o S ſono in: ere

Dor non dicitur, ſi ſurpantur autem dares &
cætera tempora:

Omnia huius deconiugationis desinunt in eo:
Graeco & fraecfco to putrifse lh ago.
x Prandere olus to feed on herbs
o & strido · is: di: ere.
* suadere to perswade, perfuadere to prevaile
by perfuasion: Non perfuadebis nisi perfuaseris.
o mulgo as: quasi vulgo to publish:
L Refriguit inveniturr frigefco frigo is: to fry:
x Pleo non usurpatur nisi in compositione, vt:
compleo impleo repleo suppleo expleo &c: I
a maneo manfitare est expectare.
Frevere frevi & fregui.
r Habere aliquando ponitur pro habitare,
& anipitem esse:
x fil: secundam characteristicam praesentis
x lambito fregi & fcriptito freg:
v nubere est matrimonio iungi de mulieve
sed Martial: dicit uxori nubere nolo meae:
c dico as to dedicate a dixi ius inde sacro
Differt a nubo quia vir ducit uxorem mulier nubit
viro unde alterutri. to divorce
Ut tibi qui nupsi tam displi relicta fecit: Propert:

Secundæ Conjugationis commune Præteritum.

ES *in præsenti perfectum format* ŭi *dans:* Es, ŭi.
Ut nigreo nigres nigrui: jubeo excipe jussi,
Sorbeo sorbui, habet sorpsi quoque, mulceo mulsi;
Luceo vult luxi, sedeo sedi, videóque
Vult vidi; sed prandeo prandi, strideo stridi,
* *Suadeo suasi, rideo risi, habet ardeo & arsi.*
Quatuor his infrà geminatur syllaba prima:
Pendeo namque pependi, mordeo vultque momordi,
Spondeo habere spospondi, tondeo vultque totondi.
L *vel* R *ante* geo *si stet,* geo *vertitur in si;* Geo.
Urgeo ut ursi, mulgeo mulsi, dat quoque mulxi:
Frigeo frixi, lugeo luxi, habet augeo & auxi.
Dat fleo fles flevi, leo les levi, indeq; natum
Deleo delevi, pleo ples plevi, neo nevi:
A maneo mansi formatur; torqueo torsi,
Hæreo vult hæsi. Veo *fit* vi, *ut ferveo fervi:* Veo.
Niveo & indè satum poscit conniveo nivi
Et nixi: cieo civi, vieoq; vievi:

Tertia Conjugatio.

TErtia præteritum formabit ut hic manifestum.
Bo *fit* bi, *ut lambo lambi: scribo excipe scripsi,* Bo.
Et nubo nupsi; antiquum cumbo cubui dat.
Co *fit* ci, *ut vinco vici: vult parco peperci* Co.
Et parsi, dico dixi, duco quoque duxi.
Do *fit* di, *ut mando mandi: sed scindo scidi dat,* Do.
Findo fidi, fundo fudi, tundo tutudiq;
Pendo pependi, tendo tetendi, pedo pepêdi:
Junge cado cecidi, pro verbero cædo cecîdi.
Cedo pro discedere, sive locum dare, cessi:
Vado, rado, lædo, ludo, divido, trudo; Cedo.
Claudo, plaudo, rodo, ex do *semper faciunt si.*
Go

Go. Go fit xi, ut jungo junxi, ſed r ante go vult ſi;
Ut ſpargo ſparſi: lego legi, & agofacit egi;
Dat tango tetigi, pungo punxi pupigiq;
Dat frango fregi: cùm ſignat pango paciſci,
Vult pepigi: pro jungo, pegi; pro cano, panxi.

Ho. Ho fit xi, traho ſeu traxi docet, & veho vexi.

Lo. Lo fit ui, colo ceu colui: pſallo excipe cum p,
Et ſallo ſine p, nam ſalli formatutrumq;
Dat vello velli, vulſi quoq;, fallo fefelli,
Cello pro frango, ceculi; pello pepuliq;.

Mo. Mo fit ui, vomo ceu vomui: ſed emofacit emi;
Como petit compſi, promo prompſi: adjice demo
Quod format dempſi, ſumo ſumpſi, premo preſſi.

No. No fit vi, ſino ſeu ſivi: temno excipe tempſi;
Dat ſterno ſtravi, ſperno ſprevi, lino levi,
Interdum lini & livi; cerno quoq; crevi:
Gigno, pono, cano; genui, poſui, cecini dant,

Po. Po fit pſi, ut ſcalpo ſcalpſi: rumpo excipe rupi:
Et ſtrepo quod formatſtrepui, crepo quod crepui dat.

Quo. Quo fit qui, ut linquo liqui: coquo demito coxi.

Ro. Ro fit vi, ſero ceu pro planto & ſemino, ſevi,
Quod ſerui melius dat, mutans ſignificatum:
Vult verro verri & verſi, uro uſſi, gero geſſi,
Quæro quæſivi, tero trivi, curro cucurri.

So. So, velut accerſo, arceſſo, inceſſo, atq; laceſſo,
Formabit ſivi: Sed tolle capeſſo capeſſi,
Quodq; capeſſivi facit; atque faceſſo faceſſi;
Sic viſo viſi: ſed pinſo pinſui habebit.

Sco. Sco fit vi, ut paſco pavi: vult poſco popoſci,
Vult didici diſco, quexi formare quiniſco.

To. To fit ti, ut verto verti: ſed ſiſto notetur
Pro facio ſtare activum, nam jure ſtiti dat.
Dat mitto miſi, petii peto ſive petivi.
Sterto ſtertui habet, meto meſſui: ab ecto fit exi,
Ut flecto flexi: pecto dat pexui, habet q,
Pexi; etiam necto dat nexui, habet quoq; nexi.

Vo

" his adde extinguo restinguo stinxi:
7 lego as: to bequeath, send an Ambassadour:
∠ Pangere inducias: to make truce or peace
x Agros, eus, formam, superos colit atq; parentes
Hos arat, hic habitat, ornat, honorat, amat;:
Percello perculi perculsum: Percellui quoq;
sic excello:
x Perculsit terent:
molo to grind: alienas permolere uxores Hor:
c Como as: to cloath to attire
Δ Vix legitur extra compositionem
o Lino to daube:
" In compositis ut secerno decerno desero non
in simp: quod a video mutuatur vidi: vid:
infr: in cap: Quadam Praeteritum: de vers: 5:
x Rumpere moras, est festinare:
Consero Conseui: Insero Insevi Sero as: to locke:
* disserо desero insero seruo sertum:
x utrung ab arcio; quod idem cum accio accepro ad
apud antiquos
x Pinso as
Pasco to hold in or bridle. Inde Pascito linguam
i tacere to bridle compesco:

UMI

< Si non vis lapidem iacere permitte iacere:

x Sæpe occurrunt composita nunquam simplicia

iacio in Prat? iacivi & itum in supinis ietum

& iactum:

x Rapio onis: a robber

x Et parcere uxorem decet & parcere marito:

Omnia huius coniugationis desinunt in co

præter eo quæo vacuo:

Cambicum ficum ajunt:

Rancio & Rancesco sarrio to weed ex harrow

Sarta tecta tenere in repayre.

x Salio pro sali condio, salivi salitum

exilio exilui & exilij exultum sic dissilio

insilio & prosilio & satisfacio carent supinis

Eo quarta conjugationis cum compositis habent

ivi in tertia plurali sic ambio ambiunt: ~~ubique~~

~~a gracis componantur~~ ita queo & nequeo nequeunt

Composita quaram sunt, quorum simplicia excluduntur

aut quæ à Græcis componantur:

o Discurro, incurro, occurro, præcurro excurro succurro

transcurro abjiciunt reduplicationem

x Replico duplico triplico: o Implico:

Oleo & oleseo to grow doubtæ propriè est augere docetur

Vo *fit* vi, *ut volvo volvi: vivo excipe vixi.* Vo.
Nexo ut nexui habet, sic texo texui habebit. Xo.
Fit cio ci: *ut, facio feci, jaceo quoq; jeci;* Cio.
Antiquum lacio lexi, specio quoq; spexi.
Fit dio di. *ut fodio fodi,* Gio. *ceu fugio,* gi. Dio. Gio. Pio.
Fit pio pi, *ut capio cepi: cupio excipe pivi,*
Et rapio rapui, sapio sapui, atq; sapivi. Rio. Tio.
Fit rio ri, *ut pario peperi.* Tio sti *geminans* s,
Ut quatio quassi, quod vix reperitur in usu.
Deniq; uo *fit* ui, *ut statuo statui: pluo pluvi* Uo.
Format, sive plui, struo sed struxi, fluo fluxi.

Quarta Conjugatio.

Quarta dat is, ivi, *ut monstrat scio scis tibi scivi:* Is, ivi.
Excipias venio dans veni, cambio campsi,
Raucio rausi, farcio farsi, sarcio sarsi, Excip. venio, cambio, &c.
Sepio sepsi, sentio sensi, fulcio fulsi,
Haurio item hausi, sancio sanxi, vincio vinxi;
Pro salto salio, salui, & amicio amicui dat:* *Pes proceleusmaticus.
Parciùs utemur cambivi, haurivi, amicivi,
Sepivi, sanxivi, sarcivi, atq; salivi.

De Compositorum Verborum Præteritis.

Præteritum dat idem simplex & compositivum,
Ut docui edocui monstrat. Sed syllaba semper,
Quam simplex geminat, compôsto non geminatur:
Præterquam tribus his, præcurro: excurro, & repungo;
Atque à do, disco, sto, posco, ritè creatis. Plico.
A plico compositum cum sub, vel nomine, ut ista,
Supplico, multiplico gaudent formare plicavi:
Applico, complico, replico, & explico, ui *vel in* avi. Oleo.
Quamvis vult oleo simplex olui, tamen inde
Quodvis compositum melius formabit olevi:
Simplicis at formam redolet sequitur, subolétque.
Composita à pungo formabunt omnia punxi; Pungb.

Vult

Vult unum pupugi, interdumq; repungo repunxi.
Natum à do, quando est inflexio tertia; ut, addo,
Do. *Credo, edo, dedo, reddo, perdo, abdo, vel obdo,*
Condo, indo, trado, prodo, vendo, dedi: *at unum*
Sto *Abscondo, abscondi. Natum à sto, stas, stiti, habebit.*

Mutantia primam vocalem in *E*.

VErba hæc simplicia præsentis præteritiq;,
Si componantur, vocalem primam in e *mutant,*
Damno, lacto, sacro, fallo, arceo, tracto, fatiscor,
Pario. *Partio, carpo, patro, scando, spargo: parioq;,*
Cujus nata peri *duo comperit & reperit dant;*
Cætera sed perui; *velut hæc, aperire, operire.*
A pasco pavi tantùm compósita notentur
Hæc duo, compesco, dispesco, pescui *habere.*
Cætera, ut epasco, servabunt simplicis usum.

Mutantia primam vocalem in *I*.

* Posthabeo simplicis formam servat. Cano. Placeo. Pango. Maneo. Scalpo, calco, salto. Claudo, quatio, lavo.

HÆc, * *Habeo, lateo, salio, statuo, cado, lado,*
Pango dans pegi, cano, quæro, cædo cecidi,
Tango, tegeo, teneo, taceo, sapio, rapioq;,
Si componantur, vocalem primam in i *mutant:*
Ut, rapio. rapui, eripio, eripui: à cano natum
Præteritum per ui, *ceu concino, concinui dat.*
A placeo sic displiceo: sed simplicis usum
Hæc duo, complaceo cum perplaceo, bene servant.
Composita à pango retinent a quatuor ista,
De pango, oppango, circumpango, atque repango.
A maneo mansi, minui *dant quatuor ista,*
Præmineo, emineo, cum promineo, immineoq;:
Simplicis at verbi servabunt, cætera formam.
Composita à scalpo, calco, salto, a *per* u *mutant:*
Id tibi demonstrant exculpo, inculpo, inculco, resulto.
Composita à claudo, quatio, lavo, rejiciunt a:
Id docet à claudo, occludo, excludo: à quatioq;,
Percutio, excutio: à lavo, proluo, diluo, nata

Mutan-

Verba composita interdum mutant coniugationem
do sto pario: a cædo is trucido ad:
a fallo consulo: qui consulunt rationibus in vnam
quasi sententiã faliunt: circumsto stiti: restauro Propert:
Inficior: aris dep: to deny: IIII III V
x lactans est qui lac præbet lactens cui præbetur
d mando commendo a patior perpetior:
aggredior digredior a pacisco depscisco
x abbado * retracto, pertracto
* Defacro & defrero:
d tracto circto conjecto
L Impertio & Impartio d facesso refercio:
Juro coniuro fed deiuro priuro deiuro: ll defcapo excerpo.
x Pango melius refertur ad regulam frequentem
Hæc si componas de qui a in Præterito nihil mutat
compingo compegi: nec impingo: Apiscor factor
d lenio delinio & delenio _____

Depango depegi & depanxi sic repango *
ll Hæc quatuor supinis carent
ñ remanio permanio emanio
x fculpsit ebur: Ovid: Oculo a colo
lavo is unda abluo eluo:
a placeo applaudo Sup — com — ex plodo
decutio incutio:
x fril: a lavo is: vid: Anomal:

‖ excipe supersedeo & circumsedeo
‖ elicio elicui elicitum

* sic circumago
sed adigo, exigo, fubigo, tranfigo;

ë facio cum præpositione compositũ Passivũ facit
iar ut con--af--re intrafficio, ex: alioqui per fio,
ut fatisfacio fatisfio tacusfacio vãl: mas &c:
vid inf: in cap: Compositum ut simplex & vers: 6.

Secundum Characteristicam & retrith:

Mutantia primam vocalem in *I*, præterquam in præterito.

HÆc ſi componas, *Ago, emo, ſedeo, rego, frango,* Excipitur Coemo.
Et capio, jacio, lacio, ſpecio, premo, ſemper.
Vocalem primam præſentis in i *ſibi mutant,*
Præteriti nunquam; ceu, frango refringo refregi:
A capio, incipio, incepi. Sed pauca notentur:
Namq; ſuum ſimplex perago ſequitur, ſatagóq;.
Atque ab ago dego dat degi, cogo, coegi: Ago.
A rego ſic pergo porrexi, vult quoque ſurgo Rego.
Surrexi, mediâ præſentis ſyllabâ ademptâ.
Nil variat facio, niſi præpoſito præeunte: Facio.
Id docet: olfacio, cum calfacio, inficióque.
*A lego nata, re, * ſe, per, præ, ſub, trans, præeunte,* Lego.
Præſentis ſervant vocalem; in i *cætera mutant:*
De quibus hæc, intelligo, diligo, negligo, tantùm
Præteritum lexi *faciunt; reliqua omnia* legi.

De Simplicium verborum Supinis.

NUnc *ex præterito diſcas formare ſupinum.*
Bi *ſibi* tum *format, ſic namq; bibi bibitum fit.* Bi.
Ci *fit* ctum; *ut, vici victum, teſtatur & ici* Ci.
Dans ictum; feci factum, jeci quoque jactum.
Di *fit* ſum, *ut vidi viſum: quædam geminant* ſ; Di.
Vt, pandi paſſum, ſedi, ſeſſum: adde ſcidi quod
Dat ſciſſum, atque fidi fiſſum, fodi quoque foſſum.
Hîc etiam advertas, quòd ſyllaba prima ſupinis,
Quam vult præteritum geminare, non geminatur:
Idque totondi dans tonſum docet, atque cecîdi
Quod cæſum, & cecidi quod dat caſum, atq; tetendi
Quod tenſum & tentum, tutudi tunſum, atque pepêdi
Quod format peditum; adde dedi quod jure datum vult.
Gi *fit* ctum; *ut legi lectum: pegi pepigíque* Gi.
Dat pactum, fregi fractum, tetigi quoque tactum,
Egi actum, pupugi punctum, fugi fugitum dat.

Li. Li *fit* ſum; *ut ſalli, ſtans pro ſale condio, ſulſum:*
Dat pepuli pulſum, ceculi culſum, atq; fefelli
Falſum; dat velli vulſum: tuli habet quoq; latum.

Mi, ni, pi, qui. Mi, ni, pi, qui, tum *fiunt, velut hîc manifeſtum;*
Emi emptum, veni ventum, cecini à cano cantum,
A capio cepi dans captum, à cœpio cœptum,
A rumpo rupi ruptum, liqui quoq; lictum.

Ri. Ri *fit* ſum, *ut verri verſum: peperi excipe partum.*

Si. Si *fit* ſum, *ut viſi viſum: tamen* ſ *geminato*
Miſi formabit miſſum: fulſi excipe fultum,
Hauſi hauſtum, ſarſi ſarſum, farſi quoq; fartum,
Uſſi uſtum, geſſi geſtum: torſi duo, tortum
Et torſum, indulſi indultum indulſumq; requirit.

Pſi. Pſi *fit* ptum, *ut ſcripſi ſcriptum: campſi excipe campſum.*

Ti. Ti *fit* tum, *à ſto namq; ſteti, à ſiſtoq; ſtiti fit*
Præterito commune ſtatum: verti excipe verſum.

Vi. Vi *fit* tum, *ut flavi flatum: pavi excipe paſtum.*
Dat lavi lotum, interdum lautum atq; lavatum;
Potavi potum, interdum facit & potatum:
Sed favi fautum, cavi cautum: à ſero ſevi
Formes ritè ſatum; livi liníque litum dat;
Solvi à ſolvo ſolutum, volvi à volvo volutum;
Vult ſingultivi ſingultum, veneo venis
Venivi venum, ſepelivi ritè ſepultum.

Ui. Quod *dat* ui *dat* itum, *ut domui domitum: excipe* (quodvis
Verbum in uo, *quia ſemper* ui *formabit in* utum;
Exui ut exutum, à ruo deme rui, ruitum dans.
Vult ſecui ſectum, necui nectum, fricuíq;
*Frictum, miſcui item miſtum, *ac amicui dat amictum:*
Torrui habet toſtum, docui doctum, tenuíq;
Tentum, conſului conſultum, alui altum alitúmque:
Sic ſalui ſaltum, colui occului quoque cultum:
Pinſui habet piſtum, rapui raptum, ſeruíque
A ſero vult ſertum: ſic texui habet quoque textum.
Hæc ſed ui *mutant in* ſum: *nam cenſeo cenſum*

*Pes proceleuſmaticus.

Quædam mutant ui in ſum.

Cellui

Vix legitur nisi compositione perculsum

x Pictum non dicitur nisi in compositione Ut
et relictum vid: inf: Cap: ultimo Lepus lingua-
lis de quod intelligendu est de verbo simplici
et Haustum Virg: olenta

x Constatura fides Lucan: Exstatura Plin:
12 Pone Obstaturo Fab: 2 12 c:
Praestiturum & Praestaturum Cicero
Alg os magna sonaturum Hor: li Sat 4 à sonui
Favete linguis i silete εὐφημεῖν

o Decahuus Columel: lz c 9:

Misceo mistum & mixtum:

x

* In compositis nam simplex non legitur

Frendui fressum

" Plecto Plexui & Plexi Plectitũ Columella

Sic redditum a reddo sic editum creditũ abditũ
statum facit stitum nisi in quibusdam compositis

* Quoties cum præpositione componitur vt
infectũ confectũ alioquin non vt satisfactum
liquefactum
Optũ ab apiscor fassum a fatsor indi adeptum
indeptum confessum diffessum:

* Deponens quia deponit aliquid de quantitate
communis verbi scil: Passiva significationi &
futurũ participiũ in dus: quod est Passiva signi-
ficationis

ĩ Indi compositum desistisco:

A adnitor & annitor annixus vel annisus sum
Enitor pro pario enixa sum pro elaboro enisus
sum: Connitor obnitor subnitor sæpius nixas:

Cellui habet celſum, meto meſſui habet quoque meſſum;
Nexui item nexum, ſic pexui habet quoque pexum:
Dat patui paſſum, carui caſſum caritumq;.
Xi *fit* ctum, *ut vinxi vinctum: quinque abjiciunt* n:
Nam finxi fictum, minxi mictum, inque ſupino
Dat pinxi pictum, ſtrinxi, rinxi quoque rictum.
Xum, *flexi, plexi, fixi dant; & fluo fluxum.* Ki.

De Compoſitorum Verborum Supinis.

Compoſitum ut ſimplex formatur quodq; ſupinum,
Quamvis non eadem ſtet ſemper ſyllaba utrique.
Compoſita à tunſum, dempta n, tuſum; à ruitum fit, Tundo.
I mediâ demptâ, rutum; & à ſaltum quoque ſultum: Ruo, Salio.
A ſero, quando ſatum format, compoſita ſitum dant.
Hæc, captum, factum, jactum, raptum, a per e mutant; Sero.
Et cantum, partum, ſparſum, carptum, quoque fartum.
Verbum edo, compoſitum, non eſtum, ſed facit eſum: Edo.
Unum duntaxat comedo formabit utrunque.
A noſco tantùm duo cognitum & agnitum habentur;
Cætera dant notum: nullo eſt jam noſcitum in uſu.

De Præteritis Verborum in *Or*.

Verba in or, *admittunt ex poſteriore ſupino*
Præteritum, verſo u *per* us, *&* ſum *conſociato*
Vel fui; *ut à lectu, lectus ſum vel fui. At horum*
Nunc eſt deponens, nunc eſt commune notandum:
Nam labor lapſus, patior dat paſſus, & ejus Patior.
Nata; ut, compatior compaſſus, perpetior q; Fateor.
Formans perpeſſus; fateor quod faſſus, & indè
Nata: ut, confiteor confeſſus, diffiteor q;
Formans diffeſſus: gradior dat greſſus, & indè Gradior.
Nata; ut digredior digreſſus. Junge fatiſcor s
Feſſus ſum, menſus ſum metior, utor et uſus.
Pro texo orditus, pro incepto dat ordior orſus;
Nitor niſus vel nixus ſum, ulciſcor & ultus:
Iraſcor ſimul iratus, reor atque ratus ſum,
Obliniſcor vult oblitus ſum: fruor optat

Fructus

Tuor & Tueor.

Fructus vel fruitus, misereri junge misertus,
Vult tuor & tueor non tutus sed tuitus sum,
Quamvis & tutum & tuitum sit utriq; supinum:
A loquor adde locutus, & à sequor adde secutus:
Experior facit expertus: formare paciscor
Gaudet pactus sum, nanciscor nactus: apiscor,

Apiscor.

Quod vetus est verbũ, aptus sum; unde adipiscor adeptus
Junge queror questus, proficiscor junge profectus;
Expergiscor sum experrectus: & hæc quoque, commini-
niscor commentus, nascor natus, morior q;
Mortuus, atq; orior quod præteritum facit ortus.
Μορίον ἐχὶς: Ὄριον ὀρτὸς νὶ ὀρτὺς.

De verbis geminum præteritum habentibus, viz. Activæ & Passivæ vocis.

PRæteritum activæ & passivæ vocis habent hæc;
Cœno cœnavi & cœnatus sum tibi format,

*Versus hipermeter.

*Juro juravi & juratus, potoque potavi **
Et potus, titubo titubavi vel titubatus:
Sic careo carui & cassus sum, prandeo prandi
Et pransus, pateo patui & passus, placeóque
Dat placui & placitus, fuesco fuevi atque fnetus;
Veneo pro vendor, venivi venditus & sum,
Nubo nupsi, nuptaque sum, mercor meritus sum,
Vel merui: adde libet libuit libitum, & licet adde
Quod licuit licitum, tædet quod tæduit & dat
Pertæsum: adde pudet faciens puduit puditúmque:
Atque piget, tibi quod format, piguit pigitúmque.

De Neutro-passivorum præteritis.

NEutro-passivum sic præteritum tibi format,
*Gaudeo gavisus sum, fido fisus, & audeo **
Ausus sum, fio factus, soleo solitus sum;

*Versus hypermeter.

Mœreo sum mœstus: sed Phocæ nomen habetur.

De Verbis præteritum mutantibus.

Flavesco. Erubesco. Lucesco.

QUædam præteritum verba accipiunt aliunde:
Inceptivum in sco, stans pro primario, adoptat

Præte-

Depacisco vel Despicio

Orior alias habet voces tertiæ conjugationis
alias quartæ: Vt etiam potior potitus &c:
Infinitiva semper, quartæ oriri potiri
Potior habet potitur & potiver i brevi

* Quia habent participium præteriti temporis

Dunio Dunij & punitus sum vic: pro Milone
Tacco tacitus Præterco præterivi & præteritus
Mereo: ere: militavi
* legitur & mereo es: Facta merent odium: Ovid:
legitimos quia merebat equo Fast:
Mereo etiã significat lucridũ quæstũ capere unde
Aera merent parvo Lucan: mercatrices:
* vid inf: in cap de verbis impersonalibus
Cũ is nihil promeruerat Ter. And. Act. 2. Sc. 1.

× Liquo as: to melt: Liquesco to melt to relent

Stisco divertor, praevertor, cingor labascor
× Soil: quæ primitiva non agnoscunt, vt:
Silvesco sterilesco inveterasco detesco:

Sic Prodigo
× micavi habet micatum
ï Parsi habet parsum:
excallo & praecello supinis caerent Lambertio

× Vid: supra in Cap: Nunc ex praterito &c lineas
2 Scribitur Claudian Panegyr: 6 Cons: Honorij

o Palco i caret supinis nam pasum est a pando

Præteritum ejuſdem verbi: vult ergo tepeſco
A tepeo tepui, ferveſco à ferveo fervi;
A video cerno vult vidi; à concutio vult
Præteritum quatio concuſſi, à percutióque
Percuſſi ferio; à mingo vult meio minxi;
A ſedeo ſido vult ſedi; à ſuffero tollo
Suſtuli; & à fuo ſum fui; & à tulo ritè fero tuli;
A ſto ſiſto ſteti, tantùm pro ſtare; furoq́
Inſanivi, à verbo ejuſdem ſignificati:
Sic poſcunt, veſcor, medeo, liquor, reminiſcor,
Præteritum à paſcor, medicor, liqueſio, recordor.

Verſus hypermeter.

De verbis Præterito carentibus.

Præteritum fugiunt, vergo, ambigo, gliſco, fatiſco,
Polleo, nideo: Ad hæc, inceptiva; ut, pueraſco:
Et paſſiva, quibus caruêre activa ſupinis:
Ut, metuor, timeor: Meditativa omnia: præter
Parturio, eſurio: quæ præteritum duo ſervant.

Sylveſco. Fruticeſco. Sterileſco. Dieſco. Deſiderativa, ut, Mictui io. Scripturio. Iturio, Cacaturio.

Verba ſupinum rarò admittentia.

Hæc rarò aut nunquam retinebunt verba ſupinũ;
Lambo, mico micui, rudo, ſcabo. parco peperci,
Diſpeſco, poſco, diſco, compeſco, quiniſco,
Dego, ango ſugo, lingo, mingo, ſatagoq́,
Pſallo, volo, nolo, malo, tremo, ſtrideo, ſtrido,
Flaveo, liveo, avet, paveo, conniveo, fervet:
Annuo compoſitum, ut renuo; à cado, ut incido; præter
Occido, quod facit occaſum, recidoq́ recaſum:
Reſpuo, linquo, luo, metuo, cluo, frigeo, calvo,
Et ſterto, timeo: ſic luceo, & arceo, cujus
Compoſita ercitum habent: Sic à gruo, ut ingruo, nat ũ;
Et quæcunque in ui formantur neutra ſecunda:
Exceptis oleo, doleo, placeo, taceoq́,
Pareo, item & careo, noceo, pateo, lateoq́,
Et valeo, caleo: gaudent hæc namque ſupino.

De Verbis Defectivis.

Sed nunc; ut totum percurras ordine verbum,
Istis pauca dabis mutilata & anomala verba:
Quæ quia clauda quidem remanent, nec versibus
Qui rectis pedibus pleniſq; incedere gaudent, (apta,
Hisce sequens dabitur, quem cernis, sermo solutus.

Aio. Præsens indicativi, *Aio, ais, ait.* Plural. *Aiunt.* Præteritum imperfectum, *Aiebam, aiebas, aiebat.* Plural. *Aiebamus, aiebatis, aiebant.* Imperativus. *Ai.* Præsens optativi, potentialis & subjunct. *Aias, aiat.* Plural. *Aiamus, aiant.* Præsens particip. *Aiens.*

Ausim. Præsens optativi & subjunctivi, *Ausim, ausis, ausit.* Plural. *Ausint.*

Salve. Indicat. *Salvebis.* Imper. *Salve, salveto.* Plural. *Salvete, salvetote,* Infinit. *Salvere.*

Ave. Imperat. *Ave, aveto.* Pl. *Avete, avetote.* Infin. *Avere.*

Cedo. Imperat. *Cedo.* Plural. *Cedite,* id est, *Dic,* vel *porrige; Dicite, vel porrigite.*

Faxo. Futurum, *Faxo, vel faxim, faxis, faxit,* pro *faciam* vel *facerem.* Plural. *Faxint.*

Forem. Imperfectum optat. potent. & subjunct. *Forem, fores, foret;* pro *essem, esses, esset.* Plur. *Forent.* Infinitivus, *Fore,* id est, *Futurum esse.*

Quæso. Præsens indicat. *Quæso.* Plural. *Quæsumus.*

Infit. *Infit,* sola vox est, *Dicit,* seu *dixit* significans. Plur. *Infiunt,* id est, *Dicunt.*

Inquio. Præsens indicativi, *Inquio* vel *inquam, inquis, inquit.* Plural. *Inquimus, inquiunt.* Præterperfectum, *Inquisti, inquit,* Futurum, *Inquies, inquiet.* Imperat. *Inque* apud Terent. *Inquito,* apud Plaut. Præsens optativi, potentialis, & subjunctivi, *Inquiat.* Particip. *Inquiens.*

Vale. Indicat. *Valebis.* Imper. *Vale, valeto.* Plural. *Valete, valetote.* Infinit. *Valere.*

Hæc

Sunt etiam inter verba tam Redundantia quam Defectiva:

Vocē Redundantia sunt quædam: Vt marco marcor
assentio, assentior: adulo adulor val: mar. lr. cr:
revirto revertor fabrico fabricor &c: Conjugo, or
medito meditor augurio auguror Imploro, or
Conjugationē deficiunt Vt fervo fervor fabulo, fabulor
tergo: miſeror, miſereor, miſereſco, lavo, as, lavo, is,
Qui libenter lavat amne crines dor:
Ora manuſq; lua lavat mus, Fiscinia lympha: SD:
conſterno as, conſterno is, Rauco Rauceo
ſignificationē Vt ſereno ſchiō ſignificat ſerenum
ſerenabit it, will clear up: ſereno eſſe.
Nulla quo calum tempeſtatēſq; ſerenat Virg:
Sic moror & ſiſto ſignif: idem quod maneo, mansi
Communia ſenſu plane carent inquimus Horat:
Supplet, ſuppleant:
Anguis o Poëticū eſt & raro legitur.

λ nouī praeteritum a nosco

Plumi abōuī ter: Adelp: act: 3 sc. 1
Scribo oprimbo ie oprimar Mollibo apud Horat
Mollibi adbuc mersos Penates

Hæc quatuor ſequentia. Odi, cæpi, memini, novi, omnes voces præteriti perfecti & pluſquam perfecti, omnium modorum integras habent; ut & futuri quoq; quoties à præterito indicativi formatur: in reliquis magna ex parte deficiunt, niſi quòd Memini in Imperativo *Sing.* Memento. *Plur.* Mementote habet. Odi, novi, & cœpi, carent Imperativo. Odi, cœpi. memini, novi.

Notabunt præterea pueri; Dor, furo, for, der, fer à for, ſimplicia non reperiri:

Præterea, { Dic, Duc, Fer, Fac, } pro { Dice, Duce, Fere, Face, } Voces eſſe per Apocopen conciſas & decurtatas.

Denique notabunt, Eo, & queo, habere imperfectum, Ibam, quibam: in futuro, Ibo, quibo.

De verbis Impersonalibus.

ET de Perſonalibus quidem hactenus dictum eſto; deinceps verò de Impersonalibus dicendū, quæ nominativum certæ perſōæ non recipiunt, ſed mutatur nominativus perſonæ in obliquos: ut, quod Anglicè perſonaliter dicimus, *I muſt read Virgil*; Latinè impersonaliter effertur, *Oportet me legere Virgilium.*

Impersonalia igitur appellantur, non quòd perſonâ careant (habent enim, ut videmus, vocem tertiæ perſonæ tam activam quàm paſſivam, quamplurima) ſed quia nullius perſonæ aut numeri certā ſignificationem, niſi ex adjuncto nominis vel pronominis caſu obliquo, ſortiantur: Nam, *Oportet me*, primæ perſonæ eſſe videtur, numerique ſingularis: *Oportet nos*, primæ perſonæ pluralis, *Oportet te*, ſecundæ perſonæ ſingularis: *Oportet vos*, ſecundæ pluralis; atq; idem de reliquis. Impersonalia cur ſic dicta.

Sunt igitur Impersonalia duplicia; Activæ vocis, & paſſivæ vocis.

Impersonalia Activæ vocis.

Impersonalia activæ vocis sunt hæc & his similia;

Est,	Accidit,		
Interest,	Contingit,	Vacat,	Juvat,
Refert,	Evenit,	Præstat,	Constat,
Placet,	Expedit,	Restat,	Conducit,
Libet,	Liquet,	Decet,	Miseret,
Pœnitet,	Licet,	Oportet,	Piget,
Tædet,	Solet,	Potest,	Pudet!

Denique nullum ferè verbum est tam personale, ut non idem impersonalis formam possit induere; nec è diverso. Horum tamen quidam personaliter usurpantur: ut, *Virtus placet probis. Pecunia omnia potest. Ars juvat egentes.*

Quædam vero semper manent impersonalia: ut, *Pudet, pœnitet, oportet.* Tametsi legere est apud Terentium; *Quæ adsolent, quæq; oportent signa ad salutem esse, huic omnia adesse video,*

Conjugantur in tertia persona

Conjugantur autem in tertia persona singulari per omnes modos. A *Liquet*, non extat præteritum.

Tædet, pertæsum est format:

Miseret, & miserescit, misertum est.

Inveniuntur etiam in usu,	Placitum est,	Præterit. à	Placet.
	Libitum est,		Libet.
	Poditum est,		Pudet.
	Licitum est,		Licet.
	Pigitum est,		Piget.

Impersonalia passivæ vocis fiunt ab omnibus verbis activis & neutris: ut, *Curritur, turbatur.*

Impersonalia Supinis & vocibus Gerundii carent.

DE GERUNDIIS.

GErundia porrò voces participiales vocari possunt, quod similia participiis sunt: sicut proverbialia dicimus, quæ sunt similia proverbiis.

Proinde, quia parùm videbamus convenire inter Grammaticos, utrùm ad verba, an ad participia proprius

priùs pertineant, hic in confinio utriuſque partis relinquimus, ut, utri velint, ſeſe regno addicant.

Porrò à nomine caſum, à verbo agendi, vel patiendi, vel neutrius ſignificationem accipiunt.

Et quia temporum nec diſcrimen diſcretis vocibus recipiunt, neque numeros aut perſonas admittunt, ideo nec juſta verba eſſe poſſunt, nec participia.

Gerundii terminationes ſunt tres. *Di*, Genitivus caſûs. *Do*, Dativi & ablativi. *Dum*, Nominativi & accuſat. Terminationes Gerundii.

Gerundia autem activè majori ex parte ſignificare, nulli dubium eſt; licèt interdum paſſivè etiam ſignificent. Cujus rei exempla erunt iſta: *Athenas quoq; miſſus erudiendi cauſâ*: id eſt, *ut erudiretur*. *Uritq; videndo fœmina*: id eſt, *dum videtur*. *Satis ad cognoſcendum illuſtria*: id eſt, *ut cognoſcantur*. *Ars ad diſcendum facilis*: id eſt, *ut diſcatur*.

DE SUPINIS.

Supina quoque meritò participialia verba dicuntur, omniáq; cum gerundii vocibus cõmunia habent. Exeunt autem, prius in *um*, poſterius in *u*: ut, *Viſum*, *viſu*. Significant autem prius quidem ferè activè (ſicut in rudimentis dictũ eſt) poſterius verò paſſivè. Supina.

DE PARTICIPIO.

Participium eſt pars orationis inflexa caſu; quæ à Nomine, genera, caſus, et declinationem: à Verbo, tempora & ſignificationes, ab utroque, numerum & figuram accipit. Participiũ.

ACCIDENTIA PARTICIPIO.

Accidunt Participio ſeptem, Caſus, Genus, Declinatio, Tempus, Significatio, Numerus, Figura. Accidentia participio.

De genere autem, & casu, & declinatione, idem hic statuendum, quod suprà in nomine est traditum.

TEMPUS.

Tempora participiorum sunt quatuor.

Tempora particip.

Præsens in *ans* vel *ens*, ut, Amans, legens.

Præsens. Nota.

Cæterùm iens, participium ab Eo, simplex rariùs legitur in nominativo; sed euntis, eunti, euntem, eunte, in obliquis: composita verò nominativum quidem in *iens* finitum habent, genitivum autem in *euntis*, ut, Abiens, abeuntis; Rediens, redeuntis: præter unum, Ambiens, ambientis.

Hanc formam sequuntur & horum gerundia; ut, Abeundi, abeundo, abeundum: præter Ambiendi, ambiendo, ambiendum.

Præteritum verò in { Tus, Sus, Xus, } ut { Doctus. Visus. Nexus, }

Præteritum.

Futurum. Futurum autem duplex: Alterum quidem in *rus*, activæ ut plurimùm significationis, aut neutralis; ut: Lecturus: cursurus: Alterum verò in *dus*, passivæ significationis semper, ut, Legendus.

SIGNIFICATIO.

Significatio Activa. Activè significant ea participia, quæ ab activis cadunt: ut, Docens, docturus; Verberans, verberaturus.

A neutris cadentia neutraliter significant: ut, Currens, cursurus. Dolens, doliturus.

A quibusdam neutris reperiuntur etiam participia in *dus*: ut, Dubitandus, vigilandus, carendus, dolendus.

participia in dus.

Significatio passiva. Passivè significant, quæ à passivis descendunt: ut, Lectus, legendus; Auditus, audiendus.

Fiunt & participia passiva ab hujusmodi neutris, quorum tertiæ personæ passivè usurpantur: ut, *Aratur terra*. Hinc, *arata & aranda terra*. Hor. Lyr. Od. 6

Participi-

* Regnata priam Laomedontia Phaeton
Triumphatisq; possit, Roma furox dari jura mihi

Hæc Participia interdum sed raro passivam
significationem admittunt vt:
Sponte suâ sanctos patientes vestiet agnus Virg:
sic — Eternùm cæ cæteris volumina plaustra. Virg:

x Quædam neutra formant etiam participia præteriti
quæ passivè significat, vt præteritus a præsuro:
Quæ decursa sunt: Manil: sol: celerius occidit
festinata maturitas Quintil: Svivis defecto vrgebit
amore Ovid nec transita regna Manil:
Europæes ac propterea a retrorsi fata: Ovid: —

x Audeo sim dubitor. Ovid met:
Horrenda late nomen in ultimas extendacæas Hor:
— nunc nunc properandus Pers: Sat: 3
Quæ vigilanda viris — virg: Geor. 1 —

Coniugio Anchisæ Veneris dignitate superbivit
Postea libertate Sallust in conj: Cat:

× Oculatus, auritus, pictatus, hamatus, alatus,
manicatus talibatus:

Participia formata à deponentibus, imitantur significationem suorum verborum: ut, Loquens, loquutus, loquuturus, à loquor. Participia à deponentibus.

Deponentibus quæ olim communia fuerunt, manet participium futuri in *dus*: ut,

Sequendus, } { Vtendus, } { Obliviscendus,
Loquendus, } { Patiendus, } { & alia id genus.

Habent & deponentia præteriti temporis participia quæ nunc activè, nunc passivè significant: ut,

Virgil. *Nunc oblita mihi tot carmina.*

Terent. *Meditata sunt mihi omnia mea incommoda.*

Virgil. —*mentitáque tela Agnoscunt.*

Communium denique verborum participia ipsorum significationem induunt: ut, Criminans, criminatus, criminaturus, criminandus.

Ab impersonalibus nulla extant participia, præter Pœnitens, decens, libens, pertæsus, pœnitendus, pudendus, Impersonalium participia.

Hæc participia, præter analogiam, à verbis suis deducuntur; Pariturus, nasciturus, sonaturus, arguiturus, luiturus, eruiturus, nosciturus, morituros, orituros, osurus, futurus. Participia anomala deducta à verbis præter analogiam.

Similia participiis sunt ista, Tunicatus, togatus, personatus, larvatus, & innumera hujus sortis vocabula, quæ à nominibus, non à verbis deducuntur. Participia derivata à nominibus.

NUMERUS.

Est & numerus in participiis, ut in nomine: Singularis, ut, legens; Pluralis, ut, Legentes. Numerus.

DE FIGURA.

Figura participiorum.

Figura est duplex, Simplex, ut, Spirans, Composita, ut, Respirans.

Participia aliquando degenerant in nomina participialia; Vel cùm alium casum quàm suum verbum regunt: ut, Participia fiunt nomina.

Abundans lactis, } {Patiens inediæ,
Alieni appetens, } {Fugitans litium:

Vel cùm componuntur cum dictionibus, cum quibus ipsorum verba componi non possunt: ut, Infans, indoctus, innocens, ineptus.

Vel cùm comparantur: ut, Amans, Amantior, Amantissimus. } Doctus. Doctior, Doctissimus.

Vel cùm tempus significare desinunt: ut, *Expectem qui me nunquam visurus abîsti?* hoc est, *Qui eo animo discessisti, ut me amplius non videres. Nullam mentionem fecit cometarum, nil prætermissurus, si quid explorati haberet:* id est, *ita affectus, ut non prætermitteret.*

Amandus est doctissimus quisque: id est, *dignus est, vel debet amari. Vita laudata:* id est, *laudabilis.*

Ejicienda est hæc mollities animi: id est, *debet ejici.*

Participia præsentis tēporis non rarò fiunt substantiva nomina. Modò in masculino genere: ut Oriens, occcidens, profluens, confluēs: Modò in fœminino: ut, Consonās, continēs Modò in neutro, ut, Contingens, accidens, antecedens consequens, Modò in communi genere, pro verbalibus in *tor* vel *trix*: ut, Appetens, diligens, sitiens, indulgens.

Participia præsentis temporis fiunt nomina.

Animans, modò fœminīnū, modò neutrum reperitur.

DE ADVERBIO.

Adverbium.

ADverbium est pars orationis non flexa, quæ adjecta verbo sensum ejus perficit atque explanat.

Explanat etiam interdum & nomen: ut, *Homo egregiè impudens. Ne parùm sis lenis. Nimiùm philosophus.* Aliquotie- & Adverbium: ut, *Parùm honestè se gerit.*

ACCIDENTIA ADVERBIO.

Accidentia adverbio.

Adverbio accidunt, Significatio, Comparatio, Species, Figura.

Significationis

Vsq; adeò abundanter.
Opiparè ~~galicè~~ sumptuosè, lautissimè. &c.
Perpetim continuatè
Perpetuam, amissæ, vnhappilis
Patriciè nobiliter.

Quandoq; ſi quando interdum

ſ Quondam quod interdum etiã tempus futurũ innuit
Dic Romula quondam.
Ollo ſe tantum tellus iactabit alumno Virg. Aen. 6
ſ Antiquitus

Significationis varietas ex verborum circumſtantiis colligenda eſt.

Adverbia loci.

In loco ſignificant, Hîc, illîc, iſtîc, intus, foris, uſquam, nuſquam, ubi, ubique, ubicunque, ubilibet, utrobique, ubivis, ubi, ibi, alibi, alicubi, necubi, ſicubi, inibi, ibidem, inferiùs, ſuperiùs.

Ad locum reſpiciunt, Hùc, illùc, iſtùc, intrò, aliò, quò, aliquò, nequò, quoquò, ſiquò, eò, eodèm, quolibet, quovis, quocunquè, foras, horſum, aliorſum, dextrorſum, ſiniſtroſum, ſurſum, deorſum, utroquè, neutrò, quoquoverſum.

Ad locum Significantia.

A loco denotant, Hinc, illìnc, iſtìnc, intus, foris, indè, undè, aliundè, alicunde, ſicunde, necunde, indidem, undelibet, undevis, undecunque, ſupernè, infernè, cœlitus, funditus.

A loco Significantia.

Deniq; per locum innuunt, Hàc, illàc, iſtàc, quacunquè, eà, eadèm, alià, aliquà, ſiquà, nequà, quaquà.

Per locum ſignificantia.

Adverbia temporis ſunt, Dum, quum, quando, aliquando, quamdiu, dudum, quādudum, jamdudum, quampridem, jampridem, uſque, quouſque, toties, quoties, aliquoties, heri, hodie, cras, pridie, poſtridie, perendie, mane, veſperi, nudiuſtertius, nudiuſquartus, nudiuſquintus, nudiuſſextus, &c. Diu, noctù, interdiu, nunc, jam, nuper, alias, olim, item, pridem, tantiſper, pauliſper, parumper, ſæpe, rarò, ſubinde, identidem, plerumque, quotidie, quotannis, nunquam, unquam, adhuc, etiam pro adhuc hactēus, in-diès, in-horas, ut-primum, quam-primùm, ſimulac, ſimulatque.

Temporis adverbia.

Uſque, temporis & loci adverbium eſt: ut, *Vſque ſub obſcurum noctis. Ab Æthiopia eſt uſque hæc.* Eſt & ubi pro ſemper, aut continuè ponitur: ut *Vſque metu micuêre ſinus.*

Uſque.

Adverbia numeri: ut, Semel, bis, ter, quater, quinquies, ſexies, ſepties, vigeſies, vel vicies, trigeſies, vel trieies, quadragies, quinquagies, ſexagies, ſeptuagies,

Numeri.

agies, octogies, centies, millies, infinities.

Ordinis — Ordinis sunt, Indè, deinde, hinc, dehinc, deinceps, novissimò, inprimis, postremò, primum, jam primum, denique, demum, tandem, ad-summùm.

Interrogandi. — Adverbia interrogandi sunt, Cur, quamobrem, quare, quomodo, ecquid, quin *pro* cur non, num, quid, ita, quò, unde, quantùm ?

Vocandi. — Vocandi sunt, Heus, ô, eho, & siqua sunt similia.

Negandi. — Negandi: ut, haud, non, minimè, nequaquam, ne *pro* non, & similia.

affirmandi. — Affirmandi: ut, Etiam, sic, quidni, sanè, prorsùs, nempe, nimirum, certè, profectò, adeò, planè, scilicet.

Jurandi. — Jurandi. ut, Hercle, mehercule, medius-fidius. Dius-fidius, Pol, ædepol, Castòr, ecastor.

Hortandi. — Hortandi: ut, Age, sodes, sultis, amabò, agedum, ehodum, eia, agitè.

Prohibendi. — Prohibendi: ut. Ne, non.

Optandi. — Optandi: ut, Utinam, si, ô si, ô.

Excludandi. — Excludendi: ut, Modò, dummodo, tantummodo, solummodo, tantùm, solum, duntaxat, demum.

congregandi — Congregandi: ut, Simul, unà, pariter, populatim, universim, conjunctim, &c.

Segregandi. — Segregandi: ut, Seorsim, gregatim, egregiè, nominatim, viritim, oppidatim, vicatim, privatim, speciatim, bifariam, trifariā, omnifariā, plurifariā, ottiatim.

Diversitatis. — Diversitatis: ut, Aliter, secus.

Eligendi. — Eligendi: ut, Potiùs, potissimum, imò, satiùs.

Intendendi. — Intendendi: ut, Valde, nimis, nimium, immodicè, impendiò impensè, prorsus, penitus, funditus, radicitus, omnino.

Remittendi. — Remittendi: ut, Vix, ægrè, paulatim, sensim, pedetentim.

Concedentis. — Concedentis: ut, Licet, estò, demùs, sit-itá sit-sanè.

Negatæ solitudinis. — Negatæ solitudinis: ut, non solùm, non tantum. non modò, nedum.

Qualitatis:

UMI

Valde multifariã
multum multo satis

Neutra Plur: adiect: interdũ induunt formã
adverbiorum: Vt seva comantem Narcissũ Virg: pro, sæve
at xaλεπὰ χαίτας: sic apud Græcos
Ardentem & torva tuentem Hen 6:
Multa adiect: neutra adverbialiter usurpantur
Vt tantũ quantũ aliquã multũ plus minus &c
Nihil non nihil Quid aliquid sæpe adverbialiter
usurpantur, sic id, & predabam huas Ixas.
id cum multis Cic: Vocati sumus hac & huc
nomine & nonnihil etiam nostro
Obligatus si nihil exsem:
Quid mihi livor edax iamnovo obiices annos Ovid:

Qualitatis: ut, Doctè, pulchrè, fortiter, graviter. Qualitatis.

Quantitatis: ut, Parùm, minimè, maximè, summùm, ad-ſummum, & ſimilia. Quantitatis.

Comparandi: ut, Tam, quàm, magis, minùs, maximè, minimè, æquè. Comparandi

Rei non peractæ: ut, Fermè, ferè, prope, propemodum, tantùm, tantùm non, modò non. Rei non peractæ.

Demonſtrandi: ut, En, ecce, ſic, ut; cùm dicimus. *Sic ſcribito.* Demonſtrandi.

Explanandi: ut, id eſt, hoc eſt, quaſi dicas, putâ, ut puta, utpote. Explanandi.

Dubitandi: ut, Forſan, forſitan, fortaſſis, fortaſſe. Dubitandi.

Eventus: ut, Fortè, casu, forte, fortunâ.

Similitudinis: ut, Sic, ſicut, ſicuti, ità, item, itidem, tanquam, quaſi, ceu, uti, velut, veluti. Eventus. Similitudinis.

COMPARATIO.

Adverbia à nominibus adjectivis nata, & comparantur & regunt caſus comparativi & ſuperlativi: ut Docte, doctiùs illo, doctiſſimè omnium: ſimiliter, Benè, meliùs, optimè: Malè, pejus, peſſimè: etiam, Sæpè, ſæpius, ſæpiſſimè: Nuper, nuperrime, & ſimilia. Comparatio

SPECIES.

Species eſt duplex: Principalis, quæ ex ſe originem habet: ut, *Heri, cras.* Species adverbiorum.

Derivativa eſt eorũ, quæ nata ſunt aliũde: ut, *Furtim à furor; Strictim à ſtringo; Humaniter, ab humanus.* Nomina ſunt adverbia.

Aliquando neutra adjectiva induunt formam adverbiorum, ad Græcorum imitationem: ut, Recèns, pro recentèr: Torvùm, pro torvè.

FIGURA.

Figura eſt duplex: Simplex, ut, Prudenter: Compoſita, ut, Imprudenter.

DE CONJUNCTIONE.

COnjunctio eſt pars orationis, quæ ſententiarum clauſulas aptè connectit.

ACCI-

Accidentia conjunctioni.

ACCIDENTIA CONJVNCTIONI.

Conjunctioni accidunt, Figura, Potestas, & Ordo.

FIGVRA.

Figura.

Figura est duplex: Simplex, ut nam: Composita: ut, namque.

POTESTAS.

Potestas.

Potestas, id est, significatio, est varia: Aliæ enim è conjunctionibus copulativæ sunt: ut Et, ac, que, atque, quoque, etiam, item, itidem, cùm, & tum.

Tum.

Tum item geminatum: ut, *Vir tum probus, tum eruditus.* Huc spectant & his contrariæ: ut, Nec, neque, neu, neve.

Suspensivæ.

Hæ quatuor sequentes, Et, que, nec, neque, cùm geminantur, Suspensivæ etiam vocantur, quòd aliud semper expectari faciant: ut, *Et fugit, & pugnat. Nec sapit ista, nec sentit.*

Disjunctivæ.

Aliæ Disjunctivæ: ut, Aut, vel, ve, seu, sive.

At istæ, cùm geminantur, Suspensivæ etiam vocantur: ut, *Vel scribit, vel dictat.*

Discretivæ

Aliæ Discretivæ: ut, Sed, sed-enim, at, ast, atqui, quidem, autem, quoque, scilicet, cæterum, verò, enimverò, quòd-si, verò, porro, quin.

Rationales, seu Illativæ.

Aliæ Rationales, seu Illativæ: ut, Ergò, ideo, igitur, itaque, idcirco, quare, quamobrem, quocirca, proinde, propterea, ob-eam-rem, eâ-re: Cicer. *Eâ re statim ad te Aristocritum misi.*

Causales.

Aliæ Causales, id est, quæ rationem præcedentis orationis inferunt: ut, Nam, namque, enim, etenim, quod, quia, quippe, utpote, siquidem, quando, quandoquidem, propterea-quòd, quoniam pro quia, quatenus, ut, Virgil. *Audieras & fama fuit*: pro nam, vel quia fuit: quò, *pro* quia, ut, Cicer. *Non quo quicquam desit, sed quia valde cupio.*

Ovid. *Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit; & intra Fortunã debet quisq; manere suam*: pro nã vel quia.

Aliæ

* Differentia est inter quatinus per i & quatenus per e pronunciatum. Quatinus enim significat quoniam; Quatenus vero quâ fine: Vt Hactenus hac fine: Author Festus:

Aliæ Perfectivæ seu Absolutivæ: ut, Utì, quò *pro* ut. Perfectivæ.

Ne & ut, *pro* ne non: Terent, *Sed patris vim ut queas ferre.*

Ne, pro *ut non*: Cicero; *Opera datur, judicia ne fiant.*

Aliæ Continuativæ: ut, Si, sin, ni, nisi. Continuativæ.

Aliæ Dubitativæ: ut, Ne, an, anne, num, nunquid, utrùm, necne. Dubitativæ.

Aliæ Adversativæ: ut, Etsi, quanquam, quamvis, licèt, tametsi: & aliæ id genus. Adversativæ.

Aliæ Redditivæ earundem: ut, Tamen, Attamen, sed-tamen, veruntamen. Redditivæ.

Aliæ Diminutivæ: ut, saltem, at, certe, vel: ut, Cic. *Ne vel latum digitum discesseris.* Diminutivæ.

Aliæ Electivæ: ut, Quàm, ac, atque, ut, quando pro quàm accipiuntur. Electivæ.

Expletivæ: ut, Quidem, equidem, nimirum, autem, scilicet, quoque, nam, profectò, verò, enimvero, sed-enim, enim pro *certè*. Expletivæ.

Virgil. *Nam quis te, juvenum confidentissime, nostras Jussit adire domos?* Ter. *At enim non sinam.*

Sunt dictiones, quæ nunc adverbia, nunc conjunctiones, nunc præpositiones esse inveniuntur: ut, Cum, quoties casui jungitur, præpositio est. Cum.

In genere, Conjunctiones adeò tenui discrimine ab adverbiis discernuntur, ut quàm sæpissimè confundantur: ut, Quando, proinde, & similia.

ORDO.

Ordo conjunctionum est triplex: nempe, Ordo coniunctionum.

Præpositivus; earum scilicet, quæ in sententiarum exordio ponuntur, Præpositivus.

Subjunctivus; earum scilicet, quæ secundum in clausula, vel tertium, vel ad summum quartum locum occupant. Subiunctivus.

Communis. Communis.

Ex-

Præpositivæ. Ex Conjunctionibus hæ inprimis præponi solent, Nam, quare, at, ast, atque, &, aut, vel, ne, neque, si, quin, quatenus, sin, seu, sive, nisi.

Subjunctivæ quæ. Subjunctivæ verò sunt, Quidem, quoque, autem, verò, enim.

Encliticæ. Et tres Encliticæ: ut, Que, ne, ve: sic dictæ quòd accentum in præcedentem syllabam inclinent: ut, Horat. *Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis; Indoctúsq; pila, discive, trochive, quiescit.*

Sunt & aliæ quoque voces aliquot Encliticæ: ut, Dum, sis, nam, &c.

Communes. Communes denique dicuntur, quæ indifferenter & præponi & postponi possunt, quales sunt reliquæ ferè omnes, præter prædictas: ut, Equidem, ergo, igitur, saltem, tamen, quanquam, &c.

DE PRÆPOSITIONE.

PRæpositio est pars orationis indeclinabilis, quæ aliis orationis partibus, vel in Compositione, vel in Appositione præponitur.

Appositione: ut, *Christus sedet ad dextram Patris.*

Compositione: ut, *Adactum juramentum adhibendum admonuit.*

Præpositiones postpositæ suis casibus. Quædam præpositiones postponi suis casibus inveniuntur: ut,

Cùm.	ut	Quibuscum.
Tenus.		Pube tenus.
Versus.		Angliam versus.
Usque.		*Ad* occidentem usque.

ACCIDENTIA PRÆPOSITIONI.

Præpositioni accidit casuũ regimen, sive cõstructio. Cæterùm in iisdem casibus mira est significationis varietas: quæ non tam regulis, quam assiduo legendi atque scribendi usu discenda est. Exempli causâ;

Secundum Secundum, aliud significat cùm dico, *Secundum aurem vulnus accepit*, id est, *juxta aurem*: Aliud verò hîc,

hic, *Secundũ Deũ parentes amandi ſunt*, id eſt, *proximè poſt Deũ*: Aliud in hac oratione, *Secundũ quietẽ ſatis mihi felix viſus ſum*, id eſt, *in quiete*, vel *inter quietem*.

Præpoſitiones accuſativum regentes.

Ex præpoſitionibus iſtæ accuſat. caſui adjunguntur.

Ad. *Ad Calendas Græcas*.

Apud. Virg. *At bene apud memores veteris ſtat gratia*

Ante. Horat. ——*dicíque beatus* {*facti.*

Ante obitum nemo: ſupremaq́ funera debet.

Adverſus. *Ne Hercules quidem adverſus duos.*

Cis. *Cis Tameſim ſita eſt Ætonia*. {*ſines,*

Citra. } Hor. *Eſt modus in rebus, ſunt certi denique*

Ultra. } *Quos ultra citráque nequit conſiſtere rectum.*

Intra. Ovid. *Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit, &*

Fortunam debet quiſque manere ſuam. {*intra*

Extra Plin. Ma. *Extra omnem ingenii aleam poſitus.*

Circum. locale eſt: ut, *Circum montem*. {Cicero

Circa. *Circa forum, Circa viginti annos.*

Circiter, tempus & numerum ſignificat: ut,

Circiter horam decimam.

Cæſar; *Circiter duo millia deſiderati ſunt.*

Contra. *Ne contra ſtimulum calces*.

Erga. *Princeps erga populum clemens.*

Inter. Ho. *Multa cadunt inter calicẽ ſupremaq́ labra.*

Infra. Ter. *Quem ego infra omnes, infimum eſſe puto.*

Supra. Sal. *Dux hoſtium cum exercitu ſupra caput eſt.*

Juxta. Ter. *Cũ lucubrando juxta ancillas lanã faceres.*

Ob. *Fœda mors ob oculos verſabatur.*

Per. Hor, *Impiger extremos currit mercator ad Indos,*

Per mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per ignes.

Prope. *Prope urbem. Prope mortem.*

Præter. Terent. *Ità fugias, ne præter caſam.*

Propter. *Aliquid mali propter vicinum malum.*

Poſt. Hor. *O cives, cives, quærenda pecunia primum eſt,*

Virtus poſt nummos.

Penes.

Penes. Ovid. *Me penes est unum vasti custodia mundi.*
Trans. Hor. *Cœlum non animum mutant, qui trans mare currunt.*

Præpositiones Ablativum regentes.

A. Terent. *A me nulla tibi orta est injuria.*
Ab. Hæc vocalibus præponitur. Mimus; *Ab alio expectes, alteri quod feceris.*
Abs. Terent. *Abs quovis homine beneficium accipere, cùm opus est, gaudeas.*
Absque. Terent. *Absque eo esset. Absque pecunia miserè vivitur.*
Cum. Mimus; *Damnũ appellandũ est, cum mala fama*
Clam. *Clam patre.* Et Plautus; *Clam patrem. (lucrum.*
Coram. *Coram Senatu res acta est.*
De. *Sophistæ rixantur de lana caprina!*
E. *Qui falsum testimonium dixisse convictus erat, è saxo Tarpeio dejicebatur.*
Ex. *Ex malis moribus bonæ leges natæ sunt!*
Pro. Mimus: *Comes jucundus in via pro vehiculo est.*
Præ. Terent. *Huic aliquid præ manu dederis.*
Sine. idem, *Sine cerere & Baccho friget Venus.*
Tenus. Virg. — *capulóque tenus ferrum impulit ira.*

Præpositiones utrique casui servientes.

Hæ quatuor utrumque casum exigunt; sed diversâ ferè significatione.

In. Terent. *In tempore veni, quod omnium rerum est primum:* sine motu.
Ovidius; *Inq; domus superas scandere cura fuit:* motum quodammodo innuit.
Sub. Vir. *Sub lucẽ exportant calathis:* i. *paulo ante lucẽ.*
Idem. — *vasto dixisse sub antro.*
Super. Virgil. *Super ripas Tiberis. Fronde super viridi.*
Subter. *Subter terrã.* Virg. *Densa subter testudine casus.*

Sunt & præpositiones, quæ nunquam extra compositionem inveniuntur: nimirum,

Am

× dam urorem vbi sepulchrũ habramus: Apul

Procul patria
Procul dubiũ
Procul muros Liv: 1. 13

Am, Di, Dis, } ut { Ambio. Diduco. Distraho. } Re, Se, Con, } ut { Recipio. Sepono. Condono. Præpositiones nunquam extra compositionem reperta.

Con verò, quoties cum dictione à vocali incipiente componitur, amittit *n*: ut, Coagmento, coemo, coinquino, cooperio.

DE INTERJECTIONE.

INterjectio est pars orationis, quæ sub inconditâ voce subitò prorumpentem animi affectum demonstrat.

Tot autem sunt interjectionum significationes, quot animi perturbati sunt motus.

Exultantis: ut, Evax, vah. Plaut. *Evax, jurgio tandem uxorem abegi.*

Dolentis: ut, Heu, hoi, hei, ô, ah. Terent. *I intro, hoi! hei!* Virg. *O dolor atq; decus magnum!*

Timentis: ut, Hei, atat, Terent. *Hei! vereor ne quid Andria opportet mali.*

Admirantis: ut, Papæ. Ter. *Papæ! nova figura oris.*

Vitantis: ut, Apage, Apagêsis. Terent. *Apagêsis, egon' formidolosus?*

Laudantis: ut, Euge. Mar. *Citò, nequiter euge, beatè.*

Vocantis: ut, Eho, oh, io. Terent. *Oh, quî vocaris?*

Deridentis: ut, Hui. Ter. *Hui! tu mihi illam landas?*

Ex improviso aliquid deprehendentis: ut, Atat. Ter. *Atat! data herclè mihi sunt verba.*

Exclamantis: ut, Oh, proh. *Proh nefas!* Seneca; *Oh paupertas felix?*

Imprecantis: ut, Malùm, væ malúm, Terent. *Quid hoc (malùm) infelicitatis est?*

Ridentis: ut, Ha, ha, he, Terent. *Ha, ha, he, defessa jam misera sum te ridendo.*

Silentium injungentis: ut, Au. Terent. *Au, ne comparandus hic quidem ad illum est.* Aliæ partes fiunt interjectiones.

Illud hic observandum est, nomina quoque & Verba quandoq; interjectionis loco poni: ut apud Virgil.

Aliæ partes fiunt interjectiones.

Virg. *Navibus (infandum) amissis.* Cic. *Sed amabo te cura.* Imò quævis orationis pars, affectum animi inconditum significans, interjectionis vice fungitur.)

Atque hæc quidem de octo orationis partium Etymologia, quamlibet crassâ (quod ajunt) Minervâ tradita sint pueris, tantisper dum ordinariis in ludo operis ac pensis sub ferulâ defunguntur, abunde sufficere arbitramur. Quòd si cui tamen altubescit quicquam his altiùs exactiúsque pervestigare, hunc ad Grammaticorum evolvenda perscrutandaq; opera relegandum censemus. Quorum cum magnus sit numerus, & quidem egregiè doctorum, nullum tamen novimus, qui vel propter conditionis ac doctrinæ præstantiam, vel propter præcipiendi claritatem elegantiámque, Linacro nostro comparari posse videatur, nedum præponi.

DE CONSTRUCTIONE octo partium orationis.

ATque de octo quidem orationis partibus, earúmq; formis, quatenus ad Etymologiam attinet, hactenus dictũ esto; deinceps de eisdem, quatenus ad Syntaxim, quæ constructio dicitur, agemus.)

Constructio quid sit.

Est igitur Syntaxis debita partium orationis inter se compositio connexióq; juxta rectam Grammatices rationem.

Ea verò est, quâ veterum probatissimi, tum in scribendo, tum id loquendo, sunt usi.

Concordantiæ Grammatices.

Cæterùm, priusquã de partium orationis structura singulatim pertractemus, quædã in genere de tribus Grammaticæ concordantiis sunt paucis edisserẽda.

CONCORDANTIA Nominativi & Verbi.

VErbum personale cohæret cum nominativo numero & personâtut,

Nunquam sera [b] est ad bonos mores [a] via, [a] Fortuna nunquam perpetuò [b] est bona.

Nominativus

Habeo alia multa quæ cum condonabero

Atq hanc constructionem recipere possunt

x Aliquando modus infinitivus aliquando clausula erit verbo nominativus vel adiectivo substantivum: Perinde verbum erit tertiæ personæ Adiectivum vero neutrum Vt diluculo surgere salubérrimum est. : : : : :

Vt Impersonalia nominativum non habent: ita nec infinitivum possunt accusativus ante se statuere:

Nominativus primæ vel ſecundæ perſonæ rariſſimè exprimitur, niſi cauſâ diſcretionis: ut, [a]*Vos* [b]*damnaſtis*: quaſi dicat, *præterea nemo*: aut ēphaſis gratiâ: ut, Teren. [a]*Tu* [b]*es patronus*, [a]*tu pater*; ſi [b]*deſeris* [a]*tu*, *perimus*; quaſi dicat, *præcipuè*, & *præ aliis tu patronus es*. Ovid. [a]*Tu dominus*, [a]*tu vir*, [a]*tu mihi frater* [b]*eris*.

In verbis quorum ſignificatio ad homines tantùm pertinet, tertiæ perſonæ nominativus ſæpè ſubaudi-tur: ut, *Eſt*, *fertur*, *dicunt*, *ferunt*, *aiunt*, *prædicant*, *clamitant*, & in ſimilibus, ut,

Terentius; [b] *Fertur atrocia flagitia deſignâſſe.*

Ovid. *Têque* [b] *ferunt iræ pœnituiſſe tuæ.*

Non ſemper vox caſualis eſt verbo nominativus, ſed aliquando verbum infinitum: ut, Plaut. [a] *Mentiri non* [b] *eſt meum.* Aliquando oratio: ut, Verbum infinitum nominativus verbo.

Ovid. *Adde quod* [a] *ingenuas didiciſſe fideliter artes,*
[b] *Emollit mores, nec ſinit eſſe feros.*

Aliquando adverbium cum genitivo: ut, [a] *Partim virorum* [b] *ceciderunt in bello.* [a] *Partim ſignorum* [b] *ſunt combuſta.*

EXCEPTIO PRIMA.

Verba infiniti modi pro nominativo accuſativum ante ſe ſtatuunt: ut, [a]*Te* [b] *rediiſſe incolumem gaudeo.* [a]*Te Fabulam* [b]*agere volo.* Accuſativus ante verbum infinit.

Reſolvi poteſt hic modus per *quòd* & *ut*, ad hunc modum: [b] *Quòd tu* [b] *rediiſti incolumis, gaudeo.* [a] *Ut tu fabulam* [b] *agas, volo.*

Verbum in ter duos nominativos diverſorum numerorum poſitum, cum alterutro convenire poteſt: ut, Terent. *Amantium iræ, amoris* [a] *redintegratio* [b] *eſt.*
Ovid. —*quid enim niſi* [a] *vota* [b] *ſuperſunt?*
Idem; *Pectora percuſſit, pectus quoq;* [a] *robora* [b] *fiunt.*
Virgil. —*nihil hîc niſi* [a] *carmina* [b] *deſunt.*

Impersonalia præcedentem nominativum non habent: ut, *Tædet me vitæ. Pertæſum eſt conjugii*: de quibus ſuo loco. Excepti. 2.

Nomen multitudinis ſingulare quandoq; verbo plurali jungitur:ut, [a]*Pars* [b]*abiêre*. [a]*Uterq;* [b]*deludũtur dolis*.

CONCORDANTIA
Subſtantivi & Adjectivi.

Secunda concordantia.

ADjectivum cum ſubſtantivo, genere, numero, & caſu conſentit:ut, Juvenal. [b]*Rara* [a]*avis in terris*, [b]*nigroq; ſimilima* [a]*Cygno*.

Nota.

Ad eundem modum participia & pronomina ſubſtantivis adnectuntur:ut,

Ovidius, *Donec eris felix, multos numerabis amicos:*
Nullus ad [b]*amiſſas ibit amicus* [a]*opes*.

Seneca; *Non* [b]*hoc primùm* [a]*pectora* [a]*vulnus* [b]*mea ſenſerunt, graviora tuli*.

Nota.

Aliquando oratio ſupplet locum ſubſtantivi: ut, [b]*Audito* [a]*regem Doroberniam proficiſci*.

CONCORDANTIA
Relativi & Antecedentis.

Tertia concordantia.

RElativum cum antecedente concordat genere, numero, & perſonâ:ut, —[a]*vir bonus eſt quis?* [b]*Qui conſulta patrum*, [b]*qui leges juraq; ſervat*.

Nec unica vox ſolum, ſed interdum etiam oratio ponitur pro antecedente:ut, Terent. [a]*In tempore ad eam veni*, [b]*quod omnium rerum eſt primum*.

Nota.

Relativum inter duo antecedentia diverſorum generum collocatum, nunc cum priore convenit:ut, Valerius Maxim. *Senatus aſſiduam ſtationem eò* [a]*loci peragebat*, [b]*qui hodie Senaculum appellatur*.
Non procul ab eo [a]*flumine*, [b]*quod Saliam vocant*.
Cicero: *Propiùs à terra Jovis* [a]*ſtella fertur*, [b]*quæ Phaëton dicitur*.

Nunc cum poſteriore, ut, *Homines tuentur illum globum*, [b]*quæ* [a]*terra dicitur*.
Eſt locus in carcere, [a]*quod* [a]*Tullianum appellatur*.
In coitu lunæ, [b]*quod* [a]*interlunium vocant*.

Aliquando

Interdum etiam plures nominativi verbo singulari
gaudent. Ut virtus & dignitas tua vecordiæ ad hos appetivit: Cic
Fam: ep: 12:

Circiter hominum millia sex fuit timore prætexti
fisse inopia adducti Cæs: com: 1:
Inanimatorum nullum genus est dignius: Ut fraus
vulpeculæ & vis leonis utrumque alienissimum ab
homine Cic: offic: lib 1:
Patronymicum fœmininum sæpe apud Poetas adjec-
tivi officium præstat & substantivo annectitur
Sonabat tangit humum
Phœbeæ vetuit Delius arbor opi
Stantem Tritonia conspicit aram
Tam vasto capitis populus Phœbe tuli
Huc pertinet Parenthesis Quæ tua est humani-
tas pietas libido &c:

Dict: de Cleopatra

Durat id calamis fatale monstrum quæ generosius
perire quæsivit &c Hor l 1 od: 37

Si relativum qui præcedat in oratione Latina
sequatur consentient Rej elegantiæ in eodem casu
Vt, quas ad me olim literas fuerunt in cura Populo
ut placerent quas scripsit fabulas rex: Prol: Andr:
Interdu fiet antecedens in oratione præcedat, Vt urbem
quam statuo vestra est: — — — —

Sive rem possessam, sive numerum sive mensuram
significant suum verbalia desinentia in rix sic usio

Festis vti magnis virtutibus unda fluminaque: vi:
Curis dolori remedium est oblivio
Insigne magistratus præsidium reis: Hor Ep: 1:
Tu decus omne tuis: Virg: 5 Eclog:
est Appetitio sensui ad dictionem rudis indi-
gestaq moles Gratæ opus agricolis miserabile visu
Adjectivum absolute hoc est absq substantivo
positum, neutrum vim substantivorum significatum habet,
ut multum lucri mihi utile est
Substantiva quandoq pro adjectivis usurpantur
Heroas sensus Tenes: 1 Sal: mare Spiritum Juvenes
ignos Sat 6 talicem Lycaum pro Lycium Virg 1 Aen
Romula tellus 6 Odyss pro Romulea hinc populus Tabe
[illegible]

Aliquando relativum, aliquando & nomen adiectivum respondet primitivo, quod in possessivo subintelligitur: ut, Terentius; *Omnes omnia bona dicere, & laudare fortunas* [a] *meas,* [b] *qui filiam haberem tali ingenio præditum.* Ovid. —[a] *nostros vidisti* [b] *flentis ocellos.*

Quoties nullus nominativus interseritur inter relativum & verbum, relativū erit verbo nominativus: ut, Boet. *Felix,* [a] *qui* [b] *potuit boni fontem visere lucidum.* Casus relativi.

At si nominativus relativo & verbo interponatur, relativum regitur à verbo, aut ab alia dictione, quæ cum verbo in oratione locatur: ut, Ovid. *Gratia ab officio* [b] *quod mora* [a] *tardat, abest.* Virg. [b] *Cujus* [a] *numen adoro.* [b] *Quorum* [a] *optimum ego habeo.* [b] *Cui* [a] *similem non vidi.* [b] *Quo* [a] *dignum te judicavi.* [b] *Quo* [a] *melius nemo scribit.* [b] *Quem* [a] *videndo obstupuit. Lego Virgilium,* [a] *præ* [b] *quo cæteri poëtæ sordent.*

Substantivorum constructio.

QUum duo substantiva diversæ significationis sic concurrunt, ut posterius à priore possideri quodammodo videatur, tum posterius in genitivo ponitur: ut, Juvenal; *Crescit* [a] *amor* [b] *nummi, quantum ipsa pecunia crescit. Rex* [a] *pater* [b] *patriæ.* [a] *Arma* [b] *Achillis.* [a] *Cultor* [b] *agri.* Genitivus substantivi.

Proinde hic genitivus sæpissimè in adiectivum possessivum mutatur: ut, [b] *Patris* [a] *domus,* [b] *Paterna* [a] *domus,* [b] *Heri* [a] *filius,* [b] *Herilis* [a] *filius.* Est etiam ubi in dativum vertitur: ut, Luc. de Cat. [b] *Vrbi* [a] *pater est,* [b] *urbiq;* [a] *maritus.* [a] *Herus* [b] *tibi,* [b] *mihi* [a] *pater.* Variatio substantivi in adjectivum possessivum.

EXCEPTIO.

Excipiuntur quæ in eodem casu per appositionem connectuntur: ut, Ovid. *Effodiuntur* [a] *opes* [b] *irritamenta malorū.* Virg. *Ignavũ* [a] *fucos* [b] *pecus à præsepibus arcent.* Appositio.

✕ Adjectivum in neutro genere absolutè, hoc est, absque substantivo positum, aliquando genitivum postulat: ut, [a] *Paululum* [b] *pecuniæ.* [a] *Hoc* [b] *noctis,* Catul. *Non videmus* [a] *id* [b] *manticæ, quod à tergo est.*

Juvenal. [a] *Quantùm quisque sua* [b] *nummorum servat in arca,* [a] *Tantum habet &* [b] *fidei.*

*Ponitur interdum genitivus tantùm, nempe prio re substantivo per Eclipsim subaudito: ut in hujusmodi locutionibus;

Ter. *Ubi ad* [b] *Dianæ veneris, ito ad dextram. Ventum erat ad* [b] *Vestæ.* Utrobique subauditur [a] *templum.*

Virg. [b] *Hectoris Andromache:* subauditur [a] *uxor.* Idem; *Deiphobe* [b] *Glauci:* subauditur [a] *filia.* Terent. [b] *Hujus video Byrrhiam.* subaudi [a] *servum.*

LAUS ET VITUPERIUM.

Laus & vituperium rei variis modis effertur, at frequentiùs in ablativo, vel genitivo: ut, [a] *Vir* [b] *nullâ fide.* Ovidius; [b] *Ingenui vultûs* [a] *puer, ingenuique pudoris.*

OPUS ET USUS.

Opus & *Usus* ablativum exigunt; ut, Cic. [b] *Autoritate tuâ nobis* [a] *opus est.* Gellius; *Pecuniam* [b] *quâ sibi nihil esset* [a] *usus, ab iis quibus sciret usui esse non accepit.*

Opus adjectivè. *Opus* autem adjectivè pro necessarius quandoque poni videtur; variéque construitur: ut,

Cicero. *Dux* [b] *nobis & author* [a] *opus est.* (umphi. Idem; *Dicis nummos* [b] *mihi* [a] *opus esse ad apparatum tri-*

Terent. *Alia* [b] *quæ* [a] *opus sunt, para.*

Cicero; *Sulpitii operam intelligo ex tuis literis,* [b] *tibi multum* [a] *opus non fuisse.*

ADJECTIVORUM CONSTRUCTIO.

GENITIVUS.

Adjectivorum constructio. Adjectiva quæ desiderium, notitiam, memoriam, atque iis contraria significant, genitivum adsciscunt: ut,

Plin. *Est natura hominum* [b] *novitatis* [a] *avida.* ([b] *avi.*

Vir. *Mens* [b] *futuri* [a] *præscia.* Idem: [b] *Memor esto brevis*

Ter. [a] *Imperitos rerum seductos liberè, in fraudem illicis.*

Silius; *Non sum* [b] *animi* [a] *dubius, sed* [a] *devius* [b] *æqui.*

Cicero; *Græcarum* [b] *literarum* [a] *rudis.*

Verbalia in *ax.* Adjectiva verbalia in *ax* etiam in genitivum feruntur:

Infinitandi vis servandæ non prendendæ consilia est
Paul: in Lucrete Cum ille se custodiæ daret in
castris remanisse Cic 2 de Orat: rem omnem aperis
cuius militibantur Salust: Catil: in his exemplis causa
subaudiatur:

Jus præcedat nomen substantibus vel verbis substt:

——— et flores mille colorum

nimiis elpenora vini Ovid met 14

Jam pstil abl: qui laudem vel vituperii significat
interdum & genitivum: pro meritu opus est: alia
enim genitivo potius quam abl: efferuntur Contra
homo bonæ frugis dixerunt Lucilius, & apul: Paul: Salij
etiam melioris frugi tonæ: elisa est quidam censen
Opus est regit abl: rei & dat: persona: admittit &
infinitivu ut: opus est mihi admonere tui: Et
vetustæ abl: participij prætex consulto maturato
exquisito canto facto parato: Opus est etiam dicto
substantivo Opus est convento hominis quandoq supino
postea: Opus dictu factu fuit: +

Perfectus particeps compos docilis pravi &
Doctus indoctus gnarus ignarus rudis callidus
prudens imprudens nescius insciius præscius conscius
dubius ambiguus reus insons certus incertus secu
tior regit gen: interdum abl: cum præpositione de fi
& reus / Præscius imbres Ovid met: 6:
non sum ad nescius Cic: 13 l ad Atticum
Seculos a mihi domnos Sen de vita beat:
Capax vapax frax sequax:

Animi de præcepta capacis Ovid met 9
Villa vsitus capax Plin 17 epist: 2 l:

Securus truncus, hespidus, timidus mentis floridus
ovi: fœcundus, ingenij, validus animi: egregius
facti, præceps animi; integer vitæ: inglorius militiæ
immodicus: fessus belli: rectus inditij curiosus
medicinæ: proximorum incuriosi: lassus viarum:
capitis minor: animi maturus: Lucis eras medius q
belli: Horat: potens, insolens, insuetus, manifestus:
x Alius aliquis alter nemo neuter nullus quis quicunq
quidam quilibet quisquis quivis cujuspiam
quisquam quisq folius vtius uniquisq utrq alter utra
utrecunq vter uter libet vtervis multis paucus omnis
hic ille: Quandoq comunes adiectivum et Canarum
nigra nullum colorem inbibent; Nonnunquam
substantivum et volucrum animal pavit vespertilium tantum Plin: l 9 c 40:
* Quin totius Consentiunt cum substantivis generis
et numero: ut leo animalium fortissimus Nymphæ
sanguinis una virg: Aen 1 Si nullum sit substantivum cũ genitivo consentiunt genere, pulcherrimæ
rerum Hor: Sat 9 li Pulcherrime rerũ Ovid epist:
phædra quisquam Genitivum: Sex:
Participia non semper genitivo gaudent Plin:
totius autem Injustitia nulla est capitalior
Danaûm fortissimæ gentis virg Aen, cũ aff l,
Agri Sequani, qui esset optimus totius Galliæ
honestis: hominem provinciæ galliæ Cæsar,

runtur: ut, [a] *Audax* [b] *ingenii.* Ovid. *Tempus* [a] *edax* [b] *rerum.* Seneca; *Virtus eſt* [b] *vitiorum* [a] *fugax.* Hor. [b] *Utilium* [b] *ſagax.* Idem; [b] *Propoſiti* [a] *tenax.* Virgilius; *Tam* [b] *ficti pravíq;* [a] *tenax, quam nuncia veri.* Plaut. [b] *Pecuniarum* [a] *petax &c.*

Ingens præterea adjectivorum turba nullis certis regulis obſtricta, caſum patrium poſtulat. Quorum farraginem ſatis quidem amplam congeſſerunt *Linacrus* & *Deſpauterius.* Tu verò crebrâ lectione ea tibi reddes admodum familiaria.

Nomina partitiva, aut partitivè poſita, interrogativa quædam, & certa numeralia, genitivo, à quo & genus mutuantur, gaudent: ut, Cicero; *Quanquã te, Marce fili, annum jam audientem Cratippum, idque Athenis, abundare oportet præceptis inſtitutiſq; philoſophiæ, propter ſummam & doctoris autoritatem & urbis;* [b] *quorum* [a] *alter te ſcientiâ augere poteſt, altera exemplis.*

[a] *Utrum* [b] *horum mavis, accipe.*

Ovidius; *Quiſquis fuit ille deorum.*

Ter. *An* [a] *quiſquam* [b] *hominum eſt aquè miſer ut ego?*

Virgilius;—[b] *Divûm promittere* [a] *nemo Auderet.*

[a] *Tres* [b] *fratrum.* [a] *Quatuor* [b] *judicum.* [b] *Sapientum octavus quis fuerit, nondum conſtat.*

[a] *Primus* [b] *regum Romanorum fuit Romulus.*

In alio tamen ſenſu ablativum exigunt cum præpoſitione: ut, [a] *Primus* [b] *ab Hercule.* [a] *Tertius ab* [b] *Æneâ.*

In alia verò ſenſu dativum: ut, Virgilius;—[b] *Nulli pietate* [a] *ſecundus.*

Uſurpantur autem & cum his præpoſitionibus, *E, de, ex, inter, ante:* ut, Ovid. *Eſt deus* [b] *è vobis* [a] *alter,* Idem; [a] *Solus* [b] *de ſuperis.* Virgil. [a] *Primus* [b] *inter omnes.* Idem; [a] *Primus ibi* [b] *ante omnes, magnâ comitante catervâ, Laocoon ardens ſummâ decurrit ab arce.* Interrogat.

Interrogativum & ejus redditivum ejuſdem caſûs & temporis erunt: ut, [a] *Quarũ rerum nulla eſt ſatietas?* [b] *Divitiarum. Quid rerum nunc* [a] *geritur in Argilâ?* [b] *Conſulitur de religione.* Fallit

Fallit hæc regula, quoties interrogatio fit per *Cujus, ja, jum*: ut, [a]*Cujum pecus?* [b]*Laniorum.* Aut per dictionem variæ ſyntaxeos: ut, [a]*Furtine accuſas, an* [a]*homicidii?* [b]*Utroque.*

Fallit deniq; cùm per poſſeſſiva, *Meus, tuus, ſuus*, &c. reſpondendũ eſt: ut, [a]*Cujus eſt hic codex?* [b]*Meus.*

Comparativa & ſuperlativa.

Comparativa & ſuperlativa, accepta partitivè, genitivum, unde & genus ſortiuntur, exigunt.

Comparativũ autem ad duo, ſuperlativũ ad plura refertur, ut, [b][c]*Manuum* [a]*fortior eſt dextra.* [b]*Digitorum medius eſt* [a]*longiſſimus.* Accipiuntur autem partitivè. cùm per *è, ex*, aut *inter* exp ōuntur: ut, *Virgilius* [b]*poetarum* [a]*doctiſſimus*: id eſt, [b]*ex poetis*, vel *inter poëtas.*

Comparativorum conſtructio.

Comparativa, cùm exponuntur per *quàm*, ablativum adſciſcunt: ut Horat. [a]*Vilius argentum eſt* [b]*auro*, [b]*virtutibus* [a]*aurum*; id eſt, *quàm aurum, quàm virtutes.* Adſciſcunt & alterum ablativum, qui menſuram exceſſûs ſignificat: ut,

Cicero. [b]*Quanto* [a]*doctior es*, [b]*tanto te geras* [a]*ſubmiſſius.*

Tanto, quanto, multo, longè, ætate, natu, utriq; gradui apponuntur: ut, Catul. [b]*Tanto* [a]*tu peſſimus, omnium poëta.* [b]*Quanto tu* [a]*optimus omnium patronus.*

Eraſ. *Nocturnæ lucubrationes* [b]*lõge* [a]*periculoſiſſimæ habentur.* [b]*Longè cæteris* [a]*peritior es, ſed non* [b]*multo* [a]*melior tamen.* Juv *Omne animi vitium* [b]*tanto* [a]*conſpectius in ſe Crimen habet*, [b]*quanto* [a]*major, qui peccat, habetur.*

[a]*Major &* [a]*maximus* [b]*ætate. Major &* [a]*Maximus* [b]*natu*

DATIVUS.

Commodum incommodum, &c.

Adjectiva, quibus commodum, incommodum, ſimilitudo, diſſimilitudo, voluptas, ſubmiſſio, aut relatio ad aliquid ſignificatur, in dativum tranſeunt: ut, Virgilius; *Sic* [a]*bonus ô* [a]*felixq;* [b] *tuis.*

Martial. *Turba* [a]*gravis* [b]*paci, placidæq;* [a]*inimica* [b]*quieti. Eſt* [a] *finitimus* [b] *oratori poëta.* Ovid. *Qui color albus erat, nunc eſt* [a] *contrarius* [b]*albo.*

Martial. [a]*Jucundus* [b]*amicis*, [b]*Omnibus* [a] *ſupplex.*

Horatius;

Quo nomine appellaris? Foke? non Foke:

Egregij Iuvenum

Varias horum generum & Quorsil: Ex Cap 5
Inter duo comparativa Historici interferunt quàm
horum plus gratior quam clarior Liv: 5: l:

Regunt & genitivum singularem nominis collecti
vi, quod multitudinem significat ut gentis, populi,
familiæ, turbæ &c adjecerunt & casum sui positivi:
Item hos ablativos opinione &c.
A & quo paulo minimo nihilo X

Quæ comodo vel incomodum grava molestiam &c. ut
significant tantum dat recipiunt: quæ similitudinem
& affinitatem, regunt Genit: & Dat: Gravis asper dul-
cis, gratus, ingratus, molestus, infestus infensus ob-
vius, pervius obnoxius absonus inferior: superi-
stas Secundus proximus, bonus privus sibi adver-
sus adiens vitia vicinitatem contraria &c:
Cum & sit ignis aquæ pugnax X

x Sed hac adiectiva vt Amicus socius familiaris & potius beneficio verbi substantivi adiuncti regunt dat: quam ratione sui, qua absq; verbo substantivo Genitivum plerumq; regunt:—
Conferam autem vinculum hunc cū Graeca eius vice aequali cic l 4 de Finib: +
Conscius dat: habet persona genitivū rei frequentissimè interdū dat:
Et scita Arcadis conscia Phatte tuis } Claud de
Conscium illi faci nocti fuisse arbitrantur } Cic: Pison: Cluentio
/ Genitivo dativo vel ablativo cum praepositione
Cæsari vel Cæsaris familiaris
Ea praecepta Stoicorū est propria
Proprium mihi, Oratoris proprium
Accommodatus decorus habilis appositus
x Omnia nomina eiusdem terminationis potentiam non actū denotare existimo:
Multis ille bonis flebilis occidit nulli flebilior
quam tibi Virgili: Horat:
Longus latus altus profundus crassus
Extat à terra sesquipede
Extant furculi de arbore sex digitis: Colum

Horatius; *Si facis ut* b *patriæ sit* a *idoneus*, a *utilis* b *agro.*

* Huc referuntur nomina ex *Con* præpositione composita: ut, *Contubernalis, commilito, conservus, cognatus*, &c. *Concolor, sit populus, fabo concolor ipse suo.* Virg. Composita, cum Con. Vatic. structio.

Quædam tamen ex his quæ similitudinem significant, etiam genitivo gaudent: ut,

Lucanus; *Quem metuis*, a *par* b *hujus erat.*

Terentius, *Patres æquum esse censent*, a *nos jamjam à pueris illicò nasci senes, neq; illarum* a *affines esse* b *rerum, quas fert adolescentia.*

Idem; b *Domini* a *similis es.*

Virgilius; *Præterea regina* b *tui* a *fidissima dextrâ*
Occidit ipsa suâ. Auson. *Mens* a *Conscia* b *recti.*

Communis, alienus, immunis, variis casibus serviunt, ut, Cicer. a *Commune* b *animantium omnium est conjunctionis appetitus, procreandi causa. Mors* b *omnibus* a *communis, Hoc* b *mihi tecum* a *commune est.* Communis, alienus, immunis, variis cas. serv.

Salust. *Non* a *aliena* b *consilii.* Sen. a *Alienus* b *ambitioni.*

Cicero; *Non* a *alienus* b *á Scævolæ studiis.*

Ovid. *Vobis* a *immunibus hujus esse* b *mali dabitur.*

Plinius; *Caprificus* b *omnibus* a *immunis est*
a *Immunes* b *ab illis malis sumus.*

Natus, commodus, incommodus, utilis, inutilis, vehemens, aptus, interdum etiam accusativo cum præpositione adjunguntur: ut, Cicero; a *Natus* a *ad gloriam.* In bilis & dus;

Verbalia in *bilis* accepta passivè, ut & participia, seu potiùs Participialia in *dus*, dativo adjectivo gaudẽt: ut, Mart. *O* b *mihi post nullos Juli* a *memorande sodales!*

Statius; —*nulli* a *penetrabilis* b *astro Lucus erat.*

ACCUSATIVUS.

Magnitudinis mensura subjicitur adjectivis in accusativo: ut, *Gnomon septem* b *pedes* a *longus, umbram non amplius quatuor* b *pedes* a *longam reddit.* Magnitu mensura.

Interdum & in ablativo: ut,

Columella; *Fons* a *latus* b *pedibus tribus*, a *altus* b *triginta.*

Interdum etiam & genitivo: ut, Columel. *In mõrem horti areas* [a] *latas* [b] *pedum denûm,* [a] *longas* [b] *pedum quinquagenûm facito.*

ABLATIVUS.

Copia & inopia. Adjectiva quæ ad copiã egeſtatémve pertinent, interdum ablativo, interdum & genitivo gaudent: ut, Plautus; *Amor & bmelle & felle eſt* a *fœcundiſſimus.* Hor. a*Dives* b*agris,* a*dives poſitis in fœnore* b*nummis.* Virgilius; *At feſſæ multâ referunt ſe nocte minores, Crura* b*thymo* a*plena.* Idem; *Quæ regio in terris noſtri non* a*plena* b*laboris?* Idem; a*Dives* b*opum,* a*dives pictaï* b*veſtis, & auri.* Perſius; *O curvæ in terras animæ, &* b*cœleſtiũ* a*inanes!*

Diverſitas. a*Expers* b*fraudis.* b*Gratia* a*beatus.*

Nomina diverſitatis ablativum ſibi cum præpoſitione ſubjiciunt: ut, Virgilius; a*Alter* b*ab illo.* a*Aliud* b*ab hoc.* a*Diverſus* b*ab iſto.*

Nonnunquam etiam dativum: ut, b*Huic* a*diverſũ.*

Cauſa. Adjectiva regunt ablativum ſignificantem cauſam: ut, a*Pallidus* b*irâ.* a *Incurvus* b *ſenectute.* a*Livida* b*armis brachia.* a*Trepidus* b*morte futurâ.*

Modus rei. Forma vel modus rei adjicitur nominibus in ablativo: ut, *Facies miris* b *modis* a *pallida.* b *Nomine* a *Grammaticus,* b *re* a *barbarus.* Cicer. *Sum tibi* b*natura* a*parens,* a*præceptor* b*conſiliis.* Virgilius.— a*Trojanus* b*origine Cæſar.* b*Spe* a*dives,* b*re* a*pauper.* a*Syrus* b*natione.*

Dignus, &c. *Dignus, indignus, præditus, captus, contentus, extorris,* auferendi caſum adjectum volunt: ut, Ter. a*Dignus es* b*odio. Qui filium haberem tali* b*ingenio* a *præditum.* Virgil. *Atq́,* b *oculis* a *capti fodêre cubilia talpæ.* Idem; b*Sorte tua* a*contentus abi.*

Horum nonnulla genitivũ interdũ vendicant: ut, Ovidius; *Militia eſt* b*operis altera* a*digna tui.* Virgil. *Deſcendam magnorum haudquaquam* a*indignus* b*avorum.*

Pro-

Nudus inops casſus vidnus ortus ~~redimus~~ re-
fertus plenus locuples onustus ditis conſors expers
largus liberalis benignus prodigus facundus
fertilis sterilis pauper egenus inopiosus parcus potens
liber exsors Nimium mero Hyleum Hor: l 2 od 12

Securus liber vacuus purus inops orbus nudus
extorris quandoq; abl: cum praepositione a vel ab
admittunt: ut vacuus ab irâ

* a vel ab: Sic alienus etiam gen & dat: iungitur
Aut alius Lyſippo durerit aera Hor:

x laus & vituperium rei nec non materia Vt: dt
medio torus eſt habeno ſublimis in antro ovis mat.

Foetus exul natus prognatus ſatus oretus ora-
atus editus ortus &c

Illâ foetus agit ventos Virg:

1 vel pars

Pronominum Conſtructio

Mei, tui, ſui, noſtri, veſtri, genitivi Primitivorum, ponuntur cum paſſio ſignificatur: ut, *Languet* [a] *deſiderio* [b] *tui.* Primitiva.

Ovid. [a] *Parſq́ᵉ* [b] *tui latitat corpore clauſa meo.* [a] *Imago* ([b] *noſtrî.*

Meus, tuus, ſuus, noſter, veſter, adjiciuntur cùm actio vel poſſeſſio rei denotatur: ut, *Favet* [a] *deſiderio* [b] *tuo.* [a] *Imago* [b] *noſtra*, id eſt, *quam nos poſſidemus.* Derivativa.

Noſtrûm & veſtrûm genitivi ſequũtur diſtributiva, partitiva, comparativa, & ſuperlativa: ut, [a] *Unuſquiſq́ᵉ* [b] *veſtrûm.* [a] *Nemo* [b] *noſtrûm. Ne* [a] *cui* [b] *veſtrûm ſit mirum.* [a] *Major* [b] *veſtrûm.* [a] *Maximus natu* [b] *noſtrûm.*

Hæc poſſeſſiva. *Meus, tuus, ſuus, noſter & veſter*, hos genitivos poſt ſe recipiunt, *Ipſius, ſolius, unius, duorum, trium*, &c. *Omnium, plurium, paucorum, cujuſq́ᵉ*: & genitivos participiorum, quæ ad genitivum primitivi in poſſeſſivo incluſum referuntur: ut, *Ex* [a] *tuo* [b] *ipſius animo conjecturam feceris.* Poſſeſſiva.

Cic. *Dico* [a] *meâ* [b] *unius operâ rempublicam eſſe liberatã.*

Idem; [a] *Meum* [b] *ſolius peccatum corrigi non poteſt.*

Eraſ. [a] *Noſter* [b] *duorum eventus oſtendat, utra gens ſit melior. In* [a] *ſua* [b] *cujuſq́ᵉ laude præſtantior.* [a] *Noſtrâ* [b] *omnium memoriâ.* Brut. ad Cicer. [a] *Veſtris* [b] *paucorum reſpondet laudibus.* Hor. —*ſcripta Cùm* [a] *mea nemo legat, vulgo recitare* [b] *timentis, Publickly.*

Sui & ſuus reciproca ſunt, hoc eſt, ſemper reflectuntur ad id quod præceſſit in eâdem oratione: ut, *Sui & ſuus* reciproca.

Petrus nimium admiratur [b] *ſe. Parcit erroribus* [b] *ſuis.*

Aut annexa per copulam: ut, *Magnoperè* [a] *Petrus rogat, ne* [b] *ſe deſeras.*

Ipſe ex pronominibus ſolùm trium perſonarum ſignificationem repræſentat: ut, Ipſe.

[a] *Ipſe* [b] *vidi*, [a] *Ipſe* [b] *videris*, [a] *ipſe* [b] *dixit.*

Et nominibus pariter ac pronominibus adjungitur: *ut, Ipſe* [b] *ego*, [a] *ipſe* [b] *ille*, [a] *ipſe* [b] *Hercules.*

Idem, etiam omnibus perſonis jungi poteſt: ut, Idem.

[a] *Ego* [b] *idem adſum.* Terent.

Terentius; [a] *Idem has nuptias* [b] *perge facere.*

Virgil. [a] *idem* [b] *jungat vulpes, & mulgeat hircos.*

Demonſtrativa hic, ille, iſte.

Hæc demonſtrativa, *Hic, ille, iſte,* ſic diſtinguntur: *Hic,* mihi proximũ demonſtrat: *iſte,* eum qui apud te eſt; *Ille,* eum qui ab utroque remotus eſt, indicat.

Ille, & iſte.

Ille, tum uſurpatur, cùm ob eminentiam rem quampiam demonſtramus: ut, *Alexander ille magnus* *Iſte,* verò ponitur, quando cum contemptu, rei alicujus mentionem facimus: ut, Terentius; *Iſtum amulum quoad poteris ab eâ pellito.*

Hic & *ille,* cùm ad duo antepoſita referuntur; *Hic,* ad poſterius & propius; *Ille,* ad prius & remotius propriè ac uſitatiſſimè referri debet: ut, Colum. [a] *Agricolæ contrarium eſt* [a] *paſtoris propoſitũ:* [b] *ille quam maxime ſubacto & puro ſolo gaudet,* [bb] *hic novali graminoſoq́;* [b] *ille fructum è terra ſperat,* [bb] *hic è pecore.* Eſt tamen, ubi è diverſo, pronomen *Hic* ad remotius ſuppoſitum referri invenias, & *Ille* ad proximius.

VERBORUM CONSTRUCTIO.

Nominativus poſt Verbum.

Nominat. utrinque.

VErba ſubſtantiva, ut, *Sum, forem, fio, exiſto:* verba vocandi paſſiva, ut, *Nominor, appellor, dicor, vocor, nuncupor;* & iis ſimilia, ut, *Scribor, ſalutor, habeor, exiſtimor:* item verba geſtûs, ut, *Sedeo, dormio, cubo, incedo, curro,* utrinque nominativum expetunt: ut, [b] *Deus* [a] *eſt ſummum* [b] *bonum.*

[b] *Perpuſilli* [a] *vocantur* [b] *nani.* [b] *Fides religionis noſtræ* [b] *fundamentum* [a] *habetur. Malus* [b] *paſtor* [a] *dormit* [b] *ſupinus.* Lactantius; [b] *Homo* [a] *incedit* [b] *erectus in cœlum.*

Denique omnia ferè verba poſt ſe nominativum habent adjectivi nominis, quod cum ſuppoſito verbi, caſu, genere, & numero concordat: ut,

[b] *Rex* [a] *mandavit* [b] *primus extirpari hæreſin.*

Infiniti verbi conſtructio.

[b] *Pii* [a] *orant* [b] *taciti.* [b] *Boni* [a] *diſcunt* [b] *ſeduli.*

Infinitum quoq; utrinq; eóſdem caſus habet, præ-

cipuè

Is refert absentum.

Theseus infernis, superis testatur Achilles

Cui nunc cognomen Iulo Virg Aen,

Huc spectant nominativa adjectivorum qui Graecorum more pro adverbijs subjiciuntur

Aeneas se matutinus agebat

Nec gressibus nocturnis obambulat

Jam fere me totum Pompeij scis
× Sed hic Ellipsis est, suppleno: n:
an est peculas Melitabi

æstimo

Æstimo, pendo, duco, facio, habeo pluris, flocci. pro

× Magno pere magno, parvo, parvi precio, pro
mbilo habere, facere. Veneri &c
Æstimo cum parvi, vel magni facere significat,
genitivo addedi, cum vero taxare, et
censere, refertur ad nomen precij in
ablativo

tipuè cùm verba optandi, eíſque ſimilia accedunt: ut, [b] *Hypocrita cupit* [a] *videri* [b] *juſtus. Hypocrita cupit* [b] *ſe* [a] *videri* [b] *juſtum. Malo* [b] *dives* [a] *eſſe quàm haberi. Malo* [b] *me divitem* [a] *eſſe quàm haberi.* Claud. *Vivitur exiguo meliùs; natura* [b] *beatis* [b] *Omnibus* [a] *eſſe dedit, ſi quis cognoverit uti.*

Martialis; [b] *Nobis nō licet* [a] *eſſe tam* [b] *diſertis*, vel *diſertos.*

Terentius; *Expedit* [b] *bonas* [a] *eſſe vobis.*

Ovidius; *Quo mihi commiſſo non licet* [a] *eſſe* [b] *piam.*

Quamvis in his poſtremis exemplis ſubaudiuntur accuſativi ante verba infinita. [b] *Nos* [a] *eſſe* [b] *diſertos.* [b] *vos* [a] *eſſe* [b] *bonas.* [b] *Me* [a] *eſſe* [b] *piam.*

Genitivus poſt verbum.

Sum ſignif. Poſſ. gen.

SUm genitivum poſtulat, quoties ſignificat poſſeſſionem, aut ad aliquid pertinere: ut,

Virgilius; *Pecus* [a] *eſt* [b] *Melibœi.*

Cicero. [b] *Adoleſcentis* [a] *eſt majores natu revereri.*

Virg. [b] *regū* [a] *eſt Parcere ſubjectis, & debellare ſuperbos.*

Excipiuntur hi nominativi: *Meum, tuum, ſuum, noſtrum, veſtrum, humanum, belluinum*, & ſimilia: ut,

Non [a] *eſt* [b] *meum contra authoritatem Senatûs dicere.*

Terent. *Eja, haud* [b] *veſtrum* [a] *eſt iracundos eſſe.*

[b] *Humanum* [a] *eſt iraſci.*

At hîc ſubintellegi videtur *Officium*, quod aliquando etiam exprimitur: ut, Terent. *Tnum* [a] *eſt* [a] *officium, has benè ut adſimules nuptias.*

Æſtimandi verba gen.

Verba æſtimandi genitivo gaudent: ut, [b] *Plurimi paſſim fit* [a] *pecunia. Pudor* [b] *parvi* [a] *penditur.* [b] *Nihili*, vel [b] *pro nihilo* [a] *habentur literæ.*

Hor. [b] *Pluris opes nunc* [a] *ſūt, quàm priſci tēporis annis.*

Æſtimo, vel genitivum, vel ablativum adſciſcit: ut, Valerius Maximus; *Non* [b] *hujus te* [a] *æſtimo.* [b] *Magno ubique virtus* [a] *æſtimanda eſt.*

Flocci, nauci, nihili, pili, aſſis, hujus, teruncii, his verbis, *Æſtimo, pendo, facio*, peculiariter adjiciuntur: ut, *Ego illum flocci* [b] *pendo. Nec* [b] *hujus* [a] *facio, qui me* [b] *pili* [a] *æſtimat.*

Singu-

Singularia sunt ista: [b] *Æqui boni* [a] *consulo*. *Æqui boni* [a] *facio*, id est, *in bonam accipio partem*.

Accusandi verba, &c.

Verba accusandi, damnandi, monendi, absolvendi, & consimilia, genitivum postulant, qui crimen significet: ut, (oportet.

Plaut. *Qui alterum* [a] *incusat* [b] *probri; ipsum se intueri*
Cicero. *Etiam* [b] *sceleris* [a] *condemnat generum suum.*
Ovid. *Parce tuum vatem* [b] *sceleris* [a] *damnare Cupido.*
[a] *Admoneto illum pristinæ* [b] *fortunæ.* [b] *Furti* [a] *absolutus est.*

Vertitur hic genitivus aliquando in ablativum, vel cum præpositione, vel sine præpositione: ut, Cic, *Si in me iniquus es judex,* [a] *condemnabo eodē ego te* [b] *crimine.*
Gellius. *Uxorem* [b] *de pudicitia graviter* [a] *accusavit.*
Cicero; *Putavi eâ* [b] *de re* [a] *admonendum esse te.*

Uterq́, nullus, alter, neuter, alius, ambo, & superlativus gradus, non nisi in ablativo id genus verbis subduntur: ut, [a] *Accusat furti, an stupri, an* [b] *utroque?* sive [b] *de utroq́?* [b] *Ambobus*, vel [b] *de ambobus?* [b] *Neutro*, vel [b] *de neutro?* [b] *De plurimis simul* [a] *accusaris.*

Satago, &c.

Satago, *misereor, misereſco*, genitivum admittunt: ut,
Terent. *Is* [b] *rerum suarum* [a] *satagit.*
Virgil. —*oro* [a] *miserere* [b] *laborum*
Tantorum, [a] *miserere* [b] *animi non digna ferentis.*

Misereor, &c.

Statius; *Et* [b] *generis* [a] *misereſce tui.*

At *misereor* & *misereſco*, rariùs cum dativo leguntur: ut, Seneca; [b] *Huic* [a] *succurro,* [b] *huic* [a] *misereor.*
Boëtius; *Dilige jure bonos,* & [a] *misereſce* [b] *malis.*

Reminiscor, &c.

Reminiscor, obliviscor, memini, genitivum aut accusativum desiderant: ut, *Data* [b] *fidei* [a] *reminiscitur. Proprium est stultitiæ aliorum vitia cernere,* [a] *oblivisci* [b] *suorum.* Ter. *Faciam ut* [b] *meiq, ac hujus* [b] *diei, ac* [b] *loci semper* [a] *memineris.* Plaut. [b] *Omnia quæ curant senes, meminerunt.*

Potior gen. aut ablat.

[a] *Memini* [b] *de hac re,* [b] *de armis, de te*; i. e. *mentionem feci.*

Potior, aut genitivo, aut ablativo jungitur: ut,
Plaut. *Romani* [b] *signorum & armorum* [a] *petiti sunt.*
Virg. *Egressi optatâ Troes* [a] *potiuntur* [b] *arenâ.* Da-

Accuso, arcesso, accesso, arguo, alligo adstringo
coarguo, defero, incuso, insimulo postulo,
absolvo, condemno, damno, convinco. reginl &
forater accus: persona, gen: pena bell:
crimins. Interrogo, et rogo, apud Tacit:
Sed corripio, reprehendo, vituperio, castigo,
punio, plecto, mulcto, sugillo, taxo, recuso, excuso, non
nisi cum genit: Avaritiæ singulos increpant
Calig: 39: El Malus Gethus impetitæ notabantur
-ti, agitatæ, insimulatæ dicitur

Absolvo, liberio, alligo, adstringo, purgo plecto, &
purgo. mulcto, obligo obstringo, regul genunque
ablat: pena vel crimins. fine ut possitum, genit:
Tentor prgit gen: furti, damni, commendati, depositi
promissi &.

5: Maximè cum his verbis accuso, arguo, defero postulo
accerso, absolvo, damno, condemno, reg. cum interrogatione
hic aliquando in: seu reginl abl: crimine vel pena
Virg: Ecl. 5. damnabis tu quoq; votis: Criminibus
falsis insimulasse virum. Ovid. Ep.
to charge him with
X Miseretne domus Atridæ miseret me. Ter. Heaut. Pitiet
est et vel movetur illorum
Misereor, eris, Cantum accusativo jungitur vel
Virg: Ille etiã extincto miseratus Cæsare Romam
Mr Lucret rasumanis misereare insontibus amici
Troia miseratæ laborem
^ retorder

Hinc valitur gaudia. Ter. Adelph: Act. 5. sce. 1
Thebani potiti victoriam. Just: lib: 6.

Vsurpant Poeta Dativum pro accusativo cum
præpositione ad. Il clamet ad cælo, pro ad
cælum. Virg. 5. Æneid. Si quis casus quorum
egerit ortus. Hor. 5. Sat. 2.
Ego est quare ad eas ego aroni possum
Reponere casum: Quod bene vertent isti Rem:

a. Commodũ Prospicio prospicio commodo cæteris partis
compositarum bene datis
b. Incommodum Noceo nocommodo nocito difficultate infligo
compositarum male
c Auxilium Capitulor, auxilior patrocinor medeor
medicor medicinã adhibeo. adminiculor
d Favorem Faveo studeo gratulor grator
e Studium Studeo vaco hæreo
Item placeo, misereo suadeo oriundor indulgeo,
Defficio, diffidentio, nubo, respondeo, et rollorfatio
ero profitio: Facio Dat: ut quid tu huic homini facies &c:
Quid facere huic conclusioni et Acc. qui dat: pro ac:
mulcher in absol quod hoc homine faciatis?
3 ver: quid me illunc faciam? Ter: sic & sic:
Quid mihi fiet? Plaut: Quid me fiet Ter: And: 4:
de me. Quid fiet ab isto
primis me indulgeo: Ter: Eun: Nisi eam parsit. Plaut:
Curcul: parce mihi Virg: Æn:
x Comparo compono æsimulo, confero, adæquo:
Confero, habeo, refero, ago tibi gratiam; Do, tribuo,
largior, concedo, ministro, facio, suppedito comodo to lendo præbeo
exhibeo, impendo, restituo, affero, remunero, remitior:
x Quædam pro variis significationibus. Varias casus admittit
auxilio, cavo, consulo, credo, comodo, formido, incumbo im
pono, moderor, metuo, provideo, prospicio respondeo, fulco,
fulcio, fulcro, suppedito, suffulcio, timeo:

Dativus poſt verbum.

Verba acqu. poſita dat. regunt.

OMnia verba acquiſitivè poſita, adſciſcũt dativũ ejus rei, cui aliquid quocunq; modo acquiritur: ut, Plaut. [b] *Mihi iſtîc nec* [a] *feritur, nec* [a] *metitur.*
Virg. *Neſcio quis teneros oculus* [b] *mihi* [a] *faſcinat agnos.*

Huic regulæ appendent varii *generis verba.*

Commodum & incommodum.

Inprimis, verba ſignificantia commodum aut incommodum regunt dativum: ut, Virgil. *Illa ſeges demùm* [b] *votis* [a] *reſpondet avari Agricolæ.*
Non potes [b] *mihi* [a] *commodare, nec* [a] *incommodare.*
Idem: —*validis* [a] *incumbite* [a] *remis.*
Suam eruditionem [b] *tibi acceptam* [a] *fert.*

Exceptio.

Ex his quædam efferuntur etiam cum accuſativo: ut, Cic: [b] *Unum* [a] *ſtudetis omnes, unum* [a] *ſentitis.*
Plaut. *Si ea memorem, quæ* [b] *ad ventris victum* [a] *conducunt, mora eſt.*
Cicero: [b] *In hæc ſtudia* [a] *incumbite. Naturáne plùs* [b] *ad eloquentiam* [a] *confert, an doctrina.*
[b] *Feſſum quies plurimùm* [a] *juvat.*

Verba comparandi.

* Verba comparandi regunt dativum: ut, Virg. —*ſic* [b] *parvis* [a] *componere magna ſolebam.*
[b] *Fratri ſe & opibus & dignatione* [a] *adæquavit.*

Verba dandi

Interdum additur ablativus cum præpoſitione: ut, [a] *Comparo Virgilium* [b] *cum Homero.*
Aliquando accuſativus cum præpoſitione: ut, Si [b] *ad eum* [a] *comparatur, nihil eſt.*
Verba dandi & reddendi regunt dativum: ut, *Fortuna* [b] *multis nimium* [a] *dedit,* [b] *nulli ſatis. Ingratus eſt, qui gratiam bene* [b] *merenti non* [a] *reponit.*
* Hæc variam habent conſtructionem: [a] *Dono* [b] *tibi hoc munus*: [a] *dono* [b] *te hoc munere,*
Cicero: *Huic* [b] *rei aliquid temporis* [a] *impertias.*
Terent. *Plurimâ ſalute* [b] *Parmenonem ſummum ſuum* [a] *impertit*

[a]impertit Gnatho.[a] *Aſperſit mihi*[b] *labem:*[a] *Aſperſit me* [b]*labe.*[a] *Inſtravit* [b] *equo penulã:*[a] *Inſtravit equũ penulâ.*

Ovid. *Ut piget infido* [a] *conſuluiſſe* [b] *viro!* id eſt, *dediſſe conſilium* vel etiam *proſpexiſſe.*

Lucan.[b] *Rectoremq́ ratis de cunctis* [a] *conſulit aſtris*, id eſt, *petit conſilium.* [a] *Conſule* [b] *ſaluti tuæ*, i. e. *proſpice.*

Ter. *Peſſimè iſtuc* [b] *in te atq́ in illum* [a] *conſulis*, i. *ſtatuis.* [b] *Metuo*, [a]*timeo*, [a] *formido* [b] *tibi*, vel [b] *de te*, i. *ſum ſolicitus pro te.* [a] *Metuo*, [a]*timeo*, [a] *formido* [b] *te*, vel [b] *à te*: ſcilicet, *ne mihi noceas.*

Verba promittendi. Verba promittendi ac ſolvendi regunt dativum: ut, Cicero; *Hæc* [b] *tibi* [a] *promitto, ac recipio ſanctiſſimè eſſe obſervaturum.*

Cicero; *Æs alienum* [b] *mihi* [a] *numeravit.*

Verba imparandi. Verba imperandi & nuntiandi dativum requirunt: ut, Hor. [a] *Imperat aut ſervit collecta pecunia* [b] *cuique.* Idem; *Quid de quoq́ viro & cui* [b] [a] *dicas, ſæpe caveto.* Dicimus, [a] *Tempero*, [a] *moderor* [b] *tibi* & [b] *te.* [a] *Refero* [b] *tibi* & [b] *ad te.* Item, [a] *Refero* [b] *ad Senatum*, id eſt, *propono.* [a] *Scribo* [a] *mitto* [b] *tibi*, & [b] *ad te.* [a] *Do* [b] *tibi literas*, ut ad aliquem feras. [a] *Do* [b] *ad te literas*, i. *mitto, ut legas.*

Verba fidendi. Verba fidendi dativum regunt: ut, Horatius; *Jam fidens terra vacuis* [a] *committere* [b] *venis, Nil niſi lene decet.*

Virg. Æn. 7. [b] *Mulieri nè* [a] *credas, ne mortuæ quidem.*

Verba obſequendi. Verba obſequendi & repugnandi dativum regunt: ut, *Semper* [a] *obtemperat pius filius* [b] *patri. Quæ homines arant, navigant, ædificant,* [b] *virtuti omnia* [a] *parent. Ipſum hunc orabo,* [b] *huic* [a] *ſupplicabo.*

Perſius; —— *venienti* [a] *occurrite* [b] *morbo.*

Ignavis [b] *precibus Fortuna* [a] *repugnat.*

At ex his quædam cum aliis caſibus copulantur: ut, [b] *Ad amorem nihil potuit* [a] *accedere. Hoc* [a] *acceſſit meis* [b]*malis. Illud* [a] *conſtat* [b]*omnibus*, ſeu [b] *inter omnes.*

Terent. *Hæc* [b] *fratri mecum non* [a] *conveniunt.*

Juv. — *Sævis inter ſe* [a] *convenit* [b] *urſis.* [a] *Auſcultò* [b] *tibi*, id eſt, *obtempero.* [a] *Auſculto* [b] *te*, i. *audio. Adamas* [a] *diſſidet ma-*

Pollicior, spondeo, expendo numero:

Impero dominor, praecipio, declaro expono explico significo, demonstro, iudico, ostendo monstro, narro dico loquor, appello: subito raptim admitto Lat: habet declarat: vi atq. etiam persona ad significat decernere statuere:

Committo, credo, mando, commendo, hado fidem habeo adhibeo stare promissis. Ut tu dubitis Alexandrum regem?

Adulor, blandior, sermo, rodo, lenocinor, palpo obrepo, applaudo, fario indulgeo, antilor, famulor, assentor, suadeo persuadeo, morem gero adhaereo, repugno, reluctor, retlamo, resisto restringo, renuntio, obsto, obturo

Adulor, despero, assentor, assentior adhaereo palpo sequuntur tum antiquitus. Noli adulari Dionysium Val: Max: Assentari omnia Ter Eun: Nolo tuam adversari fortunae: Plaut

> Pontum indignatus Araxes. Virg. Aen. 8.
Caſtra ſuperabimus urbi. Superstites furimus
ſupereſtimus
Superet modo Maxima nobis. Id.
Absint inani funere neniæ. Horat. 2 car. 20.

Catonis extollere Cur. & leg Manil.

x Huc referri poſſunt quidam barba compoſita.
rum ſupra ut. retuli. Gloria ſua ſuperbiæ. Plin. l. 2
Frondes ſuperbum. Virg. Ecl. 6
ſilvam hic circumdatam ſuſt. 6.
Circumdare brachia collo
Sed ut unda ſuperbiit unda
Fluit opera ſuperſedere. Olum aqua ſuperenat
= Interluſuri Crommutatu hoſti
Ambredo, ambedo, ambito, ambeſtro, ambetello,
allendo, prado, praguro, prado, praſtolor
inroſo, illado, dandi, barbarruſandi caſu regunt
Illatio prædo, ambedenio, deſino, ſapius
arruſativo, rarius dativo adjunguntur

[b]*magneti*, seu [b]*cum magnete*. [a] *Certat* [b]*cum illo*, & Græcanicè [b]*illi*. Catul. *Noli* [a]*pugnare* [b]*duobus*; id est, *contra duos*. Virg. *Tu dic* [b]*mecum quo pignore* [a] *certes*.

Verba minandi & irascendi regunt dativum: ut, [b] *Utrique mortem*, [a] *minatus est*. Terent. [b] *Adolescenti nihil est quòd* [a] *succenseat*. Verba minandi. *Indignor*

Sum cum compositis, præter *Possum*, exigit dativum: ut, *Rex pius* [a] *est* [b] *reipublicæ ornamento*. [b] *Mihi nec* [a] *obest, nec prodest*. Horat. *Multa* [b] *petentibus desunt multa*. Sum.

Dativum postulant verba composita cum his Præpositionibus. Verba composita.

Præ. Cicer. *Ego meis* [b] *majoribus virtute* [a] *præluxi*.

Sed *Præeo, prævinco, præcedo, præcurro, præverto, prævertor*, accusativo junguntur.

Ad. *Albo* [b] *gallo ne manum* [a] *admoliaris*.

Con. [a] *Conducit hoc tuæ* [b] *laudi*. [a] *Convixit* [b] *nobis*.

Sub. Terent. [a] *Subolet* jam [b] *uxori, quod ego machinor*.

Ante. Cic. *Iniquissimâ pacem justissimo* [b] *bello* [a] *antefero*.

Post. [a] *Posthabeo*, [a] *postpono* [b] *famæ pecuniam*.

Virgil. [a] *Post posui tamen illorum mea seria* [b] *ludo*:

Terent. dixit, * *Qui suum commodum posthabuit præ meo commodo*.

Ob. Ter. *Quum* [b] *nemini* [a] *obtrudi potest, itur ad me*.

In. [a] *Impendet* [b] *omnibus periculum*.

Inter. Cic. *Ille huic* [b] *negotio non* [a] *interfuit modò, sed etiam præfuit*.

Pauca ex his mutant dativum aliquoties in alium casum: ut, Quintil. [a] *Præstat ingenio alios* [a] *alium*. [b] *Multos virorum* [a] *anteit sapientiâ*. Terent. [b] *In amore hæc* [a] *insunt vitia*, Plin. [a] *Interdico tibi* [b] *aquâ & igni*. Varia constructio.

Est pro *habeo* dativum exigit; ut, Persi. *Velle suum* [b] *cuiq*; [a] *est, nec voto vivitur uno*. Virg. [a] *Est* [b] *mihi namq*; *domi pater, est injusta noverca*. Est pro habeo.

Huic confine est *suppetit*: ut, Horat. *Pauper enim non est*, [b] *cui rerum suppetit usu*. Suppetit.

Sum,

Gemin. dativ. *Sum*, cum multis aliis, geminum adsciscit dativum: ut, [b]*Exitio* [a] *est avidis mare* [b] *nautis.*

Speras [b] *tibi* [b] *laudi* [a] *fore, quod* [b] *mihi* [b] *vitio* [a] *vertis.*

Nemo [b] *sibi mimos* [a] *accipere debet* [b] *favori.*

Dativus festivitatis. Est ubi hic dativus, *Tibi*, aut *sibi*, aut etiam *mihi* nullâ necessitatis, at festivitatis potiùs causâ additur: ut, *Ego* [b] *tibi hoc effectum* [a] *dabo.* Ter. [a] *Expedi* [b] *mihi hoc negotium. Suo* [b] *sibi hunc* [a] *jugulo gladio.*

ACCUSATIVUS POST VERBUM.

Verba transitiva. VErba transitiva cujuscunq; generis, sive activi, sive cōmunis, sive deponētis, exigunt accusativū: ut, Hor. [b] *Percontatorem* [a] *fugito, nam garrulus idem est.* Idem; *Nec* [a] *retinent patulæ* [b] *commissa fideliter aures.* Virgil. *Imprimis* [a] *venerare* [b] *deos. Aper* [b] *agros* [a] *depopulatur.*

Quinetiam verba, quamlibet alioquin intransitiva atque absoluta, accusativum admittunt cognatæ significationis: ut, Cicer. *Tertiam* [b] *ætatem hominum* [a] *vivebat Nestor.*

Virgil.—*longam incomitata videtur* [a] *Ire* [b] *viam.*

Plaut. *Duram* [a] *servit* [b] *servitutem.*

Hunc accusativum mutant autores non rarò in ablativum: ut, Plaut. *Diu videor* [b] *vitâ* [a] *vivere.*

[a] *Ire rectâ* [b] *viâ.* Sueton. [b] *Morte* [a] *obiit repentinâ.*

Accusat. fig. Sunt quæ figuratè accusativum habent: ut, Virgil.—*Nec vox* [b] *hominem* [a] *sonat*, [b] *ô Dea certè.*

Juv. *Qui* [b] *Curios* [a] *simulant, &* [b] *Bacchanalia* [a] *vivunt.*

Horat. [b] *Pastillos Rufillus* [a] *olet, Gorgonius* [b] *hircum.*

DUO ACCUSATIVI.

Verba rogandi, docendi, vestiendi, duplicē regunt accusativū: ut, *Tu modo* [a] *posce* [b] *Deum* [b] *veniam.* [a] *Dedocebo* [b] *te istos* [b] *mores, Ridiculū est te* [b] *me* [a] *admonere* [b] *istud.*

Verba rogandi. &c

Terent [a] *Induit* [b] *se* [b] *calceos, quos priùs exuerat.*

Exceptio. Rogandi verba interdum mutant alterum accusativum in ablativum: ut,

Virg. [b] *Ipsum* [a] *obtestemur*, [b] *veniamq́*, [b] *oremus* [bb] *ab ipso.*

Ter. [b] *Suspicionem istam* [b] *ex illis* [a] *quære.* Vesti-

Do, duro, verto, habeo, pateo, temo, alijs.
Tu nunc id tibi laudi duxis. Ter. Adelph.
‖ Persona fere alterum; alterum nominativi vel Accusativi, qui verbo subijciebatur in dativum, migrantis. Habes me tibi despicatui. Plaut. Mihi tibi sibi familiarior quando redundant

Transitiuorum verbi vis & gratia
1 Transit in omnes personas et res, ut amo, me, te, illum
2 in accusativo tertiae personae tantum, ut video agros, amo hic
3 in accusativo suae significationis, ut vivo vitam
4 complectitur deponentia plurima, et communia ut sequor. complector,
5 complectitur defectiva ut odi, memini
et neutro passiva ut crepo, calleo, nauseo horreo
sterdor
sono, fono, fudo, stupeo, indignor, magnor
morbo, ardeo, stillo,

Verbum regens aliquando ἐλλειπτικῶς. Dij meliora piis, terrorem hostibus illum. Virg. 3 Georg. Quid multa! Cic. 1 ad Att. Ep. 10. Ego me illa, qua illum, qua me, qua non; Ter. Eun.
* Reticetur aliquando accusativus ipse: servat dom. Ter: Eun. scil. res quae sunt dom: Obijt: sc: mortem. Tot pro Eumacho precibus. sc. ut. Fydera talo pra-ripitant: sc: se. Tyrij tenuere rolorj, sc: quam urbem fun.
Gens inimica mihi Tyrrhenum navigat aequor. Virg
— Stygias juravimus undas — Ovid. Met.
— Asdrubal Abscrit — Virg.
‖ Vbi significatio est eadem, regimen est idem, ut ¶
amare, ardere, desipere, etc. desipere, valere
Me formido male spinis, Ter: Eun.
* Huc referri possunt ea; si quid sint dubij, Non quis
no aliquid adjutare possis: Id amabo, adjuta me
nos tu id consulo.
Ἐλλειπτικῶς pro, ducor, secundum, secundo Bacchanalia

Mouco, deceo, cum compositis, flagito, lacesso, posco, repeto
rogo, interrogo, rolo, duos accus. admittunt, et erudio
apud portas. Sbal. 10/Jhes/quo prem suum id rolaret. Jur
Propositio, exoro, obtestor, post accus. persona fore
subjunctibum modum postulant interbenite Vl
Mouto, cõmouco, admouco, docto, edocto, recipiunt pre-
positionem de, rum altero ablat.
Erudio, instituo informo, instruo, imbuo, habent abl:
cũ accusatiuo.
X Jmbuo, instorno, bostio, exuo, cingo, calceo, et et tombestio
annicio, tego arrmgor, accus cũ abl: rij, qua quis
induitur, exuitur, pocunt.
Apud bonos authores bix gemimis accus: juncta reperies
in boco activa in pass: apud Histor. et poetas inõnios
* Rey: Jnstrumonthum aut causa aut modus actionis
in ablativo casu bsurpatur
Surrogerunt Minorica indolail. Abl: 3

Abbal: causa admitit quandoq pro, quandoq propter
cum accusatiuo
Modus actionis prepositione cum interdum
desidrat, qua sociunt vel comitem alterum significat

X Emo, bouco, bento, constitit, stetit, conduco, loco
est, probabet, astimo pro taxo, aut censeo reclino addico
licco licitor licitor. &.
Jtur foetal fum pro valeo: Cum fostorijs binis
modis fieri esset — Cic. 5 bor.
Valeat ingenio authoritati gratia Quæ referuntur
a Ramo: ffortasse potius ad borba abundandj
mendum,

Tantivis quantivis quantilibet addunter sine
bele rum testimonijs
aqui, bonj, florj, nauj. nihili & hue refert Ramus.

Veſtienda verba interdum mutant alterum accuſatium in ablativum, vel dativum: ut, [a] *Indus* [b]*te* bb *tunicâ*, vel bb *tibi* [b]*tunicam*.

ABLATIVUS POST VERBUM.

QUodvis verbum admittit ablativum ſignificantē inſtrumentum, aut cauſam, aut modum actionis.

INSTRUMENTUM.

ut, *Dæmona non* [b]*armis, ſed morte* [a]*ſubegit Jeſus.*
Hor. *Naturam* [a] *expellas* [b] *furcâ licèt, uſq; recurret.*
Virg. *Hi* [b]*jaculis, illi certant* [a]*defendere* [b]*ſaxis.*

CAUSA.

ut, Terent. [a]*Gaudeo (ita me dii ament) gnati* b *cauſâ.*
Vehementer [b]*irâ* [a]*excanduit.*
Horat. *Invidus alterius* [b] *rebus* [a] *macreſcit opimis.*

MODUS ACTIONIS.

ut, *Mirâ* b*celeritate rem* [a] *peregit.*
Juvenal. *Invigilate viri, tacito nam tempora* b*greſſu*
[a]*Diffugiunt, nullóq;* b *ſono* [a] *convertitur annus.*
Ovid. *Dum vires annique ſinunt, tolerate laborem;*
Jam [a]*veniet tacito curva ſenecta* b *pede.*

Ablativo cauſæ & modi actionis aliquando additur præpoſitio: ut, [a]*Baccharis* b *præ ebrietate.*
Summa b *cum humanitate* [a]*tractavit hominem.*

Quibuſlibet verbis ſubjicitur nomen pretii in ablativo caſu: ut, b*Teruncio ſeu vittosâ nuce non* [a]*emerim.*
Liv. *Multo* b*ſanguine ac vulneribus ea victoria* [a]*ſtetit.*

Vili, paulo, minimo, magno, nimio, plurimo, dimidio, duplo, adjiciuntur ſæpe ſine ſubſtantivis: ut,
Terent. [a]*Redime te captum quàm queas* b*minimo.*
b*Vili* [a]*veni triticum.*
Senec. [a]*Conſtat* [b] *parvo fames,* [a]*magno faſtidium.*

Excipiuntur hi genitivi ſine ſubſtantivis poſiti, *Tanti, quanti, pluris, minoris, tantidē, quantivis, quātilibet,*

quanticunque: ut, Cic. [b]*Tanti* [a]*eris aliis*, [b]*quanti tibi* [a]*fueris. Non*[a]*vendo*[b]*pluris, quam alii, fortasse etiam*[b]*minoris.* Ovid. *Vix Priamus* [b]*tanti, totaq; Troja* [a]*fuit.*

Sin addantur substantiva, in ablativo efferuntur: ut, Aul. Gel. [b]*Tantâ mercede* [a]*docuit*, [b]*quantâ hactenus nemo.* [b]*Minori pretio* [a]*vendidi, quam emi.*

Valeo. *Valeo* etiam interdum cum accusativo junctum reperitur: ut, Varr. *Denarii dicti, quòd* [b]*denos aris* [a]*valebant: quinarii, quòd* [b]*quinos.*

Verba abundandi. Verba abundandi, implendi, onerandi, & his diversa, ablativo gaudent: ut,

Terent. [b]*Amore* [a]*abundas Antipho.*
Malo virum[b]*pecuniâ, quàm pecuniâ*[b]*viro*[a]*indigentem.*
Salust. *Sylla omnes suos* [b]*divitiis* [a]*explevit.*
Terent. *Hoc te* [b]*crimine* [a]*expedi.*
Cic. *Homines nequissimi quibus te* [a]*onerant*[b]*mendaciis?*
Virg. *Ego hoc te* [b]*fasce* [a]*levabo.*
Salust. *Aliquem familiarẽ suo* [b]*sermone* [a]*participavit.*

Exceptio. Ex quibus quædam nonnunquam etiam in genitivum feruntur: ut, Virgil.

Quàm dives nivei pecoris, quàm [b]*lactis* [a]*abundans?*
Terent. *Quasi tu hujus* [a]*indigeas* [b]*patris.*
Quid est, quod in hac causa [b]*defensionis* [a]*egeat?*
Virg. [a]*Implentur veteris* [b]*Bacchi pinguisq; ferinæ.*
Idem; *Postquam dextra fuit* [b]*cædis* [a]*saturatus.*
Terent. *Omnes mihi labores leves fuêre, præterquam* [b]*tui* [a]*carendum quòd erat.*
Paternum servum sui [a]*participavit* [b]*consilii.*

Fungor, &c. *Fungor, fruor, utor*, & similia, ablativo jungũtur: ut,
Cic. *Qui adipisci veram gloriam volunt, justitiæ* [a]*fungantur* [b]*officiis. Optimum est alienâ* [a]*frui* [b]*insaniâ. In re mala* [b]*animo si bono* [a]*utare, juvat.*
Virg. *Aspice venturo* [a]*lætentur ut omnia* [b]*seclo.*
Cæsar. *Qui suâ*[b]*victoriâ tam insolenter* [a]*gloriarentur.*
Hor. *Diruit, ædificat,* [a]*mutat quadrata* [b]*rotũdis.* [a]*Vescor* [b]*carnibus.* Vir. — *haud equidem tali me* [a]*dignor* [b]*honore.*
Terent. *Ut* [b]*malis* [a]*gaudeat alienis.* Plaut.

Mato fabit hanc structuram: habet ima summis
mutare Hor 1l. 34 ode
Quinarius apud Martin victoriatus nummus quod assium
quinq valore constabat
Denarius substantive erat nummi genus apud Romanos:
sic donas erat decem assium denarius

Congero, cumulo, onero, premo, opprimo, satio, saturo,
farcio, refercio, abundo, mano, redundo, fluo, scatco,
expleo, implco, replco, cavco, egco, indigco, vaco, levo ex-
onero exhaurio, nudo, viduo, spolio, debco, everto, libe-
solvo, exsolvo, expedio, privo, fraudo, destituo: ~~cet~~

Egco, indigco, potior impleo
Implco interdum habet abl: cum praepositione de
Dignus est omni malo qui erubescit fortuna Hor: Cur
fastidit mei Plaut: Aulu:
Pauca mummenta egebat Salust: Jugurth: Archaice

Nascor labor, glorior, oblecto, nitor, mudo, dignor, gaudeo,
vivo, pro victu, vescor, superfluo, fluo, possum, munero,
communico, creor: laboro pro premor vel male habeo
interdum admittit ex: x

Sto pro obtemperare, assentire, fidem hinc haerere:
Percidator ubi ad discrimen refertur, ablat: petit:
ubi experiri denotat dicens:
Caetera quae volumus vide Plaut: Asini opera abutitur pro
prol: Andrei functus est officium in Thorm: Archaice
Potior, vescor, fungor, fluo, non recusarem accusandi casum
Victor apud priscos & abitor: vide sinat fere hanc fidei
Plaut: Asini ladros vescat tibul: de l. 2 elg & Plinius fan
Fiorite, nos autem abusos. Plaut: in Bacchidibus

Abstineto iracundiam calidaq; vita Hor. l 2 od. 24
* Verba auferendi: vl abstraho, abrogo, eripio
subtraho furripio, furor, Removendi vl removeo
deterreo, abstineo, arceo. Significa. amoveo arceo
repello, defendo, prohibeo, abstinendi vl abstineo
abstineo: significa: removeo reprimo prohibeo
Auferendi, vl arripio audio, emo, conduco, mercor
sumo, reporto, furo, tollo, praedor accusatio ablat.
cum praepositione a vel ab admittunt.
Quaedam etiam audiendi et emendi praepositionem
de recipiunt: Intelligendi verba vl audeo
intelligo, cognosco, agnosco, concipio, discs, prapo=
sitionem ex admittunt et a ab

Maxime post verba auferendi et abstinendi
verba removendi mutant ablat. in praepositionem a im
vel vel ablat. sine praepos: vl Solicitis pericli offendit
Classes Aquilonibus arcet: Barbara sanguinis
prohibebat rixis; paulu sepulta distat inscia virtus
mortis: discedens plebi. Abiit ad magistratu
Arcebis gravedo pericli: eripit te morae; desint
mollium cunctatiam Hor. l 2. od 9. Hor. l 3 od. 29
Sic interdixit, vel. tu ablat. vel interdictus vel accus.
Civis, foro, urbe, vita, curia, et sic deinde.
Cuibus verbo adjungi potest ablativus cui qua exactus
significatur

Nonnulla quaedam admittunt ablativum significantem
partem qua afficitur

Plaut. *Exemplorum* [b] *multitudine* [a] *ſuperſedendum eſt.*
Macrob. *Regni eum* [b] *ſocietate* [a] *numeravit.*
Plaut. [a] *Communicabo te ſemper* [b] *mensâ meâ.*

Proſequor, Afficio.

[a] Proſequor te [b] *amore,* [b] laude, [b] honore, &c. i. *Amo, laudo, honoro.* [a] Afficio te [b] gaudio, [b] ſupplicio, [b] dolore, &c. id eſt [b] *exhilaro, punio, contriſto.*

Mereor.

Mereor, cum adverbiis *Benè, malè, meliùs, pejùs, optimè, peſſimè;* ablativo adhæret cum præpoſitione *De*: ut, [b] *De me nunquam benè* [a] *meritus es.*
Eraſmus [b] *de linguâ Latinâ optimè* [a] *meritus eſt.*
Catilina peſſimè [b] *de republicâ* [a] *meruit.*

Verba accipiendi, &c.

Quædam accipiendi, diſtandi, & auferendi verba, ablativum cum præpoſitione optant: ut, *Iſtuc* [b] *ex multis jampridem* [a] *audiveram.* Luc. [b] *A trepido vix* [a] *abſtinet ira magiſtro.* [a] *Naſci* [b] *à principibus fortuitum eſt. Procul* [a] *abeſt* [b] *ab urbe Imperator.*

Exceptio.

Vertitur hic ablativus aliquando in dativum: ut, Horat. *Vivere ſi rectè neſcis,* [a] *diſcede* [b] *peritis.*
Ovid. *Eſt virtus placitis* [a] *abſtinuiſſe* [b] *bonis.*
Virg. *Heu fuge nate Deâ, teq; his ait* [a] *eripe* [b] *flammis.*

Verba comparationis.

Verbis quæ vim comparationis obtinent, adjicitur ablativus ſignificans menſuram exceſſûs: ut, *Deformem exiſtimabat, quos* [b] *dignitate* [a] *præſtaret, ab iis* [b] *virtutibus* [a] *ſuperari.*

Ablat. abſolutus.

Quibuſlibet verbis additur ablativus abſolutè ſumptus: ut, *Imperante* [b] *Auguſto,* [a] *natus eſt Chriſtus: Imperante* [b] *Tiberio,* [a] *crucifixus.* Juven. *Credo pudicitiam,* [a] *Saturno rege,* [b] *moratam in terris.*
Nil [a] *deſperandum,* [b] *Chriſto duce, &* [b] *auſpice Chriſto.*
Jam Maria, [b] *audito Chriſtum veniſſe,* [a] *cucurrit.*

Synecdoche.

Verbis quibuſdam additur auferendi caſus per Synecdochen, & poëticè accuſativus: ut, *Ægrotat animo magis quàm corpore. Candet* [b] *dentes.* [a] *Rubet* [b] *capillos*

Exceptio.

Quædam tamen efferuntur in gigendi caſu: ut, *Abſurdè facis, qui* [a] *angas te* [a] *animi.*
Exanimatus [a] *pendet* [b] *animi.* [a] *Deſipiebam* [b] *mentis.*

Diversi casus. Plaut. [a]*Discrucior* [b] *animi, quia ab domo abeundum est mihi.*

Eidem verbo diversi casus diversæ rationis apponi possunt: ut,

1 *Dedit* 3 *mihi* 2 *vestem* 4 *pignori*, 6, *te præsente*, 5 *propriâ manu.*

Passivorum constructio. Passivis additur ablativus agentis, sed antecedente præpositione, & interdum dativus: ut,

Horatius; [a]*laudatur* [b] *ab his*, [a] *culpatur* [b] *ab illis.*

Cicer. *Honesta bonis* [b] *viris, non occulta* [a] *petuntur.*

Quorum participia frequentùs dativis gaudent: ut,

Virg. *Nulla tuarum* [a] *audita* [b] *mihi nec visa sororum.*

Horat. *Oblitúsque meorum,* [a] *obliviscendus &* [b] *illis.*

Cæteri casus manent in passivis, qui fuerãt activorum: ut, [a] *Accusaris à me* [b] *furti.* [a] *Haberis* [b] *ludibrio.* [a] *Dedoceberis à me istos* [b] *mores.* [a] *Privaberis* [b] *magistratu.*

Neutro. pass. constructio. *Vapulo, veneo, liceo, exulo, fio*, neutro-passiva, passivam constructionem habent: ut, *A* [b] *præceptore* [a] *vapulabis. Malo à* [b] *cive* [a] *spoliari, quàm* [b] *ab hoste* [a] *vænire. Quid* [a] *fiet* [b] *ab illo? Virtus parvo pretio* [a] *licet* [b] *omnibus. Cur* [b] *à conviviis* [a] *exulat philosophia.*

Infinitorum constructio. Quibusdam tum verbis tum adjectivis familiariter subjiciuntur verba infinita: ut,

Virg. [a] *Juvat usq;* [b] *morari, Et conferre gradum.*

Ovid. [b] *Dicere quæ* [a] *puduit,* [b] *scribere* [a] *jussit amor.*

Martial. [a] *Vis* [b] *fieri dives Pontice? Nil cupias.*

Virg. *Et erat tum* [a] *dignus* [b] *amari.* Horat. [a] *Audax omnia* [b] *perpeti Gens humana ruit per vetitum nefas.*

Eclipsis, Ponuntur interdum figuratè & absolutè, verba infinita, ut, *Hæccine* [b] *fieri flagitia?* subauditur, [a] *decet*, [a] *oportet*, [a] *par est*, [a] *æquum est*, aut aliquid simile.

Virg. *Criminibus* [b] *terrere novis, hinc* [b] *spargere voces*

Ennallage. *In vulgum ambiguas &* [b] *quærere conscius arma.*

id est, *terrebat, spargebat, quærebat.*

DE GERUNDIIS.

Gerundia, GErundia sive Gerũdivæ voces, & supina, regunt casus suorum verborum: ut, Cicer.

x qui in activo est nominativus

Sunt et verba passiva ab ipsis neutris et absolutis vel etiam ab activis absolute positis deducta, qua tertia persona tantum sunt omisso vel latente ablat. qui est activi nominativus vel, nunc tertia tantum datur casus: Quid agitur.

Ut et verba coita pass. significatione sumpta quoad tamen presentia et imperfecta relinquenda priscis et sui juris authoribus preterita pro sua quisq; eruditione et judicio usurpare potest sed cautius

o libror significant activi, literæ passive

Non licet esse mihi, qui me non esse licetur

ŝ Capi, soleo, debeo, tupio, cesso, desino, purgo, incipio, gaudeo lator, suadeo, aggredior, opto, desidero, possu, volo, nolo, malo, paro, cogo, affirmo, nego, audeo, statuo, instituo, deroro, timeo jubeo ostendo, amat pro solet, videor, et et verba voluntatis desidero tupio necesso

Futurum infiniti ab his verbis plerumq; pendet, auguror, confido, credo, existimo, puto, audio, video, minor, fulgeor opinor affirmo, spondeo, promitto, polliceor et

Audax, timidus, dignus, certus, doctus, paratus et participia neutris elegantes: aquam laudabile piumq; est mori pro patria

Cultus nimium lubricus adsciri. Flor

ŝ Intelligi videtur verbum rapit: Ramus

Quod fanam, superest, orator amare nihil: Ovi

Gerundia & supina. qua passionem significant

nullam post se casum admittunt

Nata autem regunt casum verbum unde derivantur

Theorum tempus, ars, otium, voluntas, occasio, gratia, causa &c.

Gerundia in Di varijs passionem significant in do & dum finita frequentius.

Gerundia in Di usurpantur ut genitivus substantivorum, Qua genitivum regunt cupidus, peritus ignarus &c.
Nec sit mihi curva medere virg:
Quod si tantus amor casus cognoscere nostros. virg:
Hibernas glandes hunc stringere tempus virg:
Tempus abire tibi est Horat:

Gerundia in do usurpantur ut abl: substantivorum quamvis sed rarissime ut dat: ut Plin: 13 l 2 c
Emporetica in utilis scribendo & l 17 l 18 Alexandrina (ficus) vix sunt edendo subiunt frigi apta chirs &c:

Præpositio ad cum gerundia in dum fere sequitur verba motus: item adiectiva facilis difficilis paratus: promptus, velox, expeditus, noxius, aptus, vehemens ingenij &c
Plus eloquentia circa movendum valet Quintilian:
Verbu participiale in dum sive in gerundivum sit respondens Græco adverbio positionis in τέον quod τετικὸν vocant regit dativum persona communem cui imponitur necessitas & quandoq casum verbi precedentis. Ut huc tibi est redeundum iudicio. Verbum si verbum accus: regat melius reddetur per adiectivum participiale quam per Gerundium in dum Ut perenda est tibi pax non petenda est tibi pacem: + Cor-

Cicer. *Efferor ſtudio* [a]*videndi* [b]*parentes.*
Ovid. [a]*Utendum eſt* [b]*ætate, cito pede præteret ætas.*
Virg.—[a]*Scitatum* [b]*oracula Phœbi Mittimus.*

Gerundia in *di* pendent à quibuſdam tum ſubſtantivis, tum adjectivis: ut, Virgil. Di.
Et quæ tanta fuit Romam tibi [a]*cauſa videndi?*
Idem; *Cecropias innatus apes* [a] *amor urget* [b] *habendi.*
Idem; *Æneas celsâ in puppi jam* [b]*certus* [b]*eundi.*

Poëticè infinitivus modus loco Gerundii ponitur: ut, Virgil. [a]*ſtudium quibus arva* [b]*tueri.* [a]*Peritus* [b]*medicari.* Nota.

Interdùm non invenuſtè adjicitur Gerundii vocibus etiam genitivus pluralis: ut, *Quum* [b] *illorum* [a] *videndi gratiâ me in forum contuliſſem.* Ter. *Date* [a]*creſcendi copiam* [b]*novarum. Conceſſa eſt* [a] *diripiendi* [b]*pomorum atque opſoniorum licentia.*

Gerundia in *do* pendent ab his præpoſitionibus, Do.
A, ab, abs, é, ex, cum, in, prò: ut,
Cicero. *Ignavi* [a]*à* [b]*diſcendo citò deterrentur.*
Amor & amicitia utrumque [a]*ab* [b]*amando dictum eſt.*
Cic. [a]*Ex* [b]*defendendo, quàm* [a]*ex* [b]*accuſando uberior gloria cõparatur. Conſultatur* [a]*de* [b]*trãſeundo in Galliã.*
Quin. *Recte ſcribendi ratio* [a]*cum* [b]*loquendo cõjuncta eſt.*
Plaut. [a]*Pro* [b] *vapulando ab hoſte mercedem petam.*

Ponuntur & abſque præpoſitione: ut,
Virgil.— *Alitur vitium, creſcítque* [b]*tegendo.*
[b]*Scribendo diſces ſcribere.*

Gerundii in *dũ* pendent ab his præpoſitionibus, *Inter, ante, ad, ob, propter*, ut, [a] *Inter* [b] *cœnandũ hilares eſte.* Dum.
Virgil.—[a] *Ante* [b] *domandum Ingentes tollent animos.*
Cicero: *Locus* [a]*ad* [b]*agendum ampliſſimus.*
Idem, [a]*Ob* [b] *abſolvendum munus ne acceperis.*
Veni [a] *propter te* [b] *redimendum.*

Cùm ſignificatur neceſſitas, ponuntur citra præpoſitionem, addito verbo *Eſt*: ut,
Juven. [b]*Orandum eſt, ut ſit mens ſana in corpore ſano.*
[b]*Vigilandum eſt iis, qui cupit vincere.* Vertun-

Gerundia in nomina vertuntur. Vertuntur gerundii voces in nomina adjectiva: ut, Virg. *Tantus amor florum, & [b]generandi gloria [a]mellis. Ad[b]accusandos [a]homines duci præmio proximum latrocinio est. Cur adeò delectaris [a]criminibus [b]inferendis?*

DE SUPINIS.

Prius Sup. PRius Supinũ activè significat, & sequitur verbum; aut participium, significans motum ad locum: ut, Ovid. [b]*Spectatum [a]veniunt, veniunt spectentur ut ipsæ. Milites sunt [a]missi [b]speculatum arcem.*

Nota. Illa verò, *Do venum, do filiam nuptum,* latentem habent motum.

Exceptio. At hoc supinum in neutro-passivis, & cum infinito *iri*, passivè significat: ut, Plaut.

Coctum ego, non [b]vapulatum dudum [a]conductus sum.

Ter. *Posquam [a]audierat non [b]datum iri uxorem filio.*

Poëticè dicunt: [a]*Eo* [b]*visere.* [a]*Vado* [b]*videre.*

Nota. Ponitur & absolutè cum verbo *Est*: ut,

Terent. *Actum est, ilicet, periisti.*

Ovid. [b]*itum est in viscera terræ.* [b]*Cessatum est satis.*

Posterius Supinum. Posterius supinum passivè significat, & sequitur nomina adjectiva: ut, *Sum extra noxam sed non est [a]facile [b]purgatu. Quod [b]factu [a]fœdum est, idem est & [b]dictu [a]turpe. Qui pecuniâ non movetur, hunc [a]dignum [b]spectatu arbitramur.*

In istis verò, [a]*Surgit* [b]*cubitu*; [a]*Redit* [b]*venatu*: *Cubitu* & *venatu* nomina potiùs censenda videntur, quàm supina.

De Tempore & Loco.

TEMPUS.

Pars temporis. QUæ significant partem temporis, in ablativo frequentiùs usurpantur, in accusativo rarò: ut, *Nemo mortalium omnibus [a]horis [a]sapit. [b]Nocte [a]latent mendæ. [b]Id tempus [a]creatus est Consul.*

Duratio temporis. Quanquam hic eclipsis videtur esse præpositionis *per* vel *sub*.

Quæ autem durationem temporis & continuationem

quam vis Virgil: dixerit pacem Troiano ab rege
petendum imitatus nimirum Lucret: poenas in mor-
tem timendum in nullis respondentibus tamen valebit

Tum ego non oculos fed veritatem patefit veri Mathi
Actum est ihum .S. & Justina non sunt sed impersō-
nalia a participio fratre: mutuata:

Dignus indignus, sacrus hujus, sacrilis:
Itaque hæc substantiua ut fas nefas.
* ~~Cōp hoc participium fō nefas~~

Respondentia quæstioni facta per quando:

Respondentia questioni facti per Quamdiu

Sall: interdum infra vel intra significat et paucis
diebus, biduo triduo, pro intra paucos intra biduum

Cum fecil annorum septuaginta Stroden l:
Septem annorum vix Stroden li: pag 21:

*Nam praepositionem in his regionum terrarum
insularum provinciarum, & majorum locorum, similiter
non posita tantum sed etiam oratores & Historici: Quemad-
modum e contra istas praepositiones in, apud ad a ab,
additas nominibus pagorum, oppidorum urbium & minu-
rum, locorum, in loco, ad locum, a loco, respondentium
ad quaestiones, ubi, quo, unde, vel qua:
sic Virgil: ducitur ad urbem dominum:

Forum agere to keepe court or yt assizes:
Forum indicare to appoint the place

Dubitant quidam an dicendum sit Natus est Roma
vel urbis nobilis vel urbe nobili, quibus respondet Cicero
Arch: Post Primum Antiochia quam ibi natus est loco
nobili & celebri quondam urbe:

Neapoli in celeberrimo oppido: Cic: Rob: Past:
Feliciter mari pugnatum est: li p 28:
Qua apud Corfinium gesta sunt: lib: 97:
Proxima vicinia habitat Plaut:
Sternuntur terra stat: 4 sic Joya terra procumbere Virg: 2 Aen:

nem denotant, in accuſativo, interdum & in ablativo efferuntur: ut, Virgil.

Hic jam ter centum totos [a]*regnabitur* [b]*annos.*

Idem; [b]*Noctes atq; dies* [a]*patet atri janua Ditis.*

Idem; *Hîc tamen hâc mecum poteris* [a]*requieſcere* [b]*nocte.*

Suet. [a]*Imperavit* [b]*triennio, & decem menſibus, octoq; diebus.*

Dicimus etiam, [a]*In paucis* [b]*diebus.* [a]*De* [b]*die.* [a]*De* [b]*nocte. Promitto* [a] *in* [b] *diem. Commodo* [a]*in* [b]*menſem.* [b]*Annos* [a]*ad quinquaginta natus.* [a]*Per tres* [b]*annos ſtudui Puer* [b]*id* [b]*ætatis. Non plus* [b]*triduum*, aut [b] *triduo.* [b]*Tertio*, vel [a]*ad* [b]*tertium calendas*, vel *calendarum.*

Spatium Loci.

Spatium loci in accuſativo effertur, interdum & in ablativo: ut, Virgil. Spatium loci.

Dic quibus in terris, (& eris mihi magnus Apollo)
Tres [a]*pateat cœli ſpatium non amplius* [b]*ulnas.*

Jam mille [b]*paſſus* [a]*proceſſeram.* [a]*Abeſt bidui*; ſubintelligitur [b]*ſpatium*, vel [b]*ſpatio*; *itinere*, vel [b]*iter.* [a]*Abeſt ab urbe quingentis* [b]*millibus paſſuum.*

Appellativa locorum, &c.

Nomina appellativa, & nomina majorum locorum adduntur ferè cum præpoſitione verbis ſignificantibus motum aut actionem *in loco, ad locum, à loco*, aut *per locum*: ut, [b]*In foro* [a]*verſatur.* [a]*Meruit ſub rege* [b]*in Gallia.* Virg. [b] *ad templum non æquæ Palladis* [b] *ibant Iliades.* Saluſt. [a]*Legantur* [b] *in Hiſpaniam majores natu nobiles.* [b] *E Siciliâ* [a]*diſcedens, Rhodum veni. Per mare* [a]*ibis* [b] *ad Indos.* Appellativa & regionum nomina.

Omne verbum admittit genitivum proprii nominis loci, in quo fit actio; modo primæ vel ſecundæ declinationis, & ſingularis numeri ſit: ut, Urbium et oppidorum nomina.

Juven. *Quid* [b]*Romæ* [a] *faciam? mentiri neſcio.*

Terent. *Samia mihi mater fuit, ea* [a]*habitabat* [b] *Rhodi.* Humi, domi, &c.

Hi genitivi, *Humi, domi, militiæ, belli*, propriorum

sequuntur formam: ut, Terent. b*Domi* b*belliq́, simul* a*viximus*.

Cic. *Parvi sunt foris arma, nisi* a*est consilium* b*domi*.

Domi. *Domi*, non alios secum patitur genitivos, quam *Mea, tua, sua, nostra, vestra, aliena*: ut, *Vescor*, a*domi*, b*mea, non* b*aliena*.

Verùm si proprium loci nomen pluralis duntaxat numeri, aut tertiæ declinationis fuerit; in dativo, aut ablativo ponitur: ut, *Colœus an Assyrius*, b *Thebis* a*nutritus an* b*Argis*? Suet. *Lentulum Getulicus* b*Tyburi* a *genitum scribit*. Liv. a *Neglectum* b *Anxuri præsidium*. Cic. *Cum una sola legione* a*fuit* b*Carthagini*. Hor. b*Romæ Tybur* a*amo ventosus*, b*Tybure Romam*. Cic. *Quum tu* b*Narbone mensas hospitum* a*convomeres*. Idem; *Commendo tibi domum ejus, quæ* a*est* b*Sycione*.

Nota. Sic utimur *Ruri* vel *Rure* in ablativo: ut, b*Ruri ferè se* a *continent*. Pers. — b*Rure paterno* a*Est tibi far modicũ*.

Ad Locum.

Ad locum. Verbis significantibus motum ad locum apponitur proprium loci in accusativo: ut, a*Concessi* b*Cantabrigiam ad capiendum ingenii cultum*.

a *Eo* b *Londinum ad merces emendas*.

Ad hunc modum utimur *Rus* & *Domus*: ut, *Ego* b*rus* a *ibo*.

Virg. a*Ite* b *domum saturæ, venit Hesperus, ite capellæ*.

A Loco, per Locum.

A loco. Verbis significantibus motum à loco, aut per locum, adjicitur proprium loci in ablativo: ut, *Nisi antè* b*Roma* a *profectus esses, nunc eam relinqueres*. b*Eboraco* (sive *per Eboracum*) a *sum profecturus iter*.

Ad eundem modum usurpantur *Domus* & *Rus*: ut, *Nuper exit* b*domo*. Ter. *Timeo nè pater* b*rure* a*redierit*.

Impersonalium Constructio.

GENITIVUS.

HÆc tria Impersonalia, *Interest*, *refert*, & *est*, quibuslibet genitivis annectuntur, præter hos ablativos

Domum & Domo admittunt eadem pronomina: Elegan
tius tamen dicitur, veni domum ad me, quam ad domum
meam
x Plurimis adductis testimonijs contendit Emsteruxius:
p 374 nomina 2ae decl: in abl: solo affecti: Carthagini autem
& Sagonti ut et Thebis, Amydis &c: esse abl: ab a nominibus
quae formant sextum casum in e vel i probatissimos omnes
authores dixisse: Carthagini Sagonto Lacedaemone carere
one Crotone Thebis Salamine, Babylone, Leucade vel
incuria vel nimia Grammaticorum diligentia factum esse
apud Caesar Min: Fel: p 384 apud Eutrop: lib: Paucos
dies ad Verbonium mansit Cas: Com: 1 52:

Respondentia quaestioni factae per: Quo?
Alt nos hinc alij clientes ibimus, Agros Virg: Ec: 1
ibi populus ponitur pro loco:
Incumanum venis Cic: fam: 10 2c:
Ad Myriam accessi &c: fam:
Rus in Thur: non legitur sine praepositione: Virg: Ec:
Cum vobis vos dilapsa domos & in vestra rura evitis
Quaecunq; aberunt herbas Virg 3 Georg:
Quaedam Appellativa in abl: sine praepos: efferuntur
in responsi quaest: qua, ut aetuosa vitâ Terrâ petere
terras maria, hostiali facta Verbum vagandi libertas
sibi hanc elegantiam vindicat totâ urbe toto foro: Ce
Camus patriâ fuit:
Verenda erat legere, animadvertere esset &c: Hellenismus
videatur esse pro esset:

x Verbum esse pro abl: meâ, tuâ, suâ, nostrâ, vestrâ, sal
mentum, hum &c: vide supra in sum gen: posse fal:

UMI

Quibus ablativis addi possunt genitivi, unius, solius, ipsius, de qua possessivis adeuntur:

Cætera hujusmodi explicantur per adverbia parum, paulum, tum, aliquantulum, multum, maximè, minus, minimè, magis, nihil, aliquid, vehementer, tantopere, infinitum, tantulum, plus, plurimum:

Dedit pro placet, cadit, cadit vel venit, venit in mentem
Restò interdum pro restitò ponitur, vt: Duo
Dum fugiunt Troes, dum restat barbarus Hector:

Vitricus qui meam duxit matrem & fui illius privignus: Socer cujus ego duco filiam, & ego sum illius gener:
Tiberius Octavij Augusti privignus & gener & filius adoptivus: Strada li: 2 de guerr. Belg: p. mihi 24:

Condecet, dedecet:
Imo Herculem vobis decet Plaut: Trin: Neque id: vos:
Nostro genere non decet Plaut: in Amph:

Neu qua nihil attinent: Hor:

× Justa & recta constructio est hæc Plautina, hæc

vos fœmininos, *Meâ, tuâ, ſuâ, noſtrâ, veſtrâ*, and *cujâ*; ut, [a] *Intereſt* [b] *magiſtratûs tueri bonos, animadvertere in malos.* [a] *Refert multùm Chriſtianæ* [b] *reipublicæ, Epiſcopos doctos & pios eſſe.* [b] *Prudentis* [a] *eſt multa diſſimulare.* [b] *Tuâ* [a] *refert teipſum nôſſe.* Cic. *Ea cædes crimini potiſſimûm datur ei,* [b] *cujâ* [a] *interfuit; non ei, cujâ nihil interfuit.*

Adjiciuntur & illi genitivi, *Tanti, quanti, magni, parvi, quanticunq;, tantidem*: ut, [b] *Magni* [a] *refert quibuſcum vixeris.* [b] *Tanti* [a] *refert honeſta agere. Veſtrâ* [b] *parvi* [a] *intereſt.* Et, *Intereſt ad laudem meam.*

DATIVUS.

In dativum feruntur hæc Impersonalia, *Accidit, certum eſt, contingit, conſtat, confert, competit, conducit, convenit, placet, diſplicet, dolet, expedit, evenit, liquet, libet, licet, nocet, obeſt, prodeſt, præſtat, patet, ſtat, reſtat, benefit, malefit, ſatisfit, ſupereſt, ſufficit, vacat*, pro *otium eſt*: ut, *Convenit* [b] *mihi tecum.* Saluſt. *Emori per virtutem* [b] *mihi* [a] *præſtat quàm per dedecus vivere.*

Ovid. *Non* [a] *vacat exiguis rebus adeſſe* [b] *Jovi.*

Ter. [a] *Dolet dictum imprudenti* [b] *adoleſcenti & libero. A noverca* [a] *malefit* [b] *privignis. A Deo* [b] *nobis* [a] *benefit.*

Virg. [a] *Stat* [b] *mihi caſus renovare omnes*; id eſt, *ſtatutum eſt.*

ACCUSATIVUS.

Hæc Impersonalia accuſandi caſum exigunt, *Juvat, decet*, cum compoſitis, *delectant, oportet*: ut, [b] *Me* [a] *juvat ire per altum.* [b] *Uxorem ædes curare* [a] *decet.* [a] *Dedecet* [b] *viros muliebriter rixari.* Cato; [b] *Patremfamilias vendacem, non emacem eſſe* [a] *oportet.*

His verò, *Attinet, pertinet, ſpectat*, propriè additur præpoſitio *Ad*: ut, *Méne vis dicere, quod* [b] *ad te* [a] *attinet?* [a] *Spectat* [b] *ab omnes benè vivere.* Accuſat cum præp.

Quintilian. [a] *Pertinet* [b] *in utramq; partem.*

His Impersonalibus ſubjicitur accuſativus cum genitivo, *Pœnitet, tædet, miſeret, miſereſcit, pudet, piget*: ut Accuſat. cum genit.

Cic.

Cic. *Si ad centesimum vixisset annum,* bb *senectutis* b *eum suæ non* a *pœniteret.* a *Tædet* b *animam meam* bb *vitæ meæ.* bb *Aliorum* b *te* a *miseret,* bb *tui nec* a *miseret, nec pudet.* bb *Fratris* b *me quidem* a *piget, pudetq;.*

Impersonalia aliquando fiunt personalia.

Nonnulla Impersonalia remigrant aliquando in personalia: ut, Virgil.

Non omnes a *arbusta* b *juvant, humilesq; myricæ.*

Ovid. *Namque* b *decent animos mollia* a *regna tuos.*

Senec. *Agricolam* a *arbor ad frugem producta* b *delectat.*

a *Nemo miserorum* b *commiserescit.*

Te non b *pudet* a *istud? Non te* a *hæc* b *pudent?*

Cœpit, &c.

Cœpit, incipit, desinit, debet, solet, & potest, impersonalibus juncta, impersonalium formam induunt: ut, Quint. *Ubi primùm* a *cœperat non* b *convenire, quæstio oriebatur.* Idem; b *Tædere* a *solet avaros impendii.* a *Desinit illum studii* b *tædere. Sacerdotem injuriæ* b *pudere* a *debet.* Quint. b *Perveniri ad summum, nisi ex principiis, non* a *potest.*

Verbum Impersonale passivæ vocis, similem cum personalibus passivis casum obtinet: ut, Cæsar; b *Ab hostibus constanter* a *pugnatur.*

Qui quidem casus interdum non exprimitur: ut, Virgil.—*strato* a *discumbitur* b *ostro.*

Verbum Impersonale passivæ vocis, pro singulis personis utriusq; numeri indifferenter accipi potest: ut, ab *Statur*, id est, *sto, stas, stat, stamus, statis, stant*: videlicet ex vi adjuncti obliqui: ut, a *Statur* b *à me*, id est, *sto*: a *Statur* b *ab illis*, id est, *stant.*

PARTICIPII CONSTRUCTIO.

PArticipia regunt casus verborum à quibus derivantur: ut, Virg. —*Duplices* a *tendens ad sydera* b *palmas, Talia voce refert.*

Idem; *Ubera* b *lacte domum referent* a *distenta capellæ.* a *Diligendus* b *ab omnibus.*

Quamvis in his usitatior est dativus: ut,

Terent. *Restat Chremes, qui* b *mihi* a *exorandus est.*

GENI-

condibio paenitet me: figurata vero, paenitet me huius conditionis sed illa excidit, alia in eius locum figurata successit: huic locutioni similis est illa venit mihi in mentem, eius rei, quam esse Atticissimum docet Priscianus l. 18: & Budaeus Hellenissimum: Disparatarius, pro recordor poni, vel nominativum recordatio subintelligi vult: Menedemi sortem miseret me &c. Haud:

Plurima quae pro personalibus habentur, si excutias per quaestionem quid deprehendentur personalia, V. Qq: Emori pro virtute praestat quam per dedecus vivere. Quid praestat? Emori pro virtute. Infinitivus sc. aut sententia est verbo nominativus: ~~~~

// Participia, quod ad significationem attinet suae verba imitantur, activa actionem passiva passionem sed a communibus praesentis & futuri in rus actionem in dus passionem, praeteriti utrumque ut complexus a deponent. fut: in dus passionem ut sequendus, caetera actionem ut sequens, sequuturus secutus. Praeterita a verbo passivi certatus, franus, ausus, gavisus, fisus solitus ut & haec argutus, cautus, circumspectus, contemptus, contentus, dilectus, falsus, fluxus, perfusus, situs, tutus, voce passionem imitantur significatione actionem: ~~~~

Participia in ans & ens non raro naturam nominum induunt Gen: regunt ut amans fugiens fibiens, abundans, potens, impotens insolens impatiens non ita multa tamen præteriti temporis participia, consultus, profusus, docus indocus, infuetus & fastidiosus exoches, fessus, falsus victus ocius, studiosus perilus, admittunt dandi: cum præpositione ad: [illegible]

Sui negotij bene gerens Cic:
Patiens pulveris alq; solis Hor:

Filia cum laude te Mamitore fati Ovid:
Tunc nec te tigride natam mitam q;
ab his majoribus orti: Hor Sat 2:
Divosne. prisci natus ab Anacho Hor Sat 5:

Ex hum in indicando hum exprobando
Verumq; casum admittit: Alvarez:

Inferra loci -

GENITIVUS.

Participiorum voces, cùm fiunt nomina, genitivum postulant: ut, Salust. [b]*Alieni* [a]*appetens*, [b]*sui* [a]*profusus*. [a]*Cupiētissimus* [b]*tui*. [a]*Inexpertus* [b]*belli*. [a]*Indoctus* [b]*pilæ*. Genitivus.

ACCUSATIVUS.

Exosus, *perosus*, *pertæsus*, activè significant, & in accusativum feruntur: ut, *Immundam* [b]*segnitiem* [a]*perosa*. *Astronomus* [a]*perosus ad unum* [b]*mulieres*. Sueton. [a]*Pertæsus* [b]*ignaviam suam*. Accusativus.

Exosus & *perosus* etiam cum dandi casu leguntur, videlicet passivè significantia: ut, *Germani* [b]*Romanis* [a]*perosi sunt*. [a]*Exosus* [a]*Deo & sanctis*. Dativus.

ABLATIVUS.

Natus, *prognatus*, *satus*, *cretus*, *creatus*, *ortus*, *editus*, in ablativum feruntur: ut, Terent. *Bona bonis* [a]*prognata* [b]*parentibus*. Virg.—[a]*sate* [b]*sanguine divûm*. Idem; *Quo* [b]*sanguine* [a]*cretus*? Ovid. *Venus* [a]*orta* [b]*mari mare præstat eunti*. [b]*Terrâ* [a]*editus*. Ablativus.

ADVERBII CONSTRUCTIO.

NOMINATIVUS.

EN & *ecce*, demonstrandi adverbia, nominativo frequentiùs junguntur, accusativo rariùs: ut, Virg. [a]*En* [b]*Priamus*, *sunt hîc etiam sua præmia laudi*. Cicer. [a]*Ecce tibi* [b]*status noster*. Virg. [a]*En quatuor* [b]*aras*. [a]*Ecce duo tibi Daphni*, *duoq*, [b]*altaria Phœbo*.

En & *ecce* exprobrantis, soli accusativo nectuntur: ut, [a]*En* [b]*animum & mentem*. Juven. [a]*En* [b]*habitum*. Terent. *Ecce autem* [b]*alterum*.

GENITIVUS.

Quædam adverbia loci, temporis, & quantitatis, genitivum post se recipiunt.

Loci:

Loci. Loci: ut, *Ubi, ubinam, nusquam, eò, longè, quò, ubivis, huccine*: ut, [a]*Ubi* [b]*gentium*? [a]*Quo* [b]*terrarum abiit*? [a]*Nusquam* [b]*loci invenitur*. [a]*Eò* [b]*impudentiæ ventum est*. Ter. *Ah* [a]*minimè gentium, non faciam*.

Genit. fœstivitatis. Hîc genitivus *gentium* festivus causâ additur.

Temporis. Temporis: ut. *Nunc, tunc, tum, interea, pridie, postridie*: ut, *Nihil* [a]*tunc* [b]*temporis amplius quàm flere poteram*. [a]*Pridie ejus* [b]*diei pugnam inierunt*. [a]*Pridie* [b]*calendarum*, seu [b]*calendas*.

Quantitatis. Quantitatis: ut: *Parùm satis abundè* &c. ut, [a]*Satis* [b]*eloquentiæ*, [b]*sapientiæ* [a]*parum*, [a]*Abunde* [b]*fabularum audivimus*.

Instar. *Instar*, æquiparationem, mensuram, aut similitudinem significat: ut, Virg. [a]*Instar* [b]*montis equum divinâ Palladis arte Ædificant. Mittitur Philippus solus, in quo* [a]*instar omnium* [b]*auxiliorum erat*.

Ovidius; *Sed scelus hoc* [b]*meriti pondus &* [a]*instar habet*.

Nota. Hîc apponitur interdum præpositio *Ad*: ut, *Valis* [a]*ad instar* [b]*castrorum clauditur*.

Populus Rom. è parva origine [a]*ad tantæ* [b]*magnitudinis* [a]*instar emicuit*,

DATIVUS.

Quædam dativum admittunt nominum unde deducta sunt: ut, *Venit* [a] *obviàm* [b] *illi*. Nam *obvius illi* dicitur. *Canit* [a] *similiter* [b] *huic*. Et, [b]*Sibi* [a] *inutiliter vivit*. [a]*Propinquius* [b] *tibi sedet, quàm mihi*.

Dat. adverbial. Sunt & hi dativi adverbiales; *Tempori, luci, vesperi*: ut, [b]*Tempori* [a] *venit, quod omnium rerum est primum*. [b]*Luci* [a]*occîdit hominem. Vidi ad vos* [a] *afferri* [b] *vesperi*.

ACCUSATIVUS.

Sunt quæ accusandi casum admittunt præpositionis unde sunt profecta: ut,

Castra [a] *propiùs* [b] *urbem moventur*.

Cedo. Salust: [a] *Proximè* [b] *Hispaniam sunt Mauri*.

Cedo, flagitantis exhiberi, accusativum regit: ut, Terent. [a] *Cedò quemvis* [b] *arbitrum*.

ABLA-

Jamdudum abhinc tres dies: Abl. & sec: L:

Pridie & postridie accus: admittit ubi
præpositionis ante vel sibi subaudita

Ergò pro causâ Genit: regit at:
amoris ergò ____ illius ergò venimus

Constat n: g Indeclin:

Hactenus conveniebat, conquenebat:

* pro tempore huc ~~tempori~~ usserre

Propius aliquando jungitur cum præpositione a
propius à turris virg: Habet propius stabulis armenta
tenerent fortassis intelligitur præpositio à

Ecce est pecius verbum defectivum & in imperat:
tantum legitur: ~ ~ ~ ~

Litare significat facto sacrificio placasse numi-
nem, quia omnes quidam sacrificium fauere litare
Non quâcunq; manu victima casa litat: sic Plaut.
in Pœnulo: Tum Iupiter faciat, ut semper sacrificio nec unquam litem

ABLATIVUS.

Adverb. diversitatis. * *

Adverbia diversitatis, *Aliter, secùs*; & illa duo, *Antè, pòst*, cum ablativo non rarò inveniuntur: ut, b*Multo*a *aliter*. b*Paulo* a*secùs*. b*Multo*a *antè*. * *Longe secùs*. Virgil.—*longo* a *post* b*tempore venit*. a*Paulo* a*post*. Nisi & ipsa Adverbia potiùs censenda sunt.

Adverb. Compar. & Superlat. grad.

Adverbia comparativi & superlativi gradus, admittunt casus comparativis & superlativis assuetos subservire, sicut antè præceptum est: ut, *Accessit* a *propius* b *illo*. a*Optime* b*omnium dixit*. Cic. Legimus, a*Propiùs* b *ad deos*, & a*Propiùs* a *à terris*.

Plus.

Plùs nominativo, genitivo, accusativo, & ablativo junctum reperitur: ut, Liv. *Paulo* a *plùs trecenta* b*vehicula sunt amissa*.

Idem; b*Hominum eo die cæsa* a *plùs duo millia*.
a*Plùs quàm quinquaginta* b *hominum ceciderunt*.
*Abierat acies paulò*a *plùs quingentos* b*passus*.
Terent. *Dies triginta, aut* a *plùs* b*eo, in nave fui*.

Quibus verborum modis, quæ congruant Adverbia.

Ubi, postquam cum.

Ubi, postquam, & *cùm*, temporis adverbia, interdum indicativis, interdum verò subjunctivis verbis apponuntur: ut, Virgil. *Hæc* a *ubi dicta* b *dedit*.
Terent. a*Ubi nos* b *luverimus, si voles, lavato*.
Virg. *Cùm* b*faciam vitulam pro frugibus, ipse venito*.
Idem; a*Cum* b*canerem reges & prælia, Cynthius aurem vellit*.

Nota. Donec.

Hic priùs adverbiũ, posterius cõjunctio esse videtur.

Donec pro *Quamdiu*, indicativo gaudet: ut, Ovidius, a*Donec* b*eram sospes*.
Idem, a *Donec* b *eris felix, multos numerabis amicos*.

Pro *quousq*, nunc indicativum, nunc subjunctivum exigit: ut, Virgil.
*Cogere*a *donec oves stabulis, numerumq, referre* b*jussit*.
Colum. a*Donec ea aqua quam adjeceris decocta* b*sit*.

Dum

Dum. *Dum*, de re præsenti non perfecta, aut pro Quamdiu, fatendi modum poscit: ut,

Terent. [a]*Dum* [b]*apparatur virgo in conclavi.*

Idem, *Ego te meum dici tantisper volo,* [a]*dum quod te dignum est* [b]*facis.*

Dum pro *dummodo*, aliàs potentiali, aliàs subjunctivo nectitur: ut, [a]*Dum* [b]*prosim tibi.*

[a] *Dum nè ab hoc me falli* [b]*comperiam.*

Dum pro *donec*, subjunctivo tantùm: ut,

Virgil. *Tertia* [a] *dum Latio regnantem* [b]*viderit æstas.*

Quoad. *Quoad* pro *quandiu*, vel indicativis, vel subjunctivis; pro *donec*, subjunctivis solis adhibetur: ut, [a] *Quoad* [b]*expectas contubernalem?* Cicer. [a]*Quoad* [b]*possem & liceret, ab ejus latere nunquam discederem.*

Omnia integra servabo, [a]*quoad exercitus hinc* [b]*mittatur.*

Simulac. *Simulac, simulatq;*, indicativo & subjunctivo adhærent: ut, [a]*Simulac belli patiens* [b]*erat.*

Virgil.—[a]*Simulatque* b *adoleverit ætas.*

Quemadmodum, &c. *Quemadmodum, ut, utcunque, sicut*, utrumq; modum admittunt: ut, Eraſ. [a]*Ut* [b] *salutabis, ità & resalutaberis.* Horat. [a]*Ut sementem* [b]*feceris, ità & metes.*

Ut pro *postquam* indicativo jungitur: ut, [a]*Ut* [b]*ventum est in urbem.*

Quasi, &c. *Quasi, ceu, tanquam, perinde-ac si, haud-secus-ac si*, quum proprium habent verbum, subjunctivo apponuntur: ut, [a]*Tanquam* [b] *feceris ipse aliquid.*

Terent. [a] *Quasi non* [b]*nôrimus nos inter nos.*

Aliàs copulant consimiles casus: ut, *Novi* [b]*hominem* [a]*tanquam* [b]*te. Arridet mihi,* [a]*quasi* [b]*amico.*

Nè. *Nè* prohibendi, vel imperativis, vel subjunctivis præponitur: ut, Virg. [a]*Ne* [b]*sævi magna sacerdos.*

Terent. *Hic nebulo magnus est,* [a]*nè* [b]*metuas.*

Nè pro *non*, cæteris modis inservit.

Adverbia Præpositionum formam induunt. Adverbia, accedente casu, transeunt in præpositiones: ut, Juven. *Cantabit vacuus* [a]*coram* [b]*latrone viator.*

De

Adolescere to begin to grow or be ripe
Inolescere to be full ripe
Exolescere to decay:
vt how as, ꝯ, as, assoone as, after as Budæ:
vt that: foli subiunct
vt that foli subiunct:

Et Elocutiva quam, ac, atq, nec, non: Adverbia
similitudinis, ceu, tanquam, velut, quasi, uti;

Conjunctionum alia sententiam aut clausulam
inchoant: Nam, at, ast, ac, atq, &, aut, vel, nec,
neq, si, quin, quatenus, sim, seu, sive, ni nisi, sed verò:
Alia dictionis, uni, aut alteri subjicientur: Enim
quidem, quoq, autem, verò:
Reliqua indifferenter præponi aut postponi possunt.

Seu, & sive, utrique modo adjunguntur
Seu vita est catulis cerva fidelibus
Seu rapit Teutas Marsus aper plagas Hor:
Seu mastus omni tempore vitulus
Seu te in remoto gramine per dies
Festos reclinatum Bacchi Hor l 2 od 3
Sive sub incertas Zephyris motantibus umbras
Sive antro potius succedimus —— Virg:
Sive jactatam religarit nos: Scilicet navem: Hor

DE CONJUNCTIONUM *Conſtructione.*

Conjunctiones.

COnjunctiones copulativæ & disjunctivæ, cũ his quatuor, *quam, niſi, præterquam, an,* ſimiles omninò caſus nectunt: ut, *Socrates docuit* [a] *Xenophontem &* [b] *Platonem. Utinam calidus eſſet, aut* [b] *frigidus.* [b] *Albus an* [b] *ater homo ſit, neſcio. Eſt* [b] *minor natu quàm* [b] *tu.* [b] *Nemini placet niſi* (vel *præterquam*) [b] *ſibi.*

Conjunctiones copulant ſimiles caſus.

Excepto, ſi caſualis dictionis ratio aliqua privata repugnet, vel aliud poſcat: ut,

Exceptio.

[a] *Emi librum* [b] *centuſſi &* [b] *pluris,* [a] *Vixi* [b] *Romæ &* [b] *Venetiis.* Hor. *in Metii* [a] *deſcendat judicis* [b] *aures, Et* [b] *patris, & noſtras.*

Conjunctiones copulativæ, & disjunctivæ, aliquoties ſimiles modos & tempora conglutinant: ut, *Recto* [b] *ſtat corpore,* [b] *deſpicitq; terras.*

Aliquoties autẽ ſimiles modos, ſed diverſa tempora: ut, Ter. *Niſi me* [b] *lactâſſes amantẽ, & vanâ ſpe* [b] *produceres. Tibi gratias* [b] *egi, & te aliquãdo collaudare* [b] *poſſũ.*

Etſi, tametſi, etiamſi, quanquam, in principio orationis indicativos modos, in medio ſubjunctivos ſæpius poſtulant. *Quamvis* & *licèt* ſubjunctivos frequentiùs: ut, [a] *Etſi nihil novi* [b] *afferebatur.* [a] *Quanquam animus meminiſſe* [b] *horret.*

Etſi, tametſi &c.

Virgil. [a] *Quamvis Elyſios* [b] *miretur Græcia campos.*

Ovid. *Ipſe* [a] *licèt* [b] *venias Muſis comitatus Homere,*
Nil tamen attuleris, ibis Homere foras.

Ni, niſi, ſi, ſiquidem, quòd, quia, quàm, poſtquam, poſteaquam, ubi pro *poſtquam, nunquam, priuſquam,* & indicativis & ſubiunctivis adhærent: ut, [a] *Quòd* [b] *redieris incolumis, gaudeo. Caſtigo te, non* [a] *quòd odio* [b] *habeam, ſed* [a] *quòd* [b] *amem. Aliud honeſtum judicas,* [a] *quàm Philoſophi* [b] *ſtatuunt.* Plin. *Graviùs accuſas,* [a] *quam* [b] *patitur tua conſuetudo.*

Ni, niſi &c.

Si, utriq; modo jungitur: at *Si* pro *Quamvis,* ſubjunctivo tantùm: ut, Ter. *Redeam? non* [a] *ſi me* [b] *obſecret.*

Siquis

Siquis tantùm indicativo: ut, [a]*Siquis* [b]*adeſt.*

Quando &c. *Quando, quandoquidem, quoniam*: indicativo junguntur, ut Virg.

Dicite ([a]*quandoquidem in molli concedimus herba.*)

[a] *Quoniam mihi non* [b] *credis, ipſe facito periculum.*

Quippe. *Quippe* cùm proprium habet verbum, gaudet indicativo: ut, *Danda eſt huic venia,* [a] *quippe* [b] *ægrotat.*

Si addideris *Qui*, utrumque admittit modum: ut, *Non eſt huic danda venia,* [a] *quippe qui jam bis* [b] *pejeravit*, ſive [b] *pejeraverit.*

Qui. *Qui* cùm habent vim cauſalem, ſubjunctivum poſtulat: ut, *Stultus es,* [a] *qui huic* [b] *credas.*

Cùm. *Cùm* pro *quamvis*, pro *quandoquidem*, vel *quoniam*, ſubjunctivum ſemper adheret: ut,

Cicero; *Nos,* [a] *cùm præcipi nihil poſſe* [b] *dicamus, tamen aliis de rebus diſſerrere ſolemus.*

Virgil. [a] *Cùm* [b] *ſis officiis Gradive virilibus aptus.*

Cùm & Tum. *Cùm* & *tum*, item *Tum* geminatum, ſimiles modos copulant: Eſt autē in *Cùm*, quidd ā minus, atq; adeo in priore clauſulæ parte ſtatuitur; in *Tum*, quiddam majus, ac proinde in poſteriore clauſulæ parte collocatur: ut, [b] *Amplectitur* [a] *cùm eruditos omnes,* [a] *tum imprimis Marcellum.* [b] *Odit* [a] *tum literas,* [a] *tum virtutem.*

Ne, an, num. *Nè, an, num*, interrogandi particulæ, indicativū amant: ut, Vir. [b] *Superát* [a] *ne, & veſcitur aurâ Æthereâ?*

At cùm accipiuntur dubitativè aut indefinitè, ſubjunctivum poſtulant: ut, *Viſe* [a] *num* [b] *redierit.*

Nihil refert [b] *feceris* [a] *ne,* [a] *an* [b] *perſuaſeris.*

Ut. *Ut*, cauſalis ſeu perfectiva conjunctio, & *Ut* pro *Ne non*, poſt verba timoris, nunc potentiali, nunc ſubjunctivo jungitur: ut, Terentius;

Filium perduxere illùc ſecum, [a] *ut unà* [b] *eſſet, meum.*

Idem; *Te oro Dave,* [a] *ut* [b] *redeat jam in viam.*

Idem; *Metuo, ut* [b] *ſubſtet hoſpes*, id eſt, *nè non ſubſtet.*

Ut, concedentis, ſeu poſitum pro *Quanquam*, & *Ut*, pro *Utpote*, ſubjunctivo ſervit: ut,

[a] *Ut*

Ne exeat regnum

Donec Avernas exierit valles — Ovid: met: 10:
Et pessimus certe gubernator, qui navem, dum, porto, egredi-
tur, impegit. Quintil. l. 11 c.
Cum limen exirem: rex: Hisc
annum tertium & octogesimum excessit Plin: 2 ep 1 l:
Exiluit cathedram ib. epist: 3 l:
Si inest in oratione mixta modestia gravitas: Cic off 2

X Item, per, super, apud, usq, ad;
Crescit in dies singulos hostium numerus: Cic 1 Catil:
Reges in ipsos imperium est Jovis Hor: 3 l 1 ode:
Non probantur in vulgus Cic: Laval:
In nonas Febr: consilium caedis transtulerunt Salust: Catil:
Utinam oculos in pectora posses inserere Ovid 2 met
In calib monte itur. Hellenes:
Ille ubi misit familicus vidit me esse in tantum honor
In peconum fuisse potestatem Cic: in fam: (rex Eum 2)
In potestatem habere: Cic: 1 bell: civil:

[a]*Ut omnia* [b] *contingant quæ volo, levari non possum. Non est tibi fidendum,* [a]*ut qui toties* [b] *fefelleris.* [a]*Ut qui solus relictus* [b]*fueris.*

Ut pro *Postquam*, pro *Quemadmodum*, vel *Sicut*, & interrogativum, indicativis nectitur: ut, Cicer.

[a]*Ut ab urbe* [b]*discessi, nullum intermisi diem, quin scriberem.*

Terent. *Tu tamen has nuptias perge facere,* [a]*ut* [b]*facis.*

Idem; *Credo* [a] *ut* [b] *est dementia.*

Virgil. [a]*Ut* [b]*valet?* [a]*Ut* [b]*meminit nostrî?*

Quanquam de hoc in adverbii quoque constructione paulò suprà est dictum.

PRÆPOSITIONUM

Constructio.

PRæpositio subaudita interdũ facit ut addatur ablativus: ut, *Habeo te* [a] *loco parentis*, id est *in* [b] *loco*. *Apparuit illi humanâ* [a b] *specie*, i. [a] *sub humana* [b] *specie*. *Discessit* [b] *magistratu*, id est, *à* [b] *magistratu*.

Præpositio in compositione, eundem nonnunquam casum regit, quẽ & extra compositionem regebat: ut, Virgil. *Nec posse* [b] *Italiâ Teucrorum* [a] *avertere regem*. [a] *Prætereo* [a] *te insalutatum*.

Idem; ——*emoti* [a] *procumbunt* [b] *cardine postes.*

Idem; [a] *Detrudunt naves* [b] *scopulo*.

Verba cõposita cũ A, ab, &c.

Verba composita cum *A, ab, ad, con, de, è, ex, in*, non nunquam repetunt easdẽ propositiones cum suo casu extra compositionem ídque elegantèr: ut, [a] *Abstinuerunt* [b] *à viris*. Terent. *Amicos* [a] *advocabo* [b] *ad hanc rem.* [b] *Cum legibus conferemus.*

Cic. [a] *Detrahere* [b] *de tua fama nunquam cogitavi. Cùm* [b] *ex insidiis* [a] *evaseris*. Terent. *Postquam* [a] *excessit* [b] *ex ephebis.* [b] *In Rempublicam cogitatione curâq;* [a] *incumbe.*

In cum Accusativ.

In pro *Erga, contra*, & *ad*, accusativum habet: ut, Virgil. *Accipit* [a] *in* [b] *Teucros animũ mentemq;* [a] *benignã.*

Idem; *Quid meus Æneas in* [b] *te committere tantum? Quid Troes potuêre?*

Idem; *Quò te Mœre pedes? an, quò via ducit,* [a] *in* [b] *urbem?*

Item cum accuſativo jungitur, quoties diviſio, mutatio, aut incrementũ rei cũ tempore ſignificatur: ut, Virgil. *Eſtq; locus* [b] *partes ubi ſe via findit* [a] *in ambas.* Ovid. *Verſa eſt* [a] *in* [b] *cineres ſoſpite Troja viro.*

——*amor mihi creſcit* [a] *in* [b] *horas.*

In cum ablativo. *In*, cùm ſignificatur actus in loco, ablativũ poſtulat: ut, Ovid, *Scilicet ut fulvum ſpectatur* [a] *in ignibus aurũ.*

Sub cum accuſativo. *Sub* pro *Ad*, *per*, & *ante*, accuſativo innititur: ut, [a] *Sub* [b] *umbram properemus.* Liv. *Legati ferè* [a] *ſub id* [b] *tempus ad res repetendas miſſi*; i. e. [a] *per id* [b] *tempus.*

Sum cum ablativo. Virg.—[a] *ſub* [b] *noctem cura recurſat*; id eſt, *Paulo ante noctem*, vel *inſtante nocte.* Alias, ablativum admittit: ut, *Quicquid* [a] *ſub* [b] *terra eſt, in apricum proferet ætas.* Virgil. ——[a] *ſub.b nocte ſilenti*, id eſt [a] *in* [b] *nocte ſilenti.*

Super cum accuſat. *Super* pro *Ultra*, accuſativo jungitur: ut, Virg. —[a] *Super* [b] *Garamantas & Indos Proferat imperium.* *Super* pro *De*, & *in*, ablativo: ut, Tacit. *Multus* [a] *ſuper ea* [b] *re variúſque rumor.* Virg. [b] *Fronde* [a] *ſuper viridi.*

Super cum ablativo, Subter. *Subter*, uno ſignificatu utriq; caſui apud autores jungitur: ut, Liv. *Pugnatum eſt ſuper* [a] *ſubtérque* [b] *terras.* Virg.—*omnes ferre libet* [a] *ſubter* [b] *denſa teſtudine caſus.*

Tenus. *Tenus* gaudet ablativo & ſingulari & plurali: ut, [b] *Pube* [a] *tenus.* [b] *Pectoribus* [a] *tenus.* At genitivo, tantùm plurali: ut, [b] *Crurum* [a] *tenus.*

Præpoſitiones migrant in adverbia. Præpoſitiones cum caſum amittunt, migrant in adverbia: ut, Virg.——*longo* [a] *poſt* [b] *tempore venit.*

Idem; [a] *Pone ſubit conjux, ferimur per opaca locorum.*

Idem;—*coràm quem quæritis adſum Troius Æneas,*

INTERJECTIONUM.

Conſtructio.

INterjectiones non rarò abſolutè, & ſine caſu pronuntur: ut, Virgilius;

Spem gregis ([a] *ah!*) *ſilice in nuda connixa reliquit.*

Terent. *Quæ* ([a] *malùm*) *dementia?*

Abs præponitur ꝑ & interdum R.

ꝑ sub ipsâ die Plin: 32 c 8:
ꝑ sub: exitu vita Sueton in Nerone c 42:
ꝑ Quàm præter & inter; erant enim super mille
Sueton Augusti: c 32
Sed & super omnia dona unum ore virg: 9 clar:
In sermone nato super eam Sueton in Claud: c 34
Proprio verso & Genuino significatu utrumq; casu admittit

O exultantis, collaudentis aut etiam dicentis
Nominativo & vocativo præponitur: Ut o dix fortis atq; amico
rex: in Phorm: o magnus potthac inimicis ejus hor
2 Sat: 2 lib: Alloquentis & vocantis soli vocativo jungitur

Jo triumphe Horat
Heu mihi Plaut: mil glo:
Oh me rex: Adelph act 3 sc: 2
Heus tu:
Vae soli dat: jungitur: ut vae vobis:
Hem dat & accus: regit: ut Hem Davum:
tibi dixerit: ~~~~~~~~~~~~~~~~

Nota Diaeresis seu divisionis vocalium sunt duo puncta subscripta ut äera:
Hyphen ita connectit duo vocabula ut proximi ad compositorum naturam accedant sic: ante malorum: pater ——— familias:
∇ Prothesis apponit capiti quod Aphaeresis aufert
× Solent Poëta in quibusdam vocibus post syllabam naturâ brevem ut eam producant: consonam immediate sequentem geminare, praecipuè post praepositionem re: ut quatior, Porsenna, reppeti, repuli, retuli, rellabitur, reddico.
L Deûm, equûm, curruûm, pro deorum equorum curruum; & Item genitivus conciss frequentissimus est apud Poëtas:
Syncope de medio tollit: quod Epenthesis infert: ~~~
Auferl Apocope, finem quem dat Paragoge. ~~
Natis divisse duobus Hor: & sat 3: ferum: pro divisisse ~~
sic promisse pro promisisse & furere pro furerisse; Abs ~~
straxe pro abstraxisse apud Lucret: Summosse omnes pro: ~~
summovisses Hor: × Curru, stipite, venatu, pro curvus, aspec: ~~
tui venatui & Dativus quarta flexus quo facilè ab nominibus ~~
tricis inferiret, apud Poëtam: Apocopen semper patitur: ×

O Exclamantis, nominativo, accusativo, & vocativo jungitur: ut, [a]*O festus* [b]*dies hominis!*
Virg. [a]*O fortunatos nimiùm, bona si sua nôrint,* [b]*Agricolas!*
Idem; [a]*O formose* [b]*puer, nimiùm ne crede colori.*

Heu & *Prô*. nunc nominativo, nunc accusativo adhærent: ut, [a]*Heu* [b]*stirpem invisam!*
Terent. [a]*Prô* [b]*Jupiter! tu homo adigis me ad insaniam.*
Idem; [a]*Prô Deûm atq; hominum* [b]*fidem!*
Prô sancte [b]*Jupiter!* apud Plaut.

Hei & *Væ*, dativo opponuntur: ut, (*herbis!*
Ovid. [a]*Hei* [b]*mihi, quòd nullis amor est medicabilis*
Terent. [a]*Væ misero* [b]*mihi, quanta de spe decidi!*

DE FIGURIS.

Figura quid sit.

FIgura est novata arte aliqua dicendi forma. Cujus duo tantùm genera, Dictionis scilicet & Constructionis, hoc loco trademus.

FIGURÆ DICTIONIS.

Figuræ dictionis sunt sex { Prothesis, Epenthesis, Paragoge, Aphæresis, Syncope, Apocope.

Prothesis. ▽ *Prothesis*, est appositio literæ *vel* syllabæ ad principium dictionis: ut, *Gnatus* pro *natus*. *Tetuli* pro *tuli*.

Aphæresis. *Aphæresis*, est ablatio literæ *vel* syllabæ à principio dictionis: ut, *Ruit* pro *eruit*. *Temnere* pro *contemnere*.

Epenthesis. × *Epenthesis*, est interpositio literæ *vel* syllabæ in medio dictionis: ut, *Relliquias*, *relligio*, addita *l*; *Indùperatorem*, pro *Imperatorem*.

Synthesis ⌐ *Syncope*, est ablatio literæ *vel* syllabæ è medio dictionis: ut, *Abiit*, *petiit*, *dixti*, *repôstum*, &c.

Paragoge. *Paragoge*, est appositio literæ *vel* syllabæ ad finem dictionis: ut, *Dicier*, pro *dici*.

Apocope. *Apocope*, est ablatio literæ *vel* syllabæ à fine dictionis: ut, *Peculî* pro *peculii*. *Dixtin'* pro *dixtine*. *Ingenî* pro *ingenii*.

× Litera censetur Mutata Metathesis [illegible] FIGU-

Anastrophe est ordo verborum præpostérus ut: nam: vitijs nemo sine nascitur: Hor: Heroicis ut [illegible] unum exprimiha[illegible] ut patris Libamus & auro: pro auratis patris: virg: Hypalage est ordo regiminis inversus: ut Phana obscuri sola sub rupe Cumæ pro: sola sub obscura rupe Cumæ: Nova fert animus [illegible]

FIGURÆ CONSTRUCTIONIS.

Figuræ conſtructionis ſunt octo. Appoſitio, Evocatio, Syllepſis, Prolepſis, Zeugma, Syntheſis, Antipoſis, Synecdoche. Addunt quidam Enallage & Aleipſis, Pleonasmus, Anastrophe, Hendiadis Hipallage, Hysteron, Proteron, Synecdoche, Hellenismus Archaismus

APPOSITIO.

Appoſitio quid ſit

APpoſitio, eſt duorum ſubſtantivorum ejuſdem caſûs, quorum altero declaratur alterum, continuata, ſive immediata conjunctio: ut, [a] *Flumen* [b] *Rhenus*; Poteſt autem Appoſitio plurium ſubſtantivorum eſſe: ut. [a] *Marcus*, [b] *Tullius*, [bb] *Cicero*.

Interdum apud autores in diverſis caſibus ponuntur ſubſtantiva, perinde quaſi ad diverſa pertinerent: ut, [a] *Urbs* [b] *Patavii*, apud Virgilium: [a] *Urbs* [b] *Antiochiæ*, apud Ciceronem.

In Appoſitione ſubſtantiva non ſemper ejuſdem generis aut numeri inveniuntur: Nam quoties alterum ſubſtantivorum caret numero ſingulari, aut eſt nomen collectivum, diverſorum numerorum eſſe poſſunt: ut, [a] *Urbs* [b] *Athenæ*.

Ovid. *In me* [b] *turba ruunt luxurioſa* [a] *proci*.

Virgil. *Ignavum* [a] *fucos* [b] *pecus à præſepibus arcent*.

Triplici nomine fit Appoſitio.

Reſtringendæ generalitatis gratiâ: ut, [a] *Urbs* [b] *Roma*. [a] *Animal* [b] *equus*.

Tollendæ æquivocationis cauſâ: ut, [a] *taurus* [b] *mons Aſiæ*. [a] *Lupus* [b] *piſcis*.

Et ad proprietatem attribuendam: ut, [a] *Eraſmus* [b] *vir exactiſſimo judicio*. [a] *Nereus* [b] *adoleſcens inſigni formâ*. [a] *Timotheus* [b] *homo incredibili fortunâ*.

EVOCATIO.

Evocatio quid ſit.

CUm prima vel ſecunda perſona immediatè ad ſe evocat tertiã; ambæ fiunt primæ vel ſecundæ perſonæ: ut, [a] *Ego* [b] *pauper laboro*, [a] *Tu* [b] *dives ludis*.

Eſt

x &c. pro. in novas formas mutata corpora. Historiam Prokleon ut
mordamur. Sin media arma quamus, ulteriùs. Ut nunc
pilâ lappis, inimicum & dura cruris, pro, ladere pila est inimicum
lappis & cruris

Tulliola dilicia nostra munusculum tuum flagitat. &c.
Dilicia hua nostra &c. scripsus:
Quinquaginta illi thalami ipse tanta Neptunum Virg. Aen. 2
Nam quo ergo mille mihi protulit pectore pappes
Spem vobis vestri _____ Ovid. Met. 13:

Interdum contenta sunt duo supposita verbo singulari: Vt mens, & ratio, & consilium sim sensibus est: Cic: de Sen:

Est ergò Evocatio, immediata tertiæ personæ ad primam vel secundam reductio.

Observandum verò est, Verbum semper convenire cum persona evocante: ut, [a]*Ego pauper* [b]*laboro.* [a]*Tu dives* [b]*ludis.* Nam in Evocatione quatuor sunt notanda: Persona evocans, quæ semper est primæ vel secundæ; Evocata, quæ semper est tertiæ; Verbum, quod semper est primæ vel secundæ personæ; & Absentia conjunctionis. In Evocatione persona evocans & evocata aliquando sunt diversorum numerorum, utpote vel cùm persona evocata caret numero singulari: ut, [a]*Ego tuæ* [b] *deliciæ istûc veniam*: aut cùm est nomen collectivum: ut, *Magna* [a]*pars studiosorum amœnitates* [b]*quærimus*: hîc subauditur *nos*: aut deniq; cùm est nomen distributivum, ut, *In magnis* [b]*læsi rebus* [a]*uterq;* [b] *sumus*: intelligitur *nos*. Notanda quatuor.

Duplex autem est Evocatio: Explicita, ubi tam persona evocans quàm evocata exprimitur; & implicita, ubi persona evocans subintelligitur: ut, [a]*Sum pius* [b]*Æneas*: subintelligitur *ego*. Evocatio duplex.

[a]*Populus* [b]*superamur ab uno*: subauditur *nos*.

SYLLEPSIS.

Syllepsis, seu conceptio, est comprehensio indignioris sub digniore, à σὺν *con*, & λάβω *sumo*. Syllepsis quid sit.

Duplex autem est conceptio: Personarum scilicet, quoties persona concipitur cum persona; & Generum, quoties genus indignius cum genere digniore concipitur: Cujus declarandæ rei gratiâ, hæc quæ sequuntur observabis.

Copulatum per conjunctionem *Et*, *nec*, *neque*, & *Cum* pro *Et*, acceptum, est pluralis numeri, ac proinde verbum aut adjectivum, aut relativum exigit plurale. Quod quidem verbum, aut adjectivum, aut relativum, genere & personâ cũ digniore suppositio ac substantivo quadrabit; ut, *Quid* [a]*tu & soror* [b]*facitis?* Nota.

[a]*Ego & mater,* [b]*miseri perimus.*
[a]*Tu & uxor* [b]*qui* [b]*adfuistis, testes estote.*

Conceptio Personarum.

Dignior Persona.

Dignior, autem est persona prima quàm secunda aut tertia, & *dignior* secunda quàm tertia: ut, [a]*Ego & pater* [b]*sumus in tuto.* [a]*Tu atq; frater* [b]*estis in periculo. Neq;* [a]*ego neque tu* [b]*sapimus.*
Virgil—[b]*divellimur inde* [a]*Iphitus & Pelias mecum.*
Idem; [a]*Rhemus cum fratre Quirino jura* [b]*dabant.*

Cum.

Cum tamen singulare verbum magis amat: ut, *Tu quid ego &* [a]*populus mecum* [b]*desideret, audi.*

Conceptio generum.

Dignius genus.

Dignius etiam est masculinum genus quàm fœmininum aut neutrum, & *dignius* fœmininum quàm neutrum: ut, [a]*Rex & regina* [b]*beati.* [a]*Chalybs & aurum sunt in fornace probati. Hinc per vim* [a]*leges & plebiscita* [b]*coacta.*

Exceptio.

At cum substantiva res inanimatas significant, adjectivum aut relativum usitatiùs in neutro genere ponitur: ut, Virgil—*cùm Daphnidis* [a]*arcum.*
Fregisti & [a]*calamos,* [b]*quæ tu perverse Menalca,*
Et cum vidisti puero [bb]*donata, dolebas.*
Salust. [a]*Ira &* [a]*ægritudo* [b]*permista sunt.* Idem; *Huic* [a]*bella civilia,* [a]*cædes, &* [a]*discordia civilis,* [b]*grata fuerunt.* [a]*Virgo tua, &* [a]*baculus tuus, ipsa me* [bb]*consolata sunt.*

Conceptio duplex.

Porro *Conceptio* aliàs Directa est; nempe cùm cõcipiens, id est, dignius, & conceptum, id est, indignus, copulantur per *Et* vel *atq;* vel *que*: aliàs, Indirecta, cum copulantur per *Cum:* ut, [a]*Ego cum fratre* [b]*sumus candidi*; ubi utraque *Conceptio* est indirecta.

Syllepsis implicita.

Est etiam quædam Conceptio generum implicita; nempe quando nec genus concipiens, nec genus conceptum explicatur; sed de mare atque fœmina perinde loquimur, ac de solo mare: ut si dicam, [a]*Uterq; est* [b]*formosus*; loquens de *sponso & sponsa.*

Sic

Si Tullia lux nostra valetis ego & suavissimus
Cicero valemus. Cic: 14: l: epistle:

Hia cum causo de Numitore fati Ovi Fast 2:
mulcebris capti Marsq Venusq dolis: Ovid 2 de Arte.
Plebiscitum plebs fieri dicebatur unde.

tis genus atas, eloquentia prope paria fuere
Divitiæ decus gloria in oculis sita sunt Salust. Cat

UMI

Sic Ovid: [b] *Impliciti laqueis nudus* [a] *uterq; jacit*, loquens de *Marte* & *Venere*, reti implicitis à Vulcano.

PROLEPSIS.

PRolepsis seu præsumptio, est pronuntiatio quædã rerũ summaria. Fit autem cùm congregatio sive totum cum verbo *vel* adjectivo aptè cohæret; deinde partes totius ad idem verbum *vel* adjectivum reducuntur, cum quo tamen ferè non concordant: ut, [a] *Duæ aquilæ* [b] *volaverunt*; [ab] *hæc ab oriente*, [ab] *illa ab occidente*. Hîc congregatio sive totum, *Duæ aquilæ*, cum verbo *volaverunt*, per omnia concordant: cum quo partes, *hæc* & *illa*, ad idem verbum relatæ, in numero non concordant. Prolepsis.

Congregatio sive totum, est dictio pluralis numeri; ut, *Duæ aquilæ*: aut plurali æquivalens: ut, *Corydon & Thyrsis*. Nam copulatum æquivalet plurali: ut, Virg. [b] *Compulerantq; greges* [a] *Corydon & Thyrsis in unum*; [ab] *Thyrsis oves* [ab] *Corydon distentas lacte capellas*. Nota.

Aut congregatio est nomen collectivum: ut, [a] *Populus* [b] *vivit*; [ab] *alii in penuria*. [ab] *alii in deliciis*.

Sulpitius & *Aldus* quinq; dicunt in Prolepsi esse necessaria: Congregationẽ, ut, in priore exemplo, *duæ aquilæ*: Verbum, ut, *volaverunt*; Partes, ut, *hæc* & *illa*; Partiũ determinationem, ut, *ab oriente & occidente*; & Ordinẽ, videl. quòd totũ præcedat, partes sequantur. Quinque in prolepsi necessaria.

Duplex, autẽ est Prolepsis: Explicita, ubi omnia exprimuntur quæ in Prolepsi esse oportet: ut, [a] *Equi* [b] *cõcurrant*; [ab] *hic à dextra*, [ab] *ille à sinistra Hippodromi*: & Implicita, in qua aliquid tacetur: ut, Ovid. Prolepsis duplex.

[ab] *Alter in alterius* [a] *jactantes lumina vultus*,
Quærebant taciti noster ubi esset amor.

Deest altera partium cum determinatione, videl. [ab] *alter in alterius*. Et, [ab] *alter alterius onera* [b] *portate*. Ubi deest [a] *vos* & altera pars cùm determinatione, videlicet, & [ab] *alter alterius*.

Ter. [a] *Curemus aquam* [b] *utrique partem*; hîc totum *nos*

ſubintelligitur;& partes, *alter & alter*, includuntur in diſtributivo *uterque*.

Diomedes Prolepſin dicit eſſe, quoties id quod poſterius geſtum eſt, antè deſcribimus: ut, Virgilius, [a] *Lavináq; venit* [b] *Littora*. Lavinium enim nondum erat, cum Æneas veniret in Italiam: Dicitur verò Prolepſis, à προ, quod eſt *ante*, & λήϛω *ſumo*.

ZEGMA.

Zeugma quid ſit.

Zeugma eſt unius verbi vel adjectivi viciniori reſpondentis, ad diverſa ſuppoſita reductio, ad unum quidē expreſſè, ad alterum verò per ſupplemētum: ut, Cic. *Nihil te nocturnũ* [a] *præſidium palatii, nihil urbis* [a] *vigiliæ, nihil* [a] *timor populi, nihil* [a] *concurſus bonorum omnium, nihil hic munitiſſimus habendi Senatûs* [a] *locus, nihil horum* [a] *ora vultúſque* [b] *moverunt?* Hîc *moverunt* expreſſè reducitur ad *ora vultúſque*, at ad cætera per ſupplementum: ſubintelligendũ eſt enim *præſidium movit, vigiliæ moverunt, timor populi movit, bonorum concurſus movit, habendi Senatûs locus movit.* Attamen quando eſt comparatio vel ſimilitudo, verbum vel adjectivum convenit cum remotiore: ut, [a] *Ego melius quàm tu* [b] *ſcribo.* [a] *Ego ſicut fœnum* [b] *arui. Hoc* [a] *ille ità prudenter atq; ego* [b] *feciſſet.* Item per *niſi*; ut, Ter. *Talem filium* [a] *nulla niſi tu* [b] *pareret.*

Licèt Poëtæ interdum aliter loqui ſoleant: ut, Ovid. *Quid niſi ſecretæ* [b] *læſerunt Phyllida* [a] *ſylvæ?* De quibus in concordantia verbi & nominativi ſuprà eſt dictum: ut, Cic. *Quare, ut arbitror, priùs hic te nos, quàm iſtîc* [a] *tu nos videbit.*

Zeugma triplex.

Tribus modis fit Zeugma.

In Perſona: ut, *Ego &* [a] *tu* [b] *ſtudes.*

In genere: ut, *Maritus &* [a] *uxor eſt* [b] *irata.*

In numero: ut, —*Hic illius arma, Hic* [a] *currus* [b] *fuit.*

Ponitur aliquando verbum vel adjectivum in principio, & tũ vocatur Protozeugma: ut, [a] *Dormio* [a] *ego & tu.* Quãdoq; in medio, vocaturq; Meſozeugma: ut;

[a] *Ego*

UMI

Circuitur hominum millia, sex: sine timore praetoriis
suis nostra adducti
Latinum Capuáq, agro multatis: Liv: hoc est, Latinis et
Campani / Quanta cors subaudi syllaba.
In Eunuchum sua. Ter: prol: Eun: subaudi
fabulam.

Desine molliùs tandem querelarum. Hor: l2. Epod.
ad Hellenismum melius reflectar

[a]*Ego* [b]*dormio & tu.* Quandoque in fine, & vocatur Hypozeugma: ut, *Ego &* [a]*tu* [b]*dormis.*

Quatuorin Zeugmate requisita.

Requiruntur autem in Zeugmate quatuor: Duo subſtantiva, ut, *Rex & regina:* Conjunctio, quæ vel copulativa vel disjunctiva, vel etiam expletiva eſſe poteſt; ut, *Et, vel,* &c. Verbum vel adjectivum: ut, *Irata eſt:* & quòd verbũ vel adjectivum viciniori ſuppoſito reſpõdeat. Fit etiã quoddã Zeugmatis genus per adverbia: ut, [b]*Cubas* [a]*ubi ego.* [b]*Cœnas* [a]*quãdo nos.*

Syntheſis quid ſit.

Quando verbum ad ſuppoſita reducitur, & cum utroq; convenit, eſt Zeugma, ut dicunt, Locutionis, non Conſtructionis: ut, [a]*Joannes* [b]*fuit piſcator, &* [a]*Petrus.*

Dicitur autem *Zeugma,* quaſi copulatum, à Græco verbo ζεύγνυω vel ζεύγνυμι, quod eſt *copulo.*

SYNTHESIS.

Syntheſis, eſt oratio congrua ſenſu, non voce: ut, Virg. [a]*Pars in fruſta* [b]*ſecant.* [a]*Gens* [b] *armati.*

Fit autem Syntheſis, nunc in genere tantum, idq; aut ſexûs diſcernendi causâ, ut, [a]*Anſer* [b]*fœta.* [a]*Elephantus* [b]*gravida:* aut ſupplementi gratiâ: ut, *Prænesteſub* [b]*ipſa:* ſubauditur *urbe.*

[a]*Centauro in* [b]*magnâ;* ſubintelligitur *navi.*

Nunc in numero tantum: ut, [a]*turba* [b]*ruunt.*

[b]*Aperite* [a]*aliquis oſtium.*

Nunc verò in genere & numero ſimul: ut, [a]*Pars* [b]*merſi tenuêre ratem.*

Vir. *Hæc* [a] *manus ob patriam pugnando vulnera* [b]*paſſi.*

Dicitur autem Syntheſis, à σύν, quod eſt *con,* & θέσις *poſitio,* quia eſt compoſitio, id eſt, conſtructio facta gratiâ ſignificationis.

ANTIPTOSIS.

Antiptoſis quid ſit.

Antiptôſis, ab ἀντὶ, quod eſt *pro,* & πτῶσις *caſus,* eſt poſitio casûs pro caſu, idq; interdũ non invenuſtè: ut, Virg. [a]*Urbem quam ſtatuo, Veſtra* [b]*eſt.* Ter. *Populo*

pulo ut b *placerent quas feciſſet* a *fabulas.* a *Sermonem quem audîſtis, non eſt* b *meus.* a *Ejus non* b *venit in mentem*, pro *id*; Quanquam hîc *venit* imperſonaliter potiùs uſurpari exiſtimandum eſt. *Ariſtotelis libri ſunt omne* b *genus* a *elegantiâ referti*: pro *omnis generis*. Sic *id* b *genus, quod* b *genus, &c.* b *Idne eſtis* a *authores mihi?* pro *ejus*. Interdum autem fit durior Antiptôſis: ut, *Salve* b *primus omnium parens patriæ* a *appellate*, pro *prime. Habet duos gladios,* b *quibus* a *altero te occiſurũ minatur, altero villicum*: pro *quorum altero*.

SYNECDOCHE.

Synecdoche eſt, cùm id quod partis eſt, attribuitur toti: ut, *Æthiops* a *albus* b *dentes*. Hîc *album*, quod ſolis dentibus convenit, toti attribuitur Æthiopi.

Nota,

Per Synecdochen omnia nomina adjectiva aliquam proprietatem ſignificantia; item verba paſſiva, & neutralia ſignificantia aliquam paſſionem, poſſunt regere accuſativum, aut ablativum, ſignificantem locum in quo eſt proprietas aut paſſio: ut, a *Æger* b *pedes*, vel b *pedibus*. a *Saucius* b *frontem*, vel b *fronte*. a *Doleo* b *caput*, vel b *capite*. a *Redimitus* b *tempora lauro*. a *Truncatus* b *membra bipenni*. *Effuſas* a *laniata* b *comas*, a *contuſaq;* b *pectus*.

Nam illæ Græcæ phraſes ſunt: b *Excepto* a *quòd non ſimul eſſes*, b *cætera lætus*. b *Cætera* a *ſimiles, uno differunt*.

Dicitur autem Synecdoche à συν, quod eſt *con*, & ἐνδέχομαι; *ſuſcipio*: videlicet, quòd totum cum ſua parte capiatur.

Si *cui lubet figuratæ conſtructionis elegantias pernoſcere, legat* Thomam Linacrum *de* Eclipſi, Pleonaſmo, & Enallage, *de q; aliis figuris eruditè, dilucidè ac copioſè diſſerentem*.

De

Oratores tamen dicant dolet mihi Caput, frigent
mihi membra
Redimo is ere, et amicio. Nam redimio quasi
redimicio, per contractionem unde redimiculum
An ornament for a womans head or
hayrlace.

Regula Lam in fynlaxi quam in Prosodia
observanda
Quæ raro occurrunt ad imitationem non tra-
hantur, si ab usu communi videantur
abhorrere. vt
Arripui ad præcepta capacis Ovid
Obstupui steterunq; comæ — Virgil 3
Matri longa decem tulerunt fastidia menses
Virgil Eclo: 4
Vel E. vocales ex Diphthongis si longæ sunt vt
Elegia Ironia, Magia, Chorea vt un.
Panacheæ. hujus generis sunt plerq; fœminarum
nomina vt Amphigenia Iphigenia Cytherea
Panopea. si detur tam per ei vel æ. quam per id
scribitur. vt Calliopeia, sed Platea Chorea vt
Conopium variant pœnultimam
vt medeamne facis mvali ponte platean
Plures sunt platea nihil meditantibus obstat Hor:
Ad numerum motis pedibus decuit choreas Ovid
Pars pedibus cladunt, chorcas et carmina dicunt. Virg.
Vt testudineo tibi Lentule conopio Juv. Sat: 6
Sol aspicit conopea Ilor, ep: 1:
Chiragra i scribitur vt
Nodoso corpus nobis prohibere Chiragra Hor: ep: 1:
Masculina in gus fœminina in ja: neutra in gum
vna cum possessivis in gus, Spurcum (nisi veniat ex Diph-
thonge ei) arripiunt: vt Xanthicus Chios:
Ochtema Elegia Archaica, harmonia, materia, Numæma
Sophia Symphonia, &c:
Aliquando tamen quo nativus accentus fervetur,
producuntur

DE PROSODIA.

PRosodia est, quæ rectam vocum pronuntiationem tradit; Latinè *accentus* dicitur. Prosodia quid sit.

Dividitur autem Prosodia, in *Tonum*; *Spiritum*, & *Tempus*.

Tonus est lex vel nota, quâ syllaba in dictione elevatur, vel deprimitur. Tonus.

Est autem tonus triplex, { *Acutus*, *Gravis*, *Circumflexus*.

Tonus acutus, est virgula obliqua ascendens in dextram, sic ['] Tonus acutus.

Gravis, est virgula obliqua descendens in dextram, ad hunc modum [`] Gravis.

Circumflexus, est quiddam ex utrisque conflatum, hâc figurâ [^] Circumflexus.

Huc addatur etiam *Apostrophus*, qui est quædam circuli pars in summo literæ apposita, quam sic pinges ['] Apostrophus.

Hac notâ ultimã dictionis vocalem deesse ostenditur: ut, *Tanton' me crimine dignũ dixisti?* pro *tãtône*

Spiritus duo sunt, *Asper* & *lenis*. Spiritus.

Asper, quo aspirata profertur syllaba: ut, *homo*, *honor*.

Lenis, quo citra aspirationem syllaba profertur: ut, *Amo*, *onus*.

TONORUM REGULA I.

MOnosyllaba dictio brevis, ut positione longa acuitur: ut, *Mél*, *fél*, *párs*, *pácx*. Naturâ longa circumflectitur: ut, *Spês*, *flôs*, *sôl*, *thûs*, *rûs*. Monosyllaba.

REGULA II.

In dissyllaba dictione, si prior longa fuerit naturâ, posterior brevis; prior circumflectitur: ut, *Lûna*, *mûsa*. In cæteris acuitur: ut, *Cítus*, *látus*, *sólens*, *sátur*. Dissyllaba.

REGULA III.

Dictio polysyllaba, si penultimam habet longam, acuit eandem; ut, *Libértas*, *penátes*. Sin brevẽ habet Polysyllaba

penul-

penultimam, acuit antepenultimam: ut, *Dóminus, póntifex.*

Excipiuntur composita à *Facio*: ut, *Benefácis, malefácis, calefácit, frigefácit.*

Nota. At si penultima longa fuerit naturâ, & ultima brevis, circumflectitur penultima: ut, *Românus, amâtor.*

Composita à *Fit.* ultimam acuunt: ut, *Malefit, calefit, benefit, satisfit.*

Appendix.

Nota. Quia hodie propter hominum imperitiam, circumflexus ab acuto vix prolatione discernitur, Grammatici circumflexum cum acuto confuderunt.

REGULA IV.

Quæ tonos perturbant. Quippe sunt quæ tonorum regulas perturbant.

1 *Differentia.*

Differentia Differentia tonum transponit: ut, *Unà* adverbium ultimam acuit, nè videatur esse nomen. Sic *eó, alió, aliquó, continuó, seduló, porrô, fortè, quá, siquá, aliquá, nequá, illó, falsó, citó, ferè, planè,* & id genus alia, *putá* pro *sicut, ponè* pro *pòst, coràm, circúm, aliás, palám, ergó* conjunctio, sed *ergô*, pro causa circumflectitur: *ut*, Virg. —*illius ergô Venimus.* Hæc igitur omnia, sicut Græca acutisona, in fine quidem sententiarum acuuntur, in consequentia verò gravantur.

Sic differentiæ causâ antepenultima suspenditur in his, *Déinde, próinde, périnde, alíquando, síquando, néquando, húcusque, álonge, délonge, déinceps, dúntaxat, dèorsum, quápropter, quínimo, enímvero, propèmodum, ádmodum, áffabre, intereáloci, nihilominus, paulóminus*, cùm non sunt orationes diversæ, utì sunt, *Pube tenus, crurum tenus:* non enim composita sunt, velut *hactenus, quatenus*, & ejus generis reliqua.

Transpositio.

2 *Transpositio.*

Transpositio tonum invertit, id quod usu venit in præpositionibus, quæ postpositæ graventur; ut,

Virgil.

Quidam propter differentiam significationis & derivationis alio alio decenter afferuntur, quorundam his componuntur versibus.

Mitius dicoris violat præscripta decoris:
Et parens vxorem, cedit & parere marito:
Pendere qui debet furtum, funem pendere necesse est
Silva vetus cedit, ferro quam remo cauatur:
Oblitus est vino, sed non oblitus amoris:
In silvis lepores, in verbis quære lepores:
Pebrata grana levi, tribuli nascuntur in agris
Est acer in silvis, equus acer, olympia vincit.
Levis adhuc puer, est levis autem femo puella,
Improba cantat anus, fit ventrem crepat anus,
Dum sitit horia, canis, æstato tempore canis
Grandævi canis, canescunt tempora canis,
Decerpta vires, pingit mala femina malas
Malo tamen pulchrum malo decerpere malum
Dat propago merum, fugit de patre propago,
Populus in silvis, populus in reprobis in urbe
Vivi libi dicamus dii carmina nostra dicamus
Pluribus ille refert qua non cognoscere refert:
Pro supporto brevi, pro solano dicito levo:
Cum liquco liquidum brevi, liquor liquida longa,
Crassaq; conveniunt liquidis, & liquida crassis:

Multa compolita vulgo, vitiosè pronunciantur, penultimâ longâ, irregulariterè corripitur, vt affabrè affatim califacit

Contra multa verba & nomina; & alia partes ora-
tionis, vulgo corripiuntur, qua produci debent; Vt:
suffragor, consolor, de pecubus, quorum omnium penul-
tima longa est: item proh accentum sustinet:

Quarta ex structurâ suâ dijudicantur in
quibus vel in reperiuntur longa sunt &
excipe polypas a radicibus compositum esse a Polypus hasta &
Pathoclos. a Patroclus, si grabatus a Crabatos.

Virgil. *Transtra per & remos. Te penès imperium.*

3 *Attractio.*

Attractio tonum mutat, cùm post vocabulum aliquod sequitur conjunctio inclinativa: ut, *Que, ne, ve.* Attrahunt enim hæ particulæ accentum syllabæ præcedenti, eámque acuunt: ut, *Luminaq́ laurúsq́ Dei.* Sic *Dum, sis, nam*, parelca. Attractio.

Ubi autem est manifesta compositio, non variatur tonus: ut, *Déniq́, utiq́, itaq́, úndiq́, híccine*, & hujusmodi.

Ubiq́ tamen temporis sui tonum servat, & *Ubivis.* Ubique & Ubivis.

4 *Concisio.*

Concisio transfert tonum, cùm dictiones per Syncopen aut Apocopen castrantur, tunc enim tonum retinent integræ dictionis: ut, *Virgíli, Valéri, Mercúri* pro *Virgilii, Valerii, Mercurii.* Concisio.

Sic quædam nomina & pronomina syncopata circumflectunt ultimam: ut, *Arpinâs, Ravennâs, nostrâs, vestrâs, cujâs*: ab *Arpinatis, Ravennatis, nostratis*, &c. Sic *Donêc à donecum.* Sic *hûc, illûc, istûc, adhûc*, &c. pro *hucce, illucce*, &c. Et composita à *dic, duc, fac*: ut, *benedîc, redûc, calefâc.* Nomina & pronomina syncopata.

5 *Idioma.*

Idioma, hoc est, linguæ proprietas, tonum variat, adeò ut, si dictiones Græcæ integræ ad nos veniant, servent tonum suum: ut, *Symóis, Periphas*, penultimam accunt: at facta Latina, antepenultimam elevant, quia corripiunt penultima. Idioma.

Quæ autem prorsus Latina fiunt, Latinam quoque tonum servant: ut, *Geórgica, Bucólica*, antepenultimâ acutâ, licèt apud Græcos in ultima tonum habeant.

Sic & *comœdia, tragœdia, sóphia, symphónia*, tonum recipiunt in antepenultima, licèt in sua lingua habeant in penultima.

Porrò

Nota.

Porrò, ſi ignoretur proprius peregrinæ vocis tonus, tutiſſimum fuerit juxta Latinum accentum illam enuntiare.

Syllabæ communes

Syllabæ communes in proſa oratione ſemper corripiuntur, ut, *Célebris, Cáthedra, Mediocris.*

DE CARMINUM *Ratione.*

De ſyllab. Tempora.

HActenus de Tonis & Spiritibus; deinceps de ſyllabarum tempore & carminis ratione pauca adjiciemus.

Tempus quid. Syllab. brev. Longa

Tempus eſt ſyllabæ pronunciandæ menſura. Syllaba brevis unius eſt temporis; longa verò duorum.

Tempus breve ſic notatur [*v*]

Longum autem ſic [-] ut, *Terrā.*

Diviſio pedum.

Ex ſyllabis juſto ordine diſpoſitis fiunt pedes.

Eſt autem Pes duarum ſyllabarum pluriúmve conſtitutio ex certa temporum obſervatione.

Pedum alii diſſyllabi, alii triſſyllabi.

De tetraſyllabis autem non multum attinet ad hoc noſtrum inſtitutum diſſerere.

Diſſyllabi ſunt quatuor,	Spondæus,	ut,	- - *Virtus.*
	Pyrrhichius,		*v v Deus.*
	Trochæus,		- *v Panis.*
	Iambus,		*v* - *Amans.*
Triſſyllabi octo.	Moloſſus,	ut,	- - - *Magnetes.*
	Tribrachus,		*v v v Dominus.*
	Dactylus,		- *v v Scribere.*
	Anapæſtus,		*v v* - *Pietas.*
	Bacchius,		*v* - - *Honeſtas.*
	Antibacchius,		- - *v Audire*
	Amphimacer,		- *v* - *Charitas.*
	Amphibrachus		*v* - *v Venire.*

Porrò, pedes juſto numero atque ordine concinnati, carmen conſtituunt. metra carmen

Eſt

Excipe a latro allatro, latro. &
a migro emigro, emigre: a flagro conflagro, deflagro,
delibro a de & libro, ad distinguendã inter. delibro quod est
decortico

Carmine dij superi placantur, carmine manes

Dij Tetrasyllabi.

Trochæus etiam chorãus dicitur
Syllaba longa brevi subiecta vocatur Iambus, Hor. Art. poet.

quod & dactylicus dicitur

Tetrasyllabi pedes quorum integrendo Horatio Buchanano
cæteris q; poetis frequentior, usus est, sunt

Choriambus — ∪∪ — ∪ — vt, posteritas
Ionicus minor ∪∪ — — vt miluentes tid: Hor: l 3 od: 12
Epitritus 2dus — ∪ — — vt comprobarunt vid: Hor:
Hor: l. 1 od: 8 & Buchan: Psal: 119:

Antithesis vnam pro alia ponit, vt Vestrum dii proculli:
Diastole breuem syllabam produxit, in vltima dictionis syllabâ secundum tertium quartum, aut quintum pedem heroici carminis inchoantis:
Syncope longam corripit ::
Synalapha interdum elegantur negligitur a Poetis
more Graecorum aut purpurea aurora &c:
Terr sant conati imponere Pelio ossa Virg:
Aspice rapidum fremens sub sidera fo:
Vale inquit Solas
Scribe dij legat si vis vrbanus haberi:
Ecthlipsis ab &c & alibi
Diodoreus vnus irrigat omnes nemus. Lactan:
Vehemens & liquidus rapidos similimus amnis: Hor:
In Synaresi I & V vocales in consonas mutantur Vt
Fluuiorum rex Eridanus & Virg: 3 Geo:
Seruis vbi argilla &c
Synaresis syllabam produxit vt dum serpeant it fossa &c
In Diaresi I & V consonæ in vocales mutantur vt Ion
Stamina quorum illi dissoluere Deo
Veteres Iacum suâ vocali ante vocalem et diebant; ante consonantem tantum Ut:
Formosos Phoebus genimos Cytennus canarum Manil: l 2
Interfe cuisse viros & ferrum ferro Virg Aen: 12
Liernha Lochea: Na ille, magno cum natu maior nugas dixit
x a neue ipse & pecos
Inciso & gra compositæ vocis partes, alterius vocis interpositione, dissecat, vt:

Eſt enim carmen, oratio juſto atque legitimo pedum numero conſtricta. Carmen.

Carmen compoſituro imprimis diſcendum eſt, pedibus ipſum ritè metiri, quem Scanſionem vocant.

Eſt autem Scanſio, legitima carminis in ſingulos pedes commenſuratio. Scanſio.

Scanſioni Accidentia.

Scanſioni accidunt, Synalœpha, Eclipſis, Synæreſis, Diæreſis, & Cæſura.

Synalœpha, eſt eliſio quædam vocalis ante alteram in diverſis dictionibus: ut, Synalœpha.

Sera nimis vit' eſt craſtina, viv' hodie.

Fit autem interdum in his dictionibus: ut, *Dii, diis, iidem, iiſdem, deinde, deinceps, ſemianimis, ſemihomo, ſeminuſtus, deeſt, deero, deerit,* & ſimilibus.

At *Heu* & *O* nunquam intercipiuntur.

Eclipſis, eſt quoties *m* cum ſua vocali perimitur, proximâ dictione à vocali exorſâ: ut, Eclipſis.

Monſtr' horend', inform', ingens, cui lumen ademptum: pro *Monſtrum, horendum*, &c.

Synæreſis, eſt duarum ſyllabarum in unam contractio: ut, Virgil. *Seu lento fuerint alvaria vimine texta*: pro *alvearia*. Synæreſis.

Diæreſis eſt, ubi ex una ſyllaba diſſecta, fiunt duæ: ut,

\- ∪ ∪ - - - ∪ ∪ - ∪ ∪ -

Ovid. *Debuerant fuſos evoluiſſe ſuos*, pro *evolviſſe*. Diæreſis.

Cæſura eſt, cum poſt pedem abſolutum, ſyllaba brevis in fine dictionis extenditur. Cæſura.

Cæſuræ ſpecies ſunt.

Triemimeris, ex pede & ſyllabâ: ut, Triemimeris.

∪ ∪ - ∪ ∪ - - - ∪ ∪ - ∪ ∪ - -

Virgilius: *Pectoribus inhians ſpirantia conſulit exta.*

Penthemimeris, ex duobus pedibus & ſyllaba: ut, Penthemimeris.

- ∪ ∪ - ∪ ∪ - - - - ∪ ∪ - -

Virgil. *Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.*

Hephthemi-

Hephthemimeris. Hepthemimeris, ex tribus pedibus & ſyllabâ.

- - - - - vv - - - vv - -

Enneëmimeris. Idem, *Oſtentans artem pariter arcumq́, ſonantem.*

Enneëmimeris conſtat ex quatuor pedibus & ſyllabâ:

- v v - v v - - - - - vv - -

ut, Idem, *Ille latus niveum molli fultus hyacintho.*

A Doctis ita ponitur, quando aſpirato H conſonantis vim accipiat

DE GENERIBUS Carminum.

CArminum genera uſitatiora, de quibus nos hoc loco potiſſimùm tractare decrevimus, ſunt Heroïcum, Elegiacum, Aſclepiadeum, Sapphiacum, Phaleuciacum, Jambicum.

Carmen Heroicum.

Hexametrum. Carmen Heroicum, quod idem Hexametrum dicitur, conſtat pedibus numero quidem ſex, genere verò duobus, dactylo & ſpondæo. Quintus locus dactylum, ſextus ſpondæum peculiariter ſibi vendicat: reliqui hunc vel illum, prout volumus.

- v v - v v - v v - - v v - -

ut, Virgil. *Tityre tu patulæ recubans ſub tegmine fagi.*

Reperitur aliquãdo ſpondæns etiam in quinto loco. ut, Idem, *Chara Deûm ſoboles, magnũ Jovis Incrementũ:*

Ultima communis. Ultima cujuſq; verſus ſyllaba habetur communis.

Carmen Elegiacum.

Pentametrum. Carmen Elegiacum, quod & Pentametri nomen habet, è duplici conſtat Penthemimeri, quarum prior duos pedes, dactylicos, ſpondaicos, vel alterutros comprehendit, cum ſyllaba longa: altera etiam duos pedes, ſed omnino dactylos, cum ſyllaba item longa:

- - v v - - v v - - v v -

ut, Ovid. *Res eſt ſoliciti plena timoris amor.*

Carmen Aſclepiadeum.

Aſclepiadeum. Carmen Aſclepiadeum conſtat ex Penthemimeri, hoc

Hanc ego non ignaram hujus quodcunq; periculi
Quiq; salutalam linguæ & dentiu: q; pro insalutatam
esse patrem referens Similibus unq; ligatus elan: 10:
pro illigatus.
Talis Hyperboreo septem subiecta trioni Gro: 2:
pro septentrioni
* ex extra septem Thracos pars.
Hac celebrata Pythus sancto certamina pohi, pro hactenus elem: 15:

Omne genus versuum, concinnius fluet si pedes ex diversis
sint concatinati, neq; singuli saltem ex singulis vocibus
constant, ubi etiam paucissimi hiatus synalœpha aut elisio
* Quia heroici facies celebrandis inserit, & sæpe Menecholan ex
* Gratius erit hexametri modulamen, quo a Penthemimeri
incipit, quod ex tribus aut duobus, & a monosyllabo
vel a polysyllabo ingratum.
* Quoties adhibetur. Spondeus in 4.to loco, ajunt esse ad asperi-
atem cadatus in 4.to. Id vitare est plerumq; apud Poetas, licet
illi, hæc etiam aliquando neglexerint. V:
Et lævis argenti taleis ducunt argenta, Virgil:
Cui Thyrsis & flebilibus accommodatus, & terna dactylus decem:
Carmen Elegiacum constat pedibus quatuor, quorum primus
vel dactylus, aut spondæus, tertius Molossus aut Choriambus
tertius dactylus & ultimus Choriambus.
* Pentamitre laudatur dictione trisyllabâ cæq; vel verbo tan-
quam clavi signante sententiam, vel substantivo. Neq; enim
hæc laus adjectivo nisi meo tuo fuit, decoro epitheta nunc pro

Sic vocatur ab Asclepiade Postâ

melius dicitur. Carmen Asclep: constare ex spondeo Iambo &
Al Sappho Lesbia nomen fuit
&
Ab Aeone Lipario cui in Thracia regni erat: prima
huiusmodi est, Orcton quia constat ex pedibus carminum
generibus. & est Ithyphallicon, quia post 2 carmina
Sapphica semper recurrit Adonium

Sic dicitur. ab inventore. Phalaeco
Phalliacum carmen, in quo obscenum:
Haec enim fuit tabella maxime omnium Grat.
Carmen Phalaecium recipit frequenter in primo
pede Trochaeum vel Iambum; Al.
Arida nec pumice expolitum, Epi:
Tua Lesbia sint fata superet quia Catull:
o Dicitur etiam carmen Archilochium, ab Archilocho:
Iambus a quo dicitur, quod est convitiari;

hoc eſt, ſpondæo & dactylo, & ſyllabâ longâ, & duobus deinde dactylis: ut,

- - - ∪ ∪ - - ∪ ∪ - ∪ ∪

Horatius; *Mœcenas atavis edite regibus.*

Sapphicum.

Carmen Sapphicum conſtat ex trochæo, ſpondæo, dactylo, & duobus demum trochæis: ut, *Sapphicum.*

- ∪ - - - ∪ ∪ - ∪ - -

Horatius; *Jam ſatis terris nivis atq; diræ.*

In hoc tamen carminis genere, poſt tres verſus additur Adonicũ quod conſtat ex dactylo, & ſpondæo. *Adonic. ubi & unde*

- ∪ - - - ∪ ∪ - ∪ - - -

ut, Horatius, *Integer vitæ ſceleriſque purus.*

- ∪ - - - ∪ ∪ - ∪ - -

Non eget Mauri jaculis nec arcu,

- ∪ - - - ∪ ∪ - ∪ - -

Nec venenat is gravidâ ſagittis,

Fuſce pharetrâ - ∪ ∪ - -

Phaleucium, ſive Hendecaſyllabum.

Carmen Phaleucium: ſive hendecaſyllabum, conſtat ex ſpondæo, dactylo, & tribus tandẽ trochæis: ut, *Phaleucium.*

- - - ∪ ∪ - ∪ - ∪ - ∪

Quoquò diffugias pavens Mabili,
Noſtrum non poteris latere naſum.

Iambicum Archilochium.

Legitimus verſus Iambicus è ſolis conſtat Iambis. *Carmen Iambicum.*

∪ - ∪ - ∪ - ∪ - ∪ - ∪ -

ut, *Suis & ipſa Roma viribus ruit.*

Recipit tamen interdum in locis imparibus, pro Iambo tribachum, ſpondæum, dactylum, anapæſtum: atq; in paribus tribrachum, ſpondæum rariùs.

Hoc carmen in duo genera deducitur; Dimetrum & Trimetrum ſive Senarium.

Dimetrum constat ex quatuor pedibus: ut,

O carminum dulces notæ, – ∪ – – ∪ –
Quas ore pulchra melleo – – ∪ – ∪ –
Fundis, lyræq; succinis! – – ∪ – ∪ –

Trimetrum, sive Senarium:

Trimetrum senis constat pedibus: ut,

– – – – – – ∪ – – – ∪ –

Qui non damnant sunt histriones maximi.

DE QUANTITATE primarum syllabarum.

PRimarum syllabarum quantitas octo modis cognoscitur:

Positione, vocali ante vocalem, diphthongo, derivatione, compositione, præpositione, regulâ, exemplo, seu authoritate.

POSITIO. Regula I.

Vocalis ante duas consonantes, aut duplicem in eadem dictione, ubique positurâ longa est: ut,

Ventus, axis, patrizo.

Quod si consonans priorem dictionem claudat, sequente item à consonante inchoante, vocalis præcedens etiam positione longa erit: ut,

Major sum, quàm cui possit fortuna nocere.

Syllaba *jor, sum, quam,* & *sit,* positione longæ sunt.

At si prior dictio in vocalem brevem exeat, sequente à duabus consonantibus incipiente, interdum, sed rariùs producitur:

– – – ∪ ∪ – – – – ∪ ∪ – –

ut, Virg. *Occulta spolia, & plures de pace triumphos.*

Vocalis brevis ante mutam, sequente liquidâ, communis

Superest aliquando in versu, (qui inde Hypermetr
dicitur) post priores debilis syllaba vocali aut M termi-
nata, quae a vocali sequentem versu inchoante elidenda
est. Vbi Interitur vetus ex fabr. nitens arbutus horrida, Vi
Claudius Platani & Virg: Geor 2:
Iamq; uter emensi turris ac tecta Latinorum:
Ardua cernebant ——— &c: Item. 7:
Enclitica conjunctio que frequentissime superest

Omnium, & novem, / aly duodecim
Denominationes, Terminationes, Dimensiones.

Hiems:
Ly ubiq; corripitur. nisi in Enyo Thyas Cyanea
minis vocalis ante Y: nisi per aliam regulam produca-
tur. Brevis est, pater Liquidus & liquentius fluvius: ac liquor
verbum cujus participium item producitur Vi:
olut cum liquentia mitia, Virg Geo:
olt a Liquo corripitur:
Principio altum & terras campos liquentes. Mel:
unde liquidus & liquor producuntur. Ego primum breve, Vi:
Crassaq; conveniunt liquidis, & liquida Crassis. Lucret:
Negueo nisas nefastus nefarius nefandus non ante Horat:
sed a nec componuntur:
Scribulae, trahens, & iniquo pondere restituing: Geor:

Tantum Vel L. non M & N nisi in quibusdam Graecis ante
antibus Vi Troque, Vi Palladius in media syllaba nunquam
reperitur breve. Licet derivetur a Graco Metronymus:
Sardonicas & Smaragdos, Tantae duas unctas Mart: Epl: Ep n

Excipiendia sunt etiam genetivi in ai, qui pro
Diæresin desiderantur, vt pictai vestis & auri

Interpres mane. potest vacuum subsistere in cuneis
Nec facere inde manus via quâ munita fuit. Luc. l 3

In vocativis proprium. in ei Dai vt Pompei Vulteri
Cai. penultima producitur. ut & in genitivis primæ
declinationis apud priscos fabulas.
Aulai plaudi. quod pleno dicitur ore. non pleno consilium

Sic Sio

Nomina in aon & ion per o longum corrip: vt
Thaon Deucalion &c. In eis. ut Xerxis Accusativi in
ea a nominativis in eus variant & possessiva in eus,
qui possessiva graeca in eios Iónes terminantur in eos:

In compositione scribendi non alibi, ut. Tydeus Achaeus
Non tantum meipse mihi sed tota Juvenal:
Longior antiquis vitia matris habenis
Regina Thoas habuit macho de clarus in orbe Pont. 3 el. 2
Mollia in medio libabant pocula Baccho:

Adjectiva derivata, quae terminantur in eus Gad:
arcticus in tim; habent penultimam longam & antepe
nus virilium, Excipe affatim perpetim & statim, com:
graeca latinè facta retinent quantitatem primitivo:
rum: vt fama musa. chorus:

munis redditur: ut, *Patris, volneris.* Longa vero non mutatur: ut, *Aratrum, simulacrum.*

Vocalis ante alteram. *Regula* II.

Vocalis ante alteram in eadem dictione ubique brevis est: ut, Dĕus, mĕus, tŭus, pĭus.

Excipias genitivos in *ius*, secundam pronominis formam habentes: ut, Unius, illius, &c. ubi i communis reperitur, licet in alterius semper sit brevis, in alīus semper longa.

Excipiendi sunt etiam genitivi & dativi quintæ declinationis, ubi *e* inter geminum *i*, longa fit: ut, Faciēi: alioqui non: ut, Rĕi, spĕi, fidĕi.

Fi etiam in fio longa est, nisi sequantur *e* & *r* simul: ut, Fiĕrem, Fiĕri.

Juven. *Sic fiunt octo mariti,* – ∪∪ –

Idem; *Quod fieri non posse putes.* – ∪∪ – ∪∪ –

Ohe interjectio priorem syllabam ancipitem habet.

Vocalis ante alteram in Græcis dictionibus subinde longa fit: ut, Dicite Pīerides. Respice Lāërten. Et in possessivis: ut, Aenēia nutrix. Rhodopēius Orpheus.

DIPHTHONGUS. Regula III.

Omnis Diphthongus apud Latinos longa est: ut, Aūrum, nēnter, musæ: nisi sequente vocale: ut, Præire, præustus, præamplus.

DERIVATIO. Regula IV.

Derivativa eandem cum primitivis quantitatem sortiuntur: ut, ămator, ămicus, ămabilis, primâ brevi, ab ămo. Excipiuntur tamen pauca, quæ à brevibus deducta primam producunt.

Cujus generis sunt.

Vox vōcis, à vŏco,
Lex lēgis, à lĕgo,
Rex rēgis, à rego,
Sēdes & Sĕdile, à sĕdeo,
Jūmentum, à Jŭvo, (veo,
Fōmes & fōmentum, à fŏ-

Jūcundus à Jŭvo.
Jūnior, à Jŭvenis.
Mōbilis, à mŏveo.
Hūmanus, ab hŏmo.
Vŏmer, à vŏmo.
Pēdor, à pĕde.

Sedile sæpiùs habet brevem in antepenultima.

Sunt & contrà, quæ à longis deducta corripiuntur: qualia sunt.

Dux dŭcis, à dūco,
Dĭcax, maledĭcus, & id genus multa à dīco.
Fĭdes, à Fio.
ărena, } ab āreo,
ăriſta, }
Pŏſui, à pōno,

Gĕnui, à gigno.
Frăgor, } à Frāngo.
Frăgilis, }
Nŏto, as, à nōtu.
Năto, as, à nāru.
Dĭſſertus, à dīſſero.
Sŏpor, à ſōpio.

Et alia nonnulla ex utroque genere, quæ relinquuntur ſtudioſis inter legendum obſervanda.

COMPOSITIO. Regula V.

Compoſita ſimplicium quantitatem ſequuntur: ut, Pŏtens, impŏtens. Sōlor, conſōlor. Lĕgo, is, perlĕgo. Lēgo, as, allēgo.

Excipiuntur tamen hæc brevia à longis enata: ut,

Innŭba, } à nūbo. { Dejĕro, } à jūro.
Pronŭba, } { Pejĕro, }

PRÆPOSITIO. Regula VI.

Ex præpoſitionibus hæ ubiq; producuntur: A, de, præ, ſe, è, niſi vocale ſequente: ut, *Unda dehiſcens.*
——*Sudibúſve præuſtis*: apud Virgilium.

Pro quoque longa eſt, præterquam in iſtis.

Prŏcella, prŏfugus, prŏtervus, prŏnepos, prŏpago, prŏſtirpe, prŏfanus, prŏfiteor, prŏfundus, prŏficiſcor, prŏfari, prŏpero, prŏfugio, prŏfecto, *prodigo*

Procurro, profundo, propello, propulſo, propago, as, primam ſyllabam habent ancipitem.

Propheta & propino, Græca ſunt per o parvum, & proinde primam brevem habent. *Machabis prænomen Di*

hum produxit hunc corripit.

Verba Leandri salutem a λεανδρος apud Musæum. pro
λεανδρος per ἐκθλιψιν ος:

Ensis ensem a ἐγχος ἀχαιος ensis Virgilio a Græc:
Ἀτειλαν ubi a communi habetur. Grabatus
κραβαδος stratum apud Hom: Scabies
Solymus a Hebræus comprensum, Solymus hostium Ovid:
Obsessimus a semihum:
Membra sensa profito jussit revelare Fidili, Ovid:

Lucerna a lucro dictum ab Isid. Varicosus a vari.
volutum a volvo, solutum a solvo sigillum a signo stabo
& stabilis a stabilem fidelis & fides a fido, videor.
Deus & intus, fiducia
Desiderativa plerumq; corripiunt a participijs longis, ut
esurio ab esurus, sic parturio nupturio canaturio, comitaturio
Medicaturio sedaturio &c: Fides fidelis Fideliter:
Fisus confidus præfidus fiducia:
Procumbuntur imbecillius a baculus, inhilum ab hilum
Semisopitus a sopitus:
Convenis: lo bring forth up:
Prior pars vocis compositæ brevis in Jaudeo aut V corripitur
Ut tardigradus calefacio, Polydorus corripeta.
Ego etiam a juvo apud Mini. fel. juvato nomine &c: p: 284:
Cognitum & agnitum a natum:
Præstiturus, restiturus, a staturus figuram a fio, fieri,
ex hoc dies:
Præpositio fortasse melius refertur ad tractatum de ultimo
syllabis, quia præpositio in fine compositionis, suam retinet
quantitatem, ut traduco nisi præpositio finget. Ut rejicio aut
vocalis ante vocalem:
Quidam masculino penultima producitur in neutris corri-
pitur
Præceptis præfatus & prologus a græco neo derivata primam
corripiunt
Propago verbum primâ communi: Propago, nomen pro genere
primâ brevi, pro vite ja longâ,
Ut sos propaginis arcus Virg Geor ii.
Quidam dicunt vocem hanc propago propriè sumptam primam
producere Metaphoricè autem corripere debere
[illegible] propagus brocar

proterus, pro præpositio non est censenda.

Con producitur nisi sequente vocali; vel finem, N amittat ut coacervo. tum etiam corripitur vocali (ante vocalem) vel illum N mutatem M ut comodo hunc etiam corripitur:
Re in refert impersonali producitur. Vt:
Quid tamen hoc refert si fit pro lassi Dolopa.
drama fuisse refert. Sed de re nomine non præpositione.
compon dicunt Grammatici;
i obsidit apud Lucanum, & Martialem, media producta
est ex abs & obsidit, obsidit media corripta a sido & sedeo:
Obsidit vultus enses utrog, sacros Martiall:
Nefarius a ne & fas, primam corripit. Secundam producit
at nefas nefandus nefastus contra a ne & farina, secundā
corripit. Sic cum suo demens expellitur ambitus abeo: Claud:
Stātum stātus stato, staturus.
Hinc adest statura futurum, &c. Lucan:
Adstitit & umbita circumdare littora terra Mela,
Sic statuo & præstiturus restiturus institurus quæ a
in i mutant, ut præstāturus obstāturus restaturus;
Supinum trasitabum, penultimam producit vt amātum
petitum, inditum: Excipe supina in itum, quorum præte-
rita non terminantur in ivi, vt genitum, venditum mon-
tum:
Jacobus Carolus Ludovicus Proserpina.
Coralium vid: infra, de med: syll:
Sæculus, sæculis Sæcanus prima communis
Socalis ligula, Cyclops Ogon gravivus prima communis
Permanesti a permaneo permanest a mano
Diffidit a diffido diffidit a diffindo.
Fido 1 conjug: Findo 3 conjug:
Duco as to bring forth up. Educo, is, to bring forth.

Di etiam producitur, nisi in *Dirimo*, & *Disertus*. Reliquæ præpositiones, si positio sinat, corripiuntur, Cujusmodi sunt, Ad, ob, ab, sub, re, in, &c.

REGULA VII. *Canon* I.

Omne præteritum dissyllabam priorem habet longam: ut, Lēgi, ēmi. Excipias tamen Fĭdi *à findo*, bĭbi, dĕdi, scĭdi, stĕti, tŭli.

Canon II.

Primam præteriti geminantis, primam itidem brevem habent: ut,

Pĕpendi,	Pĕpidi,	Pŭpugi.
Tĕtendi,	Tŭtudi,	Dĭdici.
Tŏtondi,	Fĕfelli,	Cĕcĭdi, à cædo.
Mŏmordi,	Tĕtigi,	Cĕcîdi; à cædo.

Quin & supinum dissyllabum priorem quoq; producit: ut, Mōtū, Lātum, Lōtum, Crētum. Excipe Quĭtū, Sĭtum, Lĭtum, ĭtum, Rŭtum, Rătum, Dătū, sătū.

Et cĭtum, à cieo, es: nam cītum à cio, cis, quartæ, priorem habet longam.

EXEMPLUM seu *AUTORITAS*.

Regula VIII.

Quarum verò syllabarum quantitas sub prædictas rationes non cadit, à poëtarum usu, exemplo, atque autoritate petenda est: certissimâ omnium regulâ. Discant ergò pueri observari ex poëtis communes primarum syllabarum quantitates, cujus sortis sunt; Britannus, Bithynus, Cacus, Cosyra, Cruthis, Pachynus, palatium, Pelion, Creticus, Curetes, Diana, Fidenæ, Gradivus, hinulus, Pyrene, rubigo, Rutilius, Hymen, Italus, liquor, liquidus, Lycas, Orion, rudo, Sichæus, Sicanius, & similia.

DE MEDIIS SYLLABIS.

MEdiæ syllabæ, partim eâdem ratione quâ primæ, partim etiam ex incrementis genitivi, atq; conjugationis analogiâ cognosci possunt.

De incrementis genitivi nominum polysyllaborū

suprà in generibus nominum abundè dictum arbitramur: unde petere licebit, siquid de hac re hæsitas veris. Cætera frequens lectio & optimorum poëtarum observatio facilè suppeditabunt.

Conjugationis analogiam ex imbibitis rudimentis pueri didicerunt: nempe *A*, indicem primæ conjugationis, longā esse naturâ, præterquam in Do & ejus compositis, quando hujus sunt conjugationis: ut, Dămus, circūdămus; Dăbis, circūdăbis; Dăre, circūdăre.

Præterea syllabas rimus & ritis, in præterito perfecto modi subjunctivi ubique pro brevibus habendas animadvertant; in futuro autē in oratione prosa lōgas esse debere; in carmine verò indifferentes reperiri, quēadmodum cōtendit Aldus: ut, Præterito Amaverĭmus, amaverĭtis: futuro amaverīmus, amaverītis.

Est & ubi syllabæ mediæ variant apud poëtas: ut, in his quæ subjunximus: Connubium, Ficedula, Malea, Pharsalia, Batavus, Sidonius, & in similibus.

Adjectiva in *inus* Latina penultimam producunt: Clandestīnus, mediastīnus, parietīnus, matutīnus, vespertīnus, repentīnus.

Præter hæc sequentia:

Diutĭnus,	Serotĭnus,
Crastĭnus,	Oleagĭnus,
Pristĭnus,	Fagĭnus,
Perendĭnus,	Cedrĭnus,
Hornotĭnus,	Carbasĭnus,

Et reliqua materialia, sive à metallorum nominibus formata in *inus*, qualia sunt permulta à Græcis vocibus deducta in ῖνος: ut, Chrystallĭnus, myrrhĭnus, hyacinthĭnus, adamantĭnus, &c.

Cætera felicius docebit usus, & poëtarum observatio, quàm ullæ Grammaticorum regulæ, quas, sine ullo, aut modo aut fine, de mediarum syllabarum quantitate tradere solent.

Quare illis prætermissis, ad ultimarum syllabarum quantitates aperiendas jam accingamur.

DE

Desiderativa omnia in rio u corripiunt, ut parturio, surio:

Omne præteritum in vi, si desinens penultimam pro
ducit, ut amavi, petivi, desiit.

Derivativa a Græcis quantitatem interdum sed raro
mutant. ut. Phœnissus a φοινιξ φοινικος:
Phœnissus vestes cruoris vulnera sentit. Ovid met: 12:

Cyaneus antepenult: communis
Sunt quæ a longis deducta, mediam syllabam corripiunt
ut affatim a fatum,
Servitus & servitium a servo servitum.
Sycæunus communis est & Syracusius.
Prima syracusio, dic cum deverteris agresti Syracosio
alij melius frugali. syracosio: Jones, Jonia, Jonius adject
Jonicus. Jonicus: Jones Jonia, Jonius adject
& Demea Amaracinum fugitat fucis & stimet omne, unguentum
Fuscus ficanus Maria penult. communi me Lucret. l. 6
more fabuloso vultere in Appulo

Horatius extra crimen Apulæ Hor: l. 3 od: 4:
Mergit se subito, vellitq; coralia hotho: Claud:
Nunc quoq; Coralijs radix in natura remansit: Ovid:
Dracipur sanus nisi cum pituita molesta est Horat: ep: l: 1:
Somnia pituita qui purgatissima mittunt Natul: sat: 2
Quum furor haud dubius quum sit manifesta phrenesis Juven
ex vitio cerebri, prensis furiosa novacula fauces
Sic Nereis, platea, chorea, Iconopeum,

Postea communis est.

Caro carnem vel triginta dedisti Mart:
Habara in bus prodeuntur, vt Iacob Dario:

Vocativus primæ declinationis nominum in es in
desinentium producitur, vt O Anchise, Penelope:
sic fame: quia vetus in quinta declinatione
Ipsefacio, figurfio, patefacio, putrefio, labefio, manefacio,
tumefacio, habent e communem.
Tu cave ne tibubes vox.

Valerio, videsis ultimam simplicium longam corripiunt
Interpretio ohe producit:

Syllabica adjectiones:
Quipartitiva vel o tuque: vt: mecum, te tibi tuque:
* fell: quæ derivantur ab adjectivis trium terminationum,
nationum, non ab adjectivis trium generum, vt impune
Impune quietam, Virg: 10:
Vere me impune lacessit: Sic facile:
Genere in vl: syl: ab alijs [illegible] scribitur; vid: sinul: Vox

Georgei Milone professo: Marshall:

DE ULTIMIS SYLLABIS.

Quanquam ultimæ ſyllabæ ipſum literarum numerum aut æquant, aut etiam ſuperant, non tamen pigebit illas etiam ordine percurrere.

Primùm, *a* finita producuntur: ut, Amā, contrā, ergā. Excipias pută, ităquiă. *A.*

Item nominativos, & omnes caſus in *a*, cujuſcunque fuerint generis, numeri, aut declinationis, præter vocativos in *a*, à Græcis in *as*; ut, ô Æneā, ô Thomā, & ablativum primæ declinationis; ut ab hac Muſā.

Numeralia in *ginta*, *a* finalem habent communem, ſed frequentius longam: ut, Trigintā, quadragintā.

In *b*, *d*, *t*, deſinentia, brevia ſunt: ut, ăb, ăd, căpŭt. *B, D, T.*

In *c* deſinentia, producuntur: ut, āc, sīc, & hīc adverbium. Sed tria in *c* ſemper contrahuntur: ut, Lăc, nĕc, donĕc. Duo ſunt communia; Fac & pronomen hic: & neutrum hoc, modò non ſit ablativi caſus. *C.*

E finita, brevia ſunt: ut, Marĕ, penĕ, legĕ, ſcribĕ. *E.*

Excipiendæ ſunt omnes voces quintæ inflexionis in *e*: ut, Diē, fidē, una cum adverbiis indè enatis: ut, Hodiē, quotidiē, pridiĕ, poſtridiē, qua-rē, qua-de-rē, ea-rē: & ſiqua ſunt ſimilia. Et ſecundæ item perſonæ ſingulares imperativorum activorum ſecundæ conjugationis: ut, Docē, movē, manē, cavē.

Producuntur etiam monoſyllaba in *e*: ut, Mē, tē, ſē: præter quĕ, nĕ, vĕ, conjunctiones inclyticas.

Quin & adverbia quoq; in *e* ab adjectivis deducta longū habent: ut, Pulchrē, doctē, valdē pro validē.

Quibus accedunt Fermē, ferē. Benĕ, tamen & malĕ corripiuntur omnino.

Poſtremò, quæ à Græcis per η ſcribuntur, naturâ producuntur, cujuſcunque fuerint caſus, generis, aut numeri: ut, Lethē, Anchisē, Cetē, Tempē.

I finita, longa ſunt: ut, Dominī, magiſtrī, amarī, docerī. *I.*

docerī. Præter Mihi, tibi, ſibi, ubi, ibi, quæ ſunt communia. *ſic cui diſyl: & uti communio.*

Niſi verò & quaſi corripiuntur: Cûjus etiam ſortis ſunt dativi & vocativi Græcorum, quorum genivus ſingularis in *os* breve exit: ut,

Huic { Palladĭ, Phylladĭ, Minoidĭ, } Vocat. ŏ. { Amaryllĭ, Alexĭ: Daphnĭ.

L. *L* finita corripiuntur: ut, Animăl, Annibăl, mĕl, pugĭl, săl, conſŭl. Præter nīl contractū à *nihil*: & Sōl: Et Hebræa quædam in *l*: ut, Michaēl, Gabriēl, Raphaēl, Daniēl.

N. *N* finita producuntur: ut, Pæān, hymēn, quīn, Xenophōn, nōn, dæmōn.

Excipe Forsăn, forsităn, ăn, tamĕn, attamĕn, verumtamĕn.

In. Corripitur & *In* cum compoſitis: ut Exĭn, ſubĭn, deĭn, proĭn.

Accedunt his & voces illæ quæ per apocopen caſtrantur: ut, Mĕn? Vidĕn? Audĭn? Nemŏn?

En. Nomina item in *en*, quorum genitivus ĭnis correptum habet: ut, Carmĕn, crimĕn, pectĕn, tibicĕn, ĭnis.

On. Græca etiam in *on* per *o* parvum, cujuſcunq; fuerint caſus: ut, Nom. Iliŏn, Peliŏn: Ac, Caucasŏn, Pylŏn. Quædā etiā in *in* per *i*, ut Alexĭn. In *yn* per *y*, ut Itўn,

In *an* quoque à nominativis in A: ut, Nominat. Iphigenia, Ægina. Accuſat. Iphigeniān, Æginān.

Nam in *an*, à nominativis in *as*, producuntur: ut, Nom. Æneas, Marſyas, Accuſat. Æneān, Marſyān.

O finita. *O* finita, communia ſunt: ut, Amo, virgo, porrò, docendo, legendo, eundo, & aliæ gerundii voces in *do*.

Præter obliquos in *o* qui ſemper producuntur: ut, Huic dominō, ſervō. Ab hoc templō, damnō.

Et adverbia ab adjectivis derivata: ut, Tantō, quantō, liquidō, falsō, primō, manifeſtō, &c.

Præter ſedulò, mutuò, crebrò, ſerò, quæ ſunt communia. *ſed frequentius Longa*

Cæte-

Flos apprime trina Virg: Gror: 2

Vbiq; ibidem ultimam simplicium communem producunt
Vbivis corripit: Vbiumq; antepenem servat:
Corripiuntur ea quæ præ Apocopen castrantur, Vt Ju
dabit supplicium Calue:
Vbiq; siquidem ultimam simplicium longam corripiunt
Inalbi corripitur alibi producitur:

M finale præfis erat Greve. quod etiam nunc apparet
in compositis Vt circumago, circumeo:

Do in quandoq; semper præcedit, in quandoquidem semper
corripitur

Lucr. a Graecis χρεμπω & ἐγκὺ profecta sunt.

* Nisi descendant a nominativis in ων quibus dem-
tur n. ultro Plato, qua plerumq; corripiuntur:

Ovid: l. 1 de ponte, Eleg: 4
Confiteor misero molle cor esse mihi:

* Dispar apud sequioris aevi Latinos correptum
legitur & vir apud Martialem, Ut
Grandia verbi ubi sunt, si vir es, sume nega:

* Excipiuntur quorum genitivus in ādis exit, Ut vas vādis

* Nec. tantum pegetes alimentaq; debita divis. Ovid met: l.

* Sed: in nominativo & voc: singulari tantum. In Plur:
militis longa est in ultimâ

Prapes a pra a prio dicitur, vt Etymo Logicis placuit
quia est in gen: prāpetis, non prapedis, ultimam
corripit ——— Quem prapes ab Ida:
Sublimem pronibus rapuit Jovis armiger unguis: Virg: Æn:

Cæterùm mŏdŏ & quomodŏ ſemper corripiuntur.

Citŏ quoque ut & ambo, duo, ego, atque homo, vix leguntur producta.

Monoſyllaba tamen in *o* producuntur, ut, Dō, ſtō, ut & ergô pro causâ.

X Item Græca per ω cujuſcunq; fuerint caſus: ut hæc Sapphō, Didō. Hujus Androgeō, Apollō. Hunc Athō, Apollō.

R finita corripiuntur: ut, Cæsăr, torculăr, pĕr, vĭr, uxōr, turtŭr.

Cor, ſemel apud Ovidium productum legitur: ut,

\- ∪ ∪ - ∪∪ - - - ∪∪ - ∪∪ - -

Molle meum levibus cor eſt violabile telis.

Producuntur etiam Fār, lār, nār, vēr, fūr, cūr: Pār quoque cum compoſitis: ut, Compār, impār, diſpār.

Græca item in *er*, quæ illis in ηρ deſinunt: ut, Aēr, cratēr, characterēr, æthēr, ſotēr.

Præter patĕr & matĕr, quæ apud Latinos ultimam brevem habent.

S finita, pares cum numero vocalium habent terminationes, nempe, *As, es, is, os, us*. *S.*

Primò, *as* finita producuntur: ut Amās, musās, majeſtās, bonitās. *As.*

Præter Græca, quorum genitivus ſingularis in *dos* exit: ut, Arcăs, Pallăs. Genitivo Arcados, Pallados.

Et præter accuſativos plurales nominum creſcentium: ut, Heros, Heroos: Phyllis, Phyllidos: Accuſativo plurali, Heroăs, Phyllidăs.

Es finita longa ſunt: ut, Anchisēs, ſedēs, docēs, patrēs. Excipiuntur nomina in *es* tertiæ inflexionis, quæ penultimâ genitivi creſcentis corripiunt: ut, Milĕs, ſegĕs, divĕs, Sed Ariēs, abiēs, pariēs, Cerēs; & pēs, unà cũ cō poſitis: ut, Bipēs, tripēs, quadrupēs longa ſunt. *Es.*

Es quoque à *Sum*, una cum compoſitis corripitur, ut, Potĕs, adēs, prodĕs, obĕs.

Quibus penĕs, adjungi poteſt, una cum neutris ac nomina;

nominativis pluralibus Græcorum: ut, Hippomanĕs, cacoëthĕs, Cyclopĕs, Naïadĕs.

Is. *Is* finita, brevia sunt: ut, Parĭs, panĭs, tristĭs, hilarĭs.

Excipe obliquos plurales in *ĭs*, qui producuntur: ut, Musīs, mensīs, à *mensa*, dominīs, templīs.

Item quîs pro quibus, cum producentibus penultimam genitivi crescentis: ut, Samnīs, Salamīs: *Genitivo* Samnītis, Salamīnis,

Adde huc quæ in *eis* diphthongum desinunt, sive Græca, sive Latina, cujuscunque fuerint numeri aut casus: ut, Simoeīs, Pyroeīs, parteīs, omneīs.

Et monosyllaba item omnia: ut, Vīs, līs; præter īs, & quīs nominativos, & Bĭs apud *Ovidium*.

Istis accedunt secundæ personæ singulares verborũ in *ĭs*, quorũ secundæ personæ plurales desinunt in *ītis* penultimâ productâ, una cũ futuris subjunctivi in *ris*: ut, Audīs, velīs, dederīs, *pl.* Audītis, velītis, dederītis.

Os. *Os* finita producuntur: ut, Honōs, nepōs, dominōs, servōs.

Prætet compŏs, impŏs, & ŏs, ossis: Et Græca per *o* parvum: ut, Delŏs, Chaŏs, Palladŏs, Phyllidŏs.

Us. *Us* finita, corripiuntur: ut, Famulŭs, regiŭs, tempŭs, amamŭs.

Excipiuntur producentia penultimam genitivi crescentis: ut, Salūs, tellūs: *Genitivo*, salūtis, tellūris.

Longæ sunt etiam omnes voces quartæ inflexionis in *us*, præter nominativum & vocativum singulares: ut, Hujus manūs, hæ manūs, has manūs, ô manŭs.

His accedunt etiam monosyllaba: ut, Crūs, thūs, mūs, sūs, &c.

Et Græca item per *ũs* diphthongum, cujuscunque fuerint casus: ut, Hic Panthūs, Melampūs: Hujus Sapphūs, Cliūs.

Atq; piis cunctis veneranda nomen IESUS.

V. Postremo, *u* finita producuntur omnia: ut, Manū, genū, amatū, diū.

Grammatices finis.

De carminum cadentia ordo Pulsa: Rhetoric. lib. 10

Queris pro quibus nunquam trahitur dialyll:
sic tantum Monosyllabis dipthongi potestate longa est.

Os ab eo eam compositis producitur Vt obsis possis
adsis prosis faxis:
Vis cum compositis vt quamvis quivis &c:

Futura subjunctivi in ris sunt communia Vt:
si mihi Deus esset si causas egerit inquit: Martial:
Quibus addes Velis Nolis Malis: Persius:
Ys finita corripiuntur Excipe Thetys.
Sic sibi generum Thetys emit omnibus unus Virg. Geor. 1.
Quæ per o scribuntur ultimam corripiunt Vt
Delphidos, Tenedos, Lesbos, Chaos, melos, archados.
Cum a ut patus patuis & quia in obliquis retinent
Ys finita corripiuntur, Vt Sephy: Moly:

Natura quæ per Apocopen castrantur
Desit vt dignum videri
Torvum dia fregit.
Dono ducite doctum volentibus cum magnis dis
Penum pro non
Ennius

OMNIUM NOMINUM IN regulis generum contentorum, tum, *Heteroclitorum, ac Verborum, interpretatio aliqua.*

ABdo, Abſcondo, occulto. *To hide.*
Abyſſus, immenſa quædam profunditas impenetrabilis. *A depth that by ſounding cannot be found.*
Arcanan, gens ex quadam regione Græciæ. *The people of Acarnania in Greece.*
Accerſo, eo advocandum, vel voco, *To goe to call.*
Acer, arbor. *A Maple tree.*
Acies, acumen rerum ſecantium, exercitus inſtructio, oculi lumen. *An edge. The array of an army. The ſight of the eie.*
Acus, inſtrumentum ſartoris, ac mulieris ornamentum. *A needle, or an inſtrument wherewith women did ſet their haire.*
Adeps, omnis pinguedo, ſive carnis, ſive alterius rei. *Fat.*
Adipiſcor, aſſequutus ſum. *To obtain.*
Adoleſcens, juvenis adultus. *A ſtripling from twelve to one and twenty.*
Ador, frumenti genus vel ſarris. *wheat.*
Advena, qui non eſt civis, ſed externus. *A ſtranger.*
Æquor, mare, pelagus. *The ſea, becauſe nothing is more plain then it: for Æquor doth generally ſignifie, a plaine in any parcell of the world. It is taken for the air alſo, as* Aſpice bis ſeno svolitantes æquore cygnos.
Æs ſpecies metalli rubro colore. *Braſs, and becauſe that in old time mony was made of it, Æs ſometimes doth ſignifie mony.*
Æther, tota cœli ſyderúmq; ſubſtantia ac compago. *The whole ſubſtance of the ſpheare, from the fire unto the extreameſt circuit of heaven.*
Affinis, cognatus. *A kinſman by marriage.*
Agnoſco, eſt noſcere id, quod nobis olim aut viſum fuit, aut alia quapiam ratione cognitum. *To recognize, to know a new, or to come to remembrance of.*
Ago, facio. *To doe.*
Agragas, urbs Siciliæ. *a town in the Iſle of Sicilie called now Gergenti.*
Agricola, qui exercitat rem ruſticam, *an husbandman.*
Alcyon, avis marina, hyeme pullos educans. *a certaine ſea-bird, that layeth in the ſands and hatcheth in the winter.*
Ales, quælibet avis, aut velox. *a bird, or ſwift.*
Alnus, genus arboris. *an alder tree.*
Alo, nutrio. *To nouriſh.*
Alter. *The other of the two,*
Alnus, quâ ſordes defluunt aut lavantur. *The paunch, and ſometime the belly without.*
Amazones, Scythicæ fœminæ, eo quod mammis careant. *Certain women of Scythia, ſo named for lacking a dugge.*
Ambigo, circumago, circundo. *To compaſſe, to doubt.*
Amicio, veſtio. *To cloath.*
Amnis, fluvius. *a River.*
Anas, avis in aquis degens. *a Ducke, or a Drake.*
Ango, crucio, premo, vexo. *To trouble, or vex.*
Anguis, ſerpens in aquis degens. *a dry or a water ſnake.*
Animus, conſilii principium. *The minde.*
Anna, nomen mulieris. *Anne.*

Annu

Annuo, assentior. *To assent and agree unto.*

Annus, tempus 365 dierum & 6 horarum. *A yeare.*

Antes, ab ante, eminentes lapides sive ultimæ columnæ, quibus sustinetur fabrica. *The pillars or sailing stones, that saile over the wall to beare the frame, or the dry stone wall that incloseth a vineyard, or the first set or fronteir vines.*

Antidotus, medicamentum contra venena datum. *A preservative against poyson.*

Antiæ, muliebres capilli in fronte demissi. *a womans forelocks.*

Antistes, in aliqua re summus. *a president or chief ruler, man or woman.*

Anus, vetula. *an old wife.*

Anxur, nomen urbis Italiæ, quæ nunc Tarentina dicitur. *Tarentine.*

Aperio, indico, refero. *To open, to shew, or to declare.*

Apes & apis, animal mellificum. *a Bee.*

Apiscor, assequor, acquiro. *to obtaine.*

Apollo, deus, quem Græci solem appellant. *The God of wisdome and Physicke, and of prophecy, and the God that carrieth the sunne about.*

Appendix, quod aliis adjunctum, quasi ex alio pendeat. *an appentise, or an addition to increase a thing.*

Applico, jungo, & advento. *to apply unto, or to arive.*

Aptóton, nomen invariabile, sed nullo defectum casu. *a Nounc undeclined: having one termination in all cases.*

Aqualis, vasis genus quo aqua tenetur ad præbendam eam manibus. *A Laver, or an Ewer.*

Arbor, vel arbos, notæ significationis. *a tree.*

Arcas, ex Arcadia populus. *the people of Arcadie.*

Arceo, pello, & advenire non sino. *to keep away.*

Arcesso, voco & accuso. *to call, or to accuse, or to go to accuse.*

Arctus, ursa, quam nostri septentrionem dixerunt, signum cœleste. *a signe called the Beare, or the wagon.*

Ardeo, urot, inflammor. *to be hot.*

Argos, oppidi nomen, *a towne of the Peninsula of Greece, called Peloponnesus.*

Arma, munimenta, scutum, gladius, telum, & ea quibus præliamur. *Armour, or any kind of weapon.*

Aruspex, qui victimas inspicit. *He or she that seeketh destinies by the bowels of beasts.*

As est libra, id est, duodecim unciæ. *a pound of xii. ounces, or the whole sum of of any thing.*

Assecla, qui continuè, & semper aliquem sequitur. *a Page, or Lackey, or continuall waiter.*

Astu, dolo, fallaciis. *By deceit or guile.*

Athamas, nomen viri. *A mans name which should be sacrificed for his sonne Phryxus.*

Athenæ, civitas Græciæ, inter Achaiam & Macedoniam. *the city of Athens.*

Athletes, pugil & luctator. *a champion, or he that striveth for a game.*

Atomus, corpus insecabile. *A mote so smal that it cannot be parted.*

Auceps, qui vel quæ aves capit. *A Fowler, man or woman.*

Audeo, sum ausus. *to be bold.*

Aveo, cupio. *to desire, or covet.*

Avernus, lacus Campaniæ prope Baias, quem Pluton dicatum opinabantur veteres. *A Lake in Italy, where hence they thought was descent into hell.*

Augeo, majus facio, amplifico. *To increase.*

Augur, qui futura prænunciat. *a southsayer, man or woman.*

Auriga, qui vel quæ currum ducit. *A Wagoner, a carman or Carter.*

Auster, ventus flans è meridie. *The south-wind.*

Author, qui vel quæ aliquod opus facit. *The worker or doer of any thing, man or woman.*

Axis, diameter mundi, & dicitur lignum teres, circa quod rota currûs vertitur. *An axle-tree: and by translation, the straight line that may*

may be imagined from the one pole to the other.

B.

BAcchanalia, Dionysia, id est, Bacchi festa. *the feast of Bacchus.*

Bacchar, herb. radicis odoratæ. *an herb that the French men call our Ladies gloves.*

Bacchus, deus vini. *the drunken God, the God of wine.*

Bacculus, bacillus, & baculum, & hinc bacillum, scipio. *a staffe.*

Balneum, locus publicus vel privatus, in quo aut sanitatis aut abstergendarum sordium causâ lavamur. *a Bath.*

Barathrum, erat locus profundior Athenis, putei modo vel formâ. *A certaine pit by Athens. Now it is taken for hell. It is also a hole where any water entreth, and falleth into the earth.*

Barbiton, instrumentum musicum, quod pulsatur plectro, vel calamo. *The Lute, or any like that is plaid on with a quill. It is also* Barbitos, *both masculine and feminine.*

Bellaria, cibi secundæ mensæ. *Junkates.*

Bes, unciæ octo. *Eight ounces:*

Bibo, potum haurio, humorem attraho. *to drinke.*

Bidens, instrumentum duorum dentium, vel ovis. *any instrument with two teeth: or a sheepe of two teeth, in the feminine gender.*

Bifrons, habens duas frontes. *He or she that hath a face before, and another behinde.*

Bilis, humoris genus. *It is with this word* atra, *melancholy; & with* flava *choler: and being used alone, is the same disease that* Cholera *is after* Cor. Celius, *See* Cholera.

Bombyx, vermis, & pro materia sumitur. *A silke worme, or silke.*

Bos, nota est significatio. *An Ox, bull, or cow.*

Britannia, insula quam nunc Angli & Scoti incolunt. *The Isle which is inhabited of Englishmen, and Scottish men, called* Britannia major.

Britannia minor. *Is Britaine in France.*

Bubo, avis nomen, à bovis mugitum. *An Owle.*

Bucephalus, nomen equi Alexandri magni. *Alexander the great his horse.*

Byssus, tenuissimi lini genus. *a most fine sort of fine flax, whereof a precious kinde of linnen cloath is made. It may be taken for silke also.*

C.

CAcoethes, malus mos. *an evill custome, or a bile hard to be cured.*

Cadaver, corpus mortuum. *a carcase.*

Cado, corruo, præcipitor, vel labor. *To fall, and sometime to happen, to chance.*

Cædo, percutio, ferio, Verbero. *To strike, or to beat, and sometime to cut, or to loppe, or to prune trees, sometime to kill, to sacrifice, and sometime to breake: as,* cædere januam saxis, instare ferro.

Cællo, percutio, aut frango. *To smite or to breake,* antiquum verbum. *The compounds whereof be in use only.* Cello *is read also without a diphthong.*

Cælum vel Cœlum, extrema mundi determinatio cum sphæris, quas ambit ad elementum ignis. *Heaven, or with a difference, any of the spheares. It signifieth weather also.*

Calco, pede comprimo. *To tread upon, and by a translation unto the minde, to despise and set naught by.*

Calendæ, dies primus cujusq; mensis. *The first day of every month.*

Caleo, ferveo, calidus sum. *to be hot, or to glow.*

Callis, via perdurata, id est, via trita. *A pathway.*

Calvo, decipio, frustror. *to deceive, and to beguile, to trowp.*

Calx, pes imus, & pro cujusvis rei fine ponitur, vel pro materia quâ lapides in muro conglutinantur. *An heele, or last end of a race, or line.*

Cambio,

Cambio, commuto. *To exchange, and of the old writers it is taken for to fight.*

Canalis, per quod aqua confluit in viis lapide ſtratis. *a chanell.*

Cancelli, ligna inter ſe modicis intervallis in transverſum inſtar retis invicem annexa. *a lattice, or the liſts of a game, place, or of a ſpectacle.*

Canis, animal latrabile, & piſcis marinus, & ſignum cœleſte. *A dog, or a dog-fiſh, a ſtar or a ſigne in the firmament called* canis.

Cano. *To ſing, to indite poetically, to play upon inſtruments. ſometime it is to praiſe or propheſy.*

Capeſſo, capio, ſive ad capiendum eo. *To take, or to go to take, and ſometime* recipio me, *to go, as* Nunc pergam heræ imperium exequi, & me domum capeſſam.

Capio, *To take, to delight, to deceive, to chuſe, to abide and ſuffer, as* Capio dolores, *to hold, or containe, to invade and catch, as* Navem cepimus, *to inflame with love, and it is likely of ſuch ſignification as the ablative is that cometh with it.*

Capiſtrum, capitis vinculum, adhibitum ne animalia antegiant. *An halter.*

Capital, quod olim ſacerdotes geſtabant in capite. *An ornament that the Nunnes were wont to weare upon their heads.*

Capra, animal à carpendis virgultis dictum. *A Goate.*

Car, aliquis è Caria. *a man of Caria.*

Cardo, quo janua movetur. *an hooke, or hinge.*

Careo, eſt rem deſideratam non habere. *to lacke, or to be without, and ſpecially ſuch a thing as once we had.*

Carex, herba acuta, duriſſima. *Sedge.*

Caro, quod anima careat, non ſolum de animalibus, ſed etiam de piſcibus & fructibus. *The meat of any thing, but moſt commonly fleſh.*

Carpo, decerpo, *to crop, to bite off, nettle or to gather. It is alſo to leaſe, or to chuſe out, and ſometime to taunt or rebuke.* Carpere viam. *Is to begin to journey.* Carpere vitales auras. Carpere lanam. *to toſe wooll.* Carpere linum. *to hatchel flax.* Carpere cibum. *to eat.*

Caſſis, ſis, reticulum, maſc. pro galea, fœm. eſt caſſis, idis, & hæc caſſida, *a net, or an helmet in the feminine gender.*

Caſtra, locus in quo milites tentoria fixerunt. *the camp, the pavilon, or the army.*

Cato, nomen viri. *A certaine Romans name.*

Caveo, diligentiam adhibeo, provideo, conſulo, proſpicio nè aliquid præter ſpem eveniat. *to beware, or to be wary and heedfull.* Cavere, *is alſo to put in aſſurance, and to ſave harmeleſſe by caution or ſuretie.*

Caulis, in herbis dicitur ipſum robur, ſive ſtipes. *A ſtalke.*

Cedo. *To give place, to depart, and goe away.*

Cedrus, arbor ingens & procera. *Cedar-tree.*

Cello, *See* Cællo.

Cenſeo, exiſtimo, puto, arbitror. *to deem, to judge, to ſuppoſe, to thinke, to tells ones mind. Some take it for to be angry.* Cenſeri, *is alſo to be in books of ſubſidies, and to be taxed or valued.*

Centum. *An hundred.*

Centuſſis, centum librarum. *An hundred pound.*

Cera, illud quod melle ex favis expreſſo remanet. *Wax.*

Cerno, video. *to ſee, and by tranſlation, to perceive and underſtand. Sometime to decree and appoint, to ſift, renge, to bolt, to ſever and part, to fight, to go unto, as* Cernere hæreditatem.

Cetus, piſcis maximus. *A Whale.*

Cholera, eſt ventriculi immodica perturbatio, ſupra & infra per vomitum facta. *The cholick. It is alſo choler, the hot and dry humour.*

Cicer, genus leguminis. *a certain Italian peaſe.*

Cico

Cieo, turbo, commoveo. *to trouble, to ſhake and ſtirre, and ſometime for* Cio, *it is to call.*

Cinis, vel ciner, pulvis. *aſhes.*

Cinis, eſt avis quam alio nomine alaudam dicimus, *a larke.*

Claudo, obſtruo, obſero. *To ſhut or cloſe, to make faſt, to ſtop, or to ſtay, not to ſuffer to paſſe: as,* Ecce maris magnâ claudit nos obice pontus.

Clivus, locus molliter arduus, & pro colle ponitur. *a banke, a riſing, alſo a little hill.*

Clunis, natium tumor. *the buttock.*

Cluo, ſplendeo. *to ſhine, to gliſter, ſometime to fight.*

Clypeus & clypeum, ſcuta majora, & propriè peditum *a buckler.*

Cœlum. *A graving toole, the skie, that is as much of the world as is above the element of fire, which is called* æther, *or* quintum elementum. Cœlum *alſo is taken for the ayre: as,* In hoc cœlo qui dicitur aër.

Cœno, cœnam ſumo. *to ſup, or to take ſupper.*

Cœpio, pro incipio, antiquum eſt. *to begin.*

Cognoſco, noſco eos qui prius incogniti erant. *to know that which we knew not before: ſometime diligently and attentively to conſider, or to underſtand, to ſearch by an inquiry, and to ſit in judgement.*

Collis, monticulus. *an hillock.*

Colo, adoro, veneror. *To honour, or worſhip with prayer, to exerciſe, to make much of, to inhabite, to love,* Vitam colere, *is to lead a life. ſometime to plow or till the ground; ſometime to deck or trim.*

Colus, inſtrumentum quod penſa continet. *a diſtaffe, or ſpindle.*

Comes, comitans aut ſequens. *A companion by the way, either man, or woman.*

Comminiſcor, fingo, excogito. *to imagine, to ſeigne, to invent and deviſe, to aſſay, to bring a man to the beliefe of that that is not.*

Como, comam compono. *to kemb, to dreſſe the buſh with a comb, or to deck and adorne.*

Compago, compactio, & conjunctio. *a joint.*

Compedes, vinculi genus. *a paire of fetters or gives.*

Conditor, qui aliquid facit. *a maker or a builder.*

Congrus, conger, genus piſcis. *a Congre.*

Conjux, maritus vel uxor. *a husband, or wife.*

Conſulo. *to aske counſell, with an accuſative, to give counſell, or provide for, with a dative: to take in good worth, with a genitive. Sometime it is to ſit in counſell, and to deliberate, but uſed plurally: as,* conſulunt Senatores.

Coquo, cibum uſui aptum reddo, *to dreſſe meat, to play the cooke, to prepare and go about, as* bellum coquere; *to vex and trouble, as* Coquit me cura. *to concoct, to bring our nutriment unto a naturall ferment or juyce.*

Cor, præcipuum inter viſcera, & vitæ ſedes, & arteriarum, ac caloris nativi, quo animal regitur, quaſi fons quidam & domicilium. *The heart, and ſometime it is uſed for the minde.*

Corbis, vas ex viminibus factum. *A basket.*

Cornus, vel cornum, aut cornu, munimentum capitis quorundam animalium. *an horn. By tranſlation the turning of rivers be called* Cornua. *It ſignifieth alſo the wing of an army, and the end of a thing.*

Cornus, arbor ramos habens duritie & rigiditate cornibus ſimiles, fructum circa ſolſtitium ferens, primo candidum, poſtea ſanguineum. *A certaine tree unknowne among us.*

Coſtus,

Costus, radix magni odoris. *A shrub growing in Arabia, Iury and Syria, having a root of very fragrant savour, the which antiquity burned to their gods, as they did frankincense.*

Coxendix, coxarum vertex, quo femora vertuntur. *the Hip.*

Crater, vel cratera vas amplum, cui vinum aut oleum imponimus. *A Goblet or standing peece.*

Crepo, sono. *To crack, sometimes to complaine, lament, and accuse, as* Quis post vina, gravem pauperiem crepat.

Crepundia, prima munuscula quæ pueris dantur. *all manner of things that are given children in their infancy, as Coralls, swadling bands, daggers, timbrels, and such like.*

Cres, Cretensis. *a man of Candy.*

Creta, insula est. *the Isle called Candy.*

Crinis, capillus. *Haire.*

Crus, pars à genibus usq; ad inferiorem pedem. *a leg.*

Chrystallus, glacies ex gelu vehementer concreta. *Christall.*

Conditor, qui aliquid facit. *a maker, or builder.*

Corbis, vas ex viminibus factum. *A basket.*

Cubo, jaceo. *to lie, and sometime to be sick in bed.*

Cucumis. *a Cucumer, the which is called also* Cucumer.

Culex, vermiculus alatus. *a gnat.*

Cumbo. *the same that* Cubo *is.*

Cunabula, cunæ. *a Cradle.*

Cunæ, cunabula, idem.

Cupio, opto, desidero. *to covet, to desire, to lust for, and sometime with a dative, to favour.*

Cupressus, arboris nomen. *a Cypresse tree.*

Curculio, animal parvum frumentum corrodens. *a weesell.*

Cures, oppidi nomen. *a townes name.*

Curro, celeriter eo, gradum præcipito, intentâ celeritate viam quasi vorso. *to runne, and sometime to flow, that is, to run as rivers do.*

Cuspis, acutior pars hastæ. *the point of a speare, pike, partisane, or any other like.*

Custos, qui vel quæ rem aliquam tuetur & curat. *a keeper, man or woman.*

Cyprus, insula dives. *Cypres the Isle.*

D

DAma, animal timidum. *a Buck, or a Doe.*

Damno, damno afficio, vel condemno. *to damage, or to condemne.*

Dedo, in perpetuum do, vel totum subdo, sive in manus & arbitrium do. *to yeeld.*

Defrutum, à deferendo, vinum decoctum ad mediam partem. *Wine sodden to the halfe.*

Dego, ago. *to live.*

Deleo, expungo, propriè lineas aut regulas. *to put out and to cancell.*

Delicium, oblectamentum quod nobis voluptati est. *the thing wherein we take pleasure.*

Delphin, vel delphinus vel delphis, piscis maris, & signum cœleste. *A Dolphin.*

Demo, aufero. *To pull away, and to exempt.*

Dens, notum est per similitudinem, capitur pro omni, quo aliquid teri potest. *a tooth.*

Depango, defigo. *To fasten down, and to plant.*

Desidia, ignaviæ vitium. *Slothfulnesse.*

Dico, loquor, nomino. *To speake, or to call.*

Dies, tempus viginti quatuor horarum. *a day.*

Diffiteor, infitiaseo, nego. *To deny.*

Digredior, discedo. *To go from.*

Diligo, amo. *To love.*

Diluo, aqua vel quovis humore aliquid purgo. *To purge with wasting.*

Dindymus, jugum montis Phrygiæ, Idæ matri deûm dicatum. *The top of Ida, the hill by Troy.*

Diphthongus, unus duarum vocalium Sonus. *a double sound, a diphthong.*

Diptôton, nomen flexum duobus in casibus quibuscunque. *a Noune declined with two cases whatsoever.*

Diræ, imprecationes, execrationes

&,

& inferorum furiæ: *Cursings, bannings, and the furies of hell.*
Disco, capio doctrinam. *to learne.*
Dispesco, separo, dirimo: *to sever.*
Displiceo. *to displease.*
Ditionis, imperii, dominii. *Of my right and title: We need not scrupulously to refuse* Ditio, *the Nominative.*
Divido, partior. *to divide.*
Divitiæ, opes, amplæ fortunæ. *Riches.*
Do, dono. *to give.*
Doceo, alicujus rei cognitionem alteri trado. *to teach, and sometime to shew and to declare, to warne, and to ascertaine.*
Dodrans, unciæ novem. *Nine ounces:*
Doleo, tristis sum. *to be sorrowfull.*
Domo, mansuetum facio. *to tame.*
Domus, ædificium ad habitandum factum. *an house.*
Duco, notum est. *to lead, to marry, to account.*
Dulcedo, suavitas. *Sweetnesse.*
Dux, qui vel quæ ducit aliquem. *a guide, man or woman.*

E

ECquis *Whether any.*
Edo, comedo. *to eate.*
Edo, i. emitto, & quasi extrudo. *To set out, and to evulgate, and sometime to exhibit and shew, as* Edere spectacula. Edere animam *is to die. The signification of it in all other phrases may be reduced to the first signification.*
Edoceo, diligenter doceo. *Thoroughly, or perfectly to teach.*
Effata, sunt ultimæ precationes augurum post finem auspiciorum extra urbem dictæ. *the prayers that Soothsayers said, after notice taken of birds flying, before they entred the city.*
Egeo, careo. *to need.*
Elephas, elephantus, animal famâ notum. *an Elephant.*
Elis, civitas Arcadiæ *a city in* Arcadia, *or a country in* Peloponnesus.
Emineo, præ aliis appareo, vel excello. *to appeare before others, and to passe them.*
Emo, comparo, mercor. *to buy.*
Ensis, gladius. *a sword.*
Epasco. *to eat up, to consume with feeding, and to leave nothing.*
Epulum, quasi edipulum, est celebre convivium. *a banquet, or feast.*
Eques, homo equo insidens. *An horseman, or he or she that rideth.*
Eremus, locus desertus. *a desart, or wilderneſſe.*
Eripio, extra rapio. *to pull out.*
Esurio, famem patior. *to hunger.*
Eventus, eventum, quod casu aut fortunâ nobis evenit. *Hap, or that that cometh to passe.*
Excludo, extrà claudo. *to shut out.*
Excubiæ, vigiliæ diurnæ & nocturnæ. *Watchings, and wardings.*
Exculpo, perfectè scalpo, vel scalpendo concicio. *to carve, to grave, to cut out, to scratch out: as,* Oculum exculpere. *to wrest, or wring out, as,* Verum exculpere.
Excurro, extracurro, vel præcurro. *to run out, or to out-run before, to amount to a great deale, to make an out rode, or an excursion.*
Excuso, extra culpam reddo. *to excuse.*
Excutio, ejicio, emitto. *to smite out.*
Exequiæ, funebre officium. *the ceremonies of the buriall.*
Exlex, sine lege vivens. *A Lawlesse man or woman.*
Expergiscor, evigilo. *to awake.*
Experior, tento, vel tentor. *to prove, or to be proved.*
Explico, extendo, & declaro. *to stretch out, and to declare.*
Exta, propriè cor, jecur, & pulmo dicuntur. *the entrals.*
Extorris, Exul. *A banished man or woman.*
Exul, qui vel quæ exulat. *a banished man or woman.*
Exuo, exolvo, denudo. *to put off, to uncloth.*
Exuviæ, ab exuendo. *the things that we put off.*

F.

FAcies. *A Face.*
Facio, aliquid ago. *To make.*
Faceſſo, facio, vel eo ad faciendum. *To make, or to go to make.*
Fallo, decipio. *To deceive.*
Fames, edendi cupiditas. *Hunger.*
Far. *Once a generall word for any kinde of graine, or corne: as,* Triticeum far, hordeaceum, ſiligineum, &c. *But now it ſignifieth one certaine kinde, called* Ador, *which is bread corne.*
Farcio, ſaturo, impleo, pinguefacio, ſagino. *to ſtuffe, to fill, to ſatisfy, and make fat.*
Fas, pium, religioſum, & dignum facto. *Lawfull, right, godly, and worth the doing.*
Faſcis, lignorum aut alicujus rei congeries. *a faggot.*
Falti, libri in quibus totius anni res populi Romani ſcriptæ continebantur, & cauſa feſtivitatum explicabantur. *A Regiſter for the order of things, for the whole yeare.*
Faſti dies, *were daies wherein the Iudges might give ſentence without offence of the Gods, with thoſe three ſolemne words of the law,* Do, dico, addico. Nefaſti dies, *were their contrary daies.*
Fateor, annuo, concedo. *to grant, and aſſent unto.*
Fatiſco, deficio, aut defatigor. *abundantly to gape.*
Fatiſcor, feſſus ſum. *to be weary, to faint and to be weake.*
Faveo, rectè alicui opto. *To favour.*
Fel, purgamentum ſanguinis. *the gall.*
Feriæ, dies ceſſationum ab opere. *Holy daies, vr times of paſtimes uſed.*
Ferio, percutio. *to ſtrike.*
Fero. *to beare, or to ſuffer, to lead or tell, to give, to covet, to advance, to bring forth, to have, to take away, to obtaine, to aske advice, as* Pompeius tulit ad populum.
Ferveo, valdè caleo. *to be hot.*
Ferveſco, caleſco. *to wax hot.*
Ficus, arbor vel morbus. *a fig-tree, or a certaine bile riſing to the fundament.*
Fides, conſtantia in omnibus rebus. *Faith and truth.*
Fido, fiduciam & ſpem habeo. *to have truſt.*
Figo. *to faſten, to plant, to ſmite with an arrow, or ſuch like.*
Filix, herba ſine caule, ſine flore, ſine ſemine. *Fern, whereof there be two kindes, as in herbaries you ſhall ſee.*
Filum, illud ſubtile quod ex lino lanâve trahendo ducitur. *a thread.*
Fimus, lætamen & excrementa animalium, quibus agri ſtercorantur. *Dung, It is alſo* Fimum *in the neuter gender.*
Findo, diſſeco, diffindo. *to cleave.*
Fingo, formo. *to faſhion.*
Finis, extremitas ſive terminus in unaquaque re, *an end.*
Fio, efficior. *to be made.*
Flaveo, flatus ſum. *to be yellow.*
Flecto, inclino, volvo, duco, moveo. *to bow, to move, and to cauſe to follow.*
Fleo, lachrymor. *to weepe.*
Flo, ſpiro. *to blow.*
Flos, dictus qui ex arboribus vel herbis colligitur. *a flower.*
Fluo, decurro propriè ut liquores. *to flow.*
Fodio, terram eruo. *to dig.*
Follis, inſtrumentum quo attrahitur atque emittitur ventus. *a paire of bellowes.*
Fons, ſcatebra. *a well.*
Forceps, inſtrumentum quo tenetur aliquid. *a paire of tongs.*
Forfex, inſtrumentum ſartorum quo aliquid ſcinditur. *a paire of ſciſſars.*
Fors, fortuna, caſus. *Hap.*
Forum, à ferendo, quia lites, & venal

nàlia illuc feruntur. *the Iudiciall, and then it is named* Forum iudiciale: *or the market place, and is called* Forum venale.

Frango, rumpo, deſtruo. *to breake.*

Frenum, vel frænum, inſtrumentum quo equum inceſſor coercet. *A Bridle.*

Frico, ſcalpo. *to rub.*

Frigeo, frigidus ſum. *to be cold.*

Frugi, indeclinabile omnis generis, utilis, neceſſarius, frugalis. *Good, profitable, and thriftie.*

Frugis, ejus quod ex terræ fructu in alimoniam vertimus. *of corne or pulſe. Some make the Nominative hereof* fruges, *and ſome* frux, *the foremoſt is not to be miſliked.*

Fruor, delectationem, & fructum capio, & alor. *to take pleaſure, and fruit, and profit of, and to be fed.*

Fuga, fugiendi actus. *Flying, or running away.*

Fugio, vito, currendo relinquo. *To flee from, to avoid.*

Fulcio, ſuſtineo, munio. *to underprop, and to ſtore.*

Fundo, liquefatio, vel liquidum ſpargo. *to melt, or to poure.*

Funis, reſtis. *a Rope.*

Fur, qui vel quæ alteri ſubtrahit. *a man, or woman theefe.*

Furfur, purgamentum farinæ. *Bran, or ſcurfe.*

Furio, inſanio. *To be mad.*

Fuſtis, baculus. *a club.*

G.

GAbii. Volſcorum urbs. *A towne in Italy ſeventy miles from Rome.*

Gallia, Europæ pars ſita intrà Pirenæos montes, inter Hiſpaniam, Germaniámque, & duo Maria, Oceanum Britannicum, & mare noſtrum. *France.*

Garamas, Lybiæ incola. *A certaine inhabitant of Africke.*

Gargarus, unus è collibus montis Idæ. *A very high top of the hill* Ida. *There is alſo a towne of that name at the foot of the ſame hill.*

Gaudeo, lætor. *To rejoyce.*

Gelu, propriè glacies. *Froſt or ice.*

Genu, curvatura quâ crus & femur connectuntur. *A knee.*

Gero, porto. *To beare.*

Gibbus & gibber, ſolidus in dorſo tumor. *A jub or a bunch.*

Gigas, vir altiſſimæ ſtaturæ. *A Giant.*

Gigno, genero. *To beget.*

Gingiber, herba in Arabia naſcens. *Ginger.*

Glis, animal muri ſimile. *A Dormouſe.*

Gliſco, creſco, augeor, invaleſco. *To encreaſe and grow, to wax ſtrong, to wax fat, and much to deſire, and ſore to covet.*

Gluten, glutinum aut colla. *Glue.*

Gorgon, nomen mulieris. *A certaine terrible woman.*

Gradeor, eo, incedo, progredior. *To goe.*

Græcia. *The country of Greece, a great piece of Europe, which is now under the Turke.*

Grajugena, Græcus. *A Grecian borne.*

Grando, gutta aquæ in aëre congelata. *Haile.*

Grates, gratiæ relatæ pro accepto beneficio. *Thankes*

Grex, pecudum multitudo. *a flock.*

Groſſus, ficus abortiva quæ non matureſcit. *A rathe ripe fig.*

Gruo, ut grues gruere dicuntur. *To cry like a Crane.*

Grus, avis nota. *A Crane.*

Gryps, animal pennatum, omni ex parte leoni ſimile. *a Griffon.*

Gummi, liquer glutinoſus ex arboribus reſudans. *Gumme.*

Gurgulio, pars gutturis à naribus ad pulmonem, vel animal. *The weaſand, or a weeſell.*

H

HAbeo, possideo, teneo. *to have.*
Hærco, arcte alicui rei infigor. *To cleave unto.*
Hæres, qui succedit in hæreditatem alterius. *an heir.*
Halec, piscis qui sola aqua nutritur. *An Herring.*
Haurio, extraho humorem, & educo, ex profundo aliquo loco. *to draw.*
Heros, vir illustris & nobilis. *a noble man, a man of great excellency in worthy facts, and therein more like a god then a man.*
Hesperus, serotina stella. *the evening star.*
Heteroclitum, nomen secus, quàm declinationum canones poscunt, flexum. *a word declined otherwise then the bare rules of the declensions doe require.*
Hilaris vel bilarus, jucundus, lætus. *Merry.*
Hippomanes, virus ab equâ collectum, vel caruncula in fronte pulli equini hominem ad insaniam redigens. *Poyson to procure love withall, or a little piece of flesh growing on the colts forehead, when it is first folded.*
Hirundo, avis notissima. *a swallow.*
Histrix, animal ex herinaceorum genere. *a porcupike.*
Homo, notæ significationis. *a man, or woman.*
Honor, vel honos, est reverentia quam alicui exhibemus in virtutis testimonium. *Honor, worship.*
Hordeum ab horrore, quoniam hordeo quàm frumento arista est mordacior. *Barley.*
Hospes, qui vel quæ ad hospitium recipit, aut recipitur, & capitur pro peregrino. *An Host, or an Hostesse, or a guest, man or woman.*
Hostis, inimicus vel peregrinus. *An enemy.*
Huber, fertilis, abundans, & mamma pecoris & hominis. *Plentifull, or a dug, or the udder of any beast.*
Humus, terra humefacta. *The ground.*
Hydrops, aqua intercus. *The Dropsie.*
Hyems, bruma. *Winter.*

I

JAceo, decumbo. *to lie.*
Jacio, emitto, ac vi impello. *to cast, to hurle, to lay, &c.* Jacere fundamentum: *or by translation, it is to make a beginning.* Jacio *is sometimes to spread abroad by rumour, and sometime to object against one, with an Accusative with this preposition In.*
Jaspis, lapis pretiosus. *A greene pretious stone, whereof there be diverse kindes and degrees, of diverse colours.*
Ico, ferio, percutio. *To strike, or smite:* Icere colaphum. Icere fœdus. *is to strike up a bargaine.*
Icon, imago. *an image.*
Ida, mons altissimus Troici soli. *An hill in the countrey of Troy.*
Idus, dies qui dividunt mensem. *In March, May, June, and October, it is the fifteenth day, in the rest the thirteenth.*
Iecur, hepar. *the liver.*
Ignis, unum ex quatuor elementis. *Fire.*
Illex, qui sine lege vivit. *A lawlesse body, man or woman.*
Imber, agmen aquarum largius ex nubibus effusum. *a showre.*
Imbrex canalis, vel tegula curva & obtorta, per quam imber defluit. *a gutter tile.*
Immineo, instio. *to hang over.*
Impetis, violentiæ, invasionis. *Of violence, and boistrousnesse.*

Incesso,

Incæſſo, accuſo, impeto. *to accuſe, to provoke, to revile, to invade and enter into.*

Incido, ferio, ſeco. *to cut, to grave in.*

Incido in aliquid, vel ſuper aliquid cado. *to fall into by hap, to run into, as* Incido in errorem: *and ſometime to happen, or to chance.*

Incipio, inchoo. *to begin, to take in hand, to enterprize.*

Inculco, eadem ſæpius iterando ingero. *Often to repeat.*

Indo, impono. *to put in.*

Indoles, facilis ſignificatio futuræ probitatis. *towardneſſe, or likely diſpoſition.*

Induciæ, pax in paucos dies. *a truce.*

Indulgeo, obſequor. *to ſet much by, and to give to.*

Inermus vel inermis, qui armatus non eſt. *Unarmed.*

Infans, homo per ætatem nondum ſciens fari. *A babe.*

Inferiæ, ſacrificia, quæ inferis ſolvuntur. *Sacrifice done unto ſpirits in hell. Hereof* Inferias facere, Manes ſacrificiis placere, *that is, to celebrate Obites, and Obſequies.*

Inficias, negationem, ſe vel debere, quod actor poſcit, vel commiſiſſe quod accuſator objicit. *A denyall, and it followeth only the Verb* Eo.

Inficio, intingo, vitio, ſeu maculo. *To die, or to infect.*

Ingruo, invado, impetum facio, *to give an onſet, and to invade.*

Injuſſu, abſque authoritate, & temere ſine juſſione. *Without bidding.*

Inſidiæ, doloſa expectatio ad hominem aggrediendum, fallacia. *a lying in wait for, or a deceit.*

Inſtar, ſignificat vel ſimilitudinem, vel æquiparationem & menſuram. *Like, or as big, or the image.*

Intelligo, capio. *to underſtand.*

Interpres, qui authores declarat, aut aliquid ex linguâ in linguam tranſfert. *an interpreter, man or woman, or a tranſlatour.*

Invidia, mœror ex alienâ proſperitate. *Envy, ſorrow for another mans welfare, or elſe the evill will and ſpight of a man.*

Iocus, eſt quidam lepor & feſtivitas in verbis. *a merry ſcoffe.*

Iraſcor, irâ ſtimulor. *to be angry.*

Iſmarus, mons Thraciæ, aſper & incultus ex unâ parte, ex alia fertilis vineris & olivetis. *a certaine hill in Thracia ſo named.*

Iter, itio, actus eundi. *A journey.*

Jubar, ſol, vel ipſius ſplendor. *The Sunne beame.*

Jubeo, impero. *to command.*

Iudex, qui vel quæ judicat. *a Judge, he or ſhe.*

Iugeris, agri tantum quantum ab uno pari, aut jugo boum, uno die arari poteſt. Plinius. *We call it an acre. The authors doe vary in the meaſure of it. For the commoditie of the Nominative and other Caſes, we may uſe* Iugerum.

Iugum, vertex, ſive cacumen montis. *the top of an hill. It is alſo a yoke, or a yoke of oxen, that is, a couple. By metaphor it is a ſervitude, or a bondage. It is alſo a Weavers beame, or a paire of gallowes, ſuch as for ignominie the Romanes went under. Tribus haſtis jugum fit, humi fixis duabus, ſuperque eas tranſversâ unâ deligatâ.*

Iungo, copulo, & quaſi in unum ago. *to joyne.*

Iuno, dea, Iovis uxor. *the Goddeſſe, Iupiters wife.*

Iuro, juramentum facio. *to ſweare.*

Ius, quod natura, aut civitas aut gens jubet, & liquor eorum, quæ coquuntur. *the law and right, and the broth of any thing ſodden.*

Iuſſu, imperio, juſſione. *By commandement.*

Iuſta, idem quod exequiæ.

Iuſtitium, juris dicendi intermiſſio. *No terme.*

Iuvenis, qui adoleſcentium exceſſit ætatem. *One come to mans age.*

Iuventus, ætas juvenilis. *Mans ſtate.*

Iuvo, auxilium do. *To help.*

L.

LAbes, hiatus, macula, dedecus. *A great chap, a ſpot, a diſhonour, or reproach.*
Labor, vel labos, opera, defatigatio: *Labour and toyle, paines taking, ſometime it is miſery, calamity, perill, danger, travell.*
Lac, ſuccus maternus, quo animalia nutriuntur. *Milke.*
Laceſſo, vexo, incito, provoco. *To trouble, to provoke.*
Lacio, in fraudem duco. *To allure, or to entiſe.*
Lactes, graciliora inteſtina. *The ſmal guis.*
Lacto, lac emitto, vel per blanditias decipio. *To give milke, or to deceive.*
Lacus, locus profundus cum aquis perpetuis ibidem natis, qui efficit rivos. *A lake, a weare, or a maeyr.*
Lædo, verbo factove aliquem offendo. *to hurt.*
Lælaps, nomen cujuſdem de canibus Actæonis, *One of Acteons dogs called* Lælaps *for ſpeedy furiouſneſſe: For* Lælaps *ſignifieth a whirlewinde, a tempeſt, and a ſtorme.*
Lambo, linguâ lingo. *to lick.*
Lampas, ignis aut ſolis ſplendor. *A fire, or brightneſſe of the Sunne, or a Lamp.*
Laniſta, qui domi gladiatores docet, & populo vendit. *A maſter of defence.*
Laquear, ars ſuperior cubiculi parum convexa. *A vaulted roofe of a parlour.*
Lacer, verba quædam, & ſuccus qui ex culmo laterpitii exudat. *The kearb out of which commeth the juice that the Apothecaries doe call* Aſ dulcis, *and* Belzoe, *or* Belzoin, *the common people call it* Benjamin.
Lateo, abſcondor, non compareo. *to lurke, or to be hidden.*
Lavo, aquâ purgo. *to waſh.*
Laurus, genus arboris. *a Bay-tree.*
Lebes, vas æneum. *a caldron, or a pane.*
Lecythus, ampulla olearia. *a box for oyle and oyntment. It is taken alſo for eloquence in writing.*
Lego, notum eſt. *To read.*
Lemures, Larvæ nocturnæ, & terrificationes imaginum. *Hobgoblins, or night-ſpirits.*
Leo, animal ferox. *a Lion.*
Leo, imprimo, formo, *to imprint, to forme.* Abuſivum.
Lethum, mors, interitus. *Death.*
Liberi, pignora. *Children. One ſonne, or one daughter, may be called* Liberi, *and ſo may Nephewes and their ſucceſſours.*
Libet, placet. *It pleaſeth.*
Libs, ventus Africus. *The South-weſt wind, by-weſt.*
Licet, fas eſt. *It is lawfull.*
Lichen, herba, vel graviſſimum morbi genus. *Liverwort, the Apothecaries call it* Hepatica. *It is alſo the kind of leprie, called a ſauceſleam, or ringworme, in Latine,* Impetigo.
Lien, ſplen. *The melt.* Dicitur & lienis, in nominativo.
Ligur, incola Liguriæ. *An Italian of the Country of* Liguria.
Limax, teſtudo & cochlea terreſtris. *The ſhelled ſnaile, and the dew ſnaile.*
Limus, veſtis genus ab umbilico ad pedes, ſeu lutum aut cœnum mollius. *a kinde of garment, or elſe ſlime or mud.*
Lingo, lambo, id eſt, aliquid linguâ molliter tango. *to lick.*
Lino, aliquid alicui rei ſuperinduco. *to dawb.*
Linquo, committo, pecco. *to leave, to treſpaſſe.*
Linter, navicula è cavatâ arbore facta. *a cock boat.*
aLiquefio liqueſco. *to be molten.*
eLiquor, liqueo idem.
Liveo, lividus ſum, id eſt, ſordidus. *to be wan, or filthie.*
Lixa, coquus in exercitu, vel qui ſequitur quæſtûs gratiâ. *the ſcullion that waiteth on an army.*

Locri

Locri, urbs in Brutiis. *A towne in Italy.*
Locus, proprie illud quod aliquid continet. *a place.*
Logos, ſermo, ratio, verbum. *Speech reaſon a word.*
Loquor, verbo qualiacunque profero. *to ſpeake.*
Luceo, lucem emitto. *to be light.*
Ludo, ludum exerceo, jocor. *to play, or to ſport.*
Lues, cum in urbe aut in agro febris aliúdve morbi genus, homines aut pecora, aut utróſque corrumpit. *a common diſeaſe, or murrain.*
Lugeo, *to bewaile, to lament a thing, or elſe abſolutely to mourne, and ſometime to be a mourner in apparrel.*
Luo, ſolvo, pœnas do, *to redeeme, to cleanſe, to pay for.*
Luſtra, habitacula ferarum. *Dens of of wild beaſts or brothel houſes, and petty tipling houſes of bawdry.*
Lynx, animal maculoſum, acutiſſimè videns. *Our men call this beaſt an Ounce.*

M

MÆualus, mons quidam Arcadiæ. *a hill of that name in Arcadia.*
Magnes, lapis ferrum attrahens. *a ſtone that draweth Iron unto it. It is called alſo* Heraclius lapis, *or* Sideritis.
Majores, avi, abavi, proavi, atavi, tritavi: & quicunque ante hos in infinitum. *Our aunceſtours.*
Malo, magis velim. *to will rather.*
Mando, comedo vel committo, *to eat, or to commit.*
Maneo, ſiſto, & expecto. *to tarry, or to tarry for.*
Manes, dii inferi inter numina læva. *Spirits, or divels.*
Manubiæ, quæ manu capiuntur ab hoſtibus. *Spoiles taken in Warre.*
Manus, membrum motum. *a hand.*
Mapalia, agreſtes caſæ. *Sheep-coats, or ſmall cottages.*
Mare, pelagus. *the ſea.*
Margo, cujuſque rei extremitas, *the brink, or skirt of any thing, or the bank of a river, or ſea.*
Marmor, lapidis genus. *Marble.*
Mars, deus belli. *the name of the God of war.*
Martyr, teſtis. *a witneſſe, man or woman.*
Mas, vir. *a man.*
Maſſicus, mons Campaniæ optimi vini ferax. *an hill in that part of Italy that is called* Campania, *fruitfull of pleaſant wines.*
Mater, nota eſt ſignificatio. *a mother.*
Medeor, do medelam. *to cure.*
Medicor, medeor, remedium adfero, Idem.
Meio, mingo. *to piſſe.*
Mel, liquamen dulce. *Hony.*
Meleager, vel Meleagrus, Oenei Ætoliæ regis filius. *a mans name.*
Menda, & mendum, error, erratum. *a fault.*
Menſes, mulierum profluvium. *Womens flowers.*
Menſis, tempus lunæ curriculo confectum. *a moneth.*
Mereor, aliquid facio, quamobrem dignius ſum, qui obtineam præmium vel pœnam patiar. *to deſerue.*
Meridies, dies medius. *Noone, or Noontide.*
Metior, pondero, menſuro, conſidero. *to meaſure.*
Meto, ſeco, amputo, herbam, vel ſegetem. *to mowe.*
Metuo, timeo, *to feare.*
Metuor, timeor. *to be feared.*
Meus. *Mine.*
Mico, fulgeo, cum motu vel tremore. *Often with certaine intermiſſions to ſhine, and likewiſe to be moved, to put forth fingers, to him with whom we play. WILL put forth, which is called,* Micare digitis.
Miles, qui vel quæ militiam exercet. *a warrier or ſouldier.*
Minæ, metus intercuſſiones, per verba aut ſigna. *Th eatnings.*
Mingo, urinam facio. *to piſſe, or to make water.*
Minores, poſteri, etiam poſt trinepo-

tes futuri. *Our ſucceſſors.*

Miſceo. *to mingle, to ſerve drinke, ſometime to trouble.*

Miſereor, miſericordiâ afficior. *To take pitty on.*

Mitto, ad aliquem do. *to ſend.*

Mœnia, muri urbis. *the walls of a towne, and figuratively, a towne it ſelfe.*

Mœreor, triſtor, dolore afficior, *to be heavy, ſadde, in a dump or a mourning.*

Monoptôton, nomen non flexum, ſed carens omni caſu præterquam uno & eo obliquo. *a Noun having one termination, and that in one oblique caſe:*

Mons, terræ tumor altiſſimus. *An hill.*

Mordeo, dentibus lædo. *to bite.*

Morior, è vitâ diſcedo. *to die.*

Mos, vitæ inſtitutum conſuetudine firmatum. *a cuſtome.*

Mulceo, lenio. *to aſſwage.*

Mulgeo, lac è mammis exprimo. *To milke.*

Mulier, quæ non eſt virgo. *a woman.*

Mulſum, potus ex vino & melle. *A certaine wine confect with honey.*

Multiplico, adaugeo. *to multiply, to increaſe.*

Munia, onera legi dedita, & officia quæ publicè præſtantur. *a duty or office.*

Mus, exiguum animal. *a Mouſe.*

N

NAnciſcor, acquiro. *to get, and to obtaine.*

Naſcor, orior, in mundum venio. *to be borne.*

Natales, conditio ſanguinis & familiæ. *the degree of bloud, and gentrie; as* generoſi natales, natales obſcuri. *It is alſo taken for yeares.* Sex mihi natales ierant. *there were paſſed ſix yeeres. It is alſo uſed for the origin or firſt ſpring of things.*

Natalis, dies alicui natalis. *A birth day.*

Natrix, ſerpens aquaticus. *A water ſerpent that with poyſon infecteth the water.*

Natu, ætate, partu. *By age, or birth.*

Neco, quacunque re occido. *To kill.*

Necto, ligo, conjungo. *to knit.*

Nefrens, porculus per ætatem, ſabam frangere nendum potens. *A young pigge.*

Negligo, contemno, non curo. *Not to paſſe on, to contemne.*

Nigreo, niger fio. *to become black.*

Nemo, ne homo. *No body, man or woman.*

Neo, filum torqueo. *to ſpinne.*

Nervus, motus ſenſuſque inſtrumentum. *a ſinew.*

Neuter, *Neither of both.*

Nexo, ligo vel necto. *to binde.*

Nideo, ſplendeo. *to ſhine.*

Nihil, rei cujuſvis privatio. *No thing:*

Nihilum, rei cujuſvis privatio.

Nil, vide nihil.

Nitor, conor, ago ſedulò. *to goe about, to endeavour.*

Niveo, eſt oculorum & aliorum membrorum niſu aliquid conari. *to give a token with the eyes, to wink, to endeavour.*

No, nato. *to ſwim.*

Noceo, malum infero. *to hurt, or harm.*

Noctu, nocte. *By night.*

Nolo, renuo, non volo. *to nill.*

Nonæ quaſi novæ, propter initium obſervationis. Erant autem in Martio, Maio, Iunio, & Octobri, ſex illi dies qui calendas ſequebantur, in reliquis, quatuor. *The nones of a moneth.*

Noſco, rem certam habeo. *to know.*

Noſter. *Ours.*

Noſtras. *Of our countrey, ſect, or faction.*

Notus

Notus, ventus meridionalis, quem nos Austrum appellamus. *the south-winde.*

Nubes, vapor humidus sublimè egressus. *a cloud.*

Nubo, viro trador. *to be married to a man: for it is in the womans part only.*

Nugæ, cum nihil agimus. *Trifles.*

Nullus. *None.*

Nundinum, dies & conventus status rerum mercatui. *a fair.*

Nuo. *a verb not much in use, the compounds thereof be commonly received, and it signifieth to nod.*

Nuptiæ, legitima conjunctio maris & fœminæ in vitæ societatem. *Marriage.*

Nurus, filii uxor. *A daughter in law.*

Nycticorax, corvus nocturnus. *A night-crowe.*

O

OBdo, oppono, sive appono. *to set against.*

Obex, objectum aliquod, vel obstaculum, ut pessulum, sera. *a bar, or stop.*

Obliviscor, è memoriâ aliquid excidere sino. *to forget.*

Obses, qui vel quæ traditur in fidem alteri. *an hostage, or pledge, man or woman.*

Occido. *to fall or perish, and to be slain, to set as the Sun sets.*

Occido. *to kill or slay.*

Occiput, posterior pars capitis. *The hinder part of the head.*

Occludo, claudo. *to shut.*

Occulto, abscondo, abdo. *to hide.*

Occulo. Idem.

October, mensi octavus à Martio. *the tenth month in our yeare, called October.*

Odor, vel odos, quasi olor ab oleo, est autem infectus aer. *a savour:*

Oleaster, olea sylvestris. *a certaine shrub like the Olive tree, the Greeks call it the wild Olive, or the ground Olive, for the lowneſſe:*

Oleo, odorem spiro & emitto. *to give a smell and that indifferently, so that the difference be made with* benè *and* malè.

Olfacio, odoror. *to smell, or to savour a thing: by translation it is to perceive, and finde, and foresee.*

Omen, augurium quod fit ore. *Hallowing, and fore speaking.*

Omnis. *Every one.*

Onus, pondus alicui injunctum. *A burden.*

Onyx, unguis & gemma. *the nayle of a mans hand, a pretious stone white like a nayle, the haw in a mans eye.*

Operio, tego. *to cover.*

Opifex, qui opus facit. *a worke-man.*

Opis, adminiculi, præsidii. *Of ayd and help.*

Oppango, circumfigo, circumplanto. *to fasten, or to joyne unto, or to plant about.*

Opus Opuntis, nomen civitatis in Locris. *a townes name in the country of Locris.*

Orbis, circulus mundi, res rotunda. *a Globe, or a boul; and thereof the world is called* Orbis, *because it is every way round like a boul.*

Ordior, incipio. *to begin, or to commence.*

Ordior, id est, texo. *to weave.*

Oriens, regio orientalis. *the East.*

Orior, nascor, surgo, incipio. *To spring, to rise, to begin.*

Orontes, nomen viri & fluvii. *a mans name, or a certaine river in Syria, now called* Tarsaro.

Os, oris, concavum illud intra quod sunt dentes & lingua. *a mouth.*

Os, ossis, solidamentum corporis durum. *a bone.*

Ostrea, conchæ species. *an Oyster.*

Ovum. *an egge.*

Pbcisor

P

PAciſcor, pactum facio, convenio. *to make bargaine, to fall to an accord, ſometime to promiſe.*
Palleo, parum albeo. *to be pale.*
Pampinus, vitis ramus. *a Vines branch.*
Pando, aperio, patefacio. *to open.*
Pango, paciſcor, cano, jungo, plango, figo. *to bargaine, to ſing, to joyne, to waile, to faſten.*
Panis, quo paſcimur. *Bread.*
Panther, & Panthera, animal quoddam pardo ſimile. *a certaine beaſt.*
Papaver, genus herbæ ſoporiferum. *Poppie.*
Papyrus, charta quâ utimur in literis ſcribendis. *a certaine ſort of ruſh growing in the mariſh of Ægypt, ſomewhat high, whereof they made a kind of paper, and called it* Papyrus, *whereof our paper now is called likewiſe.*
Paradiſus, locus amœniſſimus. *a place of pleaſure.*
Parco, abſtineo ab ultione. *to ſpare.*
Parens, pater aut mater, avus aut avia. *a father or mother, a grandfather or grandmother.*
Pareo, obedio. *to obey.*
Pario, prolem produco. *to bring forth.*
Parnaſſus, mons in Phocide duos vertices habens. *an hill in Phocis a country of Greece.*
Partio, divido, & quaſi partes facio. *to part or divide.*
Parturio, cupio aut conor parere. *to be toward labour.*
Paſco, nutrio. *to feed, to nouriſh.*
Paſcor, nutrior, alor. *to be fed.*
Paſſer, avis ſalaciſſima. *a ſparrow.*
Pateo, apertus ſum. *to be open.*
Patior, ſuſtineo, tolero. *to ſuffer, or to abide.*
Patro, aliquid mali committo. *to commit ſome evill.*
Patrueles, patruorum filii. *Brothers children.*
Paveo, timeo. *to feare.*
Pecten, inſtrumentum textorum & dentatum. *a combe, or a Weavers ſtay.*
Pecto, orno capillos. *to come the haire.*
Pecus, cudis, oris, omne animal quod ſub hominis imperio pabulo terræ paſcitur. *all cattell.*
Pedes, qui pedibus incedit. *a foot man.*
Pedo, ventris crepitum facio. *to fart.*
Pelagus, mare. *The ſea.*
Peſlex, mulier impudica. *a harlot.*
Pello, ejicio, removeo, *to drive, to put away.*
Penates, dii domeſtici, quod penes nos nati ſunt. *Houſhold gods.*
Pendeo, ſuſpenſus ſum. *to be hanged.*
Pendo, ſuſpendo, vel pondero, æſtimo. *to hang, to weigh, to prize.*
Penis, cauda. *a tayle, and at laſt it was taken for a mans yard.*
Penus, vel penum, omne eſculentum, poculentum, quo homines veſcuntur. *all manner of victuals.*
Perago, perficio, *to finiſh and to perfect buſineſſe.*
Percutio, ferio. *to ſmite:*
Perdix, avis nota. *a Partridge.*
Perdo, amitto. *to loſe.*
Perduellis, hoſtis. *an enemy in the war.*
Pergamus, civitas inſignis Aſiæ in ditione Trojanorum. *the citty of the Trojans, otherwiſe called* Ilium, *or* Ilion.
Pergo, in re procedo, abeo. *to goe forward.*
Perlego, totum lego. *wholly and throughly to read.*
Permiſſu, permiſſione, cum nemo adverſatur. *By ſufference, with leave and licenſe.*
Perpetior, multum cum labore ac dolore patior. *throughly to beare or ſuffer.*
Perplaceo, valdè placeo, *to pleaſe very*

very much or throughly to pleaſe.

Perſis, orientalis regio. *the country of Perſia.*

Pes, ima pars corporis quâ gradimur. *a foot.*

Peto, oro, obſecro, volo. *to aske.*

Phaleræ, ornamenta equorum. *Horſe trappings.*

Pharus, turris altiſſima in portu quæ lucet navigantibus. *A watch tower.*

Phaſelus, navicula velox & oblonga. *A brigandine.*

Philotis, nomen mulieris. *a womans name.*

Phœnix, avis in oriente, à Phœniceo pennarum colore dicta, toto orbe celeberrima, in Arabiâ naſcens, aquilæ magnitudine. *the Phœnix, a Bird.*

Phryx, vir Phrygiæ. *a Trojan.*

Pietas, pius cultus. *Godlineſſe.*

Piget, dolet, ſeu moleſtum eſt. *It irketh.*

Pingo, formam alicujus rei ductis lineis repræſento. *to paint.*

Pinſo, tundo, panem conficio. *to ſmite with the beake, to beate in a morter, as once they did their graine, and therefore to bake.*

Pinus, arbor eſt picei generis, nuces ferens omnium maximas, quas Latini Pineas vocant. *A pine tree.*

Piper, herba. *pepper.*

Piſcis, animal quod continuè ſub aquis degit. *a fiſh.*

Pix, reſina ex arboribus fluens. *Pitch.*

Placeo, gratus ſum. *to pleaſe.*

Plagæ, retia latiora ad capiendas feras. *Hunting nets, or wide meaſhed nets to take beaſts.*

Plaudo, manibus percutio, ac geſtu lætitiam indico. *to clap hands for joy.*

plebs, vel plebes, idem quod vulgus. *the common people.*

plecto, ſupplicio, afficio, punio, ferio. *to puniſh, to beat.*

pleo, plenum facio. *to fill.*

plico, contraho, & rugas facio. *To fold or to plait.*

pluo, aquam dimitto. *to raine.*

plus, vox incrementi. *More.*

polleo, poſſum, valeo. *to be able, to be of power: and ſometime it is taken for to paſſe, or to be better, or more profitable.*

pono, colloco, conſtituo. *to ſet or to put.*

pons, aſſer, vel quodvis aliud per quod ſuper aquam tranſimus. *A Bridge.*

pontus, mare. *the ſea.*

porticus, ampla domus, propter repentinos imbres deambulationis gratiâ edificata. *a gallery, or an ambulatorie.*

poſco, peto. *to aske, to require.*

poſtis, latus portæ ſive januæ. *A poſt.*

poto, bibo. *to drinke.*

præcordia, quæ exta ſeparant ab inferiore viſcerum parte. *The Midriffe.*

præcurro, antecurro, ſive citò anteeo. *to run before.*

prælego, antelego, ut ſolent præceptores ſuis diſcipulis. *To be an Interpreter, or a Reader; and ſometime to cut, to to ſayl by.*

præmineo, præcello. *To excell others.*

præneſte, nomen urbis. *a towne in Italie.*

præs. ſponſor qui ſe obligat, id eſt, fidejuſſor in lite nummariâ. *A ſurety.*

præſes, qui vel quæ præſidet, *He or ſhe that ſuperintendeth.*

præſul, qui vel quæ præeſt. Idem.

prandeo, prandium ſumo, vel ante prandium cibum ſumo. *to dine.*

precis, precationis, obſecrationis. *Of prayer, of petition.*

premo. *to preſſe, to be againſt, and to vex, to purſue, and to be hard at hand with, to drive, to hide, to expell, to ſhut, to deflower, to kill, &c.*

primitiæ,

Primitiæ, primi fructus ex agro percepti, qui deo offeruntur. *First-fruits of a mans grounds, or the first-lings of any other thing.*

Princeps, qui vel quæ principatum obtinet. *the Prince, or Princesse.*

Problema, propositio interrogationem annexam habens. *A demand.*

Prodo, manifesto. *to betray, or make manifest.*

Proficiscor, eo aliò. *to go forth.*

Proluo, multum sive multo tempore lavo. *to all to wash.*

Promineo, procul appareo. *to hang out in sight.*

Promo, profero, eloquor. *to set a-broch, or to utter.*

Promptu, paratè, sine morâ: *with readinesse, or speed.*

Psallo, cano instrumento musico. *to sing, or to play on an instrument.*

Puber, vel pubes, propriè lanugo quæ maribus decimo quarto anno, fœminis duodecimo circa pudenda oriri incipit. *Ripe in age.*

Pudet, pudore afficior. *It shameth.*

Pueraſco, exactè infantiâ pueritiam inchoo. *to wax a childe.*

Pugil, qui vel quæ pugnandi artem novit. *a champion, a man or woman.*

Pulvis & pulver. *Dust.* notum est.

Pumex, lapis cavernosus. *A Pumice stone.*

Punctus & punctum, minima individuaque lineæ pars. *a prick or a point, a little centre.*

Pungo, stimulo, morsum ac aculeum infigo. *to prick or sting.*

Pus, sanies & quicunque humor in putredinem versus. *Matter, or core.*

Python serpens è putredine natus. *a Serpent.*

Q

Quæro, investigo, interrogo. *to seek for, to search.*

Quatio, moveo, concutio. *to shake.*

Quercus. *an oke.*

Queror, lamentor, *to complaine and lament.*

Qui. *the which.*

Quies, vacatio à labore, aut cessatio à quovis opere. *Rest, it appertaineth to the body.* Tranquillitas, *unto the minde.*

Quilibet, *Every one, or whosoever you will.*

Quiniſco, caput inclino, moveo. *To hang the head.*

Quisquiliæ, purgamenta, & quicquid ex arboribus, surculorum, foliorum, aut florum, minutim decidit. *things of no weight, things not worthy regard, or chippings.*

Quot. *How many.*

R

Rabula, homo futilis. *a brawler, a smatterer in Law.*

Rado, cultro vel quavis re acutâ decerpo. *to shave.*

Ramex, ruptura, & distentio intestinorum. *Burstnesse.*

Rapio, per vim traho, aufero. *to snatch away.*

Rastrum, instrumentum dentatum, quo utimur in fœnificio ad corradendum fœnum. *a rake.*

Raucio, raucus sum. *to be hoarse.*

Recido, retrò sive iterum in eadem cado. *to fall backward, or to fall into the same againe.*

Recordor, rursus in mentem revoco, *to call to minde againe.*

Reddo, acceptum vel ablatum restituo. *To render, or to restore.*

Redolco

Redoleo, odorem alicujus rei refero, vel multùm oleo. *to beare the savour of a thing, or to savour strongly, and by a metaphor to resemble and to taste of.*
Refringo, iterum frango, *To breake open.*
Rego, guberno. *to Rule, or to governe.*
Relego, rursus lego. *to read againe.*
Reminiscor, recordor, memini. *to remember.*
Ren, viscus quoddam. *the kidney.*
Renuo, refuto, rejicio. *to Refuse.*
Reor, arbitror, puto. *to suppose:*
Repango, dissolvo, rejungo. *to unloose, to dissjone.*
Reperio, invenio, *to finde:*
Repetundarum, alienarum pecuniarum, de quibus Præses provinciæ à provincialibus accusatur, si quas vi aut dolo expilavit. *Of bribery and pillage, or of extortion:*
Replico, dissolvo, *to unfold:*
Repungo, iterum stimulo, vicem reddo, *to prick againe:*
Res, omnia sive corporalia, sive incorporalia comprehendit: *A thing.*
Rescio, rursum percipio. *to knowe againe:*
Respuo, repudio, sperno, *to refuse:*
Restis, funis vel lorum: *A Rope or a with:*
Resulto, resilio, revertor, in contrarium salio, *to rebound:*
Rete, instrumentum quo pisces capiuntur, *A net:*
Rex, nota est significati o: *King.*
Rideo, cachinno, *to laugh:*
Ringo, os torqueo, ut canis: *to make an exill favoured face like a snarling dog, and to vex.*
Robor, species quercus durissimæ. *An Oke:*
Rodo, mordeo, comedo, *to gnaw:*
Roma, urbs Italiæ quondam à pastoribus condita, olim gentium domina, cum floreret, quarta & postrema Monarchia, *Rome:*
Ros, humor qui sereno tempore cœlo fluit, *a dew:*
Rostra, templum seu forum judiciale ante curiam Hostiliam, in quo erat pulpitum, ex quo concionari solebant, *the place where matters are declaimed:*
Rudens, funis nauticus, *a Cable:*
Rudo, graviter sono ut asinus, *to cry like an asse:*
Rumpo, trango, *to breake:*
Ruo, cado, *to fall:*
Rus, locus extra urbem, ubi agri sunt & villæ, *the countrey:*

S

Sacer, quod venerabile, *Holy:*
Sacerdos, deo dicatus ad sacrificia facienda. *a Priest, or Nun,*
Sacro, deo dedico, sacrum facio, *to dedicate:*
Sal, quo utimur in cibis condiendis, *Salt:*
Salio, saltо, *to leap, or to leap as brute beasts do when the male covereth the female:*
Salio, sale condio, ac conspergo, *to salt, to powder, or to season with salt.*
Saltо, *to leap, or to dawnce.*
Salum, mare, à sapore salis, *the Sea:*
Salus, incolumitas, *Health:*
Samnis, nomen gentis, *a Samnite.*
Sancio, firmo, & propriè effuso sanguine per hostiæ immolationem, *to make sure and to establish:*
Sanguis, cruor qui ex vulnere spargitur, *Blood:*
Sapphirus, pretiosus lapis: *A Saphire,*
Sapientia, rerum divinarum atque humanarum scientia, *Wisdome:*
Sapio, saporem habeo, *to have a taste:*
Sarcio, purgo, reficio, integrum facio, *to patch and amend:*
Sardonyx, *a certaine pretious stone:*
Satago, satis ago, laboro, solicitus sum, *to doe, endeavour:*

Satra

Satrapas, princeps. *a prince.*
Scabo, frico. *to scratch or rub.*
Scalpo, sculpo, & fodio unguibus ac manibus. *to claw, or to scratch.*
Scando, in altum tendo. *to climbe.*
Scindo, seco, findo. *to cut, or to divide.*
Scio. *to know.*
Scobis, & scobs, id est quod ab aliquâ materiâ decidit per serram, terebram, aut limam. *Dust.*
Scriba, qui literas, vel gesta, vel tabellas, & similia scribit alterius nomine. *A scribe, or notarie.*
Scribo, literas formo. *to write.*
Scrobs, fossa, aut puteus. *a Ditch, or a pit.*
Scurra, qui risum ab auditoribus captat, non habitâ ratione verecundiæ aut dignitatis. *a scoffer, a jester, or a parasite.*
Secerno, abjungo, separo. *To divide, to separate.*
Seco, divido. *to cut.*
Sedeo, quiesco. *to sit.*
Seges, frumentum in spicis. *Corne yet standing.*
Seligo, seorsim colligo. *to gather a part.*
Semis, id est, semias, sex unciæ, dimidium assis. *Halfe a pound, or the halfe of any whole summe.*
Senecta, vel senectus, senium, ætas. *Old age.*
Senex, senio confectus. *An old man.*
Senio, quod sex puncta continet. *The sispoint.*
Senium, idem quod senecta.
Sensus, & sensum, organum sentiendi. & quod mente concipitur. *any of the five wits, called the senses; or that which the mind conceiveth, called the meaning.*
Sentio, aliquo sensu percipio, pro intelligo, ponitur. *to perceive by some sense, or to understand.*
Sentis, spina. *a thorne.*
Sepelio, defunctum terrâ condo. *To bury.*
Sepio, obstruo, circundo, munio. *To compasse, to hedge.*
Seps, serpens parvus. *a little serpent, after whose stroke the members doe rot.*
Sequor, abeuntem subsequor. *to follow.*
Sermo, loquela, *speech.*
Ser, populus Asiæ. *One of a certaine people in Asia called* Seres.
Sero, semino, planto. *to sow or plant, or to graffe; and sometime by translation to beget. By translation also we say.* Serere bella, serere certamina; id est, movere lites & pugnas.
Serpens, anguis. *a Dragon, a serpent, or a snake.*
Sibilus, est quidam stridor oris per angustam spiritus emissionem, inter dentes fere. *an hissing.*
Sido, discendo ad sedendum. *to pitch or to lye downe.*
Silor, arbor, quam vulgo salicem vocant. *an osier: with the difference* Montanum, *it signifieth a simple that the Apothecaries doe use, in Latine called* Seceli Massiliense.
Silex, lapis durissimus, unde ignis excutitur. *a flint stone.*
Sinapis, & sinapi, herba est semen ferens tantâ acrimoniâ, ut lachrymas cieat comedenti. *Seenie, Mustard.*
Sindon, velum subtilissimum. *Fine linnen cloth, lawne.*
Singultio, graviter tussio, & singultum emitto. *to sob.*
Sino, permitto. *to suffer.*
Sinus & sinum, genus vasis sinuosi. *a bowle or dish to drink wine or milke in.*
Siren, monstrum maris. *a Mearmaid.*
Siser, herba cujus radix præcipuè est in usu. *a parsnip.*
Sisto, stare facio. *to stand before.*
Sitis, desiderium potionis. *thirst.*
Soboles, successio. *an offspring.*
Socrus, uxoris vel mariti mater. *A mother in law.*
Sodalis, ejusdem sortis socius. *a fellow.*
Sol, qui Phœbus dicitur. *the sun.*

Soleo

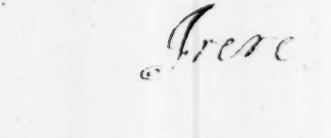

Soleo, ſuetus ſum. *to be wont.*

Solium, ſella regia, in qua reges, jus dicentes ſedebant. *a throne, or chaire of ſtate.*

Solvo, quod ligatum erat diſſolvo, ac enodo. *to looſe.*

Somnus, ſopor, quies. *ſleep.*

Sono, ſonum facio. *to ſound.*

Sorbeo, deglutio quicquam molle. *To ſup.*

Soror, notum eſt. *a ſiſter.*

Spargo, latè projicio, ac paſſim jacto. *to ſparkle, to ſprinkle.*

Species, effigies, aromatũ genus, viſio. *a forme, ſpice, the kind of a thing, or an appearance.*

Specio, video. *to ſee.*

Specus, ſpelunca, unde ſpectare licet. *a den to wait to prey.*

Sperno, deſpicio, contemno. *to deſpiſe.*

Spinus, agreſtium prunorum arbor. *a ſloe tree.*

Splen, lien, viſcus quoddam. *The milt.*

Spondeo, ſponte promitto. *to promiſe, and ſometime to betroth.*

Sponſalia, promiſſio ſive ſtipulatio futurarum nuptiarum. *Betrothing, with conditions taken.*

Spontis, naturæ & ingenii proprii. *Of nature, and owne diſpoſition.*

Statuo, pono, colloco, erigo. *To place, to ſet up, ſometime to decree and appoynt: ſometime to dedicate, and ſet before.*

Sterno, projicio in terram. *to throwe downe or to ſpread.*

Sterto, dormio, ſomnum altum dormiendo capio. *To ſleep till we ſnort.*

Stipis, & ſtips, pecuniæ genus, quod per capita colligere ſolent. *a money gathered by the pole, for the uſe of the Gods, or for the poore and therefore it ſignifieth a reward, or a profit.*

Stirps, origo, progenies, ſoboles. *A ſtocke, a tribe, a deſcent, and ſometime it is the body of a tree.* Idem quod truncus.

Sto, erectus ſum. vel maneo. *to ſtand.*

Strepo, ſonum facio. *To make a noiſe.*

Strido, ſtrepitum edo. *to make a noiſe, a whizzing, or a creaking.*

Strideo, facio ſtridorem, ſonum violentum. *to make a great noiſe, or to gnaſh with the teeth. It is applyed alſo to wheeles, to doore hookes, to ſerpents, to the ſea, and ſuch other things.*

Stringo, premo, arcto. *to make ſtrait, to pull, ſometime to ſtrike.*

Struo, *to build, to pile up, and ſometime to endeavour, and to get about, or to ſet in aray.*

Stultitia, imprudentia, ſtoliditas. *Fooliſhneſſe.*

Suadeo, hortor ad id quod intendo. *to counſell.*

Suber, genus ligni, quod nautis utile eſt, ut ſupernatent retia. *a Corke tree.*

Sublego, furto aliquid ſurripio. *privily to ſteale away.*

Suboleo, leviter oleo, ſive adoratus ſenſu leviter percipio. *to ſavour or to ſmell a thing a little, and by tranſlation, to be eſpied, and to be ſmelled out.*

Sueſco, ſoleo. *to be accuſtomed.*

Suffero, ſuſtineo, patior. *to ſuſtaine or abide.*

Sugo, ſpiritu attraho ſuccum. *to ſucke.*

Sulmo, oppidum in Brutiis. *a towne.*

Sum. *to be.*

Sumo multum & pene nimium mihi. *to take.*

Supellex, res domeſtica: *Houſhold ſtuffe.*

Supperiæ, auxilium, ſubſidium: *Aid, help, ſuccour.*

Supplico, humiliter & cum reverentia precor. *to intreat.*

Surgo, erigo me. *to ariſe, ſometime to ſpring, or to growe, to encreaſe, It is alſo to ariſe by little and little, as things doe in building.*

Sus

Sus, animal sordidum. *A Boare, Sow, or Hogge.*

Synodus, conventus. *A counsell congregate.*

T

TAceo, sileo, non loquor. *to keepe silence.*

Tædet, pertæsum est: displicet. *It irketh, or wearieth.*

Tænarus, locus umbrosus in radice Maleæ promontorii Laconiæ, juxta Spartam civitatem, in quo quia hiatus magnus est, & strepitus quasi progredientium sentitur, dixerunt veteres per hunc esse descensum ad inferos, *a Promontorie in Laconia, wherein is an entrance to goe downe to hell.*

Tagus, fluvius Lusitaniæ habens arenas aureas. *A certaine river in Portugall.*

Talio, vindicta, hostimentum. *A vengement, or like for like.*

Talpa, animal captum oculis, muri simile. *a mole, or want.*

Tango, percutio. *to touch.*

Tantundem, æquè tantum. *As much.*

Tapes, vel Tapetum, vel tapete, id est, panni depicti tegmen, mirè pictum variis coloribus. *A Carpet, or a cloth of Arras.*

Tartarus, demissior inferni locus. *Hell.*

Taygetus, mons in Laconiâ Baccho sacer, sub quo Sparta & Amyclæ. *An hill in* Lacedæmonia, *where* Sparta *and* Amyclæ *the Cities doe stand.*

Teges, vile stragulum, matta scripea, *a mat.*

Temno, sperno. *to despise.*

Tempe, pulcherrimus ager in Thessalia, quam Penens alluit. *A very faire field in* Thessalie. *most pleasant to behold, and therefore appellatively it may be used for a place of delight, as* Paradise, *and* Elisium *are. There is also* Tempe *in* Bœotia, *called* Temnesia Tempe. *Another in Sicily, named for difference,* Helorix, *The first is called* Thessala Tempe.

Tendo, expando. *To stretch, and to bend.*

Teneo, apprehendo. *to hold.*

Tepeo, in medio inter calidum & frigidum sum. *To be warme.*

Tepesco, tepidus fio. *to wax hot.*

Ternio, numerus ternarius. *the number of three.*

Tero, comminuo, consumo, tundo. *to weare by diminishing.*

Tesqua, loca edita, aspera. *steep places.*

Testis, qui vel quæ testimonium profert. *a witnesse, man or woman.*

Teucrus, Teucer, nomen proprium Trojanorum regis. *A name of a certaine king of Troy.*

Texo, telam struo ac paro. *to weave.*

Thebæ, nomen quarundam urbium. *the name of a City in* Ægypt, *and of another in* Bœotia, *you shall finde also in Authors* Thebe *and* Theba.

Thermæ, loca aquas habentia, aut naturæ sponte calentes, aut fornace calefactas, fundendi, lavandive usibus servatas. *Hot Baths.*

Thorax, pectus & pectoris munimentum. *The brest, and brestplate.*

Thrax, vir Thraciæ. *a Thracian.*

Thus, incensum, libamen quo deum veneramur, aliquando ipsa arbor. *Frankincense, and the tree.*

Tignus, tignum, trabs quâ variè dispositâ domus extruitur. *a Raster.*

Tigris, animal velocissimum, & truculentum. *a Tigre.*

Timeo, metuo. *to feare.*

Timetur, metuor. *to be feared.*

Titubo, linguâ vel pedibus vacillo. *to stumble, or stammer.*

Tollo, elevo, sublevo. *to lift up, to bring up as children are by nursing, or else to slay or take away.*

Tondeo, crines vel lanam seco forcipe. *To clip, or sheare.*

Tonitrus & tonitru, nubis ictæ, seu potius

potius diruptæ ſonus. *Thunder.*
Tono, valdè ſono, ac facio tonitrum. *to thunder.*
Torpeo, languidus ſum & remiſſus. *to be ſluggiſh, and weake.*
Torqueo. *to wreath, to wreſt, to winde or turne about, to governe, to ſpin, to vex and trouble, to whurle, &c.*
Torquis, cirulus aureus collique ornamentum. *A chaine to adorne the necke.*
Torrens, fluvius per pluviam collectus. *A lake without ſpring begun by raine.*
Torreo, uro, aſſo. *to roſt.*
Torris, lignum ardens vel aduſtum. *A firebrand.*
Tot. *ſo many, or many.*
Tracto, traho, vel ſurſum traho. *to pull and to draw up, or to handle by faire or foule meanes.*
Trado, in poteſtatem alterius transfero. *to deliver unto another.*
Traho, vi ad me rapio ac duco. *to drawe.*
Tranſlego, legendo tranſcurro ac perlego. *to read over.*
Tremo, commoveor, agitor. *to tremble.*
Tres. *Three.*
Tribus, progenies. *a kindred.*
Tricæ, capilli pedibus pullorum gallinaceorũ involuti. *Haires, or feathers wrapped about the feet of chickens or pigeons, alſo vaine triſles.*
Triptoton, nomen quod tribus quibuſcunque caſibus inflectitur. *a noune declined with three caſes.*
Tros. nomen viri. *a Trojan.*
Trudo, manibus pedibúſve in bello. *to thruſt.*
Tu. *thou.*
Tuber, dictum à tumendo, & priore longâ, terræ callus. *a ſwelling in any thing, a muſhrom, or that whereof the p uſh is.*
Tueor, defendo. *to defend.*
Tuor, video. *to ſee.*
Tundo, decutio, pulſo. *to beat, or to knocke.*
Tuſſis, vehemens ſpiritûs eruptio ex qua meatum ſuum obſtruẽ exe cutere conantis. *to cough.*
Tybris, fluvius Italiæ. *Tiber.*
Tybur, oppidum Italiæ.

V

VAdo, eo. *to goe.*
Valeo, poſſum, valere ſanus ſum. *to be in good health, or to be able.*
Valvæ, ſunt fores geminas habentes res in ſe coeuntes. *a two leaffed dore.*
Vanus. *a van to winnow corne with.*
Vas, vadis, vadimonium. *a ſurety in a matter of debt.*
Vas, vaſis, inſtrumentum ad aliquid capiendum idoneum. *a veſſell.*
Vates, poëta, & qui futura prædicit. *a Prophet, or a Propheteſſe.*
Uber. *the adjective ſignifieth plentifull, abundant, copious: the ſubſtantive ſignifieth a pap or a dug, or an udder; and ſometime it is found for plentifulneſſe, as* Uber agri, *for* fertilitas agri.
Vectis, inſtrumentum quo clauditur oſtium. *a dore bar.*
Veho, navi, plauſtro, quadrupede porto. *to carry.*
Vello, traho, extirpo. *to pull, or to pluck up.*
Vendo, venundo, alieno. *to ſell.*
Veneo, vendor. *to be ſold.*
Venio, ad aliquem accedo. *to come.*
Venter, qui à pectore ad pubem terminatur. *a belly.*
Venus, dea amoris & venuſtatis. *the Goddeſſe of Love, and beauty.*
Ver, anni pars temperatior. *the ſpring time.*
verber, inſtrumentum longum verberandi. *any thing that we beat withall, as rod, whip, wand, or other. It ſignifieth alſo the ſtripe.*
Verberis, hoc non videtur deficere ullo caſu. vide verber.
Vergo, tendo, declino. *to bend, to goe, or to encline ſome way.*
Vermis, à vertendo, quia ſeſe tor-

quendo rapit. *a worme.*

Verna ex ancilla domi natus servus. *a bondman borne of a bondwoman at home, It is used adjectively for that that is domesticall, or not strange, as* vinum verna.

Verres, porcus non castratus. *an hogge.*

verro, purgo, traho. *to sweep.*

verto, muto, volvo. *to turne, or to change.*

vervex, mas inter oves, cui adempti sunt testiculi. *a weather.*

vescor, utor cibo, & pascor. *to eate.*

vesper, idem quod Hesperus. *It is called also* vesperugo, *and it is taken for the evening tide.*

veto, prohibeo. *to forbid.*

vicem, vicissitudinem. *an enterchange when turnes le.*

video, oculis intueor. *to see.*

vieo, ligo, seu inflecto. *to bind, or to bow: thereof* vietores *be called Coopers, quia vasi vinaria religant.*

vigil, qui vel quæ vigilat, *a watcher, man or woman.*

vincio, ligo, *to binde.*

vinco, supero, *to overcome.*

vindex, qui vel quæ vindicat, *an avoucher, man or woman.*

vir, notum est, *a man.*

virgilius, Poëta, *a Poets name:*

virgo, quæ non est passa virum, *a virgin:*

virtus, ars rectè benèque vivendi, *virtue, or great power:*

virus, venenum, & gravis odor, *poyson, or stench:*

vis, virtus, robur, fortitudo, natura, violentia, *strength, power, nature, violence.*

viscum, vel viscus, id est, glutinum ad aucupium, *Birdlime:*

viso, eo ad videndum, *to goe to see:*

vitrum, materia, translucida quæ ex arenâ & cinere fit, *Glasse:*

vivo, vitam ago, *to live:*

Ulciscor, vindico, *to avenge:*

Unguis, durities digitorum, tam in avibus, cæterisque bestiis, quam in homine, *a naile, or hoofe. and a talon:*

vocito, frequenter voco, *Often to call:*

volo, as, *to flie or to goe apace: as,* Navis volat: Fama volat: *But* volo, vis, *is to will, or to be willing:*

volvo, verto: *to rowle:*

vomis, vel vomer, nomen habet quòd terram vomat. *the plough share:*

vomo, per os ejicio, *to vomit, or to parbreak:*

Urgeo, premo, compello, *to thrust:*

Uro, ardore aut frigore, nonnunquàm alia vi lædo, *to burne, and by translation, to hurt, or to grieve:*

Utor, usum rei habeo, *to use:*

vulgus, multitudo ignobilis. *the base and common people.*

vulpes, animal astutum, *a Fox, or a Fi en.*

Uxor, viri conjux. *a wife.*

Finis Interpretationis omnium Nominum & Verborum Grammaticis REGIÆ.

Magiſter diſcipulos ad ſtudia literarum cohortans.

VOs ad ſe, Pueri, primis invitat ab annis,
Atque ſuâ Chriſtus voce venire jubet;
Præmiaq; oſtendit vobis venientibus ampla:
Sic vos, ô pueri, curat, amatq; Deus.
Vos igitur læti properate, occurrite Chriſto,
Prima ſit hæc Chriſtum noſcere cura Deum.
Sed tamen ut Dominum poſſis cognoſcere Chriſtum,
Ingenuas artes diſcito, parve puer.
Hoc illi gratum officium eſt, hoc gaudet honore;
Infantum fieri notior ore cupit.
Quare nobiſcum ſtudium ad commune venite,
Ad Chriſtum monſtrat nam ſchola noſtra viam.

Puer ante lectionem.

ÆTerno ſoboles amata Patri,
Quem vox æthere miſſa mandat unum
Audiriq;, coliq;, Chriſte, qui nos
Ad te voce jubes venire blandâ,
Affirmans pueros Deo placere;
Da ſanctum mihi Spiritum, magiſtro
Ut monſtrante, viam ingredi, Redemptor,
Ad te quâ liceat venire, poſſim:
Da cum moribus artibuſq; honeſtis
Sacri dogmata puriora verbi.

Addiscam: sapientiáque & annis
Ut crescens, tibi plurimos & ipse
Olim adducere, quæ facit beatos
Doctrinámq; alios docere possim:
Hæc est summa mei, caputq; votis;
Quod ratum jubeas ut esse, parte
Ipsum, Christe, rogo, tuúmq; nomen,
Æterno Soboles amata Patri.

Puer orans ante Cibum.

Conditor & rector magni, Pater optime, mundi,
Huc ades, & donis auxiliare tuis.
Nate Deo, nostræ reparator Christe salutis,
Ut cibus, ut positus fac benè potus alat.
Et tu, Sancte comes, dux solatorq; piorum
Spiritus, huic mensæ mitis adesse velis.
Corpora sic rectè pascentur nostra, nihilq;
Languida sic poterit lædere membra mali.

Post Cibum.

Corpora qui solito satiâsti nostra cibatu,
Qui satias toto quicquid in orbe manet:
Pasce tuo, Genitor, mortalia pectora verbo.
Nostraq; cœlesti nectare corda riga:
Quo pariter membris, pariter quoq; mente refectis,
Usque tuâ liceat nos bonitate frui;
Tandem etiam placido vectos super æthera cursu,
Inter felices astra tenere choros.

Orat

Oratio Matutina.

CHriſte, Dei æterni Soboles æterna parentis,
Ex illibatâ Virgine natus homo:
Morte tuâ qui devictâ de morte triumphas,
Et peccata tuo ſanguine noſtra lavas:
Ah, vitam largire piis ſine fine beatam,
Qui te cunquè fide non dubitante colunt.
O da peccati tangat mea pectora ſenſus.
Delicti ut pigeat, pœniteátque mei:
Utq́ petens veniam credam tibi vera profeſſo,
Et ſtudium de te pendeat omne meum:
Te ſolum venerer, tibi diſcam fidere ſoli,
Unicum & agnoſcam te Dominum atq́ Deum.
Néve tuo à cultu veſanâ mente recedam,
Reſq́ prior mihi ſit Nomine nulla tuo:
Nec me quicquam in vitâ aut in nece ſeparet abs te;
Sed ſemper famulus ſim maneamq́ tuus.

AMEN.

UTILIS.

UTILISSIMUM PROSODIÆ SUPPLEMENTUM. SIVE.

Dubiarum ſyllabarum quantitas brevi compendio enarrata: ne pueri neceſſe habeant Smetium, *& id genus ſcriptores, tum pretio querere, cum tædio terere, & circumgerere.*

A *corripitur ante*

B. *Excipe* crabro, labor *verbum*, labes, tabes, tabum, pabulum, fabula. *Derivativa in* abilis, abundus, abulum, abrum, abra. *Propria*, Atabulus, Dolabella, Nabis, Sabaſius, Sabura, Sabus: *variatur* flabellum.

C *Excipe* acer *adjectivum*, brachium, cacabo, cacabus, cloaca, cochlacæ, facundus, graculus, hippaco, iracundus, machina, maceries, macer, meracus, opacus, paco, placo, paſtinaca, portulaca, piſtacium, ſimulachrum, vacinium. *Derivativa in* aceus, acius, acus, acundus. *Propria* Acys, Benaces, Phœaca, Pacuvius, Sarraca, Syracuſæ: Thracia.

D *Excipe* caduceum, clades, cicada, radix, rado, ſuadeo, ſpadix, vado, trado. *Propria* Gades, Conradus, Menradus, Ladas, Ladon, *Variantur* Gradavus, Quadi, Adamus.

F *Excipe* Afer, venafrum, venafranum.

G *Excipe* agalma, agea, lagopus, magalia, ſagum, ſagio, ſtrages, ſtragulum, tragula, tragema, vagina: *Derivativa in* ago, ages agulum, aginta. *Quæ incipiunt ab* f *vel* p, *ut* fagus, pagus; *præter* fragor, fragilis, frago, flagro, flagrum, flagellum, plagium, plagiarius, plaga, proreti. *Propria* Agis, Bagrada, Cragus, Lagus, Mago.

L *Excipe* ales, alea, ala, balo, balæna, calo, caligo, canalis, gale, halo, halec, malo, malabathrum, magalia, mapalia, *mala, malum, malus Subſtantiva*, palo, palus, li, qualis, qualus, ſandalium, ſodalis, ſqualeo, ſcala, talea, talis, talio, talus, talaris, *Derivativa latina in* lis, ale. *Propria* Alecto, Aliphe, Calatiæ, Laletania, Omphale, Pharſalia, Palas, Sardanapalus, Stymphalus, Salentum.

Excipe

UMI

M *Excipe* ames. amens. amentum. camus. contamino. clamo dama. fama. flamem. gramen. hamus. lama. lamina. lamentor ramus. ramex. ſquama. ſtramen. trama. trames. thymiama. *Derivativa in* amen & amentum. *Propria* Amianus. Damon. Damætas. Mamurrus. Mamercus.

N *Excipe* anus. ni. aranea. bacchanalia. canus. fanum. granum. ganea. janua. lana. lanugo. lupanar. mano. mane. manes. nanus. planus. panis. rana. ſanus. vanus. *Adjectiva in* anis. anus. aneus. anius. *Propria* Anippe. Bolanus. Cranus. Candida. Danubius. Janus. Garganus. Lucanus. Manilius, Nicanor. Numanus. Theano. Vomanus. *Variatur* Pelicanus.

P *Excipe* capo. crapula. napus. papa. papilio. rapo. ſapo. ſaperda. ſinapis. vapulo. *Propria*. Apis. Anapus. Æſculapius. Japyx. Meſapus. Neapolis. Papinius. Serapis.

Q Excipe nequaquam *& qua ex* quà *fiunt ut*, quaque. quaquam.

R *Excipe* ara. area. areo. avarus. amarus. amaracus. angaria. baris. calvaria. carex. carus. gnarus. glarea. larus. naris. pareo. phalaraca. quare. varus. vatrix. tiara. *Finita in* arius. are. aris. *præter* hilaris. Phalaris. *Propria* Aruns. Caphareus. Baleares. Margarita. Lariſſa. Larunda. Naricium. Sara. Varus. *Variatur* Darius.

S *Excipe*, agaſco. baſio. as. caſeus. colocaſio. laſerpitium. naſus. omaſum. *Propria* Aſia *Lacus*. Aſo. Jaſon. Naſo. Naſica. Naſidius. Phaſis. Thraſymache. Phaſiphae *cum reliquis à* φαῖς.

T *Excipe* ater. atrium. crates. crater. clathrum. cicatrix. frater. fatum. gratus. grabatus. latus. *adject.* laterna. lupatum. mater. matella. maturus. matutinus. natura. pratum. palatum. palatium. pirata. quatenus. ſtlata. vates. *Derivativa in* atrum. atus. ator. ates. atim. atius. aticus. *Propria* Atys. Crathis. Latona. Statius. Saturnus. Vatinius.

V *Excipe* clavus. clavis. clava. flavus. gnavus. gaviſus. navis. navo. pavo. pravus. ravis. ſuavis. Et a *ante* u *in mediis ſyllabis*. *Propria*. Mavors. Davus. *variatur* Batavus.

E. *corripitur ante.*

B *Excipe* Creber. debeo. debilis. ebrius. gleba. plebes. *Propria* Hebe. Hebrus. Thebæ. Vebius

C *Excipe* Echo. lecythus. mechanicus ſecius. (*non* ſecus) ſecurus. theca. vecors, verecundus. imbecillis. *Derivativa* in *ecula*. ut plebecula.

D *Excipe* aĕdon. alcedon. acredula. acedia. cupedia. cedo. credo. dromeda. ficedula. medica. monedula. pedo. ſedo. ſeditio. ſedes. ſedulus. *Propria* Diomedes. Medus. Medea. Sarpedon.

G *Excipe* Collega. privilegium. lego as. legitimus. regulus. regula. tegula. *Propria* Cethegus. Gregorius. Megareus. Pegaſus. Phlegius. Slege. Symplegas.

L *Excipe* anhelus. camelus. candela. chelæ. delubrum. Electrum. Elogium. famelicus. felis. pelamis. Phaſelus. ſpelunca. tela. telum. velum. veles. velox. Zelus. *Derivativa* in ela, elis. *Propria* Belus. Delus. Elyſium. Electra. Helis. Peleus. Pelignum. Pelion. Peluſium. Telemachus. *& quæ in* elius. *ut* Cornelius.

M *Excipe* abſtemius. Academia. blaſphemus. clemens. demum. demo. eremus. eminus. hemina. incrementum. mnemoſyne. nemo. remus. racemus. ſemen. ſemis. ſemita. temetum. vindemia. Græcanica *in* ema. ut thema. *& quæ ab* ἦμι, ἡμέρα, δῆμος, φέμη, componuntur. *Propria* Cremes. Emathia. Remus. Remigius.

N *Excipe* crena. denus. denuò. demique. leno. lenis. mena. penis. penicillus, ſtrenuus. ſenus. ſtrena. threnos. vena. venor. *Derivativa*, *appellativa in* enum. ena. enus. *Propria* Agenor. Antenor. Athenæ. Cyrene. Dindymene. Galenus. Hippocrene, Mitylene. Menynx. Peneus Rhenus. Silenus.

P *Excipe* hepar. repo. ſepia. ſepes. præſepe. *Propria* Aſclepius. Æſephus. Cepheus. Cephiſius. Cepic. Epirus. Joſephus. Leponticus. Sepias.

Q *Excipe* nequam. nequitia. necubi. *& qua à* ne componuntur. Item Sequana *Proprium*.

R *Excipe* cratera. cera. ceruſa. clerus. cyperus. dicterium. eruca. feriæ. ferali. galerus. heros. pera. pero. ſpero. ſeria. ſericum. ſtatera. ſerus. *&* ſerius. *adject*: theriaca, verus. veratrum. *Adjectiva in* erus. *ut* ſeverus. Græcanica *in* terium *&* teria. ut myſterium. arteria. *Propria* Berytus. Cerathus. Cerinthus. Eretum. Eridotus. Erinne. Erigone. Feronia. Geryon. Herodes. Herodotus. Nereus. Neritus. Seranus. Seres. Tereus. Theron. Zerinthus, & ſi quæ propria in *erus* vel *era* exeunt.

S *Excipe* carcheſium. Ereſiæ. eccleſia. reſina. theſaurus. veſanus. veſica. *Numeralia in* eſimus *ut* centeſimus. *Græcanica in* ησις *ut* poeſis. *Propria* Arceſius. Beſa. Cteſiphon. Galeſus. Heſicdus. Heſione. Magneſia. Mileſius. Myndeſus. Oneſimus. Peloponneſus. Rheſus. Theſeus. Titareſus.

P *Excipe* acetum, beta, boletus, creta, lethe, lethum. meta. metior,

UMI

UMI

tior. moneta. paracletus. rete. Rhetor. theta. teter. temetum. *Derivativa in* etum. et, us. eta. eticus (*præter* vegetus.) *Derivativa ab* ἦθος. *Propria* Æeta. Cajeta. Lucretius. Prometheus. Tethys. Zethus. Zethes. *Variatur* vietus.

V *Excipe* levis *pro glabro*. *Propria* Eva. Levita. Suevus.

I. *corripitur ante*

B *Excipe* fibula. hibernus. ibis. libo. libum. liber *adject.* *& pro Baccho*. libra. ſcribo. ſibilus. tibia. vibius. vibex. viburnum. *Propria* Hible. Ibicus. Libethrus. Oribaſus. Scribonius. Tibur.

C *Excipe* amicus. apricus. anticus. caprificus. cervical. dico is. dica. ficus. ficedula. febricito. ico. icon. licium. lectica. lorica. lumbricus. mica. marica. myrica. mendicus. multicium. matricida. periculum. pica. poſtica. pudicus. petricoſus. rubrica. ſicut. ſpica. ſpiculum. trica. triceſimus. viceſimus. vicus. vicinus. urtica. veſica. umbilicus. *Diminutiva in* icula. iculus. iculum. *Derivativa à* νίκη *&* σῦκον, *ut* ſycophanta. *Propria* Aricia. Alaricus. Fredericus. Henricus. Icarus. Iconium. Licæus. Licianus. Mauricus. Micipſa. Naſica. Picenus. Phycus. Sicilia (*non* Siculus) Sicania. Ticinus. *Variatur* Sichus. Lycas. Numicius. Vaticanus.

D *Excipe* chelidon. conſidero. deſidero. faſtidio. fido. Idem *maſculini*. idus. idolum. nideo. nidus. pridem. rideo. ſtrideo. ſido. ſidus. Compoſita à dies. *ut* pridie. meridies. *Verba & ſubſtantiva in* ido. *præter* divido. *Propria* Abydos. Acidalius. Dido. Ida. Lidia. Euclides. Phidias. Tydeus. Thucidides. *Patronymica in* ides *à primitivis in* eus *vel is*, *ut* Pelides. Neoclides. *Variatur* Euripides. Piſidiæ.

F & G *Excipe* Auriga. biga. caligo. caſtigo. inſtigo. figo. fligo. frigo. frigus. fuligo. faſtigium. origanum. Origo & *omnia ſubſtantiva in igo*. quadriga. ſalpiga. triga. triginti. viginti. vectigal. veſtigo. *Propria* Gyges. Sigæum. Sigerius. *Variatur* Strigilis.

L. *Excipe* aſylum. bilis. condyloma. Crocodilus. compilo. expilo. filius. filium. hilum. ilia. ilex. ilicet. lilium. Miles. Palilia. pilus *telum*. pila *columna*. pileus. pſilothrum. ſcilicet. vilis. *Adjectiva in* ilis. *ut* ſubtilis. *niſi ſunt verbalia in* bilis. *ut* amabilis. *Subſtantiva in* ile. *ut* Ovile. *Propria* Abyla. Aſilas. Acilius. Argiletum. Eriphyle. Ilus. Ilium. Lucilius. Marſilius. Manilius. Miletus. Nilus. Pilumnus. Pamphilia. Rutilius. Silius. Servilius. Smilax. *Variatur* Silenus.

M *Excipe*

M *Excipe* bimus, crimen, cimex, climax, clima, enthymema, imus, limus, lima, limes, limen, mimus, opimus, primus, quadrimus, rima, simus, simius, trimus, vimen. *Subſtantiva in* imen *à verbis quartæ ut* fulcimen. *Propria*, Archimedes, Adimantus, Amymone, Ariminum, Cymodoce, Cymothoe, Chimerii, Himera, Opimius, Simæthus, Strymon, Timotheus, Theotimus, *& quæ alia à* Τιμή.

N *Excipe* acinaces, binus, crinis, declino, inclino, *cum aliis à* κλίνω, finis, lacinia, linea, linum, mino, omnino, opinor, pulvinar, pinus, paſtino, propino, rhinoceros, ſagino, ſchinos, ſinum, ſpina, ſcrinium, triclinium, vinea, vinum, *Poſſeſſiva in* inus, *quæ à nominibus locorum vel rerum animatarum fiunt; ut* venuſinus. vitulinus. *item* clandeſtinus. feſtinus. genuinus. inteſtinus. libertinus. matutinus. merticinus. mediaſtinus. peregrinus. ſupinus. veſpertinus. *Subſtantiva in* inum. inus, ina. *præter* fœmina. fuſcina. gauſapina. lamina. machina. nundinæ. pagina. patina. ſarcina. trutina. *Propria* Æſchines. Appenninus. Arpinum. *& ſimilia in* inum. inus. *Item* Inachus. Inarime. Ino. Minos. Plinius. Trinacria. *Variatur* Obſtinatus.

P *Excipe* Griphus *&* gryphus. pipo. ripa. ſcipio. ſipho. ſypharium. ſtipo. ſtipes. vipera. *Propria* Enipeus. Euripus.

Q *Excipe* antiquus. liquor *verbum*. Obliquus. *Variatur* liquor *nomen* liquidus. liqueſco.

R *Excipe* Collyrium. chirurgus *& quæ à* χείρ, dirus. delirus. Equiria. gyrus. ira. iris. ironia. mirus. magirus. papirus. pirata. pyramis. Phthiriaſis. Sirius. ſiren. ſpira. ſpiro. ſapphirus. ſtiria. ſyrinx. tiro. virus. vires. *Propria* Buſiris. Corcyra. Cyrene. Dejanira. Epirus. Liriope. Oſiris. Pirene. Pirithous. Pyramus. Podalirius. Semiramis. Stagira. Tiridates. Tireſias.

S *Excipe* diviſus. gaviſus. *& participia in* iſus. piſum. paradiſus. paralyſis. *propria* Amphryſus. Anchiſes. Briſeis. Chryſeis. Cambyſes, Iſis Etiſus. Piſa. Piſo. Piſander. Siſyphus.

T *Excipe* aconitum. auritus. ambitus. *participium*. clitellæ. catamitus. corbita. corytus. comitia. emiſſitius. dito. galerita. hermaphroditus. idolothytum. invitus. irrito. litera. lites. laſerpitium. mellitus. mephitis. mitis. novitius. nitor. nutritius. paraſitus. paralyticus. pytiſma. pytho. ritus, ſcitor. ſcriblita. ſuppoſitius. titillo. triton. tritura. triticum. vita. vitex. vitis. *Græcanicæ in* ita. itas. ites. itis. itus. itium. *propria* Amphitrite. Aphrodite. Archytas. Aquitania. Berytus. Bythinia. Clitus. Cocytus. Clitorius. Clitumnus. Heraclitus. Ilithya. Luſitania. Orithya. Potitius. Pythagoras. Sithonia. Titan. Tityrus. Tithonus. Therſites. *Variatur* Italus pituita.

V *In* Ninive. ſimbrivium. *Sed in reliquis omnibus producitur.*

O corripitur ante.

B. *Excipe* ambobus, duobus, bobus, gobio, nobis, october, robur, ſobrius, vobis, utrobique: *propria* Canobus, Jobus, Jacobus.

C *Excipe* focale à faucibus, *ſic* ſuffoco, præfoco, negocium, ocium, Oceanus, phoca, poculum, procerus, vocalis. *Verba in* ocinor, *ut* patrocinor. *Subſtantiva in* ocinium, *ut* patrocinium. *Propria* Cocytus, Ochus, Phocus. Procopius, Socrates.

E *Excipe* cuſtodio, erodius, codex, lodex, podex, nodus, plodo, prodigium, rodo, proſodia, *cum omnibus ab* ὠδὴ, Zodiacus. *Propria* Codrus, clodius, Dodona, Herodes, Orodes. Thermodon.

F & G *Excipe* cogo, Zographus *& quæ ab* ἀγωγὴ *ut* pædagogus, *& quæ in* ginta, *ut* octoginta: *propria* Ogygius.

L *Excipe* boletus capitolium, colum, dolium, idolum, moles, molior, moly, nolo, olim, præſtolor, proles, ſolus, ſolor. *Compoſita à* πωλῶ *&* κώλον, *propria* Ætolus, Mauſolus, Pactolus, Olenus, Timolus.

M *Excipe* aroma, axioma, amomum, abdomen, comiſſor, comœdia, como, comitia, cominus, fomes, momus, momentum, nomen, omen, pomus, quomodo, tomentum, vomer, *propria* Roma, Romulus.

N *Excipe* conor, conus, conops, colonus, concinor, donec, donum, nonus, nonæ, cpſonor, octonus, pono, pone, pronus, patronus, perſona, Zona. *Omnia in* ona, monia & monium. *Propria* Antonius, Hipponax, Ionia.

P *Excipe* copia, copula, conopeum, dropax, hyſſopus, populus, arbor, ſcopæ, ſtlopus, ſopio, tophus. *Propria* Æſopus, Canopus, Europa. Jopas, Opis, Pyropus, Sophronius.

Q. *Excipe* alioqui, quandoque, quoquam, utroque.

R *Excipe* aurora, ciborium, coram, corus corytus, floreo, gloria, hora, ignoro, lorum, moros, meteorum, ora, oro, oporinus, ploro, prora, pſora, peloris, prætorium, ſorex, ſorites, thorax, victoria. *Derivativa in* orum, ora, orus, & orium, oria, orius, *ab obliquis* longis, *propria* Authores, Cytorus, Doris, Diores, Horos, Noricum, Orithya, Soracte, *& quæ à* ὄρεον. *Variatur* Orion.

S *Excipe* proſa, roſidus. *Derivativa in* oſus, *Verbalia græca in* ὠσις, *propria* Moſes, Joſephus, Tholoſa.

T *Excipe* aſotus, ægrotus, coturnix, doto, deltoton, jota, lorophagus

phagus. poto. plota. protinus. ſoter. totus. *Finita in* otes. otis. oticus. *Propria* Clotho. Eurotas. Proteus. Plotinus.

V *Excipe* ovum, provincia.

U *producitur ante*

B *Excipe* Bubulcus. coluber. cubo. cubitus. dubius. gubernojuba. jubar. jubeo. jubilæus. innuba. lubet. lugubris. pronubarubeo. rubea. rubus. ſubulcus. tuba. tuber. titubo. ubi. *propria* Corduba. Danubius. Hecuba.

C *Excipe* cuculus. cucumis. cucurbita. duceni. educo as, fucæ, lucrum. lucerna. mucro. nucleus. reduces. trucido. truculentus. volucer. *propria* Lucretius. Lucrinus.

D *Excipe* pudet. rudis. rudens. ſtudeo. ſudes. trudes. tudes.

F & G *Excipe* fugo. fugio. jugum. jugulo. pugil. tugurium.

L *Excipe* culex. culina. culullus. fulica. gula. mulier. ſotularis. ſpeculum. ſimulacrum. torcular. ulula. *Verba in* ulo. & ulor. *præter* adulor. *Subſtantiva in* ulum. ulo. ulus. *propria* Uliſſes. Æſculapius.

M *Excipe* autumo. contumax. contumelia. columen. cuminum. cumera. crumena. cumulus. cucumis. humus. humilis. humerus. irrumo. incolumis. numerus. numiſma. rumex. rumeo. tumulus. tumultus. *Verbalia in* men. & mentum. *ut* documen. tegumentum. *propria*. Numa. Numitor. Numantia. *Variatur* pumilio.

N *Excipe* cuneus. cuniculus. tunica. *proprium* Albunea.

P *Excipe* aucupor. cupio. cornupeta. cupreſſus. duplex. lupus. nuncupor. occupor. quadrupes. ſuper. ſupellex. ſuperbus. ſtupeo. ſtuprum. ſupinus. upupa. volupe. *Numeralia in* uplus. *ut* quadruplus. *proprium* Rupilius.

R *Excipe* curulis. camurus. furo is. lemures. nurus. purpura. ſpurius. tugurium. ſaturo. *Subſtantiva in* uria. *ut* luxuria. *Numeralia in* urio. *ut* centurio. *Verba item in* urio *præter* ligurio. ſcaturio. *propria*. Cures. Curius. Mercurius. Liguria.

S *Excipe* puſillus. ſuſurrus. *propria*. Blanduſia. Canuſium. ebuſus. Peruſinus. Voluſus.

T *Excipe* arbutus. butyrum. cutis. diuturnus. frutex. futurus. lutum. mutilus. nutrio. puto. putris. puteus. puteal. pluteus. rutilus. rutrum. ſcutica. trutina. uter. *ſubſtant*: uterus. uti. *propria* Lutetia. Murina. Minutius. Rutulus. Utica. *Variatur* rutilus.

V. *in* uva. uveſco. uvidus. *In reliquis corripitur.*

EPILO-

EPILOGUS.

Habes (Candide Puer) priorem catalogum revisum, recisum. Vitiosa extrusimus, otiosa exclusimus. Si quæ deesse videantur, ex primitivorum quantitate, Conjugationum characteristicâ, genitivi incremento promptissimè intelligas. Quæ igitur tam facilè deprehendas, nolo ut, quasi omissa, reprehendas. Hoc unum monebo benevolos, quòd (in quantum ex penultimæ pronuntiatione Monosyllaborum genitivos metiri non possint) scias istiusmodi omnia productim crescere: Excipias, ducis, trucis, nucis, bovis, Jovis, viri, nivis, picis, strigis, Stygis, Phrygis, Salis, Maris, facis, gregis, pedis, à dux, trux, nux, &c. *Vale.*

FINIS.

UMI
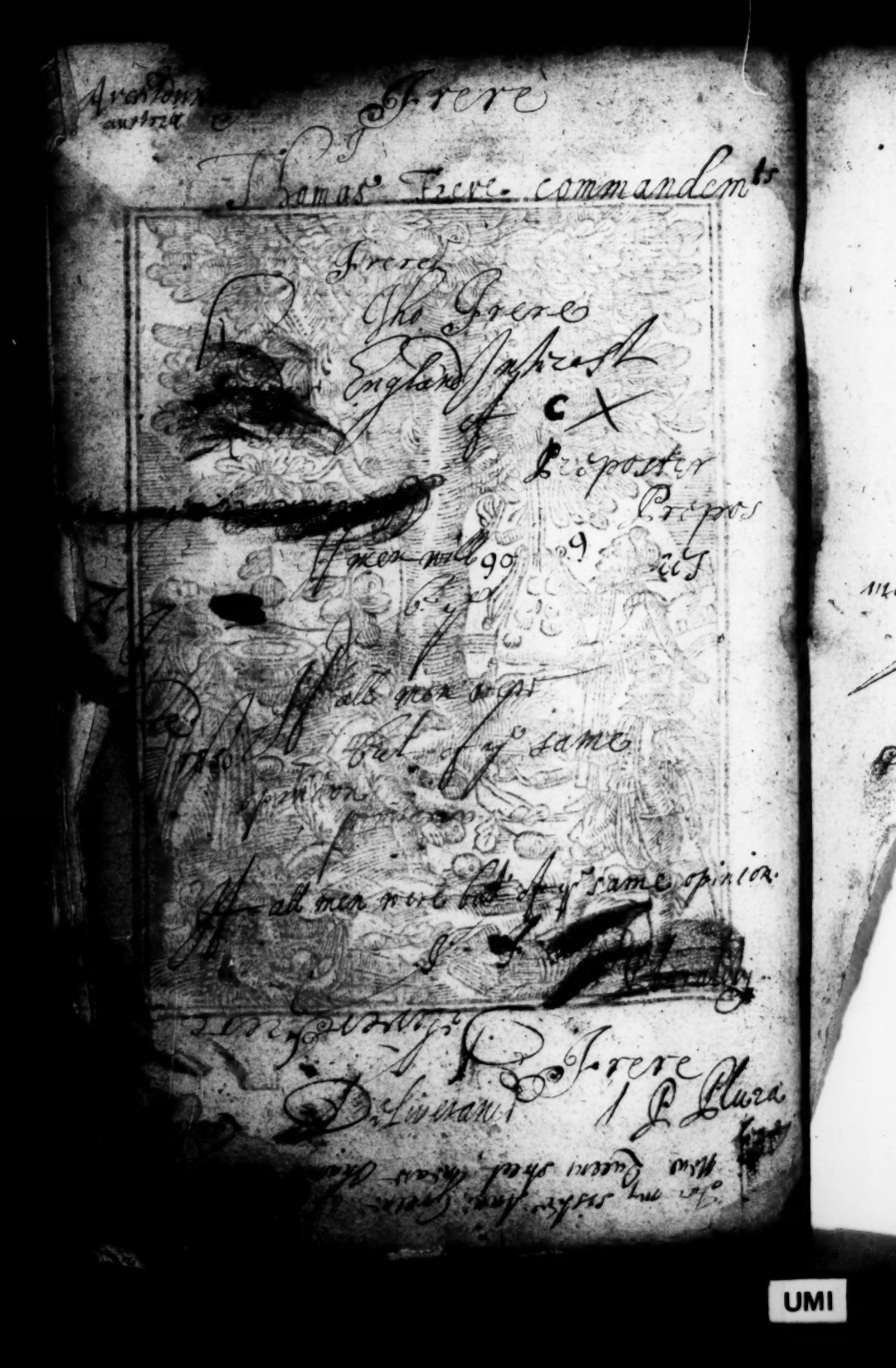
Sphere Preposterous